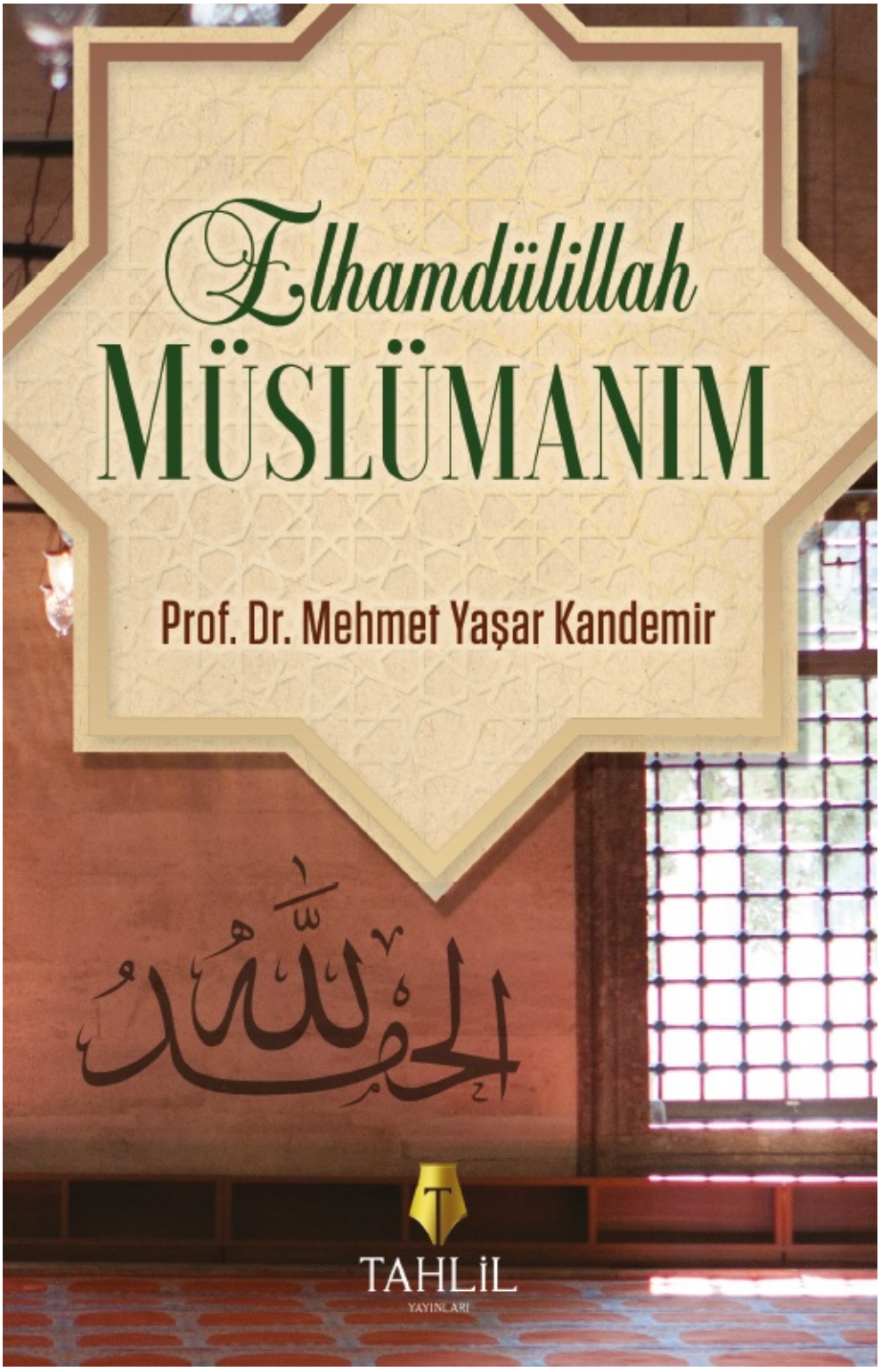

Elhamdülillah
MÜSLÜMANIM
Prof. Dr. Mehmet Yaşar Kandemir
الحمد لله
TAHLİL
YAYINLARI

İstanbul-1439/2017

ELHAMDÜLİLLAH MÜSLÜMANIM

PROF. DR.
MEHMET YAŞAR KANDEMİR

TAHLİL
YAYINLARI

Tahlil Yayınları: 102

Mehmet Yaşar Kandemir Kitaplığı: 25

Yayın Editörü
Sadullah Yıldız

İç Tasarım
Şaban Muslu

1. Baskı: Ekim 2017

Baskı - Cilt
Şenyıldız Matbaacılık
Sertifika no: 11964 • (0212) 483 47 91

ISBN
978-605-9494-43-4

İletişim Adresi
Kartaltepe Mah. 60. Sok. No: 50 Bayrampaşa/İSTANBUL
Tel/Faks: (0212) 417 77 75

tahlilyayinlari.com
editor@tahlilyayinlari.com

Her hakkı mahfuzdur.

ÖNSÖZ

Bizi İslâmiyet ile şereflendiren Yüce Rabbimiz'e, yeryüzündeki ağaç yaprakları sayısınca hamdüsenâlar olsun.

O'nun bize rahmet olarak gönderdiği Nebîler Sultânı Muhammed aleyhisselâma, yağmur damlaları adedince salâtü selâm olsun.

Dünya bizim için gurbettir. Biz bu gurbete bile isteye gelmedik. Rabbimiz bizi bu gurbet diyârına, âhiret yurdumuza hazırlanalım diye gönderdi.

Bu gerçeği bize önce Peygamber Efendimiz, sonra da onun mirasçısı olan âlimlerimiz hep hatırlattılar. Kendilerini din kardeşlerine karşı sorumlu hissettikleri için, onlara dinlerini öğretmek için çeşitli eserler verdiler:

Yaklaşık 800 yıl önce yaşayan Hanefî fakihi İmamzâde Muhammed, *Şir'atü'l-İslâm* adlı eserini bu maksatla yazdı.

Takriben 400 yıl önce yaşayan İmâm Birgivî, *et-Tarîkatü'l-Muhammediyye* ve *Vasiyetnâme*'sini halkımıza Müslümanca yaşamayı öğretmek için kaleme aldı.

Onlardan daha sonra yaşayan, fakat bize ismini bile vermeyecek kadar mahviyet ve tevâzu sahibi olan *Mızraklı İlmihâl* müellifi, eserini çocukların bile anlayabileceği sade bir dille yazdı.

Âlimlerimiz, din kardeşlerini hem eserleriyle, hem de câmilerdeki sohbetleriyle diri tutmaya gayret ettiler. Halkımız da onların bu eserleri sâyesinde dinlerini daha bir coşkuyla yaşadılar.

Zaman zamanı kovaladı. İslâmiyet'i ve Müslümanları kendileri için tehdit ve tehlike olarak gören yabancılar, bizi dinimizden uzaklaştırmak ve mânevî gıdamızdan mahrum etmek için önce dilimizi bozdular. Dilimiz bozulunca, âlimlerimizin bizim için yazdığı kitapları anlayamaz, dolayısıyla dinimizi de öğrenemez olduk.

Peki, şimdi ne yapmalıyız?

Halkımızın bir daha böyle sıkıntılar yaşamaması için, dinî tahsil görenlerimiz onlara sahip çıkmalı ve kendi sâhalarında elkitabı mâhiyetinde eserler kaleme almalıdır.

Bendeniz işte bu düşünceyle, bir zamanlar âlimlerimizin Müslümanlara dinlerini öğretmek için yazdığı birçok kitabı gözden geçirdim. Sonra da günümüzün dert ve ihtiyaçlarını tesbit etmeye çalıştım. Gördüm ki:

Kur'ân-ı Kerîm'e dil uzatmaya cesâret edemeyenler, Peygamber Efendimiz'i ve onun hadîs-i şerîflerini gözden düşürmeye, gönlümüzdeki Peygamber muhabbetini yok etmeye çalışıyorlar. Meselâ:

Şefâatin olmadığını, kabir azâbının bulunmadığını iddia ediyorlar.

Ashâb-ı kirâm efendilerimizi gözden düşürmeye uğraşıyorlar.

Rabbimiz'in ve sevgili Efendimiz'in bize öğrettiği ahlâk esaslarını çağ dışı buluyor, insanımızı onlardan soğutmak istiyorlar…

Dinimizi yaşatmak, Müslüman halkımıza sahip çıkmak ve onları yetiştirmekle mümkündür. İşte bu düşünceyle elinizdeki kitabı, elimden geldiği ölçüde sâde bir üslupla ve sohbet tarzında yazmaya çalıştım.

Her konuyla alâkalı olarak seçtiğim bazı hadisleri, bir kısım güzel örnek ve anlatımları, okuyucunun zihninde güzel örnekler bırakması düşüncesiyle “Yağmur Damlası” başlığı altında farklı font ile aktardım.

Bazı okuyucular, dipnotlu kitapların ilmî bir çalışma olduğunu zannedip onlarla ilgilenmeyebiliyor. Esasen bir kitabın okuyana güven vermesi için dipnotlu olması gerekir. Halkımızın bu kitaptan rahatça faydalanması düşüncesiyle [700] kadar dipnotunu kitabın sonuna koymayı uygun gördük.

Eserin son kısmına daha önce yayınlanan *Gül Muhammedim* adlı kitabımı da ekledik.

Bu kitabımı okuyup istifade eden kardeşlerimden bana duâ etmelerini diliyorum.

Rabbim muînimiz olsun.

Mehmet Yaşar Kandemir
Eylül 2017, Üsküdar

NEREDEN GELDİK,
NEREYE GİDECEĞİZ?

Biz cennetten geldik, inşallah tekrar cennete gideceğiz. Çünkü cennet bizim ata yurdumuzdur.

Mâceramızı bilirsiniz:

Atamız Hz. Âdem ile annemiz Hz. Havvâ bir zamanlar cennette idiler. Biz de o vakitler Âdem aleyhisselâmın bedeninde idik.

Kur'ân-ı Kerîm'den öğrendiğimize göre, Allah Teâlâ (celle celâlüh), **kıyâmete kadar gelecek bütün insanları** yani bizleri zerreler halinde Âdem aleyhisselâmın vücudundan çıkardı ve bize:

"Söyleyin bakalım: Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" diye sordu. Biz de:

"Evet, Rabbimizsin" dedik.[1]

Cenâb-ı Hakk'ın Rabbimiz olduğunu tâ o zaman kabul ettik.

İşte Allah Teâlâ ile yaptığımız bu konuşmaya **"elest bezmi"** veya **"ruhlar âlemi"** denir.

Halkımız ise, Rabbimiz ile yaptığımız bu sözleşmeye **"Kàlû belâ"** der.

Elhamdülillâh biz, kàlû belâ'dan beri Müslümanız.

Dünyaya Nasıl Geldik?

Âdem atamız ile Havvâ anamız cennette nimetler içinde yaşıyorlardı. İşte Allah Teâlâ o günlerde onlara bir ağacı gösterdi ve "Buna yaklaşmayın!" buyurdu.

Fakat bizim ezelî düşmanımız olan şeytan, atamız ile anamızı kandırdı, Yüce Rabbimiz'in yasakladığı ağacı onlara gösterip:

"Şu ağaçtan yerseniz hiç ölmezsiniz" dedi.[2]

Onlar da, yalan diye bir şey bilmedikleri için, hep cennette kalma ümidiyle o ağaçtan yediler. Böylece ilâhî yasağı çiğnediler. Allah Teâlâ da onlara ceza verdi. İkisini de yeryüzüne indirdi ve bir zamana kadar orada yaşamalarını istedi.

Biz de böylece yeryüzüne inmiş olduk.

Biz Dünyaya Niçin Geldik?

Şimdi kendimize soralım: Biz yeryüzüne niçin indirildik?

Bunun başlıca iki sebebi var:

Biri şudur: Rabbimiz, ruhlar âleminde Kendisine verdiğimiz sözde durup durmadığımızı bize göstermek istedi ve bunun için bizi dünyaya gönderdi.

Diğeri ve daha önemlisi ise şudur: Rabbimiz, bizi tıpkı Âdem atamız ve Havvâ anamız gibi imtihanı kazanmak ve tekrar atayurdumuz olan cennete dönmek için dünyaya gönderdi.

Elhamdülillâh biz, Müslümanlar olarak, bu gurbet diyarında niçin bulunduğumuzu biliyoruz. Öyleyse, burada bulunduğumuz sürece, Rabbimiz'in bizden istediği şekilde yaşamalıyız. Böylece imtihanımızı başarıyla vermeliyiz. Ve tekrar asıl yurdumuz olan cennete dönmeliyiz.

Şimdi kendimize soralım: Allah Teâlâ bizi dünyaya gönderdi de başı boş mu bıraktı? Haydi ne hâliniz varsa görün mü dedi?

Hayır. Çok şükür ki, öyle demedi. Bizi dünyaya gönderdiği günden beri başı boş bırakmadı. Bize, dünyaya niçin geldiğimizi öğretsinler ve burada nasıl yaşayacağımızı belletsinler diye rehberler gönderdi ve bu rehberlere de "peygamber" adını verdi. Böylece Rabbimiz bize büyük bir iyilik yaptı.[3]

İlk insan olan Hz. Âdem, aynı zamanda o devrin peygamberiydi.

Âdem atamız, çocuklarına ve torunlarına rehberlik etti. Onlara Allah Teâlâ'yı anlattı, cenneti anlattı. Allah'a nasıl kulluk edeceklerini ve tekrar cennete nasıl döneceklerini öğretti.

Son Peygamber

Zaman zamanı kovaladı. İnsan nesli çoğaldı. Herkes yeryüzüne dağıldı. Allah Teâlâ da her topluluğa bir peygamber gönderdi. O peygamberler de kendi ümmetlerine, tıpkı Hz. Âdem gibi, nereden geldiklerini ve nereye gideceklerini öğrettiler. Allah'a nasıl ibâdet edeceklerini bellettiler. Dünyada mutlu bir şekilde yaşamanın yollarını gösterdiler.

Yüce Rabbimiz, dünyaya son bir peygamber daha gönderdi. Bu peygamberin adı, Muhammed Mustafâ sallallahu aleyhi ve sellem idi.

Allah Teâlâ onu çok sevdi ve kendisini **"âlemlere rahmet olarak gönderdiğini"** bildirdi.[4]

Bizi de ona ümmet yaptı elhamdülillâh.

Muhammed aleyhisselâma bütün benliğimizle inanmamızı ve onun ardınca gitmemizi emretti.[5]

Artık ondan sonra bir daha peygamber göndermeyeceğini haber verdi.[6]

O günden, dünyanın sonuna kadar gelecek bütün insanların ona inanmasını ve onun istediği şekilde yaşamasını emretti.

Ziyâfete Dâvet

Bir gün Peygamber Efendimiz uyuyordu. Bu sırada yanına birkaç melek geldi. Melekler kendi aralarında konuşmaya başladılar. Biri:

“Muhammed uyuyor” dedi.

Daha bilgin olan melek:

“Sen onun uyumasına bakma! Onun gözü uyusa da kalbi uyanıktır” dedi. Meleklerden biri:

“Onun durumunu anlatan güzel bir misâl var. Biriniz o misâli anlatsa, o da dinlese!”

“İyi ama o uyuyor, söylediklerimizi duymaz ki!”

“Dedim ya, onun gözü uyusa da kalbi uyanıktır.”

Daha sonra meleklerden biri o misâli şöyle anlattı:

“Çok değerli bir zât, bir ev yapmaya başladı. Evi yapıp bitirdikten sonra burada bir ziyâfet vermek istedi. İnsanları bu ziyâfete çağırmak için de bir “dâvetçi” gönderdi.

Bu dâveti kabul edenler o eve gittiler ve ziyâfete katıldılar.

Dâveti kabul etmeyenler ise eve girmediler, ziyâfete de katılmadılar.”

Sözün burasında meleklerden biri araya girdi:

“Yapılan ev nedir? O ziyâfete dâvet eden kimdir? Bunları açıklayın da, Muhammed meseleyi anlasın.”

“İyi ama o uyuyor, bu açıklamayı nasıl anlayacak?”

“Dedik ya, onun gözü uyusa da kalbi uyanıktır. O sizi duyar ve anlar. Hele bu sorduklarımı bir açıklayın!”

Açıklamayı yapan melek şunları söyledi:

“Verilen bu misâldeki ev “Cennet”tir.

İnsanları evi gezip görmeye ve ziyâfete çağıran “dâvetçi” ise Muhammed’dir.

Muhammed’in dâvetini kabul edip kendisine itâat eden, esasen Allah’a itâat etmiş olur.

Onun dâvetini kabul etmeyip kendisine karşı gelen ise, Allah’a karşı gelmiş olur.

Muhammed, mü’min ile kâfiri birbirinden ayıran kimsedir.”[7]

PEYGAMBERİMİZİN SÜNNETİ BİZİM YOLUMUZDUR

Sünnet nedir?

Sünnet, Peygamber Efendimiz'in yaşama biçimidir. Kendisinin yaptığı, bizim de yapmamızı istediği şeylerdir.

Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem, bizim, kendisinin sünnetine uygun bir şekilde yaşamamızı ister.

Peki, sünnete uygun yaşamak bize ne sağlar?

Bunun cevâbını Fahr-i Âlem Efendimiz şöyle vermiştir:

"Benim sünnetimi yaşayan ve yaşatan kimse, beni sevmiş demektir.

Beni seven de Cennet'te benimle beraber olur."[8]

Ne güzel bir müjde! Hepimizin hayâli bu değil mi? Dünyada mâh cemâlini göremediğimiz, gül kokusunu içimize çekemediğimiz, sohbetini doya doya dinleyemediğimiz Peygamberimiz Efendimiz ile cennette beraber olmaya hepimiz can atmıyor muyuz? İşte fırsat ayağımıza gelmiş! Bu fırsatı kaçırırsak, elimiz boşta kalabilir.

Öyleyse hayatımıza Peygamber Efendimiz'in sünnetine göre çeki-düzen vermeliyiz.

Şüphe yok ki, hepimiz Rabbimiz'i seviyoruz. O'nun da bizi sevmesini istiyoruz.

Üstelik pek çok günahımız var. Onların da bağışlanmasını arzu ediyoruz.

Acaba Rabbimiz'in sevgisini kazanmanın ve günahlardan kurtulmanın bir yolu var mıdır?

Evet, vardır. Yüce Rabbimiz bu yolu Peygamber Efendimiz'e şöyle bildirmiştir:

"Ey Peygamberim! Kullarıma şöyle de:

Eğer Allah'ı seviyorsanız, bana uyun ki, Allah da sizi sevsin

ve günahlarınızı bağışlasın."[9]

Demek ki bir kimse "Ben Allah'ı seviyorum" diyorsa, onun Peygamber Efendimiz'in yolunca gidip gitmediğine bakacağız. Şayet o kimse Allah'ı sevdiğini söylediği halde Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin yolunca gitmiyor, yani onun sünnetine göre yaşamıyorsa, o şahsın "Ben Allah'ı seviyorum" demesine kulak asmayacağız.

Tutunacak Dal

Sevgili kardeşlerim! Şu dünyada tutunacak iki dalımız var. Bu iki dala sımsıkı sarılırsak kurtuluruz. Bunlardan biri:

Rabbimiz'in bize gönderdiği son kitap yani **Kur'ân-ı Kerîm**'dir.

Diğeri de **Peygamber Efendimiz'in sünneti**, yani onun yoludur.

Şunu hiçbir zaman unutmayalım:

Sözlerin en doğrusu ve en güzeli Allah'ın kitâbı olan Kur'ân-ı Kerîm'dir.

Yolların en doğrusu ve en güzeli de Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemin yoludur.[10]

Şu hadîs-i şerîf kulağımıza küpe olsun:

Bir gün ashâb-ı kirâm Nebiyy-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz'e:

"Yâ Resûlallah! Bize senden sonra ne yapmamızı tavsiye edersin?" diye sordular. Fahr-i Âlem Efendimiz de onlara şu tavsiyede bulundu:

"Ben sizi, apaydınlık bir yol üzerinde bırakıyorum. Bu yolun gecesi de tıpkı gündüzü gibi aydınlıktır. Benden sonra o yoldan, ancak mahvolanlar sapar.

Fahr-i Âlem Efendimiz sözüne şöyle devam etti:

Ömrü uzun olanlar, ileride pek çok anlaşmazlık görecektir. O zaman yapmanız gereken şey, benim sünnetime sarılmaktır.

Bir de doğru yola iletilmiş olan Hulefâ-i Râşidîn'in (ilk dört halifenin) **sünnetine yapışmaktır.**

Benim ve halîfelerimin sünnetine sımsıkı sarılın ve Allah'a karşı gelmekten sakının!" [11]

Demek ki şu dünya gurbetinde, Allah'a giden yolda dosdoğru yürümek, cenneti ve Allah'ın cemâlini kazanmak için ne yapmamız gerekiyormuş?

Bunun cevâbı kısaca şudur:

Peygamber Efendimiz'in izince gitmek ve onun sünnetine göre yaşamak.

Peygamber Efendimiz'in arkadaşları olan ashâb-ı kirâm, onun yolunca gittiler ve buyruğunu tuttular.

Ashâb-ı kirâmdan sonra gelen ve kendilerine "tâbiîn" dediğimiz bahtiyâr nesil de, tıpkı sahâbe nesli gibi yaşamaya çalıştılar. Daha sonraki nesiller de bu İslâm büyüklerini kendilerine örnek aldılar.

Yüce Rabbimiz bizi de bu yolculukta başarılı kılsın ve Efendimiz aleyhisselâmın sünnetine göre yaşamayı bizlere nasîb eylesin (Âmin).

Bize Kur'ân'ı O Getirdi ve Açıkladı

Allah Teâlâ, Kur'ân-ı Kerîm'i Peygamber Efendimiz'e indirdi. Sonra da ona:

"Kendilerine gönderdiğim kitabı insanlara açıkla!" buyurdu.[12]

Böylece Allah Teâlâ Peygamber sallallahu aleyhi ve selleme şunu demiş oldu:

Ey Peygamberim! Senin görevin benim buyruklarımı insanlara duyurmakla bitmiyor.

Senin görevin, benim buyruklarımı **sözlerinle, yaşama biçiminle ve uygulamalarınla** açıklamaktır.

Dünyada nasıl yaşayacaklarını kullarıma göstermektir.

Peygamber aleyhisselâm bu emri alınca, Kur'ân-ı Kerîm'i insanlara açıkladı. Onun bu

açıklamalarına **“hadis ve sünnet”** dendi.

Böylece Rabbimiz bize, hadîs-i şerîflerin vazgeçilmez olduğunu öğretti. Fahr-i Âlem Efendimiz’in sözlerinden dışarı çıkmamak gerektiğini bize şöyle emretti:

“Peygamber size ne verdiyse onu alın.

Neyi yasakladıysa ondan da kaçının.”[13]

İki Cihân Güneşi Efendimiz bu âyet-i kerîmeyi de şöyle açıkladı:

“Size herhangi bir şeyi yasakladığım zaman ondan kesinlikle uzak durun!

Size bir şeyi emrettiğim zaman da onu, gücünüz yettiği ölçüde yapın.”[14]

Allah’ın Resûlü’ne İtâat

Yüce Rabbimiz, Kur’ân-ı Kerîm’in otuzdan fazla âyetinde “hem Kendisine, hem de Peygamber Efendimiz’e îmân ve itâat etmemizi” emretti. Rabbimiz’in bu emri bize şunu göstermektedir: Şayet Peygamber aleyhisselâma îmân ve itâat etmezsek, onu Peygamber olarak görevlendiren Allah Teâlâ’ya da îmân ve itâat etmemiş oluruz.

Peygamber Efendimiz de kendisine uyduğumuz zaman ne kazanacağımızı, uymadığımız zaman da ne kaybedeceğimizi şöyle anlattı:

“Bana itâat eden, Allah’a itâat etmiş olur.

Bana karşı gelen de Allah’a karşı gelmiş olur.”[15]

“Bana itâat eden, cennete girer; bana itâat etmeyen de cennete girmek istemiyor demektir.”[16]

Bundan şu sonuç çıkıyor:

Şayet bir kimse Allah Teâlâ’ya itâat etse de Resûl-i Ekrem’e itâat etmese, o kimse îmân etmemiş demektir. Yine bir şahıs Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme itâat etse de Allah Teâlâ’ya itâat etmese, yine îmân etmemiş olur.

Bu konudaki âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîflerden şunu öğrenmiş olduk:

Şayet Allah’ın Resûlü’ne itâat eder, sözünü dinlersek, Rabbimiz bize değer verir, şeref verir, yardım eder, bizim günahlarımızı bağışlar, bizi cehennem azâbından korur ve böylece hepimizi azîz kılar. Aksi halde hiçbir varlık bizi Allah’ın azâbından kurtaramaz.

Şu halde hem bu dünyada, hem de âhirette mutlu olmamız, İki Cihân Güneşi Efendimiz’e itâat etmemize bağlıdır. Allah’ın Resûlü’nü seven onun ardınca gider, emirlerine uyar, böylece Cenâb-ı Hakk’ın da sevgisini kazanır ve ebedî kurtuluşa erer.

Bir defasında Allah’ın Resûlü, ashâb-ı kirâma namaz kıldırıyordu. Hepsinin ayağında ayakkabısı vardı. Bir ara Nebîler Sultânı Efendimiz ayakkabısını çıkardı. Bunu gören sahâbîler de ayakkabılarını çıkardılar. Namaz bittikten Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem onlara ayakkabılarını niçin çıkardıklarını sordu. Onlar da:

“Senin çıkardığını görünce biz de çıkardık” dediler. Sevgili Efendimiz onlara durumu şöyle izah etti:

“Ben namazdayken Cebrâil geldi ve ayakkabılarımda pislik bulunduğunu haber verdi,

ben de onun için çıkardım. Sizin çıkarmanıza gerek yoktu.”[17]

İşte ashâb-ı güzîn Efendilerimiz, bu misâlde gördüğümüz gibi, Allah’ın Resûlü ne yaparsa aynını yapmaya gayret ederlerdi. Biz de onun hadîs-i şerîflerini okuyalım, sünnetlerini öğrenip yaşamaya çalışalım.

Hadise Gerek Yok,
Kur’an Bize Yeter Diyenlere!

Bazı kendini bilmezler:

“Kur’an bize yeter, hadislere gerek yok” diyor.

Böyle diyenlere sormak lâzım:

Söyler misin, sabah namazının farzının iki rekât olduğu Kur’ân-ı Kerîm’in neresinde var?

Öğle, ikindi ve yatsı namazlarının farzının dört, akşam namazının farzının üç rekât olduğu hangi âyette var?

Namazın nasıl kılınacağı Kur’ân-ı Kerîm’in hangi âyetinde anlatılıyor?

Namaz vakitlerinin ne zaman girdiği Kur’ân-ı Kerîm’in neresinde geçiyor?

Öğle ve ikindi namazlarında Kur’an’ın açıktan okunmayıp sessizce okunacağı hangi âyette belirtiliyor?

Malımızın kırkta birini zekât olarak vereceğimiz Kur’ân-ı Kerîm’de açıklanmış mı?

Kıymetli kardeşlerim! Bunların hiçbiri Kur’ân-ı Kerîm’de geçmiyor. Biz bütün bunları, diğer görevlerimizi ve onları nasıl yapacağımızı Peygamber Efendimiz’in hadis ve sünnetinden öğreniyoruz.

Hadîs-i şerîfler olmasaydı, dinimizi nasıl yaşayacağımızı bilemezdik.

Allah Teâlâ Peygamber Efendimiz’e Kur’ân-ı Kerîm’i göndermekle kalmamıştır. Ayrıca ona, kullarına bazı işleri emretme, bazı işleri yasaklama yetkisi de vermiştir.

Sahâbe ve tâbiîn büyüklerimiz, Peygamber Efendimiz’in sünnetine aykırı buldukları bir davranışı yasaklar, onu yaptırmazlardı.

Şayet bir kimse bilgiçlik taslayıp da:

“İyi ama bu Kur’an’da var mı?” diye sorduğunda:

“Evet, var” derler ve ona şu âyet-i kerîmeyi okurlardı:

“Peygamber size ne verdiyse onu alın.

Neyi yasakladıysa ondan da kaçının!”[18]

Sevgili kardeşlerim!

Kur’ân-ı Kerîm’de, bir konuda anlaşmazlığa düştüğümüzde, Allah’a ve Resûlüne başvurmamız emrediliyor.[19]

Şimdi şöyle sorulabilir:

“İyi ama Allah’a nasıl başvuracağız?

Bugün hayatta olmayan Peygamber aleyhisselâma nasıl başvuracağız?”

Ünlü tâbiîn âlimleri, Allah’a ve Resûlüne başvurmayı emreden âyet-i kerîmeyi şöyle açıklamışlardır:

Allah’a başvurmak demek, **Kur’ân-ı Kerîm’e** başvurmak demektir.

Peygamber’e başvurmak ise, onun **hadisine ve sünnetine** başvurmak demektir.[20]

Hadislere Önem Vermeyenlere İhtar!

Peygamber Efendimiz bizi pek çok konuda uyardı. İleride hadîs-i şerîfleri önemsemeyen bazılarının çıkacağını da şöyle haber verdi:

Öyle bir zaman gelecek ki, karnı tok, sırtı pek, keyfine düşkün bazı adamlar rahat koltuklarına kurulacaklar. Kendilerini pek beğendikleri için, her şeyi bilen adam edâsıyla etraflarında bulunanlara şöyle diyecekler:

“Siz sadece şu Kur’an’a sarılın! Onda helâl olarak bulduğunuz şeyleri helâl kabul edin! Kur’an’da haram olarak bulduğunuz şeyleri de haram bilin!”

Şefkatli Efendimiz, bu kendini bilmez hadis karşıtlarının tuzağına düşmeyelim diye bizi şöyle uyarmıştır:

“Sakın ha sizden birini: ‘Biz Kur’an’dan başka bir şey bilmeyiz. Allah’ın Kitâb’ında ne bulursak ona uyarız’ derken bulmayayım!”[21]

Elbette biz, hiçbir zaman hadis düşmanları gibi düşünmeyiz ve Rabbimiz’in şu uyarısını hiçbir zaman unutmayız:

“Peygamberin emrine aykırı hareket edenler,

başlarına bir belâ gelmesinden veya elem verici bir azâba uğramaktan sakınsınlar.”[22]

Kur’an’da Var mı?

İmrân İbni Husayn radıyallahu anh Peygamber Efendimiz’in âlim sahâbîlerinden biriydi. Hz. Ömer halife olunca, halka İslâmiyet’i öğretmesi için onu Basra’ya göndermişti. Bir gün bu âlim sahâbî Müslümanlarla sohbet ederken, cemâatten biri ona:

“Siz bize bazı hadisler okuyorsunuz. Ama biz onları Kur’an’da bulamıyoruz” dedi. İmrân İbni Husayn radıyallahu anh onun bu sözüne kızdı ve ona:

“Sen Kur’an okudun mu?” diye sordu. Adam:

“Evet, okudum” diye cevap verdi. Bu aziz sahâbî sözüne şöyle devam etti:

“Peki, sen Kur’an’da akşam namazının üç rekât, yatsı namazının dört rekât, sabah namazının iki rekât, öğle ve ikindi namazlarının dörder rekât olduğunu gördün mü? Görmedin. Peki siz bunları kimden öğrendiniz? Bizden öğrendiniz değil mi? Biz de bunları Allah’ın Resûlünden öğrendik.”

İmrân İbni Husayn radıyallahu anh adama bir soru daha sordu:

“Siz paranın ve koyunun kırkta birinin zekât olarak verileceğini Kur’ân-ı Kerîm’den mi öğrendiniz?” Adam:

“Hayır” dedi.

Bu âlim sahâbî konuşmasına şöyle devam etti:

“Peki siz, bunu kimden öğrendiniz? Bizden öğrendiniz değil mi? Biz de bunları Allah’ın Nebîsinden öğrendik.”

İmrân radıyallahu anh konuşmasını şöyle sürdürdü:

‘Kullarım Kâbe’yi tavaf etsinler!’[23] âyet-i kerîmesini Kur’ân-ı Kerîm’de görüyorsunuz. Peki tavafın yedi defa yapılacağını, tavaftan sonra Hz. İbrâhim’in makamının arkasında iki rekât namaz kılınacağını Kur’ân-ı Kerîm’de bulabiliyor musunuz? Bulamıyorsunuz. Peki siz bunları kimden öğrendiniz? Bizden öğrendiniz değil mi? Biz de bunları Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemden öğrendik.”

Orada bulunan insanlar İmrân İbni Husayn’a:

“Doğru söylüyorsun” dediler.[24]

PEYGAMBERİMİZİN BUYRUĞU BAŞIMIZIN TÂCIDIR

Yüce Rabbimiz bize, Peygamber Efendimiz'e uymamızı emrediyor. Onun ardınca gitmemizi, buyruklarını baş tâcı etmemizi istiyor.

Allah Teâlâ bu emrini yüce kitabımız Kur'ân-ı Kerîm'de sevgili Peygamberine şöyle bildiriyor:

"İnsanlar; aralarında bir anlaşmazlık meydana geldiği zaman, seni hakem yapacaklar;

sonra da verdiğin hükümlere, içlerinde hiçbir sıkıntı duymadan boyun eğecekler;

böyle yapmazlarsa gerçek mü'min olamazlar."[25]

Demek ki Allah'ın Resûlü bize "Şunu şöyle yapın!" buyurunca, hiç itiraz etmeden onun emrine uyacağız.

Kesinlikle: "Bu görüş benim kafama yatmadı. Bu teklif içime sinmedi" demeyeceğiz. Tam aksine:

"Emrin baş üstüne ey Allah'ın Elçisi!" diyeceğiz ve buyruğunu yerine getirmeye çalışacağız.

Peygamber Efendimiz bize ne buyurduysa onu yapmamız gerektiğini emreden pek çok âyet-i kerîme var. Bu âyetlerden biri şöyledir:

"Peygamber size ne verdiyse onu alın.

Neyi yasakladıysa ondan da kaçının!"[26]

Bize bu emri veren Yüce Rabbimiz'dir. Kâinâtın Rabbi bize, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellemin emrine uymamızı emrediyor. Hem de her emrine kayıtsız şartsız uymamızı, yasakladığı her şeyden uzak durmamızı buyuruyor.

İnsan hiç Rabbinin emrini dinlemez mi? Elbette dinler.

Hiç şüphe yok ki Kur'ân-ı Kerîm Allah'ın kitabıdır. Allah'ın kitabını bize ilk olarak açıklayan ise Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemdir. Allah'ın Resûlü bu âyet-i kerîmeyi şöyle açıklamıştır:

"Ben size herhangi bir şeyi yasakladığım ve 'Bunu yapmayın!' dediğim zaman, ondan kesinlikle uzak durun!

Ben size bir şeyi emrettiğim ve 'Şunu yapın!' dediğim zaman da onu, gücünüz yettiği ölçüde yapın!"[27]

Demek ki neymiş?

Hem yüce Rabbimiz, hem sevgili Peygamberimiz bize: "Şunu yapın!" buyurunca, onu **"elimizden geldiği ölçüde"** yapacağız.

Şayet Rabbimiz Kur'ân-ı Kerîm'de, Peygamber Efendimiz de hadîs-i şerîfinde bize: "Şu

işten uzak durun!” buyurmuşsa, o işi **kesinlikle ve hiçbir şekilde** yapmayacağız.

Bazı kendini bilmezler gibi: “Ben canımın istediğini yaparım, istemediğini yapmam” demeyeceğiz.

Şunu iyice bilmemiz lâzım:

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kendiliğinden bir şey emretmez; onun emrettiği şeyler, yapılmasını Allah Teâlâ’nın uygun gördüğü şeylerdir. Allah’ın Resûlü kendiliğinden bir şeyi yasaklamaz, onun yasakladığı şeyler yapılmasını Rabbimiz’in uygun görmediği şeylerdir.

Rabbimiz’in emirlerini ve Peygamberimiz’in buyruklarını önce kalbimiz benimseyecek, sonra da bedenimiz onları uygulayacak.

Peygamber Buyruğuna Uymazsak Ne Olur?

Allah Teâlâ bize, Peygamberinin sünnetine tâbi olmayı yani onun izinden yürümeyi, ardı sıra gitmeyi emrediyor:

“Resûlümü hepinize birden elçi olarak gönderdim. Doğru yolu bulmak için ona îmân edin, onun sözlerine uyun!” buyuruyor.[28]

Peygamber aleyhisselâmın sözlerine uyarsak, kurtuluşa ereceğimizi, Allah’ın cennetine ve cemâline kavuşacağımızı müjdeliyor.

Şayet İki Cihân Güneşi Efendimiz’in sözlerine kulak vermezsek, yani sünnetine tâbi olmazsak, emirlerine uymazsak yolumuzu kaybedeceğimizi, sonunda da elem verici azâba uğrayacağımızı haber veriyor.[29]

Rabbimiz bizi bu duruma düşmekten korusun!

Bir gün Kur’ân-ı Kerîm’i en iyi okuyan ve Efendimiz’in vahiy kâtiplerinden olan Übey ibni Kâ‘b radıyallahu anh namaz kılıyordu. Nebîler Sultânı Efendimiz onun yanından geçerken kendisine seslendi. Übey ona baktı, fakat cevap vermedi. Namazını çabucak kıldı ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin yanına varıp selâm verdi. Resûl-i Ekrem Efendimiz selâmını aldıktan sonra ona:

“Sana seslendiğim zaman neden bana cevap vermedin?” diye sordu. Übey radıyallahu anh:

“Namazdaydım da onun için cevap vermedim Yâ Resûlallah!” dedi. İki Cihân Güneşi Efendimiz ona:

“Sen Allah Teâlâ’nın bana vahyettiği: ‘Ey iman edenler! Allah ve Resûlü sizi, size hayat verecek şeylere çağırdığı zaman onlara cevap verin’[30] âyetini görmedin mi?” diye sordu. Hatasını anlayan Übey radıyallahu anh:

“Gördüm, Yâ Resûlallah! İnşallah bir daha bu hatayı tekrarlamam” diye özür beyân etti.[31]

Sevgili kardeşlerim! Duyduğumuz bir âyet-i kerîmeyi, işittiğimiz bir hadîs-i şerîfi biz de baş tâcı edelim. Onları öğrenmeye ve bize emredileni yapmaya gayret edelim. Böylece doğruyu bulmaya, Rabbimiz’in rızâsını kazanmaya bakalım.

Dinimizi Ondan Öğrendik

Şunu hiç unutmayalım: Bize dinimizi Peygamber Efendimiz öğretti. Nelere inanacağımızı, nasıl inanacağımızı bize o belletti. Öğrendiklerimizi nasıl yaşayacağımızı bize o gösterdi.

Şayet Peygamber Efendimiz bize dinimizi öğretmeseydi, kim bilir bugün hangi taşa, hangi ağaca tapıyorduk. Şu dünya gurbetinde şaşkın şaşkın dolaşıyorduk. Bizi bu şaşkınlıktan kurtardığı için Server-i Enbiyâ Efendimiz'e minnettârız.

Allah Teâlâ nice ilâhî sırları Resûl-i Ekrem'ine haber verdi; o da hiçbir zaman bilemeyeceğimiz bu gerçekleri hadîs-i şerîfleriyle bize öğretti. İşte bu sebeple biz Nebîler Sultânı Efendimiz'in buyruklarını baş tâcı ederiz.

Oturun!

***** Bir Cuma günüydü. İki Cihân Güneşi Efendimiz minbere çıktı ve ayakta bulunan ashâbına:

“Oturun!” buyurdu. Ashâb-ı kirâm efendilerimiz hemen oturdular. Resûl-i Ekrem Efendimiz’in güzel sesli âlim sahâbîsi Abdullah ibni Mes‘ûd radıyallahu anh o sırada Mescid-i Nebevî’nin kapısından içeri giriyordu. Sultân-ı Enbiyâ’nın “Oturun!” emrini duyunca olduğu yere çöküverdi. Onun Peygamber sözüne ne kadar bağlı olduğunu gören Fahr-i Cihân Efendimiz memnun oldu ve ona:

“Abdullah, içeri gel!” buyurdu.[32]

***** Yine bir gün Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Mescid-i Nebevî’de ashâbına:

“Oturun!” buyurmuştu. O sırada Peygamber Efendimiz’in şâir sahâbîsi Abdullah ibni Revâha radıyallahu anh yolda, Mescid-i Nebevî’ye doğru yürüyordu. Server-i Enbiyâ Efendimiz’in “Oturun!” emrini duyunca yola oturuverdi. Fahr-i Âlem Efendimiz mescidden çıkıp da onun orada oturduğunu görünce:

“Abdullah! Ne yapıyorsun burada?” diye sordu. O da:

“Senin ‘oturun!’, diye emrettiğini duyunca buraya oturdum” dedi. Allah’ın Resûlü, bu kıymetli sahâbîsinin Peygamber buyruğunu böylesine baş tâcı etmesine memnun oldu ve ona:

“Allah itâatini artırsın!” diye duâ etti.[33]

PEYGAMBERİMİZİ İYİ TANIMALIYIZ

Bizi çok seven, “ümmetim ümmetim” diye bizim için gözyaşı döken ve âhirette bize şefâat edecek olan sevgili Efendimiz’i iyi tanımalıyız.

Allah Teâlâ’nın ona dünyada ve âhirette ne gibi üstünlükler verdiğini bilmeliyiz. Onu gerektiği gibi tanımamak, ümmeti olarak bize yakışmaz.

Allah Teâlâ’nın Peygamberimiz’e Verdiği Değer

Yüce Rabbimiz, Kur’ân-ı Kerîm’de bakınız Peygamber Efendimiz’i nasıl tanıtmıştır:

***** Peygamberim, insanları Allah’a çağıran bir dâvetçidir; nur saçan bir kandildir.[34]

***** O, insanlara hem müjdeler verir, hem onları tehlikelerden uyarır.[35]

***** Allah Teâlâ, Müslüman olmak için sadece Kendisine îmân edilmesini yeterli görmemiştir; aynı zamanda Peygamber’ine de îmân edilmesini şart koşmuştur.[36]

***** Kâinâtın Rabbi, Peygamber Efendimiz’in peygamberliğini inkâr edenin, Kendisini de inkâr edeceğini söylemiştir; Peygamberini yalanlayanı, Kendisini de yalanlamış sayacağını bildirmiştir.[37]

***** İyi Müslüman olmak için “Ben Allah’ı seviyorum” demek yeterli değildir. Allah Teâlâ, Kendisini sevmek için Resûl-i Ekrem’ini de sevmek ve onun ardınca gitmek gerektiğini belirtmiştir.[38]

***** Cenâb-ı Hak bize namazı farz kılmıştır; ama namazın vakitlerini, rükû ve secdelerin sayısını, namazda ne kadar Kur’an okunacağını ve namaz konusundaki diğer bilgileri vermeyi Resûlüne bırakmıştır.

***** Yüce Rabbimiz varlıklı olanlara zekâtı farz kılmıştır; ama hangi maldan ne kadar zekât verileceğini açıklamayı sevgili Resûlüne bırakmış, o da bunları bildirmiştir.

***** Kâinâtın Rabbi orucu ve haccı da farz kılmış, ama bunların nasıl uygulanacağını açıklamayı sevgili elçisine bırakmıştır.

***** O da bize, iyi Müslüman olmak için ne yapmamız gerektiğini öğretmiştir.

Allah, Peygamberimiz’e İtâat Etmemizi Emretti

Allah Teâlâ, Peygamber’e itâat konusuna pek önem vermiştir. Kur’ân-ı Kerîm’de, otuzdan fazla âyette, Fahr-i Âlem Efendimiz’e itâat etmemizi şöyle değişik ifâdelerle emretmiştir:

“(Ey insanlar!) Allah’a ve Resûlüne itâat edin.”[39]

“Allah’a ve Resûlüne itâat edin ki, Allah da size merhamet etsin.”[40]

“Kim Allah’a ve Resûlüne itâat ederse, Allah onu, içinde ırmaklar akan cennetlere koyar; onlar orada ebedî olarak kalırlar.”[41]

“Peygamber’e itâat eden, Allah’a itâat etmiş olur.”[42]

“Allah’a itâat edin, Peygamber’e itâat edin ve onlara karşı gelmekten sakının.”[43]

“Ey îmân edenler! Allah’a itâat edin, Peygamber’e itâat edin de yaptığınız iyi işleri boşa çıkarmayın.”[44]

Kısacası Yüce Rabbimiz, Peygamber Efendimiz’e itâat etmeye çok önem vermiştir.

Önemli Bir Soru

Güzel kardeşlerim! Yukarıdaki âyet-i kerîmelerde şunu gördük:

Allah Teâlâ bütün kullarına, Peygamber aleyhisselâma itâat etmeyi, onun sözünden dışarı çıkmamayı emretmiştir. Bunu kolayca anlıyoruz. Fakat akla şu soru geliyor:

“İyi ama, Peygamber Efendimiz şu an hayatta değil ki ona itâat edelim! Sözlerini duymuyoruz ki kendisini dinleyelim!”

Bu soruya verilecek cevap şudur:

Peygamberimiz’in zamanındaki Müslümanların görevi, onun buyruklarını duyunca kendisine itâat etmekti. Onlar da öyle yaptılar. Yanında yüksek sesle bile konuşmadılar. Huzûrunda saygıyla oturdular. Ne emrettiyse, başüstüne dediler.

Bize gelince! Evet, Resûlullah Efendimiz hayatta değil, ama onun hadîs-i şerîfleri günümüze sapasağlam gelmiştir.

Bizim görevimiz, onun bu hadîs-i şerîflerini okuyup öğrenmek, öğrendiklerimizi de uygulamaktır.

Rabbimiz bu konuda hepimizi başarılı kılsın.

O Bizim Kurtarıcımızdır

Peygamber Efendimiz, şu dünya gurbetinde bize, şeytanın tuzaklarına düşmeden nasıl yaşanacağını öğretmeye çalıştı. Bizi tehlikelerden kurtarmak için çırpındı durdu. Bu hâlini de şöyle bir misâlle anlattı:

Bir adam düşünün: Adam ateş yakmış, ateşin alevi yükselince cırcır böcekleri, pervâneler ateşin alevine üşüşmeye başlamış. Adam onları ateşe düşmekten korumak için çırpınıp durmuş.

İşte ben, tıpkı verdiğim örnekteki bu adam gibiyim. Sizi ateşten korumak için kuşaklarınızdan tutup geri çekiyorum. Ama siz, elimden kurtulup kendinizi ateşe atıyorsunuz.[45]

Ne güzel, ne canlı bir anlatım, değil mi? Şayet biz, Peygamber Efendimiz’in sözlerine yani hadislerine kulak verirsek, kendimizi cehenneme yuvarlanmaktan kurtarırız.

Peygamberimiz’in Hayatını Okumalıyız

Allah Teâlâ Peygamber Efendimiz’i bize örnek olarak gönderdi. Bu sebeple hem kendisini iyi tanımamızı, hem onun hayat tarzını iyi öğrenmemizi, hem de onun gibi yaşamaya gayret etmemizi istedi.

Birçok insan başına gelen sıkıntılardan şikâyet eder. Kendisinin dünyanın en tâlihsiz, en çileli insanı olduğunu düşünür. Bunlar, sevgili Peygamberimiz'i yeterince tanımayan kimselerdir.

Hâlbuki Allah'ın en sevdiği, bu sebeple de âlemlere rahmet olarak gönderdiği en değerli insan olduğu halde, onun küçük yaştan itibaren tatmadığı acı, görmediği çile kalmadı. Buna rağmen o, hiçbir zaman başına gelenlerden dolayı şikâyet etmedi. Her zaman Allah'a tevekkül etti, O'na sığındı.

İşte bundan dolayı Peygamberler Sultanı olan Efendimiz'in hayatını çok okumalıyız. Onu anlatan siyer kitaplarını elimizden düşürmemeliyiz.

Bu kitabın sonunda, Peygamber Efendimiz'in hayatını kısaca anlatan, tadımlık mâhiyette *Gül Muhammed*'im adlı bir kitapçık bulacaksınız. Şimdilik bunu okur, inşallah daha sonra da Peygamber Efendimiz'i geniş geniş anlatan diğer kitapları okursunuz.

Peygamber Mirası

Bir gün Ebû Hüreyre radıyallahu anh Müslümanlara unuttukları bir şeyi hatırlatmak istedi. Medine çarşısına gitti ve:

“Ey çarşı halkı! Gitmenize engel olan nedir?” diye seslendi.

İnsanlar bu sözden bir şey anlamamıştı.

“Hayrola Ebû Hüreyre! Neden bahsediyorsun?” diye sordular.

“Orada Peygamber’in mirası taksim ediliyor, siz ise burada duruyorsunuz. Gidip de hissenize düşeni alsanız ya!” dedi.

“Peygamberimiz’in mirası nerede taksim ediliyor?” diye sordular.

“Mescidde!” dedi.

Bunu duyan halk Mescid-i Nebevî’ye koştu.

Ebû Hüreyre onların geri dönüp geleceğini biliyordu. Orada durup bekledi. Halk dönüp gelince:

“Hayrola ne oldu?” diye sordu.

“Ebû Hüreyre!” dediler. “Mescide gittik, orada taksim edilen bir şey görmedik!”

“Peki, Mescid-i Nebevî’de kimseyi görmediniz mi?”

“Gördük ama, gördüklerimizin kimi namaz kılıyordu. Kimi Kur’an okuyordu. Kimi de helâl ve haram konularını müzâkere ediyordu.”

Ebû Hüreyre onlara şunu söyledi:

“Yazık size! **İşte Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem’in mirası, Mescid-i Nebevî’de gördüğünüz insanların yaptıklarıdır.”**[46]

PEYGAMBERİMİZİ ÇOK SEVMELİYİZ

Peygamber Efendimiz'i çok sevmeyi bize Allah Teâlâ emretti.

Onun bize canımızdan daha değerli olduğunu söyledi.[47]

Rabbimiz malını, mülkünü, eşini, çocuklarını ve diğer yakınlarını Allah'tan ve Resûlullah'tan daha çok sevmeyi tehlikeli buldu. Malını ve yakınlarını Allah'tan ve Resûlullah'tan çok seven mü'minlerin başına bir felâket geleceğini hatırlattı.[48]

Peygamber Efendimiz de bu konudaki âyet-i kerîmeleri bize açıkladı:

Îmânın tadını alabilmek ve gerçek mü'min olabilmek için hem Allah'ı, hem de Resûlullah'ı herkesten çok sevmek gerektiğini söyledi.[49]

Kendisinin bize hem dünyada, hem de âhirette insanların en yakını olduğunu bildirdi.[50]

Günlerden bir gün Allah'ın Elçisi, Hz. Ömer'e olan muhabbetini göstermek için onun elini tutmuştu. Bildiği doğruları her zaman en açık şekilde dile getiren Hz. Ömer, Efendimiz aleyhisselâmın bu davranışından çok duygulandı ve ona:

"Yâ Resûlallah! Seni canım dışında her şeyden daha çok seviyorum" dedi. Peygamber aleyhisselâm bu sevgiyi yeterli görmedi ve ona:

"Canımı kudretiyle elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, canından da çok sevmedikçe beni gerçekten sevmiş olamazsın" buyurdu.

Bunun üzerine Hz. Ömer:

"Vallahi Yâ Resûlallah! Şu anda sen bana canımdan da ilerisin" dedi. O zaman İki Cihân Güneşi Efendimiz:

"Ömer! İşte şimdi oldu" buyurdu.[51]

Onu Sevmek ve Saymak

Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellemi en çok sevenler, onu görme şerefini elde eden arkadaşları, yâni sahâbîleri idi. Onlar Fahr-i Âlem Efendimiz'i dinlerken, başlarında sanki birer kuş varmış gibi kıpırdamadan otururlardı.[52]

Savaşlarda ona bir zarar gelmesindense, kendi vücutlarının delik deşik olmasını isterlerdi. Onun ayağına bir diken batmasındansa, düşman kılıcıyla lime lime doğranmayı temenni ederlerdi.

Biz de başımızın tâcı olan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemi, sahâbe-i güzîn efendilerimiz gibi sevmeye çalışmalıyız. Esasen Resûl-i Kibriyâ Efendimiz biçim içimizden de öyle âşıkların çıkacağını haber vermiş ve şöyle buyurmuştur:

"Beni en çok sevenlerden biri, benden sonra gelecek olan kimselerdir. Onlardan biri beni görebilmek için ailesini ve varını, yoğunu fedâ etmeyi arzu eder."[53]

Elbette Peygamber sevgisi bize çok şey kazandıracaktır. Gönlümüz onun sevgisiyle bir

gülbahçesine dönecek, kalbimizde bahar rüzgârları esecektir. Bu sevgi bize, ebedî yurdumuz olan âhirette de onunla beraber olma saâdetini tattıracaktır. Ne mutlu onu gönülden sevenlere!..

Bakınız size o saâdet asrında yaşanmış bir hâdiseyi anlatayım. Eminim bu olay sizi de çok sevindirecektir:

Bir gün bir sahâbî Peygamberler Sultânı Efendimiz'in yanına geldi ve ona:

"Kıyâmet ne zaman kopacak?" diye sordu.

O sırada ezân okunmuş, namaz kılınacaktı. Server-i Enbiyâ Efendimiz ona cevap vermedi, namaza kalktı. Namazı kıldırdıktan sonra ashâbına döndü:

"Bana kıyâmet hakkında soru soran o adam nerede?" buyurdu. Soruyu soran adam:

"O bendim, Yâ Resûlallah!" dedi.

Bu defa sevgili Efendimiz ona bir soru sordu:

"Kıyâmet için ne hazırladın bakalım?" buyurdu. Adam şöyle cevap verdi:

"Benim kıyâmet için hazırladığım öyle fazladan bir namazım, orucum, sadakam yok. Fakat ben Allah'ı ve O'nun Resûlünü seviyorum" dedi.

Peygamber Efendimiz de ona:

"Sen sevdiğinle beraber olacaksın!" buyurdu.

Allah'ın Sevgilisi Efendimiz'in bu müjdesi oradaki sahâbîleri o kadar çok sevindirdi ki, Müslüman olduktan sonra, bu müjdeye sevindikleri kadar başka hiçbir şeye sevinmediler.[54]

Hanım sahâbîler çocuklarını Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemi sık sık görmeye teşvik ederlerdi. Onların bu konuda ihmâllerini görünce de kendilerine sitem eder, kulaklarını çekerlerdi.[55] Biz de bugün yavrularımızı Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîflerini okumaya teşvik edelim; hattâ onlarla birlikte oturup kendilerine hadîs-i şerîfleri okutup dinleyelim.

Âşık Bir Sahâbî

Ashâb-ı kirâm efendilerimiz arasında büyük âşıklar vardı. Onlardan biri, Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz'in gül yüzünü göremeden duramazdı. Bir gün bu sahâbî İki Cihân Güneşi Efendimiz'e şöyle dedi:

"Ey Allah'ın Resûlü! Sen bana canımdan da, malımdan mülkümden de ilerisin. Yanından kalkıp eve gittiğim zaman aklıma sen düşüyorsun. Bu defa yerimde duramıyorum. Yüzüne bakmak için kalkıp yanına geliyorum."

Bu âşık sahâbî sözüne şöyle devam etti:

"Bir derdim daha var: Gün gelecek sen de vefât edeceksin, ben de öleceğim. Ama sen cennete gireceksin, orada diğer peygamberlerle beraber yüksek makamlarda olacaksın. Bu durumda ben cennete girsem bile, orada seni göremeyeceğim. Benim hâlim nice olacak?"

Bu âşığın sorusuna Peygamber Efendimiz hemen cevap vermedi. Zaten bir soruya cevap

veremeyeceği zaman susar, o konuda bir âyetin inmesini beklerdi. Çok geçmeden şu âyet nâzil oldu:

“Allah’a ve Peygamber’e itâat eden kimseler, âhirette, Allah’ın kendilerine nimetler verdiği peygamberlerle, sıddîklarla, şehitlerle ve sâlihlerle beraber olacaklardır. Bunlar ne güzel arkadaştır!”[56]

Sevgili Efendimiz hemen o sahâbîyi çağırdı, kendisine bu âyeti okudu ve cennette beraber olacaklarını müjdeledi.[57]

Demek ki Resûlullah Efendimiz’i gönülden sevmek, gönüllerimizi şâd edecektir.

Peygamber Efendimiz’i Neden Sevmeliyiz?

Bunun pek çok sebebi vardır. Evvelâ güzel dinimizi bize o getirdi, o öğretti.

O olmasaydı, biz Rabbimiz’i de bilemezdik, dinimizi de öğrenemezdik.

Onun sevilmeye lâyık bir insan olduğunu bize Rabbimiz haber verdi.

Onu **âlemlere rahmet olarak gönderdiğini** bildirdi.[58]

Onun **en üstün ahlâka sahip olduğunu** haber verdi.[59]

Onu **kendimize örnek almamızı** emretti.[60]

Onun **bize çok düşkün, çok şefkatli ve çok merhametli olduğunu, sıkıntıya düşmemizin ona pek ağır geleceğini** bildirdi.[61]

Bizi bu kadar çok seveni sevmemek hiç olur mu?

Resûlullah Efendimiz’e olan sevgimiz, “sev beni seveyim seni” türünden cılız ve menfaate dayanan bir sevgi olmamalıdır. Sevenin sevdiğine itâat ettiği gerçek bir sevgi olmalıdır. Bu sevgi, hadislerini el üstünde tuttuğumuz, emirlerini baş tâcı ettiğimiz, yasaklarından kaçındığımız güçlü bir sevgi olmalıdır.

Ona Lânet Etmeyin

Peygamber Efendimiz'in Abdullah adında bir sahâbîsi vardı. Çok şakacı bir insandı. Yaptığı şakalarla İki Cihân Güneşi Efendimiz'i güldürürdü. Arkadaşları ona merkep anlamında "Hımâr" lakabını takmışlardı.

Abdullah'ın kötü bir alışkanlığı vardı. İçkiyi bir türlü bırakamamıştı. Bazen onu içki içerken yakalayıp Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellemin huzûruna getirirlerdi. Allah'ın koyduğu yasakların çiğnenmesine hiç göz yummayan Efendimiz de onun dövülmesini emrederdi.

Yine Bir gün onu içki içerken yakalayıp Peygamber aleyhisselâmın huzûruna getirdiler.

Sahâbîlerden biri ona çok kızdı. Aynı suçtan dolayı bu kaçıncı getirilişiydi. Artık dayanamadı ve:

"Allah'ım ona lânet et! Bu sarhoş adam ikide bir Resûlullah'ın huzûruna getiriliyor ve onu rahatsız ediyor!" dedi.

Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz bu günahkâr sahâbîsine bedduâ edilmesine râzı olmadı ve şöyle buyurdu:

"Ona lânet etmeyin. Vallahi ben onun Allah'ı ve Resûlünü gerçekten sevdiğini biliyorum."[62]

PEYGAMBERİMİZE SALÂTÜ SELÂM GETİRMELİYİZ

Biz Peygamber Efendimiz'i gönülden severiz ve her fırsatta ona salâtü selâm getiririz.

Salâtü selâm getirmek ne demektir?

Allah'ın Resûlü'ne **selâm göndermek** demektir.

Ona hayatımızda bir defa salâtü selâm getirmek farzdır. Çünkü Allah Teâlâ bize şöyle emretmektedir:

"Allah ve melekleri Peygambere salât ederler. Ey îmân edenler, siz de ona salât ve selâm getirin."[63]

Peygamber Efendimiz'e nasıl salâtü selâm getireceğiz?

Salâtü selâmın bir uzun, bir de kısa yolu vardır. Allah'ın sevgili Elçisi, kendisine şöyle salâtü selâm getirmemizi emretmiştir:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ
عَلَى إِبْرَاهِيمَ، وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ
اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ
عَلَى إِبْرَاهِيمَ، وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

Allâhümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed, kemâ salleyte alâ İbrâhim ve alâ âli İbrâhîm, inneke hamîdün mecîd.

Allâhümme bârik alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed, kemâ bârekte alâ İbrâhim ve alâ âli İbrâhîm, inneke hamîdün mecîd

"Allahım! İbrâhim peygamberin ailesine rahmet ettiğin gibi Muhammed'e ve onun ailesine de rahmet eyle! Şüphesiz sen övülmeye lâyık ve yücesin.

Allahım! İbrâhim'in ailesine hayır ve bereket verdiğin gibi Muhammed'e ve onun ailesine de hayır ve bereket ver. Şüphesiz sen övülmeye lâyık ve yücesin."[64]

Bu, salâtü selâmın uzun şeklidir.

Bir de kısa yoldan salâtü selâm getirme şekli vardır. Bunun için:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ

"**Allâhümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed**" demek yeterlidir.

Öyleyse bu kısa yolu sık sık kullanmalıyız ve sevgili Efendimiz'e her fırsatta selâm göndermeliyiz.

Peygamber Efendimiz'e gönderdiğimiz salâtü selâmlar, ilgili melekler tarafından ona hemen ulaştırılır ve kendisine:

"Bu senin ümmetinden falanın gönderdiği salâtü selâmdır" diye adıyla sanıyla

bildirilir.[65] Böylece sevgili Efendimiz de bizi tanımış olur.

Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz'e salâtü selâm getirenlere bu vesileyle bir müjde daha verelim:

Cebrâil aleyhisselâm Peygamber Efendimiz'e geldi ve "Sana bir müjde vereyim mi?" diyerek şu haberi getirdi:

"Allah Teâlâ sana şunu bildirdi: Sana salât edene, Ben de salât ederim. Sana selâm edene, Ben de selâm ederim."

Peygamber Efendimiz bu müjdeyi alınca şükür secdesine kapandı.[66]

Peki, Allah Teâlâ'nın salât etmesi ne demektir?

Kuluna merhamet etmesi demektir.

Ezan ve Ezan Duâsı

Ezan sadece namaza çağrı değildir. O bizi namaza çağırırken, üç şeyi de hatırlatır:

Allah'ın varlığını ve birliğini,

Resûlullah Efendimiz'in O'nun elçisi olduğunu,

Asıl hayatın ve kurtuluşun (felâhın), âhiret hayatı ve mutluluğu olduğunu hatırlatır.

Ezanı duyduğumuz zaman, kalbimizde âdetâ bahar yelleri eser. Müslüman olmanın güzelliğini hissederiz ve âdetâ yeniden can buluruz.

Dinimizi sevmeyenler ise, ezandan rahatsız olurlar.

Ezanı Duyunca Okunacak Duâ

Peygamber Efendimiz ezanı duyduğumuzda şu duâyı okursak, günahımızın bağışlanacağını müjdelemiştir:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا
عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، رَضِيتُ بِاللهِ رَبًّا وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا،
وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا

Eşhedü en lâ ilâhe illallâhü vahdehû lâ şerîke leh. Ve enne Muhammeden abdühû ve resûlüh. Radîtü billâhi rabben, ve bi-Muhammedin resûlen, vebil İslâmi dînen

"Şunu kesin olarak söylerim ki, Allah'tan başka ilâh yoktur. O tektir, benzeri yoktur. Muhammed de Allah'ın kulu ve elçisidir.

Ben Rab olarak Allah'tan, Peygamber olarak Muhammed'den, din olarak da İslâm'dan râzı oldum."[67]

Peygamber Efendimiz, ezanı dinlememizi ve müezzinin sözlerini aynen tekrarlamamızı tavsiye buyurmuştur.

Yalnız müezzin "haydin namaza" anlamında "hayye ales salâh", "haydin kurtuluşa" anlamında "hayye alel felâh" derken, bunların yerine "Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh" yani günahtan kaçacak güç, ibadet edecek kuvvet ancak Allah'ın yardımıyla kazanılabilir,

dememizi istemiştir. [68]

Ezan Bitince Okunacak Duâ

Resûl-i Ekrem Efendimiz ezan bittikten sonra şöyle duâ etmemizi tavsiye buyurmuştur:

أَللّٰهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ، وَالصَّلاَةِ القَائِمَةِ، آتِ مُحَمَّدًا الوَسِيلَةَ وَالفَضِيلَةَ، وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ

Allàhümme rabbe hâzihid da’vetit tâmme, vessalâtil kàime, âti Muhammeden elvesîlete velfazîle, veb’ashü makàmen mahmûdenillezî vaadteh

“Ey şu eksiksiz davetin ve kılınacak namazın rabbi Allahım! Muhammed’e Vesîle’yi ve Fazîlet’i ver. Onu, kendisine vaadettiğin Makâm-ı mahmûd’a ulaştır.”[69]

Bu Fırsatı Değerlendirelim

Burada bir güzelliği hatırlayalım:

Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz, bize duâların kabul edildiği zamanları öğretirken, bu değerli zamanlardan birinin, “ezan ile kàmet arasındaki zaman” olduğunu bildirmiş, bu sırada yapılan duânın reddedilmeyeceğini müjdelemiştir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bu müjdeyi verince ashâb-ı kirâm:

“Yâ Resûlullah! Bu sırada nasıl duâ edelim?” diye sordular. Allah’ın Elçisi de:

“Allah’tan dünyâ ve âhirette âfiyet isteyin!” buyurdu.[70]

Öyleyse ezan bitip de kàmet getirilene kadar geçen zaman içinde kendimize, ailemize ve Müslüman kardeşlerimize de duâ edelim.

Ezandan Kim Rahatsız Olur?

Bir gün Peygamber Efendimiz ashâbına, bilmedikleri ve duymadıkları bir şeyi haber verdi:

Namaz için ezan okunduğu zaman, şeytan bundan son derece rahatsız olur ve ezanı duymamak için arkasını dönüp kaçmaya başlar.

Kaçarken de pis kokular çıkarır.

Ezan okunup bitince tekrar namaz kılanın yanına gelir.

Farz namazı kılmak için kamet getirilince, şeytan yine arkasını dönüp kaçar. Kamet bitince tekrar namaz kılanın yanına gelir, insan ile nefsinin arasına sokulur ve ona:

“Şunu da hatırla, şunu da hatırla!” der. Namaza başlamadan önce o kimsenin aklında olmayan şeyleri ona hatırlatır.

Bu yüzden o kimse kaç rek’at namaz kıldığını bilemeyip şaşırır.”[71]

PEYGAMBERİMİZ ŞEFÂAT EDECEKTİR

Elhamdülillâh biz, Nebîler Sultânı bir Peygamber'in ümmetiyiz. Peygamberimiz, kıyâmet gününde bize şefâat edecektir.

"Bu nasıl olacak?" diye sorabilirsiniz. Bu soruya cevap vermeden önce şefâat hakkında kısaca bilgi sunalım:

Şefâat, Peygamber Efendimiz'in, ümmetinin günahlarını bağışlaması için Allah katında aracılık etmesidir.

Şefâat yetkisi sadece Allah Teâlâ'nın elindedir. O izin vermeden hiç kimse hiçbir kimseye şefâat edemez. Önce Allah Teâlâ Peygamber Efendimiz'e şefâat etme izni verecek, o da bunun üzerine şefâat edecektir. Çünkü Kâinâtın Rabbi, "Ben izin vermeden kimse kimseye şefâat edemez" buyuruyor.[72]

Bir başka âyet-i kerîmede Yüce Rabbimiz: "Allah katında, O'nun izin verdiklerinden başkasının şefâati fayda vermez" buyuruyor.[73]

İşte "şefâat var" diyen âlimlerimiz bunu söylüyor. Ne diyor bu âlimler?

"Şefâat var; Allah Teâlâ'nın şefâat etmelerine izin verdiği kimseler âhirette şefâat edecek" diyorlar.

Peygamber Efendimiz de bu yetkisinden bahsederken:

"Bana âhirette şefâat etme yetkisi verildi" buyuruyor.[74]

Hattâ şunu da söylüyor: Allah Teâlâ bana şöyle sordu:

"Şefâat yetkisi mi istersin, yoksa ümmetinin yarısının Cennet'e girmesini mi istersin?" Ben de:

"Şefâat yetkisi isterim" dedim.[75]

Büyük Şefâat

Peygamber Efendimiz'in kıyâmet gününde yapacağı şefâat bir değil, birkaç tanedir. İlki, "şefâat-i kübrâ" veya "şefâat-i uzmâ" denen ve bütün insanları kapsayacak olan şefâatidir. Önce bu şefâati anlatalım:

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin bildirdiğine göre, Allah Teâlâ kıyâmet gününde, bütün insanları bir araya toplayacak. İnsanlar mahşerde uzun zaman bekleyecek. Tepelerine dikilen güneşin altında sıkıntıdan ve üzüntüden perişan olup iyice bunalacaklar. Allah Teâlâ'nın onlara ilhâm etmesi üzerine:

"Allah katında sözü dinlenir birini bulsak da, içinde bulunduğumuz şu sıkıntıyı Allah Teâlâ'ya anlatsa, Rabbimiz de bizi bu dertten kurtarsa" diyecekler.

Önce Hz. Âdem'e gidecekler ve ona:

"Sen bizim babamızsın. Allah sana büyük nimetler verdi. Rabbinin huzûruna varıp bize

şefâat et de, Rabbimiz bizi şu sıkıntıdan kurtarsın” diyecekler.

Fakat Hz. Âdem, o insanlara kendi sıkıntısından söz edecek: Cennette güzel güzel yaşarken Rabbinin emrini dinlemediğini, o yasak ağacın meyvesinden yediğini, bu yüzden de cennetten kovulduğunu anlatacak. Kendisinden şefâat isteyen insanlara, Cenâb-ı Hakk’ın huzûruna çıkıp şefâat etme cesâretini kendinde bulamadığını söyleyecek. Onlara Hz. Nûh’a gitmelerini tavsiye edecek.

İnsanlar da Nûh peygambere, ardından İbrâhim, Mûsâ ve Îsâ peygamberlere gidecek ve onlardan şefâat isteyecekler. Onlar da Hz. Âdem gibi bazı mâzeretler ileri sürecekler. Sonunda Peygamber Efendimiz’e gelecekler.

İşte o zaman Fahr-i Âlem Efendimiz, Allah Teâlâ’nın huzûruna çıkacak ve O’ndan “insanların hesaplarını bir an önce başlatması için” niyâzda bulunacak. Bunun üzerine hesap yani sorgu-suâl başlayacak.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin bütün insanları kapsayan bu şefâatine Kur’ân-ı Kerîm‘de, övgüye değer makam anlamında “Makàm-ı Mahmûd” denir.[76]

Ezanı dinledikten sonra: “Allahım! Kendisine vadettiğin Makàm-ı Mahmûd’u Muhammed’e ver!” diye okuduğumuz duâda[77] geçen Makàm-ı Mahmûd işte budur.

Peygamberimiz’in Diğer Şefâatleri

Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem muhtelif zamanlarda Allah Teâlâ’nın huzûruna çıkacak, secdeye kapanacak ve:

“Yâ Rabbî! Ümmetimi bana bağışla! Yâ Rabbî! Ümmetimi kurtar!” diye yalvaracak. O zaman Yüce Rabbimiz ona:

Ümmetinden **hesaba çekilmeden** cennete girecek olanları, cennete götürmesini söyleyecek. O da bu bahtiyârları alıp cennete götürecek.

Sevgili Efendimiz, daha sonra günahları yüzünden cehenneme giren Müslümanlara birkaç defa şefâat edecek.

Nebîler Sultanı Efendimiz bu şefâatlerini şöyle anlatmıştır:

“Allah Teâlâ bana:

‘Haydi git, kalbinde “buğday (veya arpa) tanesi” kadar îmân eseri olanları cehennemden çıkar’ buyuracak, ben de gidip emredileni yapacağım.

Sonra cehennemde kalan ümmetimi kurtarmak için tekrar Rabbimin huzûruna çıkacağım. O bana:

‘Haydi git, kalbinde “hardal tanesi” kadar îmân eseri olanları cehennemden çıkar’ buyuracak.

Ben de gidip emredileni yapacağım.

Sonra tekrar Rabbimin huzûruna çıkacağım ve geri kalan ümmetimin cehennemden çıkarılması için yalvaracağım. Bana:

‘Kalbinde hardal tanesinden daha az, çok daha az, azdan da az îmân eseri olanları cehennemden çıkar’ buyuracak.

Ben de bana emredileni yapacağım.

Dördüncü defa Cenâb-ı Hakk'ın huzûruna çıkacağım ve:

'Yâ Rabbî! Lâilâhe illallah diyenleri cehennemden çıkarmama izin ver' diyeceğim.

Allah Teâlâ şöyle buyuracak:

'Lâilâhe illallah diyenleri cehennemden çıkarmak üzere şefâat etme işi sana verilmemiştir. Fakat kudretime, büyüklüğüme, azametime ve ululuğuma yemin ederim ki, lâilâhe illallah diyenleri cehennemden Ben çıkaracağım"[78]

İşte âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîflerde sözü edilen şefâatler bunlardır.

Akla şöyle bir soru gelebilir:

Acaba cehenneme girdikten sonra, Peygamber Efendimiz'in şefâat etmesiyle oradan çıkıp cennete girecek kimseler daha sonra belli olacak mı?

Evet, Peygamber aleyhisselâmın haber verdiğine göre, bir süre cehennemde kaldıktan sonra oradan çıkarılan insanların yüzleri, işledikleri günahlar sebebiyle kızıla çalan siyahımsı bir renkte olacak. Bundan dolayı cennetlikler onlara "uzun süre cehennemde kalanlar (cehennemiyyûn)" adını verecekler.[79]

Resûlullah Efendimiz'in haber verdiğine göre, her peygamberin Allah katında makbûl bir duâsı vardır. Diğer peygamberler daha hayatta iken bu makbûl duâlarını yapmışlardır.

Bizim Peygamberimiz Efendimiz ise, bu hakkını ümmetine şefâat etmek için âhirete saklamıştır.[80]

Neden öyle yapmıştır? Çünkü âhiret sıkıntısı, dünya sıkıntılarıyla kıyâs edilemeyecek kadar çok büyüktür de onun için.

Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem özellikle günahkâr olan ümmetine şefâat edeceğini söylemiştir.[81]

Kimler Şefâat Edecek?

Acaba Peygamber Efendimiz'den başkaları da şefâat edecek mi?

Evet, hadîs-i şerîflerden öğrendiğimize göre şu kimseler de şefâat edecektir:

Diğer peygamberler:

Âlimler,

Şehitler,

Ve mü'minler.[82]

Diğer peygamberler de ümmetlerine şefâat edecektir; fakat Allah'ın sevgilisi olan bizim Peygamberimiz, onlardan önce ümmetine şefâat edecektir.[83]

Şehidin şefâatine gelince; Peygamber Efendimiz, şehidin, akrabalarından yetmiş Müslümana şefâat edeceğini haber vermiştir.[84]

Şefâate İnanmayanların Hâli

Burada hatıra bir soru daha geliyor:

Acaba şefâate inanmayanlara da şefâat edilecek mi?

Peygamber Efendimiz'in terbiyesinde yetişen Enes ibni Mâlik radıyallahu anhden sahih bir senedle rivâyet edildiğine göre, bu soruyu Hz. Enes'e sordular. O da bu soruya şöyle cevap verdi:

"Şefâati kabul etmeyenlerin, şefâatten nasîbi yoktur."[85]

Garip Bir Anlayış

Şefâat konusunda "güler misin ağlar mısın" türünden garip bir anlayış var. Peygamber Efendimiz'in şefâat edeceğini kabul etmeyenlerin hâli bize bu deyimi hatırlatıyor. Aslında onlar, insanın gözünün içine baka baka yalan söylüyorlar. Mesele şu:

Çok iyi bildiğiniz gibi, Bakara sûresinin 255. âyetine "âyetelkürsî" deriz. Bu âyette Yüce Rabbimiz şefâatten söz eder ve:

"Allah'ın izni olmadan huzûrunda kim kalkıp da şefâat edebilir?" buyurur. Yüce Rabbimiz Yûnus sûresinin 3. âyet-i kerîmesinde de:

"Allah izin vermeden kimse şefâat edemez" buyurur.

Bu âyet-i kerîmelerde geçen "Allah'ın izni olmadan", "Allah izin vermeden" sözlerinin anlamı nedir?

Allah Teâlâ izin vermeden hiç kimse şefâat edemez, ama **Allah izin verince şefâat eder**, demektir. Şu âyet-i kerîme de bunu gösteriyor:

"O gün ancak, Rahmân'ın kendisine izin verdiği ve konuşmasına râzı olduğu kimsenin şefâati fayda verecektir."[86]

Şefâati kabul etmeyenler bu âyetten, kendilerini zorlaya zorlaya: "Şefâat yoktur" sonucunu çıkarıyorlar. Anlayış sahibi bir insan bu ifâdeden ancak şu sonucu çıkarabilir:

"Şefâat vardır; ama ancak Allah Teâlâ'nın izin verdiği kimseler şefâat edebilir."

Yüce Rabbimiz, Kendisinin izniyle bazı kimselerin şefâat edeceğini şöyle ifâde buyuruyor:

"O gün, Rahmân'ın kendisine **söz ve izin verdikleri dışında**, hiç kimse şefâat etme yetkisine sahip olamayacaktır."[87]

Bu Durum Karşısında

Elhamdülillâh bizler Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellemin şefâatine inanıyoruz. Hiçbir zaman da, nasıl olsa Peygamber Efendimiz bize şefâat edecek diye görevlerimizi ihmâl etmiyoruz ve etmeyeceğiz.

Server-i Enbiyâ Efendimiz'in şefâatini haketmek için iyi bir kul olmaya bakmalı, ona sâlih bir ümmet olmaya çalışmalıyız.

İbâdetlerimizi hiçbir zaman aksatmamalı, Rabbimiz'in yasakladığı işlerden, haramlardan uzak durmalıyız.

Cehenneme girdikten sonra çıkacak kimselerden değil, sorgusuz suâlsiz cennete girecek bahtiyârlardan olmaya gayret etmeliyiz.

Efendimiz aleyhisselâmın, kızı Hz. Fâtımâ'ya söylediği şu sözü hiçbir zaman unutmamalıyız:

"Ey Fâtıma! Kendini cehennemden kurtar! Çünkü sizi Allah'ın azâbından kurtarmaya benim gücüm yetmez."[88]

Evlâdın Duâsı

Bir gün Peygamber Efendimiz ashâbına cennetten bir haber verdi. Şöyle buyurdu:

Allah Teâlâ cennette sâlih bir kulunun derecesini daha da yükseltecek. Kul buna çok sevinecek. Ama bir şeye hayret edip şöyle soracak:

“Yâ Rabbî! Ben Senin bu lütfuna hangi sebeple nâil oldum?” Allah Teâlâ ona şöyle buyuracak:

“Evlâdın senin için istiğfâr etti (Seni bağışlamamı istedi). Ben de bu sebeple senin dereceni yükselttim.”[89]

Sevgili kardeşlerim! Biz öldükten sonra bize hayır duâ edecek çocuklar yetiştirmeye bakalım. Onlara bilhassa şu âyet-i kerîme ile duâ etmeyi öğretelim:

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ

Rabbenağfirlî ve livâlideyye ve lilmü’minîne yevme yekūmül hisâb

“Ey Rabbimiz! Hesap günü geldiğinde beni, annemi, babamı ve bütün mü’minleri bağışla!”[90]

ASHÂB-I KİRÂMI SEVMELİYİZ

Sahâbe kimdir?

Sahâbe Peygamber Efendimiz'in sohbetinde bulunan Müslümanlardır.

Onlar Allah'ın Resûlü'nü Müslüman olarak gören ve Müslüman olarak ölen bahtiyâr insanlardır.

Bu sebeple biz onları Peygamberimiz'in arkadaşları diye çok severiz. Kendilerine duyduğumuz üstün saygıdan dolayı da onları "Peygamberimiz'in kıymetli arkadaşları" anlamında **ashâb-ı kirâm** ve Peygamberimiz'in seçkin arkadaşları anlamında **ashâb-ı güzîn** diye anarız.

Çünkü Resûlullah Efendimiz onlar hakkında:

"İnsanların en hayırlısı benim çağdaşlarımdır" buyurmuştur.[91]

Zaten Allah Teâlâ sahâbe efendilerimizi özel olarak seçmiştir. Bunu Nebîler Sultanı Efendimiz şöyle dile getirmiştir:

"Allah Teâlâ kullarının kalplerine bir baktı, ashâb-ı kirâmın, kullarının en hayırlısı olduğunu gördü. Bu sebeple onları Peygamberine arkadaş yaptı. Bu seçkin insanlar da Allah'ın dinini yaymak için canlarını, mallarını ortaya koydular ve bütün güçleriyle savaştılar."[92]

Allah Teâlâ da onlara çok büyük bir lütufta bulundu ve hatalarını bağışladı.

Ashâb-ı Kirâmı Neden Severiz?

***** Onlar Kur'ân-ı Kerîm âyetlerinin yeryüzünü ilk defa şereflendirmesine şâhit oldular ve bunun heyecanını yaşadılar.

***** Cenâb-ı Hakk'ın "âlemlere rahmet olarak" gönderdiği o seçkin Peygamberi gözleriyle gördüler, ona elleriyle dokundular. Bizi Câhiliyet bataklığından kurtardı diye ona derin bir şükrân duydular ve kendisine bütün benlikleriyle bağlanıp sarıldılar.

***** Resûlullah'ın eşsiz mûcizelerini defalarca gördüler, mübarek vücudunun bereketini defalarca hissettiler.

***** Gönüllerini onun muhabbetiyle doldurdular. Peygamberler Sultanını göremedikleri zaman içlerinde bir boşluk hissettiler. Kalkıp huzûruna geldiler. Ona duydukları sonsuz sevgiyi dile getirdiler.

***** Resûl-i Ekrem'in bir tel saçına, abdest aldığı bir damla suya sahip olmak için âdetâ çırpındılar, birbiriyle yarış ettiler.

***** Fahr-i Cihân Efendimiz'i rahatsız etmemek için kapısını tırnaklarıyla çaldılar.

***** Peygamber aleyhisselâm konuşurken, Efendimiz'i, sanki başlarında bir kuş varmış da uçup gitmesini istemezlermiş gibi, başları önlerinde dinleyip, onun sözlerini ruhlarına sindirdiler.

***** Resûlullah’a gelen “Kur’an âyetlerini” ve bunların açıklaması demek olan “hadîs-i şerifleri” dikkatle öğrenip ezberlediler. Ve bu kutlu mîrası daha sonraki nesillere titizlikle aktardılar.

***** Hadîs-i şerifleri duydukları gibi aktarmak onların en büyük emeliydi. Duydukları bir hadisi başkalarına aktarırken, yanlış yaparım korkusuyla terler, boyun damarları şişer, gözleri yaşla dolardı.

***** Onlar, Peygamber Efendimiz’den duydukları bir hadiste tereddüt edince, o hadisi kendisiyle birlikte Resûlullah’tan dinleyen sahâbî bir aylık bir mesâfede yaşasa bile, deve sırtında oraya kadar gider ve o hadîs-i şerifi kendisiyle müzâkere ederlerdi.

***** Peygamber aleyhisselâmın sevdiği kimseleri canları gibi sever, onun sevmediklerinden nefret ederlerdi.

***** Biz o seçkin nesli, işte böylesi özelliklerinden dolayı severiz.

***** Allah’ın Resûlü’nü canlarından çok sevdikleri ve bize Peygamber muhabbetini öğrettikleri için onları severiz.

***** Böylece ashâb-ı kirâmın bizim üzerimizde hakları bulunduğunu bilir, onları sever ve dinimizi onlar gibi yaşamaya gayret ederiz.

Sahâbenin Aleyhinde Konuşmayız

Biz sahâbe efendilerimizi işte bu üstünlükleri sebebiyle severiz. Onların hep iyiliklerini ve güzel yanlarını konuşuruz. Onlar hakkında aslâ kötü bir söz söylemeyiz. Zaten Nebîler Sultanı Efendimiz bize bu konuda şunu tembih etmiştir:

“Aslâ ashâbım aleyhinde konuşmayınız. Tekrar söylüyorum, kesinlikle onların aleyhinde konuşmayınız. Benden sonra onlara hiçbir şekilde laf bile dokundurmayınız.

Çünkü onları seven, beni sevdiği için sever.

Ashâbıma düşmanlık eden, bana düşmanlık beslediği için onlara düşman olur.

Ashâbımı inciten, beni incitmiş olur. Beni inciten de Allah’ı incitmiş olur.

Allah’ı incitenin ise, çok geçmeden Allah belâsını verir.”[93]

Aman güzel kardeşlerim, siz siz olun da, sahâbe efendilerimizi incitecek bir söz söylemeyin. Zaten Peygamber Efendimiz’in şu hadîs-i şerîfini duyduğunuz zaman:

“Biz kim, onlar kim! Biz kim oluyoruz da ashâb-ı kirâmın aleyhinde konuşuyoruz!” diyeceksiniz. Sözünü ettiğim hadîs-i şerîf şudur:

“Ashâbıma sövmeyiniz!

Canımı kudretiyle elinde tutan Allah’a yemin ederim ki, biriniz Allah rızâsı için Uhud dağı kadar altın verse, onlardan birinin verdiği iki avuç, hattâ yarım avuç sadaka kadar olamaz.”[94]

Biz, ashâb-ı kirâmı sevenleri sever, onları sevmeyenleri sevmeyiz.

Ashâb-ı güzîn efendilerimizi incitecek bir söz söylemeyiz, kendilerini aslâ tenkid

etmeyiz.

Özetle söyleyecek olursak biz ashâb-ı kirâmı:

En büyük sermâyemiz olan yüce dinimize hizmet ettikleri,

Bize dinimizi öğrettikleri,

Bir de Peygamber Efendimiz onları sevmemizi emrettiği için, kendilerini derin bir muhabbetle sever ve sayarız.

Ashâb-ı Kirâm Neye Benzer?

Allah Teâlâ, ashâb-ı kirâm efendilerimizi Kur’ân-ı Kerîm’de şöyle övmüştür:

Muhammed Allah’ın Resûlüdür.

Onun yanında olanlar kâfirlere karşı çetin, kendi aralarında merhametlidirler.

Onları rükûda, secdede, hep Allah’ın lütuf ve hoşnutluğunu isterken görürsün.

Yüzlerinde de secde izi vardır.

Onlar Tevrat’ta böyle tanıtılmışlardır.

İncil’de ise şöyle bir misâlle anlatılmışlardır:

Onlar tıpkı filiz vermiş, gitgide güçlenmiş, kalınlaşmış ve nihayet çiftçileri sevindirecek şekilde gövdesi üzerinde duracak hâle gelmiştir.

İşte Allah, mü’minleri tıpkı bu ekin misâli böylesine güçlü ve dirençli kılarak, kâfirleri öfkelendirir.

Allah, îmân eden ve sâlih ameller işleyen o kimseleri bağışlayacağını söylemiş ve onlara çok büyük bir mükâfât vâdetmiştir.[95]

ÎMÂN EDECEĞİMİZ ESASLAR

Önce şu bilgimizi tazeleyelim:

Allah'ın buyruklarını bütün peygamberlere Cebrâil aleyhisselâm getirmiştir.

Cebrâil aleyhisselâm, Cenâb-ı Hakk'ın buyruklarını bizim Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâma değişik şekillerde getirirdi. Bazen insan şekline girer, Peygamber Efendimiz ashâbıyla otururken onun yanına gelir ve getirdiği buyruğu ona bildirirdi.

Bir gün yine böyle oldu.

Cibrîl Hadisi

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ashâbıyla oturuyordu. O sırada içeriye bir yabancı girdi.

Adamın elbisesi bembeyaz, saçları simsiyahtı. Yoldan gelmiş gibi bir hali de yoktu. Onu ashâb-ı kirâmdan hiçbiri tanıyamadı.

Bu adam Peygamber Efendimiz'in yanına iyice sokuldu, önüne oturdu, dizlerini onun dizlerine dayadı. Ellerini de hocasına saygılı bir talebe gibi kendi dizlerinin üstüne koydu ve:

"Ey Muhammed, bana **İslâm'ı anlat!**" dedi.

İslâm'ın Şartları

Peygamberler Sultânı Efendimiz ona şunu söyledi:

"İslâm şu beş şeydir:

Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın elçisi olduğuna şehâdet etmendir yani bu sözü inanarak söylemendir.

Namazı dosdoğru kılmandır.

Zekâtı vermendir.

Ramazan orucunu tutmandır.

Şayet yapabiliyorsan, Kâbe'yi ziyâret ederek hac görevini yerine getirmendir.

Adam:

"Doğru söyledin!" dedi.

Oradakiler bu söze hayret ettiler:

"Allah Allah, adam hem soruyor, hem de aldığı cevâbı 'Doğru söyledin!' diye onaylıyor, ne tuhaf!" dediler. Bunun ardından adam Allah'ın Resûlü'ne önemli bir soru daha sordu:

"Şimdi de bana **îmânı anlat!**" dedi.

Îmânın Şartları

Peygamber Efendimiz ona îmânı şöyle anlattı:

“Îmân şu altı şeye gönülden inanmandır:

Allah’ın var ve bir olduğuna,

Meleklerin varlığına,

Allah’ın gönderdiği kitaplara,

Allah’ın peygamberlerine,

Âhiret gününe,

Kadere, hayır ve şerrin Allah’tan olduğuna inanmandır.”

Adam yine aldığı cevâbı:

“Doğru söyledin!” diye tasdik etti. Ashâb-ı kirâm olup bitenleri derin bir hayret ve ilgiyle dinliyordu. Bu garip yabancı Peygamber Efendimiz’e üçüncü bir soru sordu.

“**Peki ihsân nedir**? dedi.

İhsân

Efendimiz aleyhisselâm bu soruya şu cevâbı verdi:

“İhsân; Allah’a O’nu görüyormuşsun gibi kulluk etmendir.

Sen O’nu görmüyorsan da O seni mutlaka görüyordur.”

Kendisini kimsenin tanımadığı bu yabancı, Peygamber Efendimiz’in bu sözünü de tasdik etti:

“Doğru söyledin” dedi. Bu garip adamın soruları bitecek gibi değildi. Dördüncü bir soru daha sordu:

“**Kıyâmet ne zaman kopacak?**” dedi.

Kıyâmetin İki Alâmeti

Peygamber Efendimiz bu soruya, diğer sorular gibi hemen cevap vermedi. Ama şunu söyledi:

“Bu soru kendisine sorulan kimse (yani ben), bu konuda, soruyu sorandan (yani senden) daha fazla bir bilgiye sahip değildir.”

Allah’ın Resûlü verdiği bu cevapla o adama, “bu sorunun cevabını ben de bilemem, sen de bilemezsin” demiş oluyordu.

Fakat adam, sorusuna mutlaka bir cevap almak istiyordu:

“Mâdem ki kıyâmetin ne zaman kopacağını bilmiyorsun, Öyleyse bana **kıyâmetin alâmetlerini** (belirtilerini) söyle!” dedi.

Resûl-i Ekrem Efendimiz de ona şunu söyledi:

“Sana kıyâmetin iki alâmetini söyleyeceğim.

Biri şudur: Gün gelecek terbiyesi kıt çocuklar doğacak. Onlar annelerine, sanki

kendilerinin hizmetçisiymiş gibi kötü davranacaklar. Kıyâmetin bir işareti budur.

Kıyâmetin ikinci işareti ise şudur: Yalın ayak ve baldırı çıplak koyun çobanları, yüksek ve mükemmel binalar yapmaya başlayacak ve bu konuda birbiriyle yarışa girecekler. Bu da kıyâmetin bir diğer işaretidir" buyurdu.

Bu bembeyaz kıyâfetli adam sorularına cevap alınca, yerinden kalktı, sessizce çekip gitti.

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz Hz. Ömer'e:

"Ömer! Bana çeşitli sorular soran o adam kimdi, biliyor musun?" diye sordu.

Hz. Ömer de bunu merak ediyordu:

"Hayır, bilmiyorum ey Allah'ın Resûlü. Bunu ancak Allah ve O'nun Resûlü bilir" dedi.

İşte o zaman Resûl-i Ekrem Efendimiz sahâbe efendilerimizin çok merak ettiği bu adamın kim olduğunu şöyle açıkladı:

"O Cebrâil'di, size dininizi öğretmeye geldi."[96]

Cibrîl Hadisinin Özeti

Sevgili kardeşlerim! Okuduğumuz bu olay bir hadîs-i şerîftir. Biz bu hadisten kısaca şunu öğrendik:

Ben Müslümanım diyen kimse, bu hadîs-i şerîfte sayılan altı îmân esasına gönülden inanacak.

Bir de İslâm'ın beş esasını yerine getirecek. Yani:

Kelime-i Şehâdet'i söylemek suretiyle Allah'a ve O'nun Peygamberi Muhammed aleyhisselâma gönülden inanacak.

Namazını kılacak.

Ramazan orucunu tutacak.

Dinin zengin saydığı kadar maddî imkânı varsa zekâtını verecek.

İmkânları elveriyorsa hac görevini de yerine getirecek.

Kelime-i Şehâdet ve Anlamı

Kelime-i şehâdet şu iki cümleyi söylemektir:

"Eşhedü enlâ ilâhe illallah

Ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve resûlüh."

Kelime-i şehâdetin anlamı şudur:

"Ben, Allah'tan başka ibâdete lâyık kimse bulunmadığına kesinlikle inanırım.

Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâmın Allah'ın kulu ve peygamberi olduğuna kesinlikle inanırım."

Bir kimse, kelime-i şehâdet getirerek Allah'a ve O'nun Resûlü Muhammed aleyhisselâma gönülden inanırsa, kazancı da büyük olacaktır.

Onun bu îmânı, ne kadar günahkâr da olsa, kendisini ebediyyen cehennemde kalmaktan kurtaracaktır. Şayet günahlarını Allah Teâlâ daha önce affetmemişse, cezasını çektikten sonra cennete girecektir.

Peygamber Efendimiz, şefâat bahsinde gördüğümüz gibi, kalbinde zerre kadar îmânı olan insanların bile cehennemden çıkıp cennete gireceğini haber vermiştir.[97]

Yüce Rabbim bizleri, cehennemi görmeden cennete giren bahtiyârlardan eylesin! Âmin.

ALLAH'A
ÎMÂN ETMELİYİZ

Önce şu soruyu soralım:

Biz Allah Teâlâ'yı ne kadar biliriz?

Bu sorunun cevabı şudur:

Biz Rabbimiz'i, O'nun Kendisini Kur'ân-ı Kerîm'de bildirdiği kadar biliriz.

Yüce Rabbimiz **Âyetü'l-kürsî** diye bildiğimiz âyet-i kerîmede Kendisini şöyle anlatır:

"Allah vardır, O'ndan başka ilâh yoktur.

Her zaman diridir.

Her an bütün kâinâtı yönetendir.

Ne uyuklar, ne uyur.

Göklerde, yerde ne varsa hepsi O'nundur.

O izin vermeden, hiç kimse kalkıp da huzûrunda şefâat edemez.

Yarattıklarının yaptıklarını, yapacaklarını bilir.

İlmi, gücü ve kudreti bütün gökleri ve yeri kucaklar.

Yerleri, gökleri koruyup gözetmek Kendisine ağır gelmez.

En yüce ve en büyük yalnız O'dur."[98]

Allah Teâlâ Kendisini İhlâs sûresinde de şöyle anlatır:

"O Allah birdir.

Hiçbir şeye muhtaç değildir; her şey O'na muhtaçtır.

O doğurmamış ve doğmamıştır.

Kimse O'nun dengi değildir."[99]

Biz, Allah'ın varlığına ve birliğine bütün benliğimizle îmân ederiz, fakat "Allah nasıldır?" diye düşünmeyiz; çünkü ne kadar düşünsek bunu bilemeyiz.

Rabbimiz'in Kendisini değil, O'nun yarattıklarını düşünürüz. Onları ne kadar güzel yarattığını gördükçe ve düşündükçe de îmânımız güçlenir.

Biz yalnız Allah'a kulluk eder ve yalnız O'ndan yardım dileriz.[100]

Esmâ-i Hüsnâ

Allah Teâlâ'nın nasıl olduğunu (yani zâtını) bilemeyiz. Ama O'nun sıfatları (yani özellikleri) olduğunu biliriz.

Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîfte bu sıfatların **doksan dokuz** tane olduğu belirtmiş ve saymıştır.[101]

Biz bu sıfatlara “Allah’ın güzel isimleri” anlamında **“Esmâ-i Hüsnâ”** diyoruz.

Allah Teâlâ isimlerinin bir kısmını, Kur’ân-ı Kerîm’deki Haşr sûresinin son üç âyetinde bildirmiştir. Biz bu üç âyeti “hüvellâhüllezî” diye anarız. Bu âyetlerin anlamı şöyledir:

“O, **Allah** ki O’ndan başka ilâh yoktur.

Görüneni de, görünmeyeni de O bilir.

O **Rahmân**’dır, **Rahîm**’dir (merhamet edendir, koruyup gözetendir).

O Allah ki O’ndan başka ilâh yoktur.

O **Melik**’tir; her şeyin mülk ve egemenliği O’na âittir.

Kuddûs’tür; hiçbir eksik ve çirkin sıfat O’nda bulunmaz.

Selâm’dır; bütün eksikliklerden uzak olduğu gibi, bütün esenlik de O’ndan gelir.

Mü’min’dir; güven O’ndan gelir, îmânı O nasip eder.

Müheymin’dir; yarattıklarını görüp gözetir.

Azîz’dir; karşı konulmaz kudret sahibidir.

Cebbâr’dır; iradesine aslâ karşı çıkılmaz.

Mütekebbir’dir; büyüklük O’nun hakkıdır.

Allah, Kendisine ortak koşanların, ortak koştuğu şeylerden münezzehtir, uzaktır.

O Allah ki, **Hâlık**’tır; her şeyi O yaratır.

Bâri’dir; yarattıklarını, önünde bir örnek olmadan yaratır.

Musavvir’dir; yarattıklarına dilediği gibi şekiller verir.

En güzel isimler O’nundur.

Göklerde ve yerde ne varsa O’nu tesbih eder.

O karşı konulmaz kudret sahibidir.

Her şeyi yerli yerince yapar.”[102]

Rabbimiz’i Şöyle Bilmeliyiz

Allah Teâlâ vardır, ortağı ve benzeri yoktur.

O’nu bir başkası yaratmamıştır; varlığı Kendindendir.

Yemez, içmez, durmaz, oturmaz, uyumaz, unutmaz, yanılmaz.

Hastalanmaz, kederlenmez, korkmaz, âciz kalmaz.

Yüzyıllar, çağlar geçse de O hiçbir değişikliğe uğramaz.

Hiç kimse O’na zarar veya fayda veremez.

Bütün kâfirler îmân etse, bu O’na fayda vermez.

Bütün Müslümanlar kâfir olsa, bu da O’na zarar vermez.

Allah Teâlâ hiç kimseye muhtaç değildir.

Her şeye gücü yeter.

Hiçbir şey O'na güç gelmez.

Bir sineği yaratmasıyla, gökleri ve yeri yaratması arasında fark yoktur.

O, dilediğini yapar. Ancak hiçbir şeyi yapmak zorunda değildir.

Belli bir mekânı yoktur.

Yani yerde, gökte, sağda, solda, önde, arkada, üstte veya altta değildir; O her yerdedir.

Rabbimiz her an diridir.

Allah Her Şeyi Bilir

Kâinâtın Rabbi yerde olanları da bilir, gökte olanları da bilir.

Görünen şeyleri de bilir, görünmeyen şeyleri de bilir.

Dilimizle söylediğimizi de bilir, gönlümüzden geçeni de bilir.

O'nun bilmediği hiçbir şey yoktur.

O, Her Şeyi İşitir ve Görür

Cenâb-ı Hak fısıltıyı da duyar, yüksek sesi de duyar.

Kalbimizden geçen istekleri ve yalvarışları da duyar.

Rabbimiz her şeyi görür.

Karanlık gecede, kara karıncanın kara taş üzerinde yürüdüğünü de görür, hattâ onun ayağının sesini de işitir.

O'nun görmek için göze, duymak için kulağa ihtiyacı yoktur.

Her Şeyi O Yaratır

Rabbimiz yaratıcıdır. O'ndan başka yaratıcı yoktur.

Bütün varlıkları ve onların ihtiyaç duyduğu şeyleri yaratan O'dur.

Bir şeyi elimizle tutmak istediğimizde, adım atmayı, söz söylemeyi arzu ettiğimizde bize bunları yapacak gücü O verir.

Kuşları havada tutan, diğer varlıklara kımıldayacak gücü veren O'dur.

Kullarının yapmak istediği iyi şeyleri de, kötü şeyleri de, onlar istediği için O yaratır.

Yarattıklarının rızkını veren, öldüren ve yaşatan, hasta eden ve iyileştiren O'dur.

Ateşe yakma gücünü veren O'dur. Hz. İbrâhim'i ateşe attıklarında, ateşe:

"Ey ateş! İbrâhim'i yakma!" diye emreden ve onu yanmaktan koruyan da O'dur.

Yarattığı varlıklara acıkma ve doyma duygusunu O verir.

Dilediğini Yapar

Allah Teâlâ dilediğini yapar. O’nun dilemediği hiçbir şey olmaz.

O hiçbir şeyi yapmak zorunda değildir.

Şu koskoca âlemde olup bitenler, O’nun istemesiyle olmuştur.

O istemese, sinek kanadını dahi oynatamaz.

Yaptığımız her şey O’nun dileyip izin vermesiyle olur.

O’na: “Neden bunu yaptın?” veya “Neden bunu yapmadın?” diye sorulmaz.

Soruları O sorar, O’nu kimse sorgulayamaz.

O’nun her yaptığında nice hikmetler, incelikler vardır. Fakat biz bunları bilemeyiz.

Yılanı niye yarattı? Akrebi niye yarattı? Domuzu niye yarattı? Bunları bilemeyiz. Bilmemiz de gerekmez.

Ama biz O’nun hiçbir şeyi boşuna yaratmadığını biliriz.

O’nun Gücü Her Şeye Yeter

Yüce Rabbimiz dilediği her şeyi yapar ve yaratır.

Dilerse ölüyü diriltir; taşı ve toprağı konuşturur.

Peygamber Efendimiz’i, Mi’râc Gecesi’nin bir kısmında Mekke’den Kudüs’e götürmüş, oradan yedi kat göğe çıkarmış, huzûruna kabûl buyurmuştur.

O ezelîdir, sonradan olma değildir.

Ebedîdir, hiçbir zaman yok olmaz.

Allah Teâlâ Konuşur

Rabbimiz konuşur; ama O’nun konuşması bizim konuşmamız gibi dille, sesle ve harfle değildir.

Buyruklarını peygamberlere Cebrâil aleyhisselâm aracılığıyla iletir. Fakat dilediği zaman peygamberleriyle aracısız da konuşur. Nitekim Peygamber Efendimiz ile, ondan önce de Mûsâ peygamber ile böyle aracısız konuşmuştur.

Kur’ân-ı Kerîm, Allah Teâlâ’nın sözüdür.

Rabbimiz’i Görecek miyiz?

Bir gece ashâb-ı kirâm Peygamber Efendimizle birlikte oturuyorlardı:

“Yâ Resûlallah! Kıyâmet gününde Rabbimiz’i görecek miyiz?” diye sordular. Allah’ın Resûlü de onlara bir soruyla cevap verdi:

“Siz ayın on dördüncü gecesi, gökyüzünde görmenize engel olacak hiçbir bulut yokken, acaba ayı görebilecek miyiz diye şüpheye düşer misiniz?” Ashâb-ı kirâm da:

“Hayır, ey Allah’ın Elçisi, öyle bir durumda ayı rahatça göreceğimizden endişe etmeyiz” dediler. Fahr-i Âlem Efendimiz onlara ikinci bir soru daha sordu:

“Peki, gündüz vakti, gökyüzünde görmenize engel olacak hiçbir bulut yokken, acaba güneşi görebilecek miyiz diye kaygılanır mısınız?” Ashâb-ı kirâm da:

“Hayır, ey Allah’ın Elçisi, böyle bir durumda kesinlikle kaygılanmayız” dediler.

Bunun üzerine Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz ashâb-ı güzîn efendilerimize şöyle buyurdu:

“İşte kıyâmet günü hiçbiriniz, ben göremiyorum diye tedirgin olmadan Rabbinizi apaçık göreceksiniz.”[103]

MELEKLERE ÎMÂN EDERİZ

Yüce Rabbimiz melekleri nûrdan yaratmıştır.[104] Bu sebeple biz onları göremeyiz.

Esasen biz aklımızı da, rûhumuzu da göremiyoruz. Ama onları göremediğimiz için varlıklarını inkâr etmiyoruz.

Melekleri de göremiyoruz diye onların varlığını inkâr edemeyiz.

Rabbimiz'in bildirdiğine göre:

"Melekler Allah'ın elçileridir. Yaptıkları işe göre kiminin iki, kiminin üç, kiminin de dört kanadı vardır."[105]

Melekler insan kılığına girebilirler.

Her Birinin Bir Görevi Var

Allah Teâlâ her bir meleğe bir görev vermiştir. Onlar, Allah'ın buyruklarına karşı gelmez, O'na aslâ isyân etmezler. Görevleri ne ise onu yaparlar.

Durmadan Allah'a ibadet ederler.[106]

Kimi devamlı kıyâm hâlinde, kimi rükûda, kimi secdededir.

Kimi Allah'ı devamlı tesbih eder.

Kiminin görevi yerde, kiminin görevi göktedir.

Kimi bizim yaptığımız iyi veya kötü işleri, söylediğimiz sözleri, nasıl olduğunu bilmediğimiz bir şekilde yazıp kaydederler.[107]

"Kirâmen kâtibîn" denen bu melekler aynı zamanda bizi korurlar.[108] Bu sebeple onlara "Hafaza" da denir.

Meleklerin kimi cenneti bekler, kimi cehennemi bekler.[109]

Onlar bizim gibi yemez, içmez, uyumazlar.

Her kılığa girebilirler.[110]

Meleklerde dişilik ve erkeklik yoktur.[111]

Büyük Melekler

Dört büyük melek vardır.

Allah Teâlâ peygamberlere olan buyruklarını **Cebrâil** aleyhisselâm ile gönderir.[112]

Azrâil aleyhisselâma, yarattığı varlıkların canını alma görevini vermiştir.[113]

İsrâfil aleyhisselâmı "sûr"a üflemekle görevlendirmiştir. O sûr'a ilk üflediğinde kıyâmet kopacak ve bu sesi duyan herkes ölecektir.

Sûr'a ikinci defa üflediğinde ise ölüler dirilecektir.[114]

Mîkâil aleyhisselâm da tabiat olaylarını yönetmekle görevlidir.

Cinler de Vardır

Allah Teâlâ cinleri ateşten yaratmıştır.[115]

Onlar da yeryüzünde yaşar, doğar ve çoğalırlar.

Cinler bizi görür, ama biz onları göremeyiz.

Esasen yüce Rabbimiz cinleri de bizim gibi Kendisine ibâdet etmek için yaratmıştır.

Onların da bizim gibi Müslümanı, kâfiri vardır.[116]

Cinlerin Müslümanları Allah'a ibâdet eder, kâfirleri ise etmez.

Cinlerin kâfirine "şeytan" denir.

Diğer bir söyleyişle şeytan da cinlerdendir.[117]

Şeytan bizim düşmanımızdır. Bizi de kendisi gibi Allah'tan uzaklaştırmaya çalışır.

Biz ise şeytanların sözünü dinlemeyiz. Yüce Rabbimiz'in rızâsını kazanmaya çalışırız, elhamdülillâh.

Köpek Olan Eve Melek Girmez

Bir gün Peygamber Efendimiz ile Cebrâil aleyhisselâm belli bir saatte buluşmak üzere sözleşmişlerdi. O saat geldiği halde Cebrâil aleyhisselâm görünmedi. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buna çok üzüldü. Hattâ elindeki asâyı yere attı ve:

“Allah da peygamberleri de söz verince mutlaka sözlerinde dururlar” diye söylendi.

O sırada sevgili Efendimiz’in gözüne divanın altına girmiş bir köpek yavrusu ilişti. Hz. Âişe’ye:

“Âişe bu köpek buraya ne zaman girdi?” diye sordu. O da bilmediğini söyledi.

Fahr-i Cihân Efendimiz köpek yavrusunun oradan çıkarılmasını emretti. Oranın kirlendiğini düşündü; divanın altını bir güzel yıkayıp temizledi. Akşam vakti Cebrâil aleyhisselâm çıkageldi. Resûl-i Ekrem ona:

“Bana daha önce geleceğini va’dettin, oturup bekledim, fakat gelmedin” diye sitem etti. Cebrâil aleyhisselâm ona şu cevabı verdi:

“Evet söylemiştim, ama evinde bulunan köpek, benim sana gelmeme engel oldu. Çünkü biz melekler, içinde köpek ve resim bulunan eve girmeyiz.”[118]

Burada şu bilgiyi de verelim: Bağ, bahçe, tarla, koyun sürüsü beklemek için köpek beslemekte sakınca yoktur. Sakıncalı olan köpeği evin içine sokmaktır.

RABBİMİZİN GÖNDERDİĞİ KİTAPLARA ÎMÂN EDERİZ

Allah Teâlâ kullarını hiçbir zaman yeryüzünde başıboş bırakmadı. Onlara haydi ne hâliniz varsa görün, demedi.

Kullarına dünyada nasıl yaşayacaklarını öğretmek için peygamberler, onlara da kitaplar gönderdi.

Her devirde, o günün ihtiyaçlarına cevap verecek kitaplar indirdi.[119] Böylece onlara dünyada nasıl mutlu olacaklarını öğretti.

Bu kitapları peygamberlere büyük meleklerden Cebrâil aleyhisselâm getirdi. Peygamberler de Cenâb-ı Hakk'ın buyruklarını ümmetlerine duyurdu.

Rabbimiz'in Gönderdiği Kitaplar

Allah Teâlâ bazı peygamberlere, buyruklarını sayfalar halinde gönderdi. Bu küçük kitaplara sayfalar anlamında **"suhuf"** denir.

Bir zamanlar insanların hem sayısı azdı, hem de hayatları son derece sâdeydi. Bu küçük kitaplardaki ilâhî buyruklar onların düzgün bir şekilde yaşamasına yetiyordu.

Daha sonraları hem insanlar, hem de onların ihtiyaçları çoğaldı.

Rabbimiz de dört büyük peygambere buyruklarını kitaplar halinde gönderdi.

Hz. Dâvûd'a **"Zebûr"**u gönderdi.[120]

Hz. Mûsâ'ya **"Tevrât"**ı gönderdi.[121]

Hz. Îsâ'ya **"İncil"**i gönderdi.[122]

Bu kitaplar kendilerine gönderilen ümmetler, ne yazık ki kitaplarına sahip çıkmadı. Hattâ o ümmetlerin din bilginleri, zamanla bu kitapları kendi elleriyle değiştirip bozdular. Allah Teâlâ'nın gönderdiği kitaplara kendi sözlerini ve görüşlerini yazdılar.

İnsanların elinde okuyacakları güvenilir ilâhî bir kitap kalmayınca, Kâinâtın Rabbi, son Peygamberi Muhammed aleyhisselâma **"Kur'ân-ı Kerîm"**i gönderdi.

Kur'ân-ı Kerîm ve Bu Ümmet

Muhammed ümmeti kitaplarına sahip çıktı. Onlar Kur'ân-ı Kerîm'i hem binlerce defa yazdılar, hem de ezberlediler.

Bugün dünyanın dört bir yanında milyonlarca Kur'ân-ı Kerîm vardır.

Yeryüzüne indiği günden bu güne kadar Kur'ân-ı Kerîm'in bir noktası bile değişmemiştir. Kıyâmete kadar da değişmeyecektir.

Bugün dünyanın dört bir yanında milyonlarca Kur'ân-ı Kerîm hâfızı vardır. Bütün Kur'ân-ı Kerîm'ler yakılsa bile, onu hâfızlarımızın kalbinden kimse alamaz, yok edemez.

Bu gerçek böyledir. Zaten Allah Teâlâ Kur'ân-ı Kerîm'i kıyâmete kadar koruyacağını

bizzat Kendisi belirtmiştir.[123]

Kur’ân-ı Kerîm geldikten sonra, Yüce Rabbimiz diğer mukaddes kitapların hükümlerini yürürlükten kaldırmıştır. Çünkü Allah Teâlâ o kitaplardaki buyruklarının yerine Kur’ân-ı Kerîm ile en son ve en yeni buyruklarını göndermiştir.

Şu da bilinmelidir ki, biz Müslümanlar, Allah Teâlâ’nın diğer peygamberlere gönderdiği mukaddes kitapların asıllarına, yani onların bozulmamış şekillerine îmân ederiz.

Peygamber Efendimiz’in İki Emâneti

Bu konuyu şöyle bitirelim:

Peygamber Efendimiz bize iki rehber bırakmış ve onlara sıkıca sarılmamızı emretmiştir.

Bu rehberlerden biri Allah’ın kitabı **Kur’ân-ı Kerîm**’dir.

Diğeri de Peygamberimiz’in **sünneti ve hadisleridir**.

Resûlullah Efendimiz bu iki rehbere sıkıca sarıldığımız takdirde yolumuzu kaybetmeyeceğimizi söylemiştir. [124]

Her Şeyini Kaybeden İnançsız Adam

Yüce kitabımız Kur’ân-ı Kerîm bize, bir zamanlar dünyada yaşamış, kendilerine peygamber ve kitap gönderilmiş insanlardan bahseder ve onların kıssalarını bildirir. Allah’ın buyuruklarını dinlemeyen bu insanların nasıl yok edildiklerini, ellerindeki nimetleri nasıl kaybettiklerini anlatır. Kehf sûresinde geçen şu kıssa böyledir:

“Onlara şu iki adamı örnek göster:

Onlardan birine iki üzüm bağı vermiş ve bağların çevresini hurma ağaçlarıyla donatmış, aralarına da ekili bir alan yerleştirmiştik. Her iki bağ da ürününü vermiş, verimlerinde de herhangi bir azalma olmamıştı. Bağların arasında bir de ırmak akıtmıştık. Bu adamın başka malı mülkü de vardı. Bu sebeple konuşurken arkadaşına:

‘Benim malım mülküm seninkinden daha fazla, adamlarım da seninkilerden daha çok’ derdi. İşte gururu ve kibri yüzünden kendisine böylesine yazık eden bu adam:

‘Burasının bir gün yok olacağını hiç sanmıyorum’ diyerek bağına girdi. Ardından da:

‘Kıyâmetin kopacağını da sanmıyorum. Rabbime döndürülsem bile, hiç şüphesiz orada da bundan daha iyisini bulurum’ diye ekledi.

Arkadaşı ona şöyle cevap verdi:

‘Seni önce topraktan yaratan, sonra bir damla sudan var eden, daha sonra da eli-yüzü düzgün bir adam haline getiren Rabbini inkâr mı ettin? Fakat ben senin gibi düşünmüyorum. O Allah benim Rabbimdir. Ben Rabbime hiç kimseyi ortak koşmam. Bahçene girdiğinde:

‘Mâşallah! Güç ve kuvvet yalnız Allah’ındır’ deseydin ya!

Sen, her ne kadar beni servet ve evlât yönünden kendinden daha geri görsen de, ben, Rabbimin senin bağından daha hayırlısını bana vereceğini umuyorum. Ayrıca Allah, senin bağına gökten bir âfet gönderebilir, bağın da ekinsiz, ürünsüz kupkuru bir toprak haline gelebilir. Ya da o bahçenin suyu dibe çekiliverir de, senin onu tekrar bulup çıkarmaya gücün yetmez.’

Derken, kâfirin tüm ürünü semâvî bir âfetle helâk edildi. Adam, bahçesinin hâk ile yeksân olduğunu görünce, boşa giden para ve emeklerine üzülerek ellerini ovuşturmaya ve:

‘Keşke Rabbime hiçbir şeyi ortak koşmamış olsaydım!’ demeye başladı.

Artık ona Allah’tan başka yardım edecek ne birileri vardı, ne de o, kendi başının çâresine bakacak haldeydi.”[125]

PEYGAMBERLERE ÎMÂN EDERİZ

Allah Teâlâ son derece dürüst, doğru sözlü ve üstün ahlâka sahip kullarını elçi olarak seçmiş, buyruklarını onlara bildirmiştir.

İlk peygamber Hz. Âdem, son peygamber ise bizim peygamberimiz Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemdir. Bu ikisi arasında pek çok peygamber gelmiştir.

Kıyâmet gününde insanların, "Bize peygamber gelmedi, bu yüzden biz doğruyu-yanlışı bilemedik" dememesi için, Allah Teâlâ her topluluğa peygamber göndermiştir.[126]

Kur'ân-ı Kerîm'de sadece yirmi beş peygamberin adı geçmektedir.

Yüce Rabbimiz peygamberlere îmân etmemizi emrettiği için, biz onların hepsinin Allah'ın elçisi olduklarına inanırız.

Peygamberlerin Başlıca Özellikleri

Allah Teâlâ peygamberlere diğer insanlardan farklı özellikler vermiştir. Bu özellikleri şöyle özetleyebiliriz:

***** Peygamberler "mûcize" gösterirler. Sâlih aleyhisselâmın kayadan deve çıkarması, Mûsâ aleyhisselâmın elindeki asânın yılan olması, Îsâ aleyhisselâmın beşikte iken konuşması, Peygamber Efendimiz'in bir işaretiyle ayın ikiye bölünmesi mûcizeleri böyledir.

Peygamber Efendimiz'in en büyük mûcizesi Kur'ân-ı Kerîm'dir. O devirde Araplar edebiyatta çok ileri gitmişlerdi. Öyle oldukları halde, Kur'ân-ı Kerîm'in en küçük sûresinin benzerini yapamamışlardır. Çünkü Kur'ân-ı Kerîm Allah kelâmıdır; elbette insan sözü Allah kelâmı gibi olamaz.

***** Peygamberler Allah'tan "vahiy" yani emir alırlar ve bu emirleri insanlara duyururlar.

***** Peygamberler de insandır. Bu sebeple onlar da yer-içer, evlenir, çoluk çocuk sahibi olurlar.

***** Peygamberler doğru sözlü ve güvenilir insanlardır. Bu sebeple kesinlikle yalan söylemezler, emânete hıyânet etmezler. Allah'tan aldıkları emirleri insanlara olduğu gibi bildirirler.

***** Allah Teâlâ onları hata etmekten koruduğu için de günah işlemezler.

***** Peygamberlerin bir özelliği de son derece akıllı olmalarıdır.

Peygamberimiz, Peygamberlerin En Üstünüdür

Kâinâtın Rabbi, bizim Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâmı âlemlere rahmet olarak gönderdi.[127]

Bu gibi özellikleri sebebiyle Efendimiz de, peygamberlerin en üstünü oldu.

Daha önceki peygamberler sadece kendi kavimlerine gönderilirdi. Resûlullah Efendimiz

ise bütün insanlara peygamber gönderildi.[128] Bu sebeple onun getirdiği din ve şerîat kıyâmete kadar devam edecektir. Kendisinden sonra da bir peygamber gelmeyecektir.

İki Cihân Güneşi Efendimiz sadece insanların değil, cinlerin de peygamberidir.[129]

Onu Kim Tanımaz?

Peygamber Efendimiz ashâbıyla birlikte bir seferden Medine'ye dönüyordu. Neccâroğulları'nın bahçelerine gelince, bir bahçenin önünde toplanmış insanları gördü. Onlara burada niçin toplandıklarını sordu. Onlar da:

"Bahçede azgın bir deve var, yanına kimseyi yaklaştırmıyor, bahçeye kim girerse üzerine saldırıyor" dediler.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bahçeye girdi ve deveyi yanına çağırdı. O azgın deve, yaptığına utanmış bir çocuk gibi başı önünde, iri dudakları yere değecek şekilde geldi ve Peygamber aleyhisselâmın önünde çöktü. Fahr-i Âlem Efendimiz:

"Bana bir yular getirin!" buyurdu. Getirilen yuları devenin başına geçirdi ve onu sahibine teslim etti. Sonra da olup biteni hayretle seyreden sahâbîlerine şöyle buyurdu:

"Yerle gök arasında, benim Allah'ın Resûlü olduğumu bilip kabul etmeyen hiçbir varlık yoktur. Sadece cinlerin ve insanların azgınları, kâfirleri bunu kabul etmez."[130]

ÂHİRETİN VARLIĞINA ÎMÂN EDERİZ

Hayat, dünya hayatından ibâret değildir.

Dünya hayatı gelip geçicidir. Asıl ve sonsuz hayat âhiret hayatıdır.

Yüce Rabbimiz bizi bu dünyaya, âhirete hazırlanmak için göndermiştir. Buna bütün kalbimizle îmân ederiz.

Dünya kime kalmış ki bize kalsın. Dünyanın geçici olduğunu anlamak için kendimize bakmamız yeterlidir.

İnsan dünyaya bebek olarak geliyor, sonra çocuk oluyor, genç oluyor, orta yaşlı oluyor, zamanla yaşlanıyor, sonra da her şeyi geride bırakıp âhirete, yani asıl yurduna göçüyor.

İnsanın dört elle sarıldığı dünya, böylece elinden kayıp gidiyor.

Zaten yüce Rabbimiz Kur'ân-ı Kerîm'inde bu gerçeği açıkça belirtiyor:

"Bu dünya hayatı sadece bir eğlence ve bir oyundan ibârettir. Oysa âhiret yurdu, işte gerçek hayat odur. Keşke bunu bilselerdi!"[131]

Kıyâmet Alâmetleri

Dünya hayatı sona ermeden önce, kıyâmetin yaklaştığını gösteren olağanüstü olaylar meydana gelecektir. Bunu Rabbimiz de, Peygamber Efendimiz de haber vermiştir. Biz bu olaylara **"kıyâmet alâmetleri"** deriz.

Buna göre, kıyâmet kopmadan önce, kıyâmetin iyice yaklaştığını gösteren şöyle büyük işâretler görülecek:

Gökten inecek **bir duman** (duhân) bütün dünyayı kaplayacak.

"Deccâl" denen ve olağanüstü yeteneklere sahip biri ortaya çıkacak ve "Tanrı benim" diyecek.

"Dâbbe" diye anılan ve nasıl olduğu bilinmeyen bir yaratık ortaya çıkacak.

Güneş batıdan doğacak.

Hz. Îsâ yeryüzüne inecek ve herkesin İslâmiyet'i kabul etmesini, Muhammed aleyhisselâmın peygamber olduğuna inanmasını sağlayacak.

"Ye'cûc ve Me'cûc" denen yaratıklar yeryüzünü kısa zamanda istilâ edip düzeni bozacak.

Doğu'da, Batı'da ve Arap yarımadasında bazı **yere batma olayları** meydana gelecek.

Ve **Yemen'de bir ateş** çıkacak.[132]

Daha sonra Allah Teâlâ'nın emretmesi üzerine İsrâfîl adlı melek sûr'a üfleyecek ve kıyâmet kopacak.

Kıyâmet Kopunca Neler Olacak?

Bundan sonra neler olacağını **Kur’ân-ı Kerîm’den öğrenelim**:

Sûra üflendiği anda korkunç bir sarsıntı hissedilecek.

Yeryüzü ve dağlar birbirine çarpıp unufak olacak.

O kocaman dağlar toz gibi savrulacak.

Gökyüzü parçalanıp yarılacak, düzeni bozulacak ve erimiş maden haline gelecek.

Güneş karanlığa gömülecek.

Yıldızlar kararıp birer birer dökülecek.

Denizler alev alev yanacak ve birbirine karışacak.

Bütün hayvanlar bir araya toplanacak.

Yeryüzü inişsiz, çıkışsız dümdüz bir hale gelecek.

Yerde, gökte ne varsa, Allah’ın diledikleri dışında, hepsi ölecek.[133]

O gün emzikli kadınlar emzirdiği çocuğunu unutacak.

Gebe kadınlar çocuklarını düşürecek.

Bu dehşetten dolayı çocukların bile saçı ağaracak.

Dost dostun halini soramayacak.

Bütün insanlar, sarhoş olmadıkları halde sarhoş gibi dolaşacaklar.[134]

Kısacası, evrende bulunan her şey yok olacak, sadece Allah kalacak.[135]

Böylece dünya hayatı bitmiş olacak.

Bütün bunları bize Yüce Rabbimiz haber vermiştir.

Yeniden Dirilme ve Sonrası

Gün gelecek Allah Teâlâ İsrâfîl aleyhisselâm’ı diriltecek ve ona sûr’a ikinci defa üflemesini emredecek.

Hz. İsrâfîl sûr’a üfleyince de insanlar kabirlerinde dirilip kalkacaklar.[136]

Herkes Mahşer yerine doğru gidecek ve orada toplanacak.

Bütün insanlar dehşet, korku ve şaşkınlık içinde Mahşer yerinde bekleyecek.

Güneş tepeye iyice yaklaştırıldığı için insanlar kan ter içinde kalacak.

Herkese, dünyada neler yaptığını gösteren **“amel defterleri”** verilecek. Mü’minlere amel defterleri sağından, kâfirlere ise solundan ve arka tarafından verilecek. Herkes dünyada iken yaptığı bütün iyilik ve kötülükleri orada görecek.

Daha sonra insanlar, Allah Teâlâ’ya yaptıklarının **hesabını vececek**.

Allah Teâlâ da, arada bir tercüman olmadan, kullarıyla doğrudan konuşacak.

Hattâ kimsenin konuşmasına bile fırsat kalmadan, insanın bütün organları dünyada neler yaptıklarını bir bir anlatacak.

Dünyada Allah Teâlâ'nın istediği şekilde yaşayanlar hiçbir sıkıntı görmeyecekler. Hattâ Cenâb-ı Hak onları hesaba bile çekmeyecek. Bu bahtiyâr kullar, Allah Teâlâ'nın Arş'ının gölgesinde, Peygamber Efendimiz'in **"Livâü'l-hamd"** denen Hamd Sancağı'nın altında ikrâmlar görerek oturacaklar.

Mahşerde herkes birbiriyle hesaplaşacak; kimsenin kimsede hakkı kalmayacak.

Birinin hakkını yiyenden, aldığı veya çaldığı kadar sevâbı alınıp ötekine verilecek. Sevâbı yoksa, hakkını yediği kimsenin günahlarının bir kısmını yüklenecek.

Sonra **"Mîzan"** safhası başlayacak. Dünyada yapılan iyilik ve kötülükler hassas terazilerde ölçülüp tartılacak. İbadetler ve yapılan iyilikler Mîzan'da ağır gelecek.

Daha sonra kıldan ince, kılıçtan keskin olan ve cehennem üzerine kurulan **"Sırat"** köprüsüne gelinecek.

Cennete girecek olan mü'minler Sırat köprüsünü kolayca geçecek. Onlar derecelerine göre:

göz kırpacak kadar bir zamanda,

şimşek gibi,

rüzgâr hızıyla,

kuş gibi,

bir atlı gibi,

veya emekleyerek Sırat'ı geçecekler.

Cehennemlikler ise Sırat'ı geçemeyecek, cehenneme düşecektir.[137]

Kevser Havuzu

Kevser havuzu o kadar büyük bir havuzdur ki, hem boyu hem eni birer aylık yoldur.

Cennetteki Kevser ırmağının suyu, biri altın, diğeri gümüş iki oluktan, bu havuzun içine gürül gürül akar.

Kevser ırmağının suyu sütten beyaz, kokusu mis kokusundan güzel, kardan soğuk, baldan tatlıdır.

Orada, gökyüzündeki yıldızlar kadar çok bardak vardır.

Peygamber Efendimiz Kevser havuzunun başında ümmetini bekleyecektir.

Bahtiyâr mü'minler, orada Fahr-i Âlem Efendimiz'in gül yüzüne bakarak Kevser havuzunun nefis suyundan kana kana içecekler.[138]

Rabbim bu güzelliği hepimize nasip eylesin!

Cennet Nasıl Bir Yer?

Müslümanlar cennetin çeşitli kapılarından içeri girecek. Cennete ilk girenlerin yüzü dolunay gibi,

daha sonra girenlerin yüzü yıldızlar gibi parlayacak.[139]

Cennetliklere hiçbir gözün görmediği,

hiçbir kulağın duymadığı,

hiçbir kimsenin hatır ve hayalinden geçiremeyeceği nimetler verilecek.[140]

Cennetlikler hiç ölmeyecek,

hiç hastalanmayacak,

canları sıkılmayacak,

ve hep genç kalacaklar.

Zevk, neşe ve esenlik içinde yaşayacaklar.[141]

Canlarının çektiği her şeye, her isteklerine ânında kavuşacaklar.[142]

Cehennem Nasıl Bir Yer?

Cehenneme girenler, günahlarının derecesine göre azap görecekler.

En ağır günahları işleyen cehennemliklerin suratı zifirî gece gibi karanlık olacak. Kapkara bir dumanın içinde bulunacaklar. Zehir gibi acı zakkum ağaçlarından yiyecekler. Su gibi kaynayan erimiş madenler içecekler. Başlarından kaynar sular boşaltılacak.[143]

Cehennem ateşi, dünya ateşinden yetmiş misli daha yakıcı olacak. Cehennemde dondurucu soğuklar da olacak.[144]

Yüce Rabbim, bizleri cehennem azâbından korusun.

Güzellik Çarşısı

Peygamber Efendimiz bir gün ashâbına cenneti anlatıyordu. Cennetteki bir çarşıdan söz ederek şöyle buyurdu:

Cennetlikler her hafta oraya gezmeye giderler. Çarşıda dolaşırken hoş bir rüzgâr çıkar ve onların yüzlerine, elbiselerine doğru eser. Bu sebeple yüzleri daha bir güzelleşir, elbiseleri daha bir parlayıp tazelenir. Daha sonra bu alımlı görünümleriyle ailelerinin yanına dönerler. Onları gören yakınları bu değişikliği farkederler ve:

“Yanımızdan ayrılalı ne kadar da güzelleşmişsiniz!” derler. Onlar da karşılarındakinin aynı şekilde daha bir alımlı ve çekici olduğunu görürler ve kendilerine:

“Vallahi siz de çok güzelleşmişsiniz!” derler.[145]

KABİR AZÂBI VARDIR

İnsan ölünce her şey bitmez, rûhu ölmez.

Ölümle birlikte yeni bir yolculuk başlar.

Kabir hayatı, bu yolculuğun ilk durağıdır.

Kabirdeki Sorgu-Suâl

İnsan kabre konunca neler olduğunu Peygamber Efendimiz'den dinleyelim:

Kabre konulan insanın mü'min mi, kâfir mi olduğunu sorgulamak için yanına iki melek gelir. Bunlardan birinin adı **"Münker**", diğerinin adı **"Nekîr"**dir.

Bu meleklerin renkleri siyah, gözleri mavidir.

Münker ve Nekîr adındaki melekler, ölen insanı oturturlar ve ona:

"Rabbin kim?" diye sorarlar. O kimse Müslüman ise:

"Rabbim Allah'tır" diye cevap verir.

Melekler ona:

"Hangi dindensin?" diye sorarlar. Müslüman bu soruya da:

"Dinim İslâm dinidir" diye cevap verir.

Sonra kendisine Peygamber Efendimiz hakkında ne düşündüğünü sorarlar. Müslüman bu soruya:

"O, Allah'ın kulu ve resûlüdür" diye cevap verir ve:

"Eşhedü enlâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve resûlüh" diye Kelime-i Şehâdet getirir.

Melekler de ona:

"Biz senin böyle söyleyeceğini zaten biliyorduk" derler.

Kabir suâlini kolayca cevaplayan Müslümanın kabrinden cennete bir yol açılır, o anda cennet kokularını duymaya başlar.

Kabri de gözünün gördüğü yere kadar genişletilir ve aydınlatılır. Böylece o daracık kabir, ona âdetâ bir saray olur.

Bu bahtiyâr mü'mine cehennemdeki yeri gösterilir ve şöyle denilir:

"Bak, senin yerin burasıydı. Fakat Allah Teâlâ burayı cennette yüce bir makamla değiştirdi. Cenâb-ı Hak seni şu güzel yerinden kaldırıp yeniden diriltene kadar, burada gelin-güvey uykusu gibi rahat uyu!" derler.[146]

Kâfirlerin Yaşayacağı Çetin Kabir Azâbı

İslâmiyet ile şereflenmeyen kimseler, meleklerin kabirdeki sorularına cevap veremezler.

Melekler ona:

> “Biz zaten senin bu sorulara cevap veremeyeceğini biliyorduk” derler. Sonra başına şiddetli bir şekilde vururlar. Onun feryadını insan ve cin dışındaki diğer varlıklar duyar.

Kabir imtihanını geçemeyen bu kimsenin kabri daraltılır; kabrinden cehenneme bir kapı açılır; cehennemin alevlerini duymaya başlar. Sabah akşam cehennemdeki yerine bakarak acılar içinde kıvranır.

Peygamber Efendimiz kabirde kâfirlere yapılacak azâptan bahsettiği bir hadisinde şu bilgiyi vermiştir:

Kâfire kabrinde doksan dokuz büyük yılan ile işkence yapılır. Bu yılanlar kıyâmet kopana kadar o kâfiri ısırıp sokarlar.[147]

Gidip de Dönen mi Var?

Ne yazık ki kabir azâbına inanmayan kimseler de var. Kâfirlerin inanmaması normaldir. Ama ben Müslümanım diyen birinin kabir azâbına inanmaması anlaşılır gibi değildir.

Bu kimseler meseleyi hafife alıyor ve şöyle diyorlar:

“Canım, kabir azâbını da nereden çıkarıyorlar? Öteki dünyaya gidip de dönen mi var?”

Allah’a ve O’nun Peygamberine inanmayan ve her şeyi akılla açıklamaya çalışanlara göre bu soru yerinde bir sorudur. Öyle ya şimdiye kadar âhirete gidip dönen birini görmedik, duymadık.

Biz de onlara şöyle soralım:

Peki biz mahşerin varlığını, hesâbın varlığını, cennetin-cehennemin varlığını öteki dünyaya gidip de geri dönenlerden mi duyup öğrendik?

Elbette hayır.

Biz âhiretle ilgili bilgileri Yüce Rabbimiz’den ve sevgili Peygamberimiz’den öğrendik. Aynı şekilde kabir azâbının varlığını da Kur’ân-ı Kerîm’den ve hadîs-i şerîflerden öğrendik.

Kardeşlerim! Kabir azâbına inanmak bir îmân meselesidir.

Îmân nedir? Gözüyle görmediğine inanmaktır.

Kabir azâbına inanmayan biri:

“Ben Allah’a inanıyorum” diyorsa, biz ona:

“Sen Allah’ı gözünle gördün mü?” diye sorabiliriz.

Çünkü îmân konuları akılla değil, nakille bilinir. Yani ya Allah Teâlâ’nın bildirmesiyle bilinir ya da Peygamber aleyhisselâmın haber vermesiyle öğrenilir.

Kabir konusuna dönmeden önce, şu îmân meselesini bir misâlle açıklayalılm:

Hz. Ebû Bekir’in Îmânı

Sağlam îmân denince, akla Hz. Ebû Bekir’in îmânı gelir. Olayı bilirsiniz:

Peygamber Efendimiz Mi’râc’a gitmiş, dönmüş, gördüklerini ve yaşadıklarını Kâbe’de anlatıyordu. O gece önce Kudüs’e gittiğinden, oradan göklere çıktığından ve bu kutlu gezide neler gördüğünden bahsediyordu. Müslümanlar kadar kâfirler de onun etrafını sarmış, kendisini merakla dinliyorlardı.

Peygamber Efendimiz bu mûcize seyâhati anlatıp bitirince kâfirler ona inanmadılar ve:

“Hiç insan bir gecede Kudüs’e gidebilir mi? Oradan göklere çıkabilir mi? Biz Kudüs’e ancak bir ayda gidiyoruz” diyerek bu olayı akıl dışı buldular.

Sonra kendi aralarında şöyle konuştular:

“Bu adam aklını yitirmiş. Biz bunun söylediklerini Ebû Bekir’e haber versek, o akıllı adamdır, bunları duyunca mutlaka dininden döner. Böylece Muhammed de en büyük yardımcısını kaybetmiş olur.” Bunu der demez Hz. Ebû Bekir’e koştular:

“Bak, senin arkadaşın akıl dışı şeyler söylüyor, hâlâ ona inanacak mısın?” diyerek Mi’râc olayını anlattılar.

Hz. Ebû Bekir onları dinledikten sonra:

“Bütün bunları Muhammed aleyhisselâm mı söylüyor?” diye sordu.

Bu soru kâfirleri ümitlendirdi. “Olmaz böyle şey” demesini beklediler ve:

“Evet o söylüyor” dediler.

Hz. Ebû Bekir onlara döndü ve:

“Bunları o söylüyorsa doğrudur” dedi.

Ebû Bekir radıyallahu anhı dininden döndüreceğiz diye bekleyenlerin umutları boşa çıktı. Gerisin geriye dönüp gittiler.

İşte îmân budur, güzel kardeşlerim. Kabir azâbının var olduğunu Peygamber Efendimiz bize geniş geniş anlatmıştır. Bu sebeple biz de ona tereddüt etmeden inanır, îmân getiririz.

Kabir Azâbının Varlığını Gösteren Âyetler

Kabir azâbına inanmayanlar:

”Kur’an’da kabir azâbı geçmiyor” diyorlar. Öyle zannediyorlar ve başkalarını da öyle kandırıyorlar. Şimdi birkaç âyet-i kerîmede kabir azâbından nasıl söz edildiğini görelim:

***** Tûr sûresinin 47. âyet-i kerîmesinde Yüce Rabbimiz:

“Zulmedenler için kıyâmet gününden önce bir azâp daha vardır” buyuruyor.

“Zulmedenler” demek, “Allah’a inanmayanlar” demektir. Çünkü Rabbimiz’in buyurduğuna göre en büyük zulüm Allah’a inanmamaktır.[148]

Demek ki zâlimler, sorgu suâle çekilip cehenneme atılmadan önce bir azâba uğrayacaklar. Ölen bir kâfir, cehenneme atılmadan önce, kabirde değilse nerede azap görecek? Çünkü yeniden dirilip Mahşer’e gitmeden önce sadece kabir hayatı vardır.

***** Bir de Mü’min sûresinin 46. âyet-i kerîmesine bakalım. Bu âyette Firavun ve adamlarından söz ediliyor ve şöyle buyruluyor:

“Onlar sabah akşam ateşe sunulurlar; kıyâmet kopunca da: ‘Atın Firavun ehlini azabın en şiddetlisine!’ denir.”

Şu halde Firavun ve onun peşinden gidenler, öldükleri günden beri **sabah akşam** azâp görüyorlar da bizim haberimiz yok. O kâfirler, kıyâmet kopunca da cehenneme atılacaklar ve azâbın en şiddetlisini orada görecekler.

***** Şimdi de Tevbe sûresinin 101. âyet-i kerîmesini görelim. Bu âyet-i kerîmede münâfıklara:

“Çifte ceza verileceği, sonra da çok daha büyük bir azâbın içine atılacakları” haber veriliyor.

Münâfıklar, öldükten sonra bu çifte cezanın birini kabirde görecekler. Kıyâmet günü hesaba çekildikten sonra da cehenneme atılacaklar ve cezalarını orada görmeye devam edecekler.

Kur’ân-ı Kerîm’den öğrendiğimize göre, kâfirlerin azâbı, ölmeden ve kabre girmeden önce, daha can verdikleri sırada başlayacaktır. Muhammed sûresinin 27. âyet-i kerîmesinde:

“Melekler yüzlerine ve arkalarına vurarak canlarını alırken onların hali ne olacak?” buyuruluyor.

Şimdi biz de kabir azâbına inanmayanlara, bu âyet-i kerîmeyi dikkate alarak şu soruyu soralım:

Acaba daha canları alınırken dayak yemeye başlayanları kabirde rahat bırakırlar mı?!!

Kabir Azâbına Dâir Hadisler

Peygamber Efendimiz’in ifâdesiyle söyleyecek olursak:

“Kabir azâbı vardır, haktır ve gerçektir.”[149]

Şayet biri çıkıp da, kabir azâbının olduğunu Peygamber Efendimiz nereden ve nasıl bilebilir, diye soracak olursa bunun cevâbı gayet açıktır:

Gözle görülmeyen ve akılla bilinmeyen konuları ona Allah Teâlâ bildirmiş, o da ashâbına haber vermiştir. Kabir azâbı konusu da böyledir.

Peygamber Efendimiz kabir azâbının varlığını öğrendikten sonra her fırsatta:

“Allahım! Kabir azâbından sana sığınırım” diye duâ etmiştir.[150] Biz de onun gibi duâ etmeliyiz.

Fahr-i Âlem Efendimiz, bir gün güneş batarken birtakım sesler duymuş ve bunun, kabirlerinde azâp gören Yahûdilerin sesi olduğunu söylemiştir.[151]

Bir başka gün Fahr-i Kâinât Efendimiz bir yerden geçiyordu. Bir arada bulunan dört, beş kabir gördü. Bu kabirlerde yatanlar İslâmiyet’ten önce ölmüşlerdi. Allah’ın Elçisi bu insanların azâp görmekte olduklarını haber verdi. Sonra da ashâbına:

“Kabir azâbından Allah’a sığının!” buyurdu. Onlar da:

“Kabir azâbından Allah’a sığınırız” dediler. Fahr-i Âlem Efendimiz tekrar:

“Kabir azâbından Allah’a sığının!” buyurdu. Sahâbîler yine:

“Kabir azâbından Allah’a sığınırız” dediler.[152]

Kabir azâbından biz de Allah’a sığınırız.

Allah’a şükürler olsun ki, O bize kabirlerinde azâp görenlerin çığlıklarını duyurmuyor. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin haber verdiğine göre bu korkunç sesleri bütün hayvanlar işitir. Onları sadece insanlar duymaz.[153]

Bu Konuda Son Söz

Belki bazı kardeşlerim bana:

“Boşuna yorulmuşsunuz, bunca âyet ve hadis, kabir azâbına inanmayanları yola getirmez!” diyecektir. Benim de cevâbım şudur:

Ben bunca âyet ve hadisi kabir azâbına inanmayanları iknâ etmek için hatırlatmadım. Kabir azâbını kabul edip etmemek onların meselesi. Ben, bu âyet ve hadisleri, Müslüman kardeşlerim onların oyununa gelmesin, kazdıkları çukura düşmesin diye hatırlattım.

Benim derdim, siz kardeşlerimin îmânını korumaya bir nebze olsun yardımcı olmaktır…

Rabbim bizleri ve bütün mü’min kardeşlerimizi kabir azâbından korusun!

Âmîn, yâ Rabbel âlemîn.

Kabir Azâbına Sebep Olan İki Günah

Bir gün Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bazı sahâbîleriyle bir yere gidiyordu. Yol kenarında iki mezar gördüler. Efendimiz bu mezarların yanında durdu ve ashâbına şunları söyledi:

“Bu iki mezarda yatanlar var ya, onlar hayatta iken iki günahı küçümserlerdi. İşte şimdi o yüzden azap görüyorlar. Aslında onlar büyük bir şeyden dolayı azap görmüyorlar.

Bunlardan biri koğuculuk ederdi. Onun bunun gıybetini yapıp çekiştirirdi.

Öteki ise abdest bozarken idrarından sakınmaz ve iyice temizlenmezdi. Şimdi bu yaptıklarının cezasını çekiyorlar.”[154]

KADERE
ÎMÂN EDERİZ

Kader, Allah’ın sırlarından bir sırdır. Cenâb-ı Hak bu sırrı hiç kimseye açmamıştır.

Kader konusu âdetâ bir okyanustur. Ona dalan, içinde boğulur.

Kader konusunda tartışmak, dipsiz kuyuya düşmek gibidir. Bu kuyuya düşen, oradan bir daha çıkamaz.

Bizim yapmamız gereken ise kadere, hayır ve şerrin Allah’tan olduğuna bütün kalbimizle îmân etmektir.

Kadere, hayrın ve şerrin Allah’tan olduğuna inanmayan kimse gerçek mü’min olamaz.[155]

Şuna da bütün kalbimizle inanmamız gerekir:

Allah Teâlâ bizim için ne takdir buyurmuşsa, o mutlaka başımıza gelecektir. Takdir ne ise o olacaktır. Bu bir ilâhî kanundur. Bize düşen, takdire rızâ göstermektir.

Peygamber Efendimiz’in buyurduğu gibi, bütün insanlar bir araya gelip de bize bir fayda sağlamaya çalışsalar, sadece Allah’ın bizim için takdir ettiği faydayı sağlayabilirler.

Yine bütün insanlar toplanıp bize zarar vermeye kalksalar, ancak Allah’ın bizim hakkımızda takdir buyurduğu zararı verebilirler.[156]

Yanakları Niçin Nar Gibi Kızardı?

Evet, biz kadere bütün benliğimizle inanacağız.

Biri kaderden söz açınca o konuya dalmayacağız. Kader konusunda ileri geri konuşmayacağız.

Şu olay kulağımıza küpe olmalıdır:

Bir gün Peygamber Efendimiz ashâbının yanına geldi. Onların sohbet ettiğini gördü, memnun oldu, yanlarına oturdu. Ardından da hangi konuda sohbet ettiklerini sordu.

Kader konusunda sohbet ettiklerini öğrenince çok öfkelendi; mübârek yanakları nar gibi kızardı. Onlara, daha önceki milletlerin kader konusunda konuşup tartıştıkları için helâk olduklarını söyledi ve bir daha bu konuda “şöyleydi, yok böyleydi” diye konuşup kesinlikle tartışmamalarını tembih etti.[157]

Evet biz, Peygamber Efendimiz’in emrine uymalı, kader konusunda ileri geri konuşmamalıyız.

Ayrıca “Kader diye bir şey yoktur” diyenlerle de bir arada oturmamalı, onlarla konuşmamalıyız. Sahâbe efendilerimiz ile onlardan sonra gelen tâbiîn büyüklerimiz ve İslâm âlimlerimiz hep böyle yapmışlardır.

İslâm büyükleri, kaderi inkâr edenlere “kaderiyye” adını vermişler ve onlardan hep uzak durmuşlardır. Biz de öyle yapalım. Büyüklerimiz bizi ne güzel uyarmış:

“Kazana yanaşırsan karası bulaşır, kötüye yanaşırsan belâsı bulaşır.”

Her Şey Levh-i Mahfûz’da Yazılmıştır

Allah Teâlâ, daha varlıkları yaratmadan önce, evrende olacak her şeyi, meleklere emrederek bir kitaba yazdırmıştır. Bu kitaba **“Levh-i Mahfûz”** denir.

Levh-i Mahfûz, “silinmeyen, bozulmayan, korunmuş levha” demektir.

Yerde ve gökte olacak her şey, hattâ her insanın ne kadar yaşayacağı, ne zaman öleceği, iyi biri mi, yoksa kötü biri mi olacağı da bu kitapta yazılmıştır. Burada şu hadîs-i şerîfi hatırlayalım:

Bir gün Peygamber Efendimiz ashâbına:

“Hepinizin Cennet veya Cehennemdeki yeri bellidir. Cennet veya Cehennemdeki yeri önceden bilinmeyen kimse yoktur” buyurdu. Bunun üzerine ashâb-ı kirâm:

“Ey Allah’ın Resûlü! Mâdem bizim iyi bir insan mı, kötü bir insan mı olacağımız kaderimize yazıldı, o halde çalışmayı, ibâdet etmeyi bırakalım mı?” diye sordular. Sevgili Efendimiz onlara ne yapmaları gerektiğini şöyle söyledi:

“Hayır, siz çalışmaya ve görevinizi yapmaya bakın! Herkes niçin yaratıldıysa, onu kolayca elde eder.”[158]

Demek ki iyi insanlar, kendilerini cennete götürecek iyi işleri kolayca yapacaklar. Kötü kimseler de kendilerini cehenneme götürecek işleri zorlanmadan yapacaklar.

Cevâbını bilmediğimiz birçok soru aklımıza gelebilir. Meselâ: Allah Teâlâ şeytanı niçin yarattı, ona kıyâmete kadar niçin ömür verdi?

Kâfirleri de niçin bizim gibi Müslüman yaratmadı diye düşünebiliriz.

Rabbimiz’in her yaptığında bizim bilemeyeceğimiz pek çok sır ve hikmet vardır. Bu tür soruların cevâbını sadece O bilir.

Kurtarıcı Beş Esas

Bir gün Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ashâb-ı güzîniyle birlikte oturuyordu. Onlara:

“Şimdi size beş şey söyleyeceğim. Bu beş şeyi benden kim öğrenip hayatına uygulamak ister (veya onları uygulayacak olanlara öğretmek ister?) diye sordu.”

Orada bulunan sahâbîlerden Ebû Hüreyre radıyallahu anh hemen cevap verdi:

“Yâ Resûlallah! Ben öğrenip uygulamak (uygulayacak olanlara da öğretmek) isterim” dedi.

Peygamber Efendimiz Ebû Hüreyre’nin elini avucunun içine aldı. Parmaklarını bir bir tutarak bu beş şeyi saymaya başladı:

“Allah’ın haram kıldığı şeylerden uzak dur! O zaman Allah’a en çok kulluk eden sen olursun.

Allah’ın sana verdiğine kanaat et! O zaman en zengin (Allah’a en çok şükreden) sen olursun.

Kendin için istediğin şeyleri diğer insanlar için de iste! O zaman gerçek mü’min olursun.

Komşuna iyilik et! O zaman en iyi Müslüman sen olursun.

Bir de çok gülme! Çünkü çok gülmek kalbi katılaştırır, öldürür.”[159]

NİYETİMİZ DÜZGÜN / HÂLİS OLMALIDIR

Yaptığımız ibâdetleri ve hayırları, Allah'ın rızâsını kazanmak için yapmalıyız. Zaten Rabbimiz de bizden bunu ister ve kendisinin rızâsını kazanmak için yapılan ibâdetleri değerli bulur.

Demek ki ibâdet ve hayırların değer kazanması için, onların hangi niyetle yapıldığı önemlidir. İşte bunun için Peygamber Efendimiz:

"Yapılan işler niyetlere göre değer kazanır"[160] buyurmuştur.

Bu hadîs-i şerîfi biraz açalım:

Allah Teâlâ, Kendi rızâsı için yapılan işlere sevap verir. Başkasını memnun etmek, şöhret kazanmak yahut takdir toplamak için yapılan işlere ise hiç değer vermez.

Öyle işler de vardır ki, önemsiz görünür. Bu işler, niyetimiz sâyesinde bize sevap kazandırır. Meselâ bir Müslüman, sofraya otururken:

"Şu yemeği yiyeyim de bedenime kuvvet gelsin, böylece ibâdetlerimi daha canlı bir şekilde yapayım" diye yemek yese, Allah Teâlâ onun bu niyetini önemser ve ona sevap yazar.

Yine bir Müslüman, eşiyle iyi geçinmek için, şakadan da olsa onun ağzına bir lokma verse, Yüce Rabbimiz ona da sevap yazar.[161] Çünkü eşiyle mutlu olması onun hayatını da, ibadetlerini de güzelleştirecek, iyi bir kul olmasını sağlayacaktır.

Evet bir iş, bir ibadet, bir hayır başkaları görsün, duysun, beni takdir etsin diye kesinlikle yapılmayacak.

Şayet bir hayır, bir iyilik, bir ibadet başkalarına gösteriş için yapılırsa, onu yapanın eline hiçbir sevap geçmez.

Bu kadarla kalsa iyi. O gösteriş meraklısı insan, Allah'ın rızâsını değil de, insanların takdirini kazanmaya çalıştığı için, sevap değil günah kazanır. Böylece hem bütün emekleri boşa gider, hem de paracıklarını boşa harcamış olur.

Her Şeyi Allah İçin Yapmalıyız

İbâdeti de, iyiliği de sadece Allah'ın rızâsını kazanmak için yapmalıyız. Buna **"ihlâs"** denir.

Meselâ birine yardım etmiş, karşılıksız borç vermiş, bir sıkıntısını gidermişsek, onunla karşılaştığımızda, kendisine yaptığımız bu iyilik aslâ hatırımıza gelmemelidir.

İbâdetlerimiz için de durum böyledir. "Ben yaptığım ibâdetlerden ne kadar sevap kazanacağım?" diye hesap yapmak bize düşmez. Şayet biz o ibâdetleri sırf Allah rızâsı için yapmışsak, Rabbimiz'in görevli melekleri hesaplarını tutmuştur; onları bizim amel defterimize sevap olarak kaydetmiştir.

Şunu hiçbir zaman unutmayalım:

Allah Teâlâ, bizim sağlam bir inançla yalnız Kendisine kulluk etmemizi ister.[162]

Öyleyse biz her şeyi Allah rızâsı için yapmalıyız. Konuşunca Allah rızâsı için konuşmalı; susunca Allah rızâsı için susmalıyız. Güzel bir şeye bakınca Allah'ı hatırlamalı, yasak bir şeyden gözümüzü Allah rızâsı için kaçırmalıyız.

Rabbimiz'in haber verdiğine göre, yaptığı güzel şeyleri sadece Allah için yapan kimseye şeytan bile zarar veremez, onu baştan çıkaramaz.[163]

İşte bunun için Peygamber Efendimiz:

"Yâ Rabbi! Beni sana ihlâsla bağlı bir kul eyle!" diye duâ ederdi.[164]

Bir Şey Allah İçin Yapılmazsa

Bir şey Allah rızâsı için değil de, insanların takdirini kazanmak için yapılırsa, buna **"riyâ"** denir.

Meselâ "Falan adam ne kadar da hayırsever!", "Falan kimse ne cömert adam canım!", "Falan şahıs ne dindar adam!" desinler diye yapılan iş riyâdır.

O hayrı, o cömertliği, o ibâdeti başkalarına gösteriş için yapanların eline geçecek olan, işte bu takdirkâr sözlerden ibârettir. O kadar…

Yapılan bir iyiliğin ve ibadetin karşılığını Allah'tan değil de kullardan beklemeyi Kâinâtın Rabbi hiç affetmez. Çünkü bu büyük bir suçtur.

Neden mi?

Yaptığı hayrın, hasenâtın karşılığını insanlardan bekleyen kimse, kendisine o parayı, gücü, sağlığı, ilmi, kısacası her türlü imkânı vereni görmemiş olur. İşte bunun adı haddini bilmemektir; samimiyetsizliktir. Bu suç, gerçekten de affedilecek gibi değildir.

İbret Dolu
Bir Kıyâmet Sahnesi

Peygamber Efendimiz kıyâmet günü, sorgu suâl esnasında yaşanacak dehşetli bir manzarayı şöyle anlatmıştır:

Kıyâmet günü Allah Teâlâ'nın huzûruna üç samimiyetsiz adam getirilir. Bunlardan biri şehittir. Bu şahıs Cenâb-ı Hakk'a, şehit düşünceye kadar Allah uğrunda savaştığını söyler. Her şeyin iç yüzünü bilen Kâinâtın Rabbi ona:

"Yalan söylüyorsun! Sen, sana 'babayiğit adam!' desinler diye savaştın" buyurur ve onun cehenneme atılmasını emreder.

Ardından ilim öğrenmiş, öğretmiş ve Kur'an okumuş bir kişi getirilir. O da bütün bunları Allah rızâsı için yaptığını ileri sürer. Cenâb-ı Hak da ona:

"Yalan söylüyorsun! Sen, sana 'ne büyük âlim!' desinler diye ilim öğrendin, 'ne güzel okuyor!' desinler diye Kur'an okudun" buyurur, onun da cehenneme atılmasını emreder.

Daha sonra Allah Teâlâ'nın huzûruna çok zengin biri getirilir. O da kendisine verilen onca nimete karşılık ne yaptığı sorulduğunda, Cenâb-ı Hakk'ın verilmesini emrettiği her yere, sırf O'nun rızâsını kazanmak için malını esirgemeden harcadığını iddia eder. Hesap gününün biricik sahibi olan Kâinâtın Rabbi de o şahsa:

"Yalan söylüyorsun! Sen, bütün yaptıklarını sana 'ne cömert adam!' desinler diye yaptın!" buyurur, onun da cehenneme atılmasını emreder.

Peygamber Efendimiz bu yürek dağlayan olayı anlattıktan sonra, cehennemin bu tür insanlarla tutuşturulacağını haber verdi.[165]

Aman güzel kardeşlerim, iyilik, ibâdet, hayır, hasenât adına ne yapıyorsak, bunları sırf Allah rızâsı için yapalım. İki günlük dünyada şunun bunun beğenisini kazanmak için parmağımızı bile oynatmayalım.

Bir de hep iyi şeyler yapmayı düşünelim. İyi şeyler yapmayı düşündükçe, Rabbimiz niyetimize göre bize devamlı sûrette sevap verir. Hele bir de düşündüğümüz iyi şeyleri yaparsak, Yüce Rabbimiz bize en azından on iyilik, hattâ 700 iyilik sevâbı verir.[166]

İLMİMİZİ ARTIRMALIYIZ

Kıymetli kardeşlerim! Şu geçici dünya hayatını, Rabbimiz'in istediği ve bizden beklediği şekilde yaşamalıyız. Bunun için de dinimizi öğrenmeli, bilgimizi artırmalıyız. Çünkü Allah Teâlâ sevgili Peygamber'ine:

"Rabbim! İlmimi artır!" diye duâ etmesini emretmiştir.[167]

Bilgimizi artırmak için biz de Peygamber Efendimiz gibi:

"Rabbim! İlmimi artır!" diye duâ etmeliyiz.

Yüce kitabımız bize "bilenlerle bilmeyenlerin bir olmayacağını" haber vermiştir.[168]

Yine yüce Rabbimiz: "Sakın câhillerden olma!" buyurmuştur.[169] Öyleyse ilmimizi artırmaya çalışmalıyız. Çünkü hiç kimse anasından âlim olarak doğmaz.

İlim; okuyarak, çalışarak ve öğrenerek elde edilir.

İlim elde etmenin yaşı da yoktur. Ama en iyisi, insanın önüne çeşitli engeller çıkmadan, özellikle de geçim sıkıntısı omuzlarına binmeden ilim öğrenmesidir.

Peygamber Efendimiz'in ünlü sahâbîsi Abdullah ibni Mes'ûd radıyallahu anhın bu konuda pek güzel bir sözü vardır. Şöyle demiştir:

"Ya âlim ol, ya öğrenci ol veya dinleyici ol! Sakın dördüncüsü olma, yoksa helâk olursun!"[170]

Hâfızamızı bilgiyle doldurmak o kadar önemli değildir; önemli olan öğrendiklerimizi uygulamaktır. Çünkü atalarımızın dediği gibi "amelsiz âlim yemişsiz ağaç gibidir."

Bizden beklenen bir husus da şudur:

Bilgimiz arttıkça, tevâzumuz da artmalıdır. Şayet ben çok şey biliyorum diye böbürleniyorsak, öğrendiklerimiz bize faydadan çok zarar verir. Şunu hiçbir zaman unutmamalıdır ki:

Kişi bilmediğini ayağının altına alsa, başı göğe erer. Hal böyle olunca, bilgisiyle övünmek akıl kârı değildir.

Dinimizi Nasıl Öğrenmeliyiz?

Dinimizi en doğru şekilde anlatan kitapları okumalıyız.

Okudukça ve ilmimiz arttıkça, hem üzerimize farz olan görevleri hem onları nasıl yapacağımızı öğreniriz, hem de neleri yapmamak gerektiğini yani haramları öğreniriz.

Görevlerimizi öğrenip uyguladıkça da Rabbimiz bizden hoşnut olur ve mânevî derecemizi yükseltir.[171]

Câhil için bilmediğini öğrenmek, âlim için de bildiğini uygulamak daha önemli ve değerlidir.

Mutlaka bilmemiz ve öğrenmemiz gereken bilgilere **“ilmihâl”** denir. Peygamber Efendimiz, ilmihâlini öğrenmenin her Müslümana farz olduğunu bildirmiştir.[172]

İlim Öğrenmenin Güzelliği

Fahr-i Kâinât Efendimiz, ilim öğrenmeye çalışanlara müjdeler vermiştir: Cenâb-ı Hakk’ın onlara:

“Cennetin yolunu kolaylaştıracağını,

Meleklerin onların üzerine kanatlarını gereceğini,

Göklerde ve yerde bulunan varlıkların, hattâ sudaki balıkların bile âlimlerin bağışlanması için Allah’a yalvaracaklarını” haber vermiştir. [173]

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ilim öğrenenlere bir müjde daha vermiş ve:

“Allah Teâlâ bir kimsenin iyiliğini isterse, onu dinde derin anlayış sahibi kılar” buyurmuştur.[174]

Ne mutlu ilim öğrenmeye çalışanlara…

Nereden Öğrenmeliyiz?

Bize gerekli olan bilgileri nereden öğreneceğimizi iyi bilmeliyiz.

Bu bilgileri başlıca iki kaynaktan öğreniriz. Bu kaynaklardan biri:

Allah’ın kitabı olan **Kur’ân-ı Kerîm**’dir.

Diğeri de Resûlullah Efendimiz’in **hadîs-i şerîfler**idir.

Demek ki biz, bize dinimizi öğreten kitapları okumalıyız. Böylece Rabbimiz’e iyi bir kul, Peygamber Efendimiz’e de iyi bir ümmet olabiliriz.

Şunu da unutmamalıyız ki, dinimizi öğreneceğimiz az bilgi, çok ibâdet etmekten daha hayırlıdır.[175] Peygamber Efendimiz böyle buyurmuştur.

Fayda vermeyen ilimden de uzak durmalıyız.

Fayda vermeyen ilimden Fahr-i Kâinât Efendimiz’in yaptığı gibi Allah’a sığınmalı ve şöyle duâ etmeliyiz:

“Allahım! Faydasız ilimden,

Ürpermeyen kalpten,

Doyma bilmeyen nefisten,

Kabul olunmayan duâdan Sana sığınırım.”[176]

Ne yazık ki bazıları malı, mülkü ilme tercih eder. Zengin olunca mutlu olacağını zanneder. Bu zavallılar şu gerçeği bilmez ki, ilim sahibine dost, mal, sahibine düşman kazandırır. İlim sahibini azîz eyler. İşte bu sebeple ilim sahipleri daha mutlu ve huzurlu yaşar.

İlmin ve Âlimin Değeri

Hz. Ömer, tanınmış sahâbîlerden Ebü’d-Derdâ radıyallahu anhı Suriyelilere İslâmiyet’i öğretmek için Dımaşk’a göndermişti. Bir gün Medineli bir hadis âşığı, ondan bir hadis sorup öğrenmek için Medine’den kalkıp Dımaşk’a gitti. Ebü’d-Derdâ radıyallahu anh ile aralarında şu konuşma geçti:

“Buraya niçin geldin?”

“Senin Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemden rivâyet ettiğini duyduğum bir hadisi, senin ağzından duyup öğrenmek için geldim.”

“Bana şunu söyle! Sen buraya bir işini halletmek için gelmedin mi?

“Hayır.”

“Yani ticaret yapmak maksadıyla falan gelmedin mi?”

“Hayır.”

“Sen sadece benden bir hadis öğrenmek için geldin, öyle mi?”

Ebü’d-Derdâ radıyallahu anh, o zâtın pek az insanın göze alabileceği bir amaçla, yani sırf bir hadis öğrenmek için Dımaşk’a geldiğini iyice anladıktan sonra ona şunları söyledi:

“Öyleyse şunu bil ki, ben Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle buyururken işittim:

‘Bir kimse, ilim öğrenmek için bir yola girerse, Allah ona cennetin yolunu kolaylaştırır.

Melekler de o kimsenin yaptığından hoşnut olur ve kanatlarını onun üzerine gererler.

Göklerde ve yerde bulunan bütün varlıklar, hattâ sudaki balıklar bile Allah’tan, âlimin günahlarını affetmesini dilerler.

Âlimin, sadece ibâdet etmekle meşgul olan birine üstünlüğü, ayın diğer yıldızlara olan üstünlüğü gibidir.

Âlimler, peygamberlerin mirasçılarıdır.

Peygamberler altın ve gümüşü miras bırakmazlar; sadece ilmi miras bırakırlar. O mirası alan kimse ise, bol nasip ve kısmet elde etmiş olur.”[177]

KUR’ÂN-I KERÎM’İ OKUMALIYIZ

Kur’ân-ı Kerîm nedir?

Kur’ân-ı Kerîm bize:

Nereden gelip nereye gittiğimizi,

Dünyada nasıl yaşayacağımızı

ve âhireti nasıl kazanacağımızı öğreten el kitabımızdır.

Kur’ân-ı Kerîm, kendini bize şöyle tanıtır:

O, kesinlikle âlemlerin Rabbi tarafından indirilmiştir.[178]

Kendilerini zarar veren şeylerden koruyanlara (takvâ sahiplerine) doğru yolu gösterir.[179]

Allah’ın verdiği bir öğüttür, gönüllerin derdine devâdır.[180]

İnsanlara rehberdir, rahmettir.[181]

Sözün en güzelidir, âyetleri birbiriyle uyumlu ve tutarlıdır, gerçekleri farklı üsluplarla anlatıp durur.[182]

O Allah’ın kopmaz ipidir. Ona sımsıkı sarılan ayrılığa düşmez.[183]

Kur’ân-ı Kerîm, Efendimiz aleyhisselâmın söylediği gibi:

“Sözün en güzelidir.”[184]

Onu okudukça rûhumuz can bulur.

Ona tutunduğumuz sürece yolumuzu kaybetmez, tehlikeye düşmeyiz.[185]

Kitabımızı Elimizden Düşürmemeliyiz

Peygamber Efendimiz’in buyurduğuna göre:

İnsanların en hayırlısı Kur’ân’ı öğrenen ve öğretenlerdir.[186]

Ben Kur’ân-ı Kerîm’i iyi okuyamıyorum diye üzülmemeli, daha iyi okumaya çalışmalıyız. Neden mi?

Çünkü Allah’ın Resûlü, Kur’an’ı kekeleyerek zorlukla okuyana iki kat sevap verileceğini müjdelemiştir.[187]

Kur’ân-ı Kerîm, kıyâmet gününde onu okuyanlara şefâat edecektir.[188]

Hiç olmazsa Kur’ân-ı Kerîm’den bazı sûreleri ve âyetleri ezberlemeliyiz. Neden mi?

Bakınız Peygamber Efendimiz ne buyuruyor:

“Ezberinde Kur’ân-ı Kerîm’den birkaç sûre bulunmayan kimse harap bir eve benzer.”[189]

Rabbimiz kalbimizi harâbeye dönmekten korusun.

Öyleyse Kur’ân-ı Kerîm’den ezberlediğimiz âyet ve sûreleri kesinlikle unutmamalıyız.

Kur’ân-ı Kerîm’i okuyan bahtiyârlardan biriysek, onu **tecvîd** yani güzel okuma kaidelerine uygun şekilde okumaya çalışmalıyız.

Kitabımızı Anlamaya Çalışmalıyız

Arapça bilemeyebiliriz. Ama yüce Kitâbımızın bize ne söylediğini anlamak için, onun meâlini okumalıyız. Özellikle de açıklamalı meâlleri okumalıyız.

Okuduğumuz âyet-i kerîmeler üzerinde düşünmeliyiz.

Azâp âyetlerini okudukça:

“Allahım! Beni bu azâptan koru!” diye Allah’a sığınmalıyız.

Müjde veren âyetleri okuyunca da:

“Allahım! Bu güzelliği bana da nasîb eyle!” diye duâ etmeliyiz.

Ve Rabbimiz’in yapmamızı emrettiği ahlâk esaslarını uygulamaya çalışmalıyız.

Kur’ân-ı Kerîm’i Okuyacağımız Zaman Ne Yapmalıyız?

Önce abdest almalıyız.

Mümkün olduğunca kıbleye dönmeliyiz.

Ve Kur’ân-ı Kerîm’i olabildiğince güzel sesle okumaya gayret etmeliyiz.

Peygamber Efendimiz’in tavsiye buyurduğu gibi:

Okuduğumuz âyetlerin mânasını düşünmeliyiz.

Kur’ân-ı Kerîm okurken duygulanmaya, hattâ ağlamaya çalışmalıyız.[190]

Bir defasında Resûlullah Efendimiz Kur’ân-ı Kerîm okuyordu. Sabaha kadar şu âyet üzerinde düşündü ve onu ağlaya ağlaya takrarlayıp durdu:

“Onlara azâp edersen, zâten onlar senin kullarındır.

Eğer onları bağışlarsan, elbette Sen karşı konulmaz kudret sahibi, her işi yerli yerince yapansın”[191]

Kur’an okurken yorulduğumuzu hissettiğimizde, esnemeye başladığımızda okumayı bırakmalıyız.

Zaman zaman güzel sesli hâfızların okuduğu Kur’ân-ı Kerîm’i dinlemeliyiz. Çünkü güzeli seven güzel Efendimiz, Kur’ân-ı Kerîm’i güzel okuyanları zevkle dinlerdi.[192]

Hadîs-i Şerîfleri Okumalıyız

Hadîs-i şerîfler Kur’ân-ı Kerîm’in tefsîri yani açıklamasıdır. Allah Teâlâ Peygamber Efendimiz’e Kur’ân-ı Kerîm’i açıklama görevi vermiştir.

Kâinâtın Rabbi, sevgili Peygamberine, “senin görevin, benim kitabımı kullarıma duyurmaktan ibârettir” dememiştir. Onun görevinin, Kur’ân-ı Kerîm’i hem sözleriyle, hem de uygulamalarıyla açıklamak olduğunu belirtmiştir.[193]

Peki, bu emri alan Resûl-i Ekrem Efendimiz ne yapmıştır? Allah'ın kitabını sözleriyle ve uygulamalarıyla açıklamıştır.

İşte onun bu sözlerine ve uygulamalarına **hadis** ve **sünnet** diyoruz.

Peygamber Efendimiz'in o seçkin arkadaşları yani ashâb-ı güzîn efendilerimiz, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin sözlerini can kulağıyla dinlemişler, onun dini nasıl yaşadığını bütün dikkatleriyle izlemişler ve kendilerinden sonraki nesle bunu aynen aktarmışlardır.

İşte bu sebeple Kur'ân-ı Kerîm'i anlayabilmek için mutlaka hadislere başvurmak ve hadîs-i şerîfleri çok okumak gerekir. Fahr-i Âlem Efendimiz'den en çok hadis rivâyet eden yedi sahâbîden biri Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anhtır. O bize:

Hadisler üzerinde görüşüp konuşmanın Kur'ân-ı Kerîm okumaktan daha sevap olduğunu söylemiştir.[194]

Kur’ân-ı Kerîm Kâfirleri Bile Etkilerdi

Peygamber Efendimiz’in en büyük düşmanlarından biri, Hâlid ibni Velîd’in babası Velîd ibni Mugîre idi.

Bu adam hem çok zengin, hem de Mekkeliler arasında çok itibârlı biriydi. Arap edebiyatını ve Arap şiirini herkesten iyi bilirdi.

Bir gün Peygamber Efendimiz ona Kur’ân-ı Kerîm okudu. Velîd Kur’ân-ı Kerîm’i duyunca çok etkilendi ve duygulandı.

Kâfirler onun bu hâlini görünce Müslüman olacak diye çok korktular ve ona üzüntülerini söylediler. O zaman Velîd:

“Vallahi hiçbiriniz benim kadar şiir bilmez. Ama Muhammed’in söyledikleri şiire hiç benzemiyor” dedi.

Velîd Kur’ân-ı Kerîm’in Peygamber Efendimiz’in sözü olmadığını çok iyi biliyordu. Bununla beraber hem Allah’ın Resûlü’ne, hem de İslâmiyet’e düşmanlık etmekten geri durmadı.

Bu İslâm düşmanı bir gün Mekkeli kâfirleri topladı ve onlara:

“Hac mevsimi yaklaştı. Çeşitli Arap kabileleri Mekke’ye gelecek. Hiç kimse Muhammed’in etkisinde kalmamalı. Muhammed hakkında onlara ne diyecekseniz ağız birliği edin. Birbirinize aykırı şeyler söylemeyin!” dedi. Bazı Mekkeliler:

“Onun kâhin olduğunu söyleyelim” dediler. Velîd:

“Vallahi o kâhin değildir; onun sözleri kâhinlerin mırıltılarına ve kafiyeli sözlerine hiç benzemiyor” dedi. Ve konuşmaları şöyle devam etti:

“Öyleyse delidir diyelim.”

“Hayır, o deli de değildir. Onda delilerin garip hali ve saçmalıkları yok.”

“O zaman şâir diyelim.”

“O hiç olmaz. Biz şiirin her türünü biliriz. O, şâir de değildir.”

“Öyleyse sihirbaz olduğunu söyleyelim.”

“Hayır, o sihirbaz da değildir. Ne sihirbazlar gibi ağzından tükrük saçarak üflüyor, ne de ipe düğüm atıyor.”

“O zaman ne diyeceğimizi sen söyle.”

Velîd son sözü şöyle söyledi:

“Muhammed hakkında söylediklerinizin hepsi asılsızdır. Yine de en münâsibi onun sihirbaz olduğunu söylemektir. Çünkü onun getirdiği din babayla oğulu, kardeşle kardeşi, karıyla kocayı birbirinden ayırıyor. İnsanı kendi boyundan, soyundan koparıyor.”

Mekkeliler ertesi günden itibaren şehre gelen bütün yolları tuttular. Peygamber Efendimiz aleyhinde konuşmaya, Mekke’ye gelenleri İslâmiyet’ten uzak tutmaya çalıştılar.[195]

ABDEST VE BOY ABDESTİ

Neden Abdest Alıyoruz?

Abdest, namaz için bir tür ısınma hareketidir ve namaza giriştir. Peygamber Efendimiz namaz ile abdest arasındaki ilgiyi şöyle ifâde buyurmuştur:

“Cennetin anahtarı namaz,

namazın anahtarı da abdesttir.”[196]

Şöyle düşünelim: Namaz, Rabbimiz’in huzûruna çıktığımız bir oda, abdest ise o odaya açılan kapıdır. Kapı açılmadan odaya girilemeyeceği gibi, abdest alınmadan da namaz kılınmaz.

Güzel dinimiz temizliğe çok önem verir. Peygamber Efendimiz de, abdestin yani “temizliğin, îmânın yarısı olduğunu söyler.”[197] İşte bu sebeple biz de temiz bir bedenle namaz kılmak için abdest alırız.

Ve şunu biliriz ki, îmân içimizi nasıl temizliyorsa, abdest de dışımızı öyle temizler.

Abdestin Bize Kazandırdığı Güzellikler

Peygamber Efendimiz’in abdest konusunda verdiği müjdelerden biri şudur:

Abdest organlarımızı üçer defa yıkamak sûretiyle güzelce bir abdest alırsak, daha önce yaptığımız küçük günahlar affedilir.[198]

Efendimiz aleyhisselâm bir başka hadîs-i şerîfinde bu konuyu şöyle açmıştır:

Abdest alırken elimizi yıkadığımız sırada, ellerimizle yaptığımız günahlar ellerimizden dökülür.

Yüzümüzü yıkadığımız sırada, gözümüzle işlediğimiz günahlar yüzümüzden akıp gider.

Ayaklarımızı yıkadığımız sırada ise, ayaklarımızla yürüyerek işlediğimiz günahlar ayaklarımızdan çıkıp gider.[199]

Gördüğünüz gibi güzel kardeşlerim, Müslümanlık güzel ve temiz bir dindir! Aslında biz abdest alırken sadece belli organlarımızı temizlemiyoruz, aynı zamanda küçük günahlarımızdan da kurtuluyoruz, elhamdülillâh.

Peygamberimiz Bizi Abdestimizle Tanıyacak

Bir gün Peygamber Efendimiz ashâbıyla sohbet ediyordu. Onlara, kıyâmet gününde bütün ümmetini tanıyacağını söyledi. Sahâbîler buna hayret ettiler:

“Yâ Resûlallah! Hiç görmediğiniz ümmetinizi nasıl tanıyacaksınız?” diye sordular. Sevgili Efendimiz de onlara bir soruyla cevap verdi:

“Söyleyin bakalım!” buyurdu. “Bir adamın, alnı ak ve ayakları beyaz bir atı olsa; bu at, yağız ve doru bir at sürüsüne karışsa, o atın sahibi, bu sürünün içinde kendi atını tanımaz mı?” Ashâb-ı kirâm:

“Elbette tanır” dediler. İşte o zaman Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu:

“Aldıkları abdestten dolayı, ümmetimin yüzü nurlu, el ve ayakları parlak olacak. Ben de onları bu nur sebebiyle hemen tanıyacağım.”[200]

Öyleyse güzel kardeşlerim! Çok abdest almaya, abdestli durmaya ve böylece çok sevap kazanmaya çalışmalıyız. Şunu da bilmeliyiz ki, abdestli iken bir daha abdest alan Müslüman, on iyilik yapmış gibi sevap kazanır. Peygamber Efendimiz böyle buyurmuştur.[201]

Abdeste Başlarken ve Bitirince Duâ Etmeli

Abdeste başlarken **“Bismillâhirrahmânirrahîm”** diye besmele çekmeliyiz. Çünkü Peygamber Efendimiz, besmele çekmeyenin abdestinin tam ve mükemmel olmayacağını söylemiştir.[202]

Resûlullah Efendimiz abdest alırken dişlerini misvâklerdi yani temizlerdi, bizim de öyle yapmamızı isterdi.[203]

Abdest alırken suyun isrâf edilmesini, yani gereğinden fazla kullanılmasını doğru bulmazdı.[204]

Duruma göre abdest organlarını bazen birer kere, bazen ikişer kere, bazen de üçer kere yıkardı.[205]

Resûlullah Efendimiz, abdest aldıktan sonra duâ ederdi. Onun yaptığı, bize de tavsiye buyurduğu duâlardan biri şöyledir:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ،
وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Eşhedü en lâ ilâhe illallâhü vahdehû lâ şerîke leh. Ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve resûlüh

“Şunu kesin olarak söylerim ki, Allah’tan başka ilâh yoktur. O tektir, benzeri yoktur. Şunu da kesin olarak söylerim ki, Muhammed Allah’ın kulu ve elçisidir.”

Peygamber Efendimiz böyle duâ etmemizi tavsiye buyurdu; ardından da şu müjdeyi verdi:

“Abdest aldıktan sonra böyle duâ eden kimsenin önünde cennetin sekiz kapısı açılır. O da dilediği kapıdan girer.”[206]

Abdest aldıktan sonra daha başka duâlar da yapılabilir.

Demek ki abdest bize büyük bir mânevî servet kazandırıyor. Öyleyse elimizden geldiği ölçüde abdest alalım, abdestli duralım.

Yatağımıza da abdestli olarak girelim. Böylece uyurken bile sevap kazanalım. Çünkü Müslüman âdetâ bir sevap avcısıdır.

Boy Abdesti

Yüce Rabbimiz Kur’ân-ı Kerîm’de:

“Eğer cünüpseniz boy abdesti alın”[207] buyurmuştur.

Cünüp olmak ne demek?

Cünüp olmak, uyanıkken veya rüyada cinsel haz duyarak boşalmaktır. Böylece cünüp olan kimse hem maddeten, hem de mânen kirlenmiş sayılır. Bu kirden kurtulmak için de boy abdesti almak yani **“gusletmek”** gerekir. Gusletmek, temizlenme niyetiyle tepeden tırnağa yıkanmaktır.

Boy abdesti şöyle yapılır:

Vücuda yapışmış kirler varsa, önce onlar yıkanır.

Ağza üç defa bolca su alınır ve gargara yapılır.

Ardından burna üç defa su çekilir, böylece genize kadar burun yıkanmış olur.

Sonra da bütün vücut, kuru bir yer kalmayacak şekilde yıkanıp temizlenir.

Demek ki Neymiş?

Bu konu çok önemlidir. Ne yazık ki bir çok insanımız boy abdestinin ne olduğunu, ne zaman alınması gerektiğini bilmiyor.

Bedenimize veya elbisemize gözle görülen bir pislik bulaştığı zaman, onu yıkayıp temizleriz.

Dinimiz, bir de gözle görülmeyen, mânevî kirler bulunduğunu söylemiştir. Meselâ cinsel ilişkiden sonra vücudun kirlendiğini, mutlaka boy abdesti alarak temizlenmek gerektiğini belirtmiştir.[208]

Vücudun böyle mânen kirlenmesine **“cünüplük”** denir.

Uyanıkken veya rüyada cinsel haz duyarak boşalınca da insan mânen kirlenmiş olur; buna da **“ihtilâm”** denir. Bu durumda mutlaka boy abdesti alarak temizlenmek gerekir.

Hanımlar âdet görürken mânen kirlenmiş sayılır. Bu sebeple güzel ve temiz dinimiz, âdet gördükleri süre içinde kadınlarla cinsel ilişkiye girilmesini yasaklamıştır.[209]

Hanımlar da, âdet dönemi bitince, mutlaka boy abdesti alarak temizlenmelidir.

“Nifas” yani lohusalık süresi biten kadınlar da boy abdesti almalı, böylece mânevî kirden temizlenmelidir.

Boy abdesti alması gereken kimseler şunları yapamaz:

Namaz kılamaz.

Kur’ân-ı Kerîm okuyamaz ve ona dokunmaz.

Câmiye giremez.

Kâbe’yi tavâf edemez.

Teyemmüm Nedir, Ne Zaman Yapılır?

Öyle zaman olur ki, insan su bulamaz. Su bulamayınca da hem abdest alamaz, hem de boy abdesti yapamaz.

Yahut su bulunsa bile, vücudunda yara olanlar su ile abdest alamaz. Diyelim ki hava çok soğuktur. Suyu ısıtma imkânı da yoktur. Bu durumda bir kimse boy abdesti aldığı takdirde hastalığı artacak veya iyileşmeyecek yahut da hayatı tehlikeye girecektir.

Bize her şeyin kolayını gösteren güzel dinimiz, böyle durumlarda, mânen temizlenmiş olmak ve namaz gibi ibadetleri aksatmamak için “teyemmüm” yapılmasını istemiştir.

Teyemmüm yapan kimse, abdest almış ve gusletmiş olur.

Teyemmüm Nasıl Yapılır?

Teyemmüm, temiz toprakla veya toprak cinsinden olan kum, tuğla, kiremit ve taş gibi şeylerle yapılır.

Önce abdest alacakmış gibi kollar sıvanır.

“Niyet ettim teyemmüm etmeye” denir.

Abdeste başlarken yapıldığı gibi eûzü besmele çekilir.

İki elin parmakları açılır, avuçlar toprağa veya toprak cinsinden olan şeylere vurulur.

Ardından eller yüze sürülür.

İkinci defa eller tekrar toprağa vurulur.

Sol avucun içiyle sağ kol, parmak uçlarından dirseklere kadar meshedilir yani sıvazlanır.

Sonra da oradan tekrar parmak uçlarına kadar meshedilir.

Ardından sağ avucun içiyle sol kol aynı şekilde meshedilir.

Teyemmüm yapan kimse, bir tür abdest almış olur. Abdestli olarak yapılan ibâdetler, teyemmüm ile de yapılır.

Abdesti bozan şeyler teyemmümü de bozar.

Su bulununca teyemmüm de bozulur.

Abdesti Güzelce Almalı

Bir gün Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ashâb-ı kirâma ikindi namazını kıldırmış, onlarla sohbet ediyordu.

“Size bir şey söylesem mi, söylemesem mi bilmiyorum!” buyurdu. Belli ki Allah’ın Resûlü söyleyeceği önemli bir söze ashâbının dikkatini çekmek istiyordu.

Ashâb-ı güzîn efendilerimiz acaba ne söyleyecek diye merak ettiler. Bununla beraber “Ya söyleyeceği söz aleyhimizde olacak bir şey ise” diye de düşündüler. Sonra da:

“Yâ Resûlallah! Hayırsa söyle. Hayır değilse, Allah ve Resûlü ne yapacağını daha iyi bilir” dediler.

Fahr-i Âlem Efendimiz hem onların merakını giderdi, hem de kendilerine şu müjdeyi verdi:

“Bir Müslüman, Allah’ın farz kıldığı şekilde ve mükemmel bir tarzda abdest alır, sonra da beş vakit namazı kılarsa, bu beş vakit namaz, namaz aralarında işlenen günahlara keffâret olur.”[210]

NAMAZ KILMALIYIZ

Namaz, dinimizin beş temel direğinden biridir.[211]

Allah Teâlâ, günün beş değişik vaktinde, kullarının Kendisini hatırlayıp anmasını istemiş, bu beş vakti de bir bir belirtmiştir.[212]

Peygamber Efendimiz ise beş vakit namazı hem kendisi kılmış, hem de imâm olup ashâbına kıldırmıştır. Bir defasında:

"Cebrâil geldi, bana imâm olup namaz kıldırdı, bir daha geldi, yine bana namaz kıldırdı" diye parmaklarıyla beş vakti bir bir sayarak göstermiştir.[213]

Nebîler Sultânı Efendimiz, kıyâmet gününde ilk olarak namazdan hesâba çekileceğimizi haber vermiştir.[214]

Allah'ın Resûlü, kurallarına uyarak beş vakit namaz kılan kimseye de müjdeler vermiştir. Buna göre namaz;

Kıyâmet gününde Müslüman için ışık ve aydınlık olacaktır.

Namaz kılanın mü'min olduğunu gösterecektir.

Namaz kılanı cehennem ateşinden kurtaracaktır.

Namazı devamlı kılmayanlar ise bu güzelliklerden mahrum kalacaktır.[215]

Namaz En Üstün İbadettir

Allah Teâlâ'nın haber verdiğine göre, yerdeki ve gökteki bütün varlıklar Allah'ı zikreder, O'na secde eder.[216]

Güneş, Ay, yıldızlar, dağlar, bitkiler ve ağaçlar, yerdeki ve gökteki bütün varlıklar Allah'a secde eder.

Kanat çırparak uçan kuşlar bile Rablerini zikreder.

Kısacası bütün varlıklar duâ etmeyi de, Allah'ı zikretmeyi de bilirler. Fakat biz onların Allah'ı nasıl zikrettiklerini bilemeyiz. [217]

Dimdik duran dağlar, kıyâm hâlinde yani ayakta ibadet ederler.

Hayvanlar sürekli eğilmiş vaziyette oldukları için, rükû hâlinde ibadet ederler.

Besinlerini köklerinden alan bitkiler, başları hep secde hâlinde ibadet ederler.

İşte bizim namazımız, "kıyâm"ıyla dağların ibadetini hatırlatır. "Rükû"suyla hayvanların ibadetini yansıtır. "Secde"siyle bitkilerin ibadetini temsil eder.

Namaz, bütün varlıkların ibadet ve duâ edişini yansıttığı için en üstün ibadettir.

Şimdi kendimize soralım:

Cansız sandığımız dağlar, taşlar bile Allah'ı zikrederken, O'na ibadet etmemek, bize verdiği nimetlere nankörlük etmek değil midir?

Neden Beş Vakit Namaz?

Herkesin bir işi, bir uğraşı vardır. İnsan günlük işine dalınca, âdetâ kendini kaybeder. İşte o sırada namaz devreye girer; insanı tutar ve Rabbi'nin huzûruna çıkarır.

Namaz kılarken insan kendine gelir. Bir Rabbi bulunduğunu bilir. O'nun kendisini dünyaya, âhirete hazırlanmak için gönderdiğini hatırlar.

Resûlullah Efendimiz beş vakit namazın bizim için vazgeçilmez olduğunu ve bizi mânevî kirlerden temizlediğini şöyle bir misâlle anlatır:

"Kapınızın önünde bir dere olsa, siz de bu derede her gün beş defa yıkansanız, hiç üzerinizde kir kalır mı?

İşte beş vakit namaz da böyledir. Allah, beş vakit namaz kılan kimsenin günahlarını da böyle silip yok eder."[218]

Büyüklerimiz, "Namaz, adamı yabanda komaz" derken bu en üstün ibadetin bize kazandırdığı güzelliklere işaret etmişlerdir.

Namazı Câmide Cemâatle Kılmalıyız

Câmi Allah'ın evidir. Dolayısıyla câmi bizim de evimiz, yuvamızdır. Rûhumuz orada dirilir, gönlümüz orada şifâ bulur. Çünkü câmiye giden kullarına Rabbimiz ikrâmlarda bulunur.

Peygamber Efendimiz'den öğrendiğimize göre, câmiye giderken attığımız bir adım günâhımızın silinmesini, diğer adım ise derecemizin bir basamak daha yükseltilmesini sağlar.[219]

İşte bu sebeple namazımızı mümkün olduğunca câmide kılmalıyız.

Câmiye ne kadar uzak mesâfeden gidersek, sevaplarımız da o kadar çok olur.[220]

Câmiye Giderken ve Câmide Uymamız Gereken Kurallar

***** Câmiye temiz bir elbiseyle ve mümkünse güzel koku sürünerek gitmeliyiz.

***** Câmiye giderken, soğan, sarmısak ve turp gibi kokusu insanları rahatsız eden şeyleri kesinlikle yememeliyiz. Bunu sevgili Efendimiz özellikle tembih etmiştir.[221]

***** Câmiye vakar ve sükûnetle girmeliyiz. Farza yetişeyim diye koşmamalı, ayak seslerimizle cemâati huzursuz etmemeliyiz. Fahr-i Âlem Efendimiz böyle yapanları uyarmış, yetiştiğiniz kadarını cemâatle kılın, yetişemediğiniz kısmı sonra tamamlayın buyurmuştur.[222]

*** Câmiye sağ ayağımızla girmeli,** girerken de Peygamber Efendimiz'in yaptığı gibi şöyle duâ etmeliyiz:

بِسْمِ اللهِ، وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللهِ، اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِي
ذُنُوبِي، وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ

Bismillâh, vesselâmü alâ Resûlillâh. Allâmümmağfir lî zünûbî, veftah lî ebvâbe rahmetik

“Allah’ın adıyla giriyorum. Allah’ın selâmı Resûlullah’ın üzerine olsun. Allahım! Günahlarımı bağışla! Bana rahmet kapılarını aç!”

***** Câmiden sol ayağımızla çıkmalı, çıkarken de, girerken yaptığımız duâdan bir kelime farkıyla şöyle duâ etmeliyiz:

بِسْمِ اللهِ، وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللهِ، اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِي
ذُنُوبِي، وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ فَضْلِكَ

Bismillâh, vesselâmü alâ Resûlillâh. Allâmümmağfir lî zünûbî, veftah lî ebvâbe fazlik

“Allah’ın adıyla çıkıyorum. Allah’ın selâmı Resûlullah’ın üzerine olsun. Allahım! Günahlarımı bağışla! Bana lütuf kapılarını aç!”[223]

***** Câmide kesinlikle yüksek sesle konuşmamalı, namaz kılan ve Kur’ân-ı Kerîm okuyanları rahatsız etmemeliyiz.

***** Namazı beklerken Kur’ân-ı Kerîm veya hadîs-i şerîf okumalı yahut Allah Teâlâ’yı zikretmeliyiz.

Namaza Nasıl Başlamalıyız?

Her şeyden önce namaz kılacağımız yer ve elbisemiz temiz olmalıdır. Elbisenin üzerinde yazılar, şekiller ve resimler bulunmamalıdır. Bu yazı, şekil ve resimlerin diğer kardeşlerimizin dikkatini dağıtacağı da unutulmamalıdır. Çünkü namazı kalp huzûru ile kılmak gerekir. Hem kendi üzerimizde, hem de namaz kıldığımız yerde bizi oyalayıp meşgul edecek herhangi bir şey bulunmamalıdır.

“İftitah tekbiri” dediğimiz namaza başlama tekbirini alırken, Allah Teâlâ’nın huzûrunda olduğumuzu düşünmeliyiz. Biz O’nu görmesek de, O’nun bizi gördüğünü bilmeliyiz.[224]

Namaza başlarken dış dünya ile ilgimizi kesmeye çalışmalıyız. Çünkü yüce Rabbimiz:

“Kendisinin huzûrunda derin bir saygıyla el bağlayıp divan durmamızı” istemektedir.[225]

Peygamber Efendimiz de, Allah Teâlâ’nın: **“Bizim bedenlerimize ve yüzlerimize değil, kalplerimize baktığını”** söylemektedir.[226] Namaz kılarken bunu hatırlamalı, kalbimizden kötü düşünceler geçirmemeye gayret etmeliyiz.

Namazda Nasıl Olmalıyız?

Namaz kılarken, Rabbimiz’in huzûrunda olduğumuzu aklımızdan çıkarmamalıyız. Hep bunu düşünmeli, kendimizi bir an bile kaybetmemeli, yüce Mevlâmız ile aramıza bir başka varlığı ve düşünceyi sokmamalıyız.

Belirtildiğine göre, Allah Teâlâ Hz. Mûsâ’ya şunu emretmişti:

Beni zikrettiğin zaman, bütün organlarının birbirinden ayrıldığını farzet!

Benim karşımda olduğunu aklından çıkarma ve o sırada kendi varlığını terkettiğini düşün!

Korku ve endişelerinden kurtulup gönül rahatlığına kavuştuğunu hisset! Benim karşımda

durduğun zaman, kendini huzûrumda değersiz bir köle gibi gör![227]

Ne yazık ki, namaza durduğumuzda sadece aklımız dünyayı dolaşmıyor, elimiz de vücudumuzun çeşitli yerlerinde gezinip duruyor. Bir yerlerimizin kaşındığını düşünüyoruz, elimiz de kaşınan yerleri bir bir ziyâret ediyor.

Âh! Kendimizi kıldığımız namaza bir verebilsek, o zaman elimiz de namaz kılacak, gözümüz de…

Tâbiîn neslinin Medineli âlimlerinden Saîd ibni Müseyyeb, bir gün namaz kılan bir adamın yanından geçti. Adam namaz kılarken sakalıyla oynayıp duruyordu. Yanındakilere şöyle dedi:

"Eğer bu adam Allah Teâlâ'nın huzûrunda olduğunu düşünseydi, huşû içinde kıpırdamadan dururdu."[228]

Son Namaz Gibi

Kılacağımız namazın, Cenâb-ı Hakk'ın huzûruna çıkmak için bize tanınmış bir fırsat olduğunu unutmamalıyız. Kendi kendimize şöyle demeliyiz:

Ben, bugüne kadar kıldığım namazları gönül huzûru içinde kılamadım. Belki de şu kılacağım namaz son namazımdır. Hiç değilse bunu, olması gerektiği gibi kılayım…

Biz ne yapıyoruz? "Şu namazı aradan çıkaralım da, sonra işimize bakalım" diye namaza duruyoruz. Bizim asıl işimizin namaz olduğunu unutuyoruz. Atalarımız:

"Gönülsüz namaz, göklere ağmaz" derken bize işte bu gerçeği hatırlatmışlardır.

Peygamber Efendimiz'in benzetmesiyle söyleyecek olursak, namazlarımız "horozun yem yemesini" [229] andırıyor. Hâlbuki Rabbimiz bizden rükû ve secdelerimizi acele etmeden, usûlüne göre yapmamızı istiyor.

Namaz kılarken avcının avı gözlediği gibi sağa sola değil, sadece secde edeceğimiz yere bakmalıyız.

Evet, yüce Rabbimiz namazın bizi kötülüklerden alıkoyacağını haber veriyor. Ama hangi namazın?

Kâinâtın Rabbi'nin huzûrunda olduğu bilinciyle huşû içinde, yani O'na boyun eğerek kılınan namazın.

Rabbim bizlere huşû içinde namaz kılmayı nasip eylesin.

Namazın Sonunda Duâ Etmeliyiz

Biz namaz kılmayı Peygamber Efendimiz'den öğrendik. Namazdan sonra nasıl duâ edeceğimizi de ondan öğrenmeliyiz.

Allah'ın Resûlü bize duâya nasıl başlayacağımızı ve duâ ederken hangi duâları okumamızın uygun olacağını da bildirmiştir.

Aşağıda, "Duâ Etmeliyiz" diye bir ana başlık gelecektir. O bahsin sonunda, "Her Duâda Mutlaka Şunları Okumalıyız" diye bir yan başlık var. Orada yazılan iki âyet-i kerîme ile bir hadîs-i şerîfi dikkatlice okumaya çalışalım.

Rabbim namazlarımızı ve duâlarımızı kabul buyursun.

Yağmur Damlası

Namazı Böyle Kıl!

Bir gün Fahr-i Âlem sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz Mescid-i Nebevî'ye girdi ve bir köşeye oturdu. Ashâb-ı kirâm efendilerimiz de onun etrafında çepeçevre oturdular.

O sırada bir adam namaz kılmaya başladı.

Adam farkında değildi, ama Allah'ın Resûlü onu gözleriyle takip ediyordu.

Bu zât namazını kılıp bitirince Resûl-i Ekrem'in yanına geldi, selâm verdi.

Peygamber-i Zîşân Efendimiz onun selâmını aldı ve kendisine:

"Dön, yeni baştan namaz kıl; çünkü sen namaz kılmış olmadın!" buyurdu.

Adam hiçbir şey söylemeden geri döndü, namaza durdu ve daha önce kıldığı gibi namazını tamamladıktan sonra Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellemin huzûruna geldi ve tekrar selâm verdi.

Nebîler Sultânı Efendimiz ona:

"Tekrar dön ve namazı yeni baştan kıl; çünkü sen namaz kılmış olmadın!" buyurdu.

Bu hal üç defa tekrarlandı. Sonunda o adam Peygamber aleyhisselâma şunları söyledi:

"Yâ Resûlallah! Seni gerçekleri ortaya koymak üzere gönderen Allah'a yemin ederim ki, başka türlü kılmayı bilmiyorum. Nasıl kılacağımı bana sen öğret!"

O zaman Server-i Enbiyâ Efendimiz o zâta şunları söyledi:

Namaza durduğun zaman tekbir al!

Sonra Kur'an'dan kolayına geldiği kadar âyet oku!

Ardından rükûya var. Bütün organların tamamen hareketsiz kalıncaya kadar öylece dur!

Sonra başını kaldır, ayakta iyice doğruluncaya kadar dur!

Ardından secdeye var, bütün organların tamamen hareketsiz kalıncaya kadar secdede öylece kal!

Sonra başını kaldır, bütün organların tamamen hareketsiz kalıncaya kadar otur!

Namazın bütün rekâtlarında bunu böyle yap![230]

CUMA NAMAZINI MUTLAKA KILMALIYIZ

Cuma namazı en önemli namazdır. Çünkü Allah Teâlâ, Cuma ezanı okunduğunu duyduğumuzda:

Her işi bırakmamızı,

Ve Kendisine ibâdet etmeye koşmamızı emretmektedir.[231]

Peygamber Efendimiz de Cuma gününün önemini ve değerini şöyle belirtmiştir:

“Üzerine güneş doğan en hayırlı gün cuma günüdür.”[232]

Yine Efendimiz aleyhisselâm, Cuma namazıyla ilgili bir müjde daha vermiştir:

Şayet büyük günahlardan sakınırsak, iki Cuma arasında işlenen küçük günahlarımızın bağışlanacağını söylemiştir.[233]

İşte bu gibi güzelliklerinden dolayı Cuma günü Müslümanların bayramı sayılmıştır.

Cuma namazı son derece önemli olduğu için, sevgili Peygamberimiz bize çok önemli bir uyarıda bulunmuştur.

Cuma namazını **“önemsemeyip”**, üç hafta cuma namazı kılmayan kimsenin kalbinin mühürleneceğini haber vermiştir.[234]

Rabbim bizleri bu duruma düşmekten korusun.

Peygamber Efendimiz Cuma gününün değerini anlatırken ilgimizi çekecek bir şey daha söyledi ve:

Cuma günü içinde bir vakit vardır. Müslüman o vakitte namaz kılar ve Allah Teâlâ’dan bir dilekte bulunursa, Cenâb-ı Hak onun bu dileğini mutlaka kabul eder, buyurdu.[235]

Cuma Namazına Hazırlık

Cuma namazına gitmeden önce yapılacak bir hazırlık vardır. Peygamber Efendimiz bu hazırlığı şöyle anlatmıştır:

Namaza gitmeden önce boy abdesti almalıdır.

Güzel koku sürünmelidir.

Câmiye mümkün olduğu kadar erken gitmelidir.[236]

Câmiye girince, insanların omuzlarına basarak ilerideki safa geçmemelidir.[237] Şayet ilerideki safta boşluk varsa, oraya gitmekte sakınca yoktur.

Hutbe Dinlerken

Hutbe okunurken kimseyle konuşmamalıdır.

Bugün çokça yapıldığı gibi, cep telefonu ve benzeri bir şeyle oynayıp oyalanmamalıdır.

Hutbeyi sükûnetle dinlemelidir.[238]

Peygamber Efendimiz bizi böyle uyarmıştır.

Cuma ve Salâtü selâm

Bir gün Server-i Enbiyâ Efendimiz ashâbına:

“Cuma günü bana çokça salâtü selâm getirin. Sizin göndereceğiniz salâtü selâmlar bana bildirilir” buyurmuştu. Bunu duyan sahâbîlerden birinin zihnine bir soru takıldı ve:

“Yâ Resûlallah! Sen çürüyüp toprak olduktan sonra göndereceğimiz salâtü selâmlar sana nasıl iletilecek?” deyiverdi.

Allah’ın Resûlü onun merâkını şöyle giderdi:

“**Allah Teâlâ peygamberlerin cesedini çürütmeyi toprağa haram kılmıştır.** Peygamberlerin bedeni çürümez.”[239]

İşte bu sebeple biz de Cuma günü Peygamber Efendimiz’e çokça salâtü selâm getirmeliyiz.

Cuma Mü’minlerin Bayramıdır

Bir Cuma günüydü. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem mü’minlerin annesi olan Cüveyriye radıyallahu anhânın odasına gitti. Onun oruçlu olduğunu öğrenince kendisine:

“Dün oruç tutmuş muydun?” diye sordu. Cüveyriye annemiz:

“Hayır, tutmadım” dedi. Peygamber Efendimiz sormaya devam etti:

“Peki, yarın oruç tutacak mısın?”

Hz. Cüveyriye:

“Hayır, tutmayacağım” dedi. Allah’ın Resûlü de:

“Öyleyse orucunu boz!” buyurdu.[240]

Server-i Enbiyâ Efendimiz’den öğrendiğimize göre cuma günü Müslümanların bayramıdır. Bayram günü oruç tutmak uygun değildir. Bu durumu bir başka hadîs-i şerîfinde şöyle dile getirmiştir:

“Cuma günü mü’minlerin bayram günüdür. Bu sebeple bayram gününüzü oruçla geçirmeyiniz. Şâyet Cuma günü oruç tutacaksanız, ya bir gün öncesiyle veya bir gün sonrasıyla birlikte tutunuz.”[241]

MALIMIZIN ZEKÂTINI VERMELİYİZ

Kur’ân-ı Kerîm’de zekât, çoğu kere namazla birlikte geçer. Allah Teâlâ:

“Namazı gerektiği şekilde kılın, zekâtı verin” buyurur.[242]

Yüce Kitabımız iyi Müslümanlardan bahsederken de:

“Onlar namazı gerektiği şekilde kılar, zekâtı verirler” buyurur.[243]

Zekât ne demektir?

“Temizlemek, arıtmak” demektir.

Zekât, malı mânevî kirlerinden temizler, arıtır.

Zekât veren sadece malını değil, kendini de temizlemiş olur.

Zekât Veren Kimse Kendini Nelerden Temizler?

Cimrilik duygusundan, çok mal kazanma hırsından ve bencillikten temizler.

Zekât veren insan, fakirlere yardım etmenin zevkini tadar, omuzlarındaki mânevî yükten kurtulduğunu hissedip rahatlar, derin bir iç huzûru duyar.

Zekât sadece vereni değil, alanı da temizler. Fakirleri varlıklı kimselere haset etmekten, onları kıskanmaktan, zenginlere düşman olma duygusundan temizler.

Zekât veren kimse Allah Teâlâ’ya:

“Yâ Rabbî! Bana verdiğin nimetleri elimden alma!” diye duâ etmiş olur.

Zekât vermekle, elindeki nimetlerin belâ ve âfetlerden korunmasını da sağlamış olur.

Zekâtı Kim Verir?

Zekâtı; **Müslüman**, **hür**, **akıllı** ve **ergin** olanlar ile **dinin zengin kabul ettiği** kimseler verir.

Dinimiz Kimi Zengin Sayar?

Zenginliğin en alt sınırı; 85 gram altını veya 200 dirhem (595 gram) gümüşü olmak yahut bu değerde parası, ticâret malı bulunmaktır.

Bu kadar malı bulunan kimse, bunların kırkta birini zekât olarak verir.

Hangi Mallardan Zekât Verilir?

Şu mallardan zekât verilir:

Koyun, keçi, sığır ve deve.

Arpa, buğday gibi tahıl ve meyve.

Altın ve gümüş.

Ticâret malları.

Bunlardan Ne Kadar Zekât Verilir?

Koyun ve keçiden kırkta biri zekât olarak verilir.

Otuz **sığırdan** biri zekât olarak verilir.

beş **deveden** biri zekât olarak verilir.

Tahıl ürünlerinin zekâtına "öşür" denir. Ölçüsü şöyledir:

Tarla ve bahçenin tarımı **sulanarak yapılıyorsa** ürünün yirmide biri verilir.

Tarla ve bahçe **yağmur suyu ile sulanıyor**, ayrıca sulama masrafı yapılmıyorsa, ürünün onda biri zekât olarak verilir. **Öşür**, onda bir demektir.

Altın ve gümüşün kırkta biri zekât olarak verilir.

Ticâret mallarında "kârın" kırkta biri (% 2,5) zekât olarak verilir.

Ev, ev eşyâsı, otomobil, zenâat âletleri gibi zorunlu ihtiyaç duyulan şeylerden zekât verilmez.

Zekât Kimlere Verilir?

Zekâtın kimlere verileceği Kur'ân-ı Kerîm'de belirtilmiştir.

Bugün bizim kendilerine zekât vermemiz gerekenler:

Fakir, yoksul, ihtiyaç sahibi ve borçlu Müslümanlardır.

Zekât verirken, **ihtiyaç sahibi olan akrabamıza** öncelik tanımalıyız.

Zekât Kimlere Verilmez?

Dinimiz zekât verilmeyecek kimseleri de belirlemiştir. Bunun için zekâtımızı verirken dikkatli olmalıyız.

Bakmakla yükümlü olduğumuz kimseler ne kadar fakir de olsa, onlara zekât verilmez. İnsanın bakmakla yükümlü olduğu kimseler:

Annesi, babası, eşi ve çocukları ile dedesi, ninesi ve torunlarıdır.

Müslüman olmayanlara da zekât verilmez.

Kardeş, amca, teyze, dayı, hala ve onların çocukları gibi akrabaya, muhtaç olmaları halinde zekât verilebilir.

Zekât Ne Zaman Verilir?

Zekât yılda bir kere verilir.

Zekât vermek için bir yılın geçmesi şart değildir. Daha önce de zekât verilebilir.

Zekâtın, malın kazanıldığı yerdeki fakirlere verilmesi daha uygundur. Başka yerlerdeki Müslümanlara da verilebilir.

Türkiye'de çoğunluğun mezhebi olan "Hanefî" mezhebine göre durum böyledir.

Zekât Verirken Nelere Dikkat Etmeliyiz?

Zekâtımızı Allah rızâsı için vermeliyiz.

Zekât verdiğimiz kimsenin zekâtı almayı hakedip etmediğini araştırmalıyız.

Zekâtımızı, zekât verdiğimiz kimseyi incitmeden, onurunu zedelemeden vermeliyiz.

Fakire verdiğimiz paranın veya malın zekât olduğunu söylememiz gerekmez. Zekâtımızı bir hediye veriyormuş gibi de verebiliriz.

Zekâtı bizzat vermemiz gerekmez, bir başkası eliyle de zekât verebiliriz.

Fitremizi Vermeliyiz

“Fitre” dediğimiz “sadaka-i fıtr”ı, zekât vermekle yükümlü olan Müslümanlar, ramazan ayında fakirlere verirler.

Ülkemizde Diyânet İşleri Başkanlığı fitrenin en alt sınırını her yıl belirler.

Bu miktar, “bir fakirin” bir günlük yiyeceğidir.

Durumu müsâit olanlar, kendi yediklerini de dikkate alarak, fitrelerini belirlenen miktardan daha fazla vermelidir.

Sadaka Vermeliyiz

Sadaka, zekâttan ayrı olarak, ihtiyaç sahiplerine yapılan maddî yardımdır. Bir tür gönüllü bağıştır.

Allah Teâlâ, fakirlere ve muhtaç durumda olanlara yardım etmemizi emretmektedir.[244]

Şunu unutmamalıyız: Bize malı veren de, onu fakirlere vermemizi emreden de Allah Teâlâ’dır.

Daha açık bir söyleyişle, biz sadaka vermekle, Allah’ın malını, Allah’ın kullarına dağıtmış oluyoruz.

Bugün elimizde var, veriyoruz. Yarın veren el değil, alan el olabiliriz. Güvenme varlığa düşersin darlığa diyenler ne kadar doğru söylemişler.

Sadakanın, Allah rızâsı için ve fakirin onurunu kırmayacak şekilde verilmesi gerektiğini hiç unutmamalıyız.

Aslına bakılırsa, kendilerine yardım ettiğimiz fakirler, Allah’ın emrini yerine getirmemize, böylece borcumuzu ödememize ve sevap kazanmamıza vesile olan insanlardır. Zekâtımızı ve sadakamızı kabul ettikleri için, onlara asıl biz teşekkür etmeliyiz.

İhtiyaç sahibi olanlara fâizsiz borç vermek de bir sadakadır.

Kâinâtın Rabbi, malı dilediğine verir, dilediğinin elinden alır.[245] Biz cimrilik yapar, ihtiyaç sahiplerini gözetmezsek, malın gerçek sahibi bize verdiklerini geri alabilir.

Zekâtı Verilmeyen Mallar

Bir gün Peygamber Efendimiz, zekâtını vermeyenlerin kıyâmet günündeki korkunç hallerinden bahsediyordu. Şöyle buyurdu:

Develerinin zekâtını vermeyen bir adamın başına kıyâmet gününde o develer dert olur. O adam yere yatırılır. Zekâtını vermediği develer çok güçlü, kuvvetli bir şekilde onun karşısına çıkar ve ayaklarıyla sahibini çiğnemeye, dişleriyle ısırmaya başlar.

Zekâtı verilmeyen koyunlar da o gün sahibine dert olur. Bu koyunlar besili bir şekilde sahibinin karşısına çıkar, yere yatırılan o şahsı tırnaklarıyla çiğnemeye, boynuzlarıyla toslamaya başlar…

Resûl-i Ekrem sözüne şöyle devam etti:

Kıyâmet gününde biriniz, zekâtını vermediği koyununu sırtına yüklenip, bir yandan hayvanı bağırtarak:

“Aman yâ Muhammed! Bana yardım et!” diye sakın karşıma gelmesin! O zaman ben ona:

“Ben sana dünyada iken Allah’ın bu konudaki hükmünü bildirdim. Şimdi senin için hiçbir şey yapamam!” diye cevap veririm.

Yine biriniz kıyâmet gününde zekâtını vermediği devesini sırtına yüklenip, bir yandan hayvanı bağırtarak:

“Aman yâ Muhammed! Bana yardım et!” diye sakın karşıma gelmesin! O zaman ona da:

“Ben sana dünyada iken Allah’ın hükmünü bildirdim. Şimdi senin için hiçbir şey yapamam!” diye cevap veririm.

Peygamber Efendimiz zekâtı verilmeyen paralardan, altın ve gümüşlerden de söz etti. Bunların kıyâmet günü ateşten levhalar haline getirileceğini, cehennem ateşinde kızdırılan bu levhalarla, zekâtını vermeyen kimsenin yanlarının, alnının ve sırtının dağlanacağını söyledi. [246]

ORUÇ TUTMALIYIZ

Yüce Rabbimiz bize ramazan orucunu farz kıldı.

Âhirete hazırlanabilmek için orucun gerekli olduğunu bildirdi. Oruç tutarak nefsimizin isteklerine gem vurabileceğimizi öğretti.

Oruç tutunca hem organlarımızın, hem de kalbimizin sağlığına kavuşacağını haber verdi.

Aç kalmak sûretiyle, fakirlerin ve yoksulların hâlini anlamamızı sağladı.

Allah rızâsı için oruç tutmanın ne kadar önemli olduğunu bir kudsî hadiste şöyle buyurdu:

“Oruç benim içindir, mükâfatını da ben vereceğim.”[247]

Oruçta Gösteriş Yoktur

Güzel kardeşlerim!

Rabbimiz’in: “Oruç benim içindir” sözünü şöyle anlamalıyız:

Zekât, sadaka, kurban, hattâ hac gibi ibâdetler, maksadı doğru olmayan kişiler tarafından belki başkalarına gösteriş için yapılabilir. Bu ibâdetler, ‘Şu adam ne iyi Müslüman, ne kadar hayırsever adam’ diye başkalarının takdirini toplamak için yapılabilir. Ama oruç böyle değildir. Oruç, “riyâ” denilen gösteriş hastalığını tatmin etmek için tutulmaz.

İşte bu sebeple Yüce Rabbimiz “orucun sadece Kendisi için tutulduğunu” belirtmiştir.

“Orucun mükâfatını ben vereceğim” ifâdesini de doğru anlamak gerekir. Zaten her ibâdetin mükâfatını veren O değil midir, denebilir. Allah Teâlâ bu ifâdesiyle, orucun mükâfatını diğer ibâdetlerden daha çok ve sınırsız bir şekilde vereceğini belirtmektedir.

Peygamber Efendimiz de orucun faydalarından birini şöyle dile getirmiştir:

Oruç, nefsin istek ve arzularını gemleyip önler.

Bu haliyle oruç, insanı günahlardan koruyan bir tür kalkandır.

Özellikle de evlenmek için maddî imkân bulamayan gençler, haram yollara sapmamak için oruç tutmalıdır.[248]

Ramazan İbâdeti

Asr-ı saâdet dediğimiz Peygamber devrinden günümüze gelen pek güzel bir âdet vardır. Efendimiz her sene ramazan ayında Cebrâil aleyhisselâm ile buluşurlardı. Bu buluşmalarda karşılıklı olarak birbirlerine Kur’ân-ı Kerîm okurlardı. Ramazan ayında hâfızlarımızın, halkımızın karşısında “mukàbele” okuma âdeti işte oradan kaldı.

Bir de Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ramazan ayında, daha çok hayır yapardı. Fakirlerin, yoksulların ihtiyaçlarını karşılardı. Ashâb-ı güzîn efendilerimizin anlatımıyla Peygamber-i Zîşân Efendimiz bu mübârek ayda, son derece cömert olurdu.[249]

İftar ve Sahur

Oruç tutan kimsenin, güneş battıktan sonra oruç açmasına **“iftar”** denir.

Peygamber Efendimiz, iftar vakti girer girmez hemen orucunu açmış, bizim de öyle yapmamızı istemiş, orucunu çabucak açanın, çok hayır kazanacağını söylemiştir.[250]

Kendisi orucunu çoğu zaman hurma ile açardı. Hurma bulamazsa su ile açardı. Çünkü tatlı, boş mideye güç ve canlılık verir. Su da uzun süre susuz kalmış olan bedeni dinçleştirir.

Güzeller Güzeli Efendimiz orucunu açarken şöyle duâ ederdi:

اَللّٰهُمَّ لَكَ صُمْتُ، وَعَلَى رِزْقِكَ أَفْطَرْتُ

Allâhümme leke sumtü, ve alâ rızkıke eftartü

“Allahım! Senin rızân için oruç tuttum. Senin verdiğin rızıkla orucumu açıyorum.”[251]

Oruç tutan kimse, gün boyu aç kaldım diye iftârda çok yememeli, mideyi tıka basa doldurmamalıdır. Öyle yapılırsa, oruçtan beklenen mânevî fayda elde edilmemiş olur. Peygamber Efendimiz’in bütün bu uygulama ve tavsiyeleri, bizler için de birer örnektir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, oruç tutacağımız zaman mutlaka sahur yapmamızı ister:

“Sahur yapınız, çünkü sahurda bolluk bereket vardır” buyururdu.[252]

Nâfile Oruç Tutmalıyız

Nâfile ibâdet ne demektir?

Bize farz kılınmayan, yani yapmak zorunda olmadığımız, fakat Allah rızâsını kazanmak için yaptığımız ibâdet demektir.

Nâfile namaz, nâfile oruç, nâfile zekât böyledir. Nâfile zekâta “sadaka” denir.

Peygamber Efendimiz nâfile ibâdetleri çok severdi. Nâfile ibâdetlerin isteyerek, arzu edilerek yapılması gerektiğini söylerdi.

Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz bazen o kadar çok nâfile oruç tutardı ki, sahâbîleri:

“Galiba Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bundan sonra hep oruç tutacak” derlerdi.

Bazı günler de hiç nâfile oruç tutmazdı. Bu defa onu gören arkadaşları:

“Galiba Allah’ın Elçisi bundan sonra hiç nâfile oruç tutmayacak” diye konuşurlardı.

***** Peygamberler Sultânı Efendimiz, bazen pazartesi ve perşembe günleri oruç tutardı.[253]

***** Kimi zaman hicrî ayların 13, 14 ve 15. günleri oruç tutardı. Bu üç günün geceleri çok aydınlık olduğu için, onlara aydınlık günler anlamında **“eyyâm-ı bîyz”** derdi. Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem nâfile oruç tutmak isteyenlere, özellikle bu üç günde oruç tutmayı tavsiye ederdi.[254]

***** Kimi zaman da hicrî ayların ilk üç günü oruç tutardı.[255]

***** Ramazan ayından sonra gelen Şevvâl ayında **altı gün** oruç tutmanın çok sevâp olduğunu söylerdi.[256]

***** Bir de **“âşûrâ”** orucunu tavsiye ederdi. Yani hicrî ayların ilki olan Muharrem ayının 9 ve 10. günleri veya 10 ve 11. günleri oruç tutmanın sevâbından bahsederdi.[257]

***** Peygamber Efendimiz en değerli orucun **“savm-ı Dâvûd”** denen Dâvûd peygamberin orucu olduğunu söylerdi. Çünkü Dâvûd aleyhisselâm bir gün oruç tutar, bir gün tutmazdı.[258]

Nebîler Sultanı Efendimiz çok oruç tutmak isteyenlere “savm-ı Dâvûd”u tavsiye eder, her gün oruç tutmayı ise uygun görmezdi.[259]

Orucun Farkı

Bir gün Peygamber Efendimiz ashâb-ı kirâma orucun öneminden ve insana kazandıracağı sevaplardan bahsediyordu.

Allah Teâlâ'nın oruç konusunda şöyle buyurduğunu söyledi:

Müslümanın yaptığı her ibadetin sevâbı bellidir. Ama orucun mükâfatını sadece Ben vereceğim için onun sevâbı belirlenmemiştir.

Çünkü oruçlu kişi yemesini, içmesini, cinsî arzusunu Benim rızâmı kazanmak için terkeder. Oruç, sadece Benim rızâm için yapılan bir ibadettir. Her iyiliğin karşılığı on misli sevaptır, ama orucun karşılığını Ben belirleyeceğim."

Daha sonra Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Oruç insanı kötülüklerden koruyan bir kalkandır. Biriniz oruç tuttuğu gün kötü söz söylemesin ve kimseyle kavga etmesin. Şayet biri kendisine söver ya da çatarsa, ona: 'Ben oruçluyum' desin.

Muhammed'in canı kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, oruçlunun ağız kokusu, Allah katında misk kokusundan daha güzeldir.

Oruçlu için iki sevinç vardır:

Biri, iftar ettiği zamanki sevincidir.

Diğeri de, Rabbine kavuştuğu zamanki sevincidir."[260]

HACCETMELİYİZ

Hac nedir?

Hicrî aylardan Zilhicce'nin belli günlerinde yapılan bir ibâdettir.

Hac kime farzdır?

Sağlıklı olan, erginlik çağına giren, borcu da bulunmayan bir Müslüman;

şayet hacca gidip dönünceye kadar, hem kendisinin hem de bakmakla yükümlü olduğu ailesinin geçimini sağlayacak kadar maddî güce sahip ise, onun "**hayatında bir defa"** haccetmesi farzdır.

Bütün ibâdetlere başlarken yapıldığı gibi hacca da niyet edilir.

Hac yapacak erkekler, **Kurban bayramından bir gün önce**, "ihrâm"larını giyerler.

Kadınlar ihrâm giymez. Onlar her zamanki elbiseleriyle haccederler.

Mekke'ye yirmi bir kilometre uzaklıktaki **"Arafât"** dağına çıkar ve orada bir süre kalırlar.

Arafât'ta bir süre bulunmaya **"vakfe"** denir.

Ondan sonra da Kâbe'yi ziyâret ederler. Bu ziyârete **"tavâf"** denir.

Tavâf, Kâbe'nin etrafında usûlüne uygun şekilde yedi defa dönmektir.

Peygamber Efendimiz, hacda yapılması gereken bütün görevleri bize öğretmiştir.

Demek oluyor ki:

Arefe günü Arafat'ta bir süre bulunan,

ardından da Kâbe'yi tavâf eden bir Müslüman hac görevini yapmış olur.

Haccın Güzelliği

Peygamber Efendimiz haccın, insana çok sevap kazandıran ibâdetlerden biri olduğunu söylemiştir.[261]

Allah'ın Elçisi, **kötü söz söylemeden** ve **büyük günah işlemeden** hacceden kimsenin, annesinden doğduğu gündeki gibi günahsız olarak evine döneceğini müjdelemiştir.[262]

Haccedecek olan kimse, Peygamber Efendimiz'in bu müjdesini kazanabilmek için, evinden çıktığı andan, tekrar evine dönünceye kadar kendine hâkim olmalı, günâhlardan uzak durmalıdır. Özellikle hiç kimseyi sözüyle, davranışıyla incitmemelidir.

Hac günlerinde, dünyanın dört bir yanından gelen Müslümanlar Kâbe'de buluşur ve birbiriyle tanışır.

Her ırktan ve renkten insanlar, kardeşlik duygusuyla birbirine sarılır, yakınlaşır ve kaynaşır.

Kibir ve gurur gibi bir Müslümana yakışmayan duygular orada hissedilmez.

Umre

Peygamber Efendimiz'in yaptığı ve bize de tavsiye ettiği bir ibâdet de umredir.[263]

Umre yapmak için iki şey yerine getirilir:

Birincisi, ihram giyerek Kâbe tavaf edilir.

İkincisi de, Kâbe'nin yakınındaki Safâ ile Merve tepecikleri arasında yürüyerek, belirli yerlerde de koşarak yedi defa gidip gelinir. Buna da **"sa'y"** denir.

Hac, Zilhicce ayının belli günlerinde yapılır. Umrenin ise belli bir zamanı yoktur.

Peygamberimiz'in Kabrini Ziyâret

Hac görevini yapanlar, Medine'de, Nebîler Sultânı Efendimiz'in kabrini ziyâret etme bahtiyârlığına da ererler.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin mübârek kabrini ziyâret etmek, onu sağlığında iken ziyâret etmek gibidir. Efendimiz aleyhisselâm böyle buyurmuştur.[264]

İki Cihân Güneşi Efendimiz, Allah'ın rızâsını kazanmak için kendisinin kabr-i şerîfini ziyâret edene şefâat edeceğini ve onunla âhirette komşu olacağını müjdelemiştir.[265]

Hac Önceki Günahları Affettirir

Ashâb-ı kirâmdan Amr İbni Âs diyor ki:

“Bir zamanlar Allah’ın Resûlü’ne benden fazla kin besleyen yoktu. En çok istediğim şey, bir yolunu bulup onu öldürmekti. Şayet bu haldeyken ölseydim, mutlaka cehennemlik olurdum. Allah Teâlâ gönlüme İslâm sevgisini koyunca, Peygamber aleyhisselâma geldim ve:

“Elini uzat, sana biat edeceğim” dedim. O elini uzatınca, ben elimi geri çektim.

Bunun üzerine Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

“Ne oldu, Amr?” diye sordu.

“Şart koşmak istiyorum” dedim.

“**Neyi şart koşacaksın?”** diye sordu.

“Bağışlanmamı” dedim.

O zaman Peygamber aleyhisselâm bana şu sözleri söyledi:

“Sen şu gerçeği bilmiyor musun?

Müslüman olmak, daha önceki bütün günahları silip süpürür.

Hicret etmek, hicretten önce işlenen günahları yok eder.

Haccetmek ise daha önce yapılan bütün günahları ortadan kaldırır.”

O günden sonra Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemden daha çok sevdiğim ve gözümde ondan daha büyük biri olmamıştır.

Ona duyduğum saygıdan dolayı yüzüne doyasıya bakamazdım.

Biri benden onu anlatmamı isteseydi, kendisine doya doya bakamadığım için bunu yapamazdım. Şayet bu haldeyken ölseydim, cennetlik olmayı umabilirdim. Sonra öyle işlere karıştık ki, o yüzden halimin nasıl olduğunu bilemiyorum.”[266]

ALLAH'I ZİKRETMELİYİZ

"Allah'ı zikretmek en büyük ibâdettir." [267]

Yüce Rabbimiz böyle buyuruyor.

Allah'ı zikretmek ne demektir?

O'nu anmak ve unutmamak demektir.

Allah Teâlâ bizden, Kendisini her zaman ve her durumda zikretmemizi istiyor. Ayakta iken, otururken, yatarken güzel adının hep dilimizde olmasını istiyor ve şöyle buyuruyor:

"Ey îmân edenler! Allah'ı çok zikredin. Sabah akşam O'nu tesbih edin!"[268]

Allah'ı tesbih etmek ne demek?

O'nun hiçbir eksiğinin ve kusurunun, ortağının ve benzerinin bulunmadığını söylemek demektir. Allah'ı zikretme konusunda pek çok âyet vardır. Bunlardan biri de şu âyet-i kerîmedir:

"Siz Beni anın, Ben de sizi anayım."[269]

Demek ki biz Allah'ı anarsak, o da bizi anacak.

Acaba Allah Teâlâ bizi nasıl anar?

Yüce Rabbimiz bunu Peygamber Efendimiz'e şöyle bildirmiştir:

"Kulum Beni zikredip andığı zaman, onunla beraber olurum.

Eğer Beni yalnız başına anarsa, Ben de onu yalnız Kendim anarım.

Şâyet kulum Beni bir topluluk içinde anarsa, Ben de onu daha hayırlı bir toplulukta anarım.

Eğer kulum Bana bir karış yaklaşırsa, Ben ona bir arşın yaklaşırım. O Bana bir arşın yaklaşırsa, Ben ona bir kulaç yaklaşırım. Eğer o Bana yürüyerek gelirse, Ben ona koşarak varırım."[270]

Acaba Cenâb-ı Hakk'ın bize "bir karış, bir arşın yaklaşması, koşarak gelmesi" ne demektir? Böyle bir şey nasıl olur?

Şüphesiz bu mecâzî bir anlatımdır. Allah Teâlâ bu sözlerle Kendisini hatırlayıp andığımız, güzel isimlerini dilimizden düşürmediğimiz zaman, O'nun da bizim isteklerimizi karşılayacağını ve ibâdetlerimize kat kat sevap vereceğini anlatmaktadır. Allah diyenin bu nimetlerden mahrum kalmayacağını öğretmektedir.

Allah Teâlâ'yı nasıl zikredeceğiz?

Bunu yine Rabbimiz bildirmekte ve Kendisini:

"Boyun büküp yalvara yakara,

Derin bir ürpertiyle

Ve kendimiz işitecek kadar bir sesle" anmamızı istiyor.[271]

Peygamber Efendimiz de, “zikrin en değerlisinin gizli yapılan zikir” olduğunu belirtiyor.[272]

Hangi Zikirleri Söylemeliyiz?

Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuştur:

“Zikrin en değerlisi (لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ) **lâilâhe illallah** demektir.

Duânın en değerlisi de (أَلْحَمْدُ لِلّٰهِ) **elhamdülillâh** demektir.”[273]

Öyleyse biz, bu zikri ve duâyı dilimizden düşürmeyelim.

Söylemesi kolay olan bazı zikirleri kısaca hatırlayalım:

1. Resûlullah Efendimiz şu zikrin Cenâb-ı Hakk’ı hoşnut ettiğini söylemiştir:

سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ، سُبْحَانَ اللهِ العَظِيمِ

Sübhânallahi ve bi-hamdihî sübhânallahi’l-azîm

“Ben, Allah’ın, Kendisine yakışmayan sıfatlardan çok uzak olduğunu söyler ve O’na hamdederim. Ben Yüce Allah’ın Kendisine yakışmayan sıfatlardan çok uzak olduğunu tekrar söylerim.”[274]

Bu zikrin sadece ilk kısmı yani (سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ) cümlesi de söylenebilir. Bu kadarını söylemek bile çok sevaptır.

2. Resûl-i Ekrem Efendimiz, namaz kıldıktan sonra okuduğumuz şu zikri tavsiye buyurmuş ve onun, üzerine güneş doğan her şeyden daha kıymetli olduğunu söylemiştir:

سُبْحَانَ اللهِ، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، وَاللهُ أَكْبَرُ

Sübhânallâhi velhamdülillâhi velâ ilâhe illallahü vallâhü ekber

“Ben Allah’ın, Kendisine yakışmayan sıfatlardan çok uzak olduğunu söylerim. Ben Allah’ı bana verdiği sayısız iyilikler sebebiyle övgüyle anarım. Allah’tan başka ibâdete lâyık kimse yoktur. Allah yücelerin yücesidir; O’ndan büyük hiçbir varlık yoktur.”[275]

3. Peygamber aleyhisselâm, yine namazdan sonra okuduğumuz şu zikri günde 100 defa söylememizi tavsiye buyurmuştur. O zaman:

On köle âzad etmiş kadar sevap kazanacağımızı,

Amel defterimize 100 iyilik sevâbı yazılacağını,

Yüz günahımızın bağışlanacağını,

Ve o gün akşama kadar şeytanın şerrinden korunacağımızı haber vermiştir:

لاَ إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، لَهُ المُلْكُ وَلَهُ الحَمْدُ
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Lâ ilâhe illallahü vahdehû lâ şerîke leh, lehü’l-mülkü ve lehü’l-hamdü ve hüve alâ külli şey’in kadîr

“Allah’tan başka ilâh yoktur, yalnız Allah vardır. O tektir, ortağı yoktur. Mülk O’nundur,

hamd O’na mahsustur. O’nun gücü her şeye yeter.”[276]

4. Peygamber Efendimiz her namazdan sonra otuz üçer defa **sübhânallah**, **elhamdülillâh** ve **Allahü ekber** zikirlerinin söylenmesini tavsiye etmiş, sonra da şöyle buyurmuştur:

Bir kimse bu doksan dokuz tesbihi yüze tamamlamak için, ardından bir de şu zikri söylerse, günahları deniz köpüğü kadar çok olsa bile affedilir:”[277]

لاَ إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الحَمْدُ
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

“Lâ ilâhe illallahü vahdehû lâ şerîke leh, lehü’l-mülkü ve lehü’l-hamdü ve hüve alâ külli şey’in kadîr”

Bu zikrin tercümesini bir önceki hadîs-i şerîfte verdik.

Riyâzü’s-sâlihîn ve *el-Edebü’l-müfred* gibi hadis kitaplarında zikir bölümleri vardır. Bu ve benzeri kitaplardan daha başka zikirler de öğrenilebilir.

İyileştiren Zikir

Bir gün Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem hasta bir sahâbîsini ziyarete gitmişti. Adam hastalık yüzünden eriyip akmış, âdetâ bir kuş yavrusuna dönmüştü. Nebîler Sultânı Efendimiz ona:

“Duâ ederek Allah’tan bir şey istiyor musun?” diye sordu. O da:

“Evet, Allahım! Bana âhirette ne ceza vereceksen, onu dünyada ver!” diye duâ ediyorum, dedi.

Fahr-i Âlem Efendimiz onun bu sözlerine hayret etti:

“Sakın böyle duâ etme! Allah’ın sana vereceği cezaya dayanamazsın. Buna senin gücün yetmez!” buyurdu. Sonra da ona şöyle duâ etmesini tavsiye etti:

اَللّٰهُمَّ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً، وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً،
وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

Allâhümme âtinâ fi’d-dünyâ hasene ve fi’l-âhireti hasene ve kınâ azâbe’n-nâr

“Allahım! Bize dünyada da iyilik ver, âhirette de iyilik ver. Bizi cehennem azâbından koru!”

Bunu söyledikten sonra o sahâbînin âfiyete kavuşması için duâ etti. Çok geçmeden o perişan haldeki sahâbî iyileşti.[278]

DUÂ ETMELİYİZ

Duâ Nedir?

Duâ, dileklerimizi ve ihtiyaçlarımızı Allah Teâlâ'ya bildirmek ve o konuda bize yardım etmesini istemektir. Çünkü Yüce Rabbimiz, her şeye kàdirdir. O'nun her şeye gücü yeter. Biz ise, zayıf ve âciz varlıklarız. O yardım etmezse, biz bir şey yapamayız.

Peygamber Efendimiz duânın önemini belirtirken onun "ibâdet olduğunu",[279] hattâ "ibâdetin özü"[280] olduğunu söylemiştir.

Zaten Allah Teâlâ da bizim duâ etmemizi, ihtiyaçlarımızı Kendisine bildirmemizi istiyor. Kendisine duâ ettiğimiz için bize değer verdiğini belirtiyor.[281]

Duâ Etmeye Nasıl Başlamalıyız?

Peygamber Efendimiz bize duâya başlamadan önce:

Allah'a hamdetmemizi,

Ardından kendisine salâtü selâm getirmemiz tavsiye etmiştir. Buna göre duâya şöyle başlayacağız:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا
مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ

Elhamdü lillâhi Rabbilâlemîn, vessalâtü vesselâmü alâ seyyidinâ Muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn

"Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun. Efendimiz Muhammed'e, onun ailesine ve ashâbına selâm olsun."

Bu girişten sonra Allah Teâlâ'ya dileklerimizi sunacağız.

Duâmızın Allah katına çabucak ulaşması için ne yapmalıyız?

Bunun için duânın ortasında ve sonunda

(اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ) "**Allâhümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed**" diye Peygamber Efendimiz'e salâtü selâm getirmeliyiz.

Hangi Vakitlerde Duâ Etmeliyiz?

***** Her zaman duâ edebiliriz. Ama **seher vakti**, yani gecenin son üçte biri çok değerli bir zaman dilimidir. O vaktin bereketinden faydalanmak için, seher vaktinde duâ etmeye çalışmalıyız.

Ayrıca şu değerli vakitlerde ve durumlarda yapılan duâların kabul edilme ihtimâli daha yüksektir:

***** Bir kimsenin din kardeşine onun **gıyâbında** yaptığı duâ.

*** Ana-babanın** çocuğuna yaptığı duâ.

*** Hastanın** yaptığı duâ.

*** Yağmur yağarken** yapılan duâ.

*** Ezanı işitince** ve **ezan bittikten sonra** yapılan duâ.

***** Cemâatle namaz kılmak için **saf tutulurken** yapılan duâ.

*** İftar saatinde** yapılan duâ.

*** Cumâ saatinde** yapılan duâ.

İşte bu zaman dilimlerinde yapılan duâlar daha değerlidir.

Duâdan önce salavâtı-ı şerîfe getirmelidir.

Şunu bir daha hatırlayalım: Duânın kabul edilmesi için:

Duâya başlarken,

Duânın ortasında,

Ve duâ edip bitirdikten sonra mutlaka **salavât-ı şerîfe** getirmeli yani "Allâhümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed" demelidir.

Salavât-ı şerîfeler, duânın hedefine ulaşmasına sebep olur.

Nasıl Duâ Etmeliyiz?

İki dizimizin üzerine oturmalı,

Ellerimizi açmalı,

Boynumuzu bükmeli,

Sesimizi alçaltmalı

Ve gönülden gelerek, hem saygı, hem korku, hem de büyük bir ümit içinde duâ etmeliyiz.

Duâ bitince de "âmîn" diyerek ellerimizi yüzümüze sürmeliyiz.

"Âmîn" demek, yâ Rabbî duâmı kabul eyle demektir.

Hiçbir zaman "Duâ ettim de kabul edilmedi" dememeliyiz. Duâmızın mutlaka kabul edileceği inancıyla duâ etmeliyiz. Duâ etmeyi hiç bırakmamalıyız. Ve şunu unutmamalıyız:

Yüce Rabbimiz, Kendisinden istediğimiz şeyi:

Ya dünyada hemen verir;

Dünyada vermezse, duâmızın karşılığını âhirete saklar ve mutlaka orada verir.

Şayet Cenâb-ı Mevlâ duâmıza karşılık vermezse, o ölçüde bir kötülüğü bizden uzaklaştırır.

Peygamber Efendimiz böyle buyurmuştur.[282]

Şayet Allah Teâlâ dileğimizi vermeyi geciktirmişse, belki de Kendisine daha çok duâ etmemizi, daha çok yalvarmamızı istediği için böyle yapmıştır.

Rahatımız yerindeyken, huzûr ve âfiyet içindeyken Allah’a duâ etmeliyiz ki, sıkıntıya düştüğümüz zaman da O bize yardım etsin.

Her Duâda Mutlaka Şunları Okumalıyız

Duâlarımızda şu iki âyet-i kerîmeyi ve bir hadîs-i şerîfi okumayı ihmâl etmemeliyiz. Âyet-i kerîmeler şunlar:

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

Rabbenâ âtinâ fi’d-dünyâ haseneten ve fi’l-âhireti haseneten ve kınâ azâbe’n-nâr

“Rabbimiz! Bize dünyada da iyilik ve güzellik ver, âhirette de iyilik ve güzellik ver! Bizi Cehennem azabından koru!”[283]

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ

Rabbenağfirlî ve livâlideyye ve lilmü’minîne yevme yekūmül hisâb

“Ey Rabbimiz! Hesap günü geldiğinde beni, annemi, babamı ve bütün mü’minleri bağışla!”[284]

Peygamber Efendimiz’in Hz. Âişe’ye okumasını tavsiye ettiği hadîs-i şerîf ise şudur:

اَللّٰهُمَّ إِنَّكَ عَفُوٌّ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّي

Allâhümme inneke afüvvün, tühıbbül afve, fa‘fü annî

“Allahım! Sen affedicisin, affetmeyi seversin, beni de affeyle!”[285]

İşte Rabbimize böyle kısa ve özlü duâlarla duâ etmeliyiz.

Riyâzü’s-sâlihîn ve *el-Edebü’l-müfred* gibi hadis kitaplarında bulunan duâ bölümlerine bakılabilir, bu kitaplardan başka zikirler de öğrenilebilir.

Duâ Etmeye Nasıl Başlanır?

***** Bir gün Peygamber Efendimiz bir adam gördü. Adam namaz kılmış, sonra da ellerini açıp duâ etmeye başlamıştı. Bunun üzerine Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz yanında bulunanlara:

"Bu adam duâ etmekte acele etti" buyurdu.

Ardından o sahâbîyi yanına çağırdı. Hem ona, hem orada bulunan Müslümanlara duâ etmeye nasıl başlayacaklarını şöyle öğretti:

"Biriniz namazdan sonra duâ edeceği zaman şöyle diyerek önce Allah'a hamdetsin ve Peygamber'e salâtü selâm getirsin:

"el-hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemîn, ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ Muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn"

Bunu söyledikten sonra da dilediği şekilde duâ etsin."

***** Bir başka gün Fahr-i Âlem Efendimiz bir sahâbîsinin Allah'a hamd ve Resûlü'ne salât getirerek duâ etmeye başladığını gördü. Onu şöyle takdir etti:

"Ey namaz kılan zât! Duâ et, duân kabul olur."[286]

Gıyâbî Duânın Değeri

Yanımızda bulunmayan kardeşimize yaptığımız duâ pek değerlidir. Böyle duâlara **gıyâbî duâ** denir. Peygamber Efendimiz:

*** "Bir Müslümanın, yanında bulunmayan din kardeşine yapacağı duâ kabul olunur"** buyurmuştur.

***** Hz. Ömer umre yapmak için Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemden izin istediğinde, Allah'ın Resûlü ona:

"Sevgili kardeşim, bizi de duâdan unutma!" buyurmuştu.[287]

***** Görünmeyen âlemlerden bize haberler getiren Seyyid-i Kâinât Efendimiz bir hadîs-i şerîfinde gıyâbî duâ konusunda şöyle buyurmuştur:

"Bir kimse yanında bulunmayan din kardeşine hayır duâ ettikçe, yanındaki görevli melek ona:

'Duân kabul olsun, aynı şeyler sana da verilsin' diye duâ eder."[288]

GÜZEL AHLÂK
SAHİBİ OLMALIYIZ

Müslüman güzel ahlâklı olmalıdır.

Güzel ahlâk nasıl elde edilir?

Allah'ın emirlerini yaparak, O'nun yasaklarından kaçmaya çalışarak elde edilir.

İnsan nasıl güzel ahlâklı olur?

Peygamber Efendimiz'i kendine örnek alarak güzel ahlâklı olur.

Çünkü Yüce Rabbimiz ona:

"Şüphesiz ki sen pek üstün bir ahlâka sahipsin" buyurmuştur.[289]

Resûlullah Efendimiz neden üstün bir ahlâka sahipti?

Çünkü Âişe annemizin dediği gibi, **"Onun ahlâkı Kur'an'dı."**[290]

Cenâb-ı Hak onu güzel ahlâkı tamamlaması için göndermiştir.[291]

Bize de onu kendimize örnek almamızı emretmiştir.[292]

Şunu da bilmemiz lâzım:

Allah Teâlâ en büyük sevâbı ahlâkı güzel olana verecektir.

Peygamber Efendimiz'in belirttiğine göre:

İnsanlarla çekişip didişmeyene, cennetin kenarında bir köşk;

yalan söylemeyene de cennetin ortasında bir köşk verilirken;

ahlâkı güzel olana cennetin en yüksek yerinde bir köşk verilecektir.[293]

Ne mutlu güzel ahlâk sahiplerine!

Güzel Ahlâk Duâsı

Hem yüzü, hem de ahlâkı güzel olan Fahr-i Âlem Efendimiz, aynaya baktığı zaman şöyle duâ ederdi:

"Allahım! Yüzümü güzelleştirdiğin gibi ahlâkımı da güzelleştir!"[294]

Öyleyse biz de Peygamber Efendimiz gibi duâ edelim. Rabbimiz'den ahlâkımızı güzelleştirmesini isteyelim.

Güzel Ahlâk Bize Ne Kazandırır?

Bütün arzumuz âhiretimizi güzelleştirmek, orada çok büyük dereceler kazanmak değil mi? Elbette öyle. Bakınız, güzel ahlâk insana neler kazandırıyor!

Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz'in belirttiğine göre;

"Bir mü'min, güzel ahlâkı sayesinde,

gündüz oruç tutup, gece namaz kılan kimselerin derecesine ulaşır.”[295]

Neden mi? Çünkü, yine Efendimiz’den öğrendiğimize göre:

Mîzanda en ağır gelecek olan ibâdet güzel ahlâktır.[296]

“Allah katında en değerli mü’min, ahlâkı güzel olan mü’mindir.”[297]

Güzel Ahlâk Nedir?

İnsan ne yapınca güzel ahlâk sahibi olur?

Büyüklerimiz, şunları yapmanın güzel ahlâkın göstergesi olduğunu söylemiştir:

İnsanlara iyilik etmek.

İnsanlarla iyi geçinmek, onlara şefkatle yaklaşmak.

Kimseye eziyet etmemek.

İnsanlara sert ve kaba davranmamak.

İnsanlardan gelen sıkıntılara katlanıp sabretmek.

Kibirlenmeyip mütevâzi olmak.

Güler yüzlü, tatlı sözlü olmak.

Takvâ Sahibi Olmak

“Allah katında **en değerli insan** kimdir?” diye sorulsa, bunun iki kelimelik cevâbı vardır:

Takvâ sahipleridir.[298]

Yani Allah’tan en çok korkan, ibâdetleriyle, yaptığı sâlih amellerle kötülüklerden kendini koruyan kimselerdir. Takvâ sahibi olan Müslümanlara **“müttakì”** denir.

Neden takvâ sahipleri en değerli insanlardır?

Çünkü Kur’ân-ı Kerîm’den öğrendiğimize göre Allah Teâlâ:

“Takvâ sahiplerini sever.”[299]

“Takvâ sahiplerinin dostudur.”[300]

“Takvâ sahiplerine yardım eder.”[301]

Takvâ sahiplerinin âhirette kazançlı çıkacağı, cennette hesapsız nimetlere kavuşacağı Kur’ân-ı Kerîm’in pek çok âyetinde belirtilmiştir.[302]

Demek oluyor ki:

Yüce Rabbimiz, emirlerini yapan, yasaklarından kaçan kullarını sever ve onlara değer verir.

Takvâ sahiplerine hem dünyada, hem de âhirette yardım eder. Cennetindeki hesapsız nimetleri onlara verir.

İnsan nasıl takvâ sahibi olur?

Yüce kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’i ve sevgili Peygamberimiz Muhammed Mustafâ sallallahu aleyhi ve sellemin hadîs-i şerîflerini okuyup öğrenerek takvâ sahibi olur.

Allah, Kulunda Ne Arar?

Allah Teâlâ insanı bir kadınla bir erkekten yaratmıştır. Bu sebeple hepimizin annesi ve babası birdir. Hiç kimse diğerine: “Benim soyum senin soyundan üstündür” diyemez.

Çünkü Allah kullarını, renklerine ve yüzlerine bakarak değerlendirmez. Onlara bu Asyalı, şu Avrupalı; bu Arap, şu Türk diye bakmaz.

Allah Teâlâ, kimin daha üstün olduğunu görmek için kullarının kalbine bakar. Yani Allah’a kim daha saygılı, kim O’ndan daha çok korkuyor, buna bakar.

Kısacası Rabbimiz, Fahr-i Âlem Efendimiz’in de buyurduğu gibi, kullarını değerlendirirken onlardan hangisinin daha takvâ sahibi olduğuna bakar.[303]

Çünkü takvâ, her türlü iyiliği içine alan bir güzelliktir.[304]

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemden öğrendiğimize göre, Kâinâtın Rabbi kıyâmet gününde:

“Takvâ sahipleri nerede? Takvâ sahipleri nerede?” diye soracak, sonra da **“Allah katında en değerliniz en müttakì olanınızdır”** buyuracaktır.[305]

Güzel Müslüman

Hem Rabbimiz, hem Peygamberimiz;

bir kötülük yapınca, ardından hemen bir iyilik yapmamızı ister.[306]

Çünkü iyilikler, kötülükleri yok eder.[307]

Güzel Müslüman, günaha girmekten korkar. Hattâ günaha girmemek için, yapılması sakıncalı olmayan bazı şeylerden bile uzak durur.[308]

Acaba şu işi yapmak helâl midir, yoksa haram mıdır, diye şüpheye düştüğü zaman, şüphelendiği şeyi kesinlikle yapmaz.[309]

Helâlin hesabı, haramın azabı olduğunu bilir.

Allah Katında Değerli Kimse

Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'nin fethedildiği gün bir konuşma yaptı. Bu konuşmada şöyle buyurdu:

"Ey insanlar! Allah Câhiliyet devrinin (İslâmiyet'ten önceki devrin) kibirlenme ve atalarla övünme âdetini size yasaklamıştır.

İnsanlar iki kısımdır:

Biri dindar, müttakì ve Allah katında değerli olandır.

Diğeri de günahkâr, isyankâr ve Allah katında değersiz olan kimsedir.

İnsanlar Âdem'in oğullarıdır; Allah Âdem'i de topraktan yaratmıştır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

Ey insanlar! Biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık.

Sonra da övünmek için değil, birbirinizi tanıyasınız diye sizi milletlere ve kabilelere ayırdık.

Allah katında en değerliniz, en müttakì olanınızdır.

Allah ise her şeyi bilir, her şeyden haberdardır."[310]

MERHAMETLİ OLMALIYIZ

Biz **Rahmân** ve **Rahîm** olan Allah'ın kullarıyız.

Rahmân ve Rahîm ne demektir?

Rahmân, yarattığı bütün kullarına dünyada merhamet eden demektir. Rahîm de, mü'min kullarını da âhirette özellikle koruyup gözeten demektir.

Biz her gün defalarca **besmele** çekerken Rabbimiz'in Rahmân ve Rahîm olduğunu söylüyoruz.

Namazımızın her rekâtında okuduğumuz **Fâtiha** sûresinde "er-Rahmânü'r-Rahîm" derken, işte bunu dile getiriyoruz.

Bize bu kadar merhametli olan Yüce Rabbimiz, sevgili Peygamberimiz'i de **"âlemlere rahmet olarak"** göndermiştir.[311]

Rabbimiz'in rahmeti, merhameti o kadar geniştir ki, pek çok günah işlemiş olsak bile, Kendisinin rahmetinden ümit kesmemizi istemiyor. Kendisini inkâr edenleri bağışlamayacağını, ama mü'minlerin bütün günahlarını bağışlayacağını va'dediyor.[312]

Biz işte böylesine sonsuz bir rahmet ve merhamet sahibinin kuluyuz, elhamdülillâh.

Anneler ve Yavrular

Sevgili kardeşlerim!

Kudret sahibi Rabbimiz, yarattığı her varlığın kalbine merhamet duygusu koymuştur. Onun için her anne yavrusuna merhamet eder. Cenâb-ı Hak hayvanların kalbine de bu duyguyu koyduğu için, Peygamber Efendimiz'in belirttiği gibi, onlar bile "Aman, yavrumun üzerine basmayayım, onun bir tarafını incitmeyeyim!" diye ayaklarını kaldırır.[313]

Mâdem ki bu asil merhamet duygusu hayvanlarda bile var, öyleyse biz de hem birbirimize, hem de diğer varlıklara merhamet edelim. Merhamet edelim ki, Rabbimiz'den merhamet görelim.

İnsana merhamet etmeyene, Cenâb-ı Hakk'ın da merhamet etmeyeceğini bilelim.[314] Nitekim Peygamberler Sultânı Efendimiz:

"Siz yeryüzündekilere merhamet edin ki, göktekiler de size merhamet etsin" buyurmuştur.[315]

Öyleyse hem Yüce Rabbimiz'in, hem de meleklerin merhametini kazanmak için herkese ve her şeye merhamet edelim.

Öfkemize Sahip Olalım

İnsan birine öfkelenince bağırır, çağırır. Böylece ferahladığını, rahatladığını zanneder. İşte bu sebeple "öfke baldan tatlıdır" denmiştir. Ama insan aklını başına devşirip de neleri kırdığını, devirdiğini görünce öfke ile kalkanın ziyan ile oturduğunu anlayacaktır. Ama iş işten geçmiş, Ali evlenmiş, Güllü gelin olmuştur.

Yüce Rabbimiz de hak edene gazap eder, ama O’nun merhameti dâima gazabının önündedir.[316]

Öyleyse biz de öfkemize sahip olalım. Yersiz yere öfkelenmeyelim. Çünkü gazap gelince akıl gidermiş. Sadece dinimizin, memleketimizin düşmanlarına karşı öfke duyalım. Din kardeşlerimize ise her zaman merhamet edelim ve onları sevelim.

“Din kardeşlerimizi neden sevelim?” denebilir.

Çünkü bizi bizden daha iyi bilen Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Müslümanları bir vücuda benzetiyor. Bir vücudun organları birbirinin rahatsızlığından nasıl etkilenirse, bir organ hastalanınca diğerleri nasıl uykusuz kalırsa, mü’minler de birbirinin derdiyle ilgilenmelidir, buyuruyor.[317]

Her konuda olduğu gibi merhamet ve şefkat konusunda da bizim örneğimiz sevgili Peygamberimizdir. Biz de tıpkı onun gibi, eşimizi, çocuklarımızı ve yakınlarımızı şefkatle kucaklayalım.

Efendimiz’in Hayvanlara Şefkati

Peygamber Efendimiz’in merhameti o kadar büyüktü ki, o sadece insanlara değil, hayvanlara bile şefkat beslerdi. Onlara iyi davranılmasını ashâbına tembih ederdi. Taşıyamayacakları yükleri bu hayvanların sırtlarına vurmayı yasaklar, onların canlarını yakmayı doğru bulmazdı.

Allah’ın Resûlü bir gün bir hayvan gördü. Sahibi onun yüzünü dağlamıştı. Dağlama işi yeni yapıldığı için de zavallı hayvanın burun deliklerinden duman çıkıyordu. Şefkat Pınarı Efendimiz bu hâle o kadar üzüldü ki, pek yapmadığı bir şeyi yaptı. O hayvana bu suretle eziyet eden kimseye bedduâ etti ve hayvanların yüzüne damga vurulmasını şiddetle yasakladı.[318]

Onu İki Defa mı Öldürmek İstiyorsun?

Yine bir gün adamın biri keseceği hayvanı yere yatırmış, onun gözünün önünde bıçağını biliyordu. Fahr-i Âlem Efendimiz bu manzarayı görünce çok üzüldü. O adama, yaptığı bu hareketin ne kadar yanlış olduğunu şöyle anlattı:

“Sen bu hayvanı iki defa mı öldürmek istiyorsun? Bıçağını onu yere yatırmadan önce bilesen olmaz mıydı?”[319]

Hayvanlara merhamet eden, onları yaratanın merhametini kazanır. Rahmet Peygamberi Efendimiz’in haber verdiğine göre:

Allah Teâlâ susamış bir köpeği sulayan merhametli kuluna cenneti nasip edecek; kedisini açlıktan ölünceye kadar hapseden merhametsiz kadın da cehennemi boylayacaktır.[320]

Dertli Deve

Bir gün Peygamber-i Zîşân Efendimiz Medine'de bir bahçeye girmişti. Orada bir deveyle karşılaştı.

Deve, Allah'ın Elçisi'ni görünce tanıdı ve inlemeye başladı. Hayvanın gözlerinden yağmur gibi yaş dökülüyordu.

Nebîler Sultânı Efendimiz bu dertli devenin yanına geldi, hörgücünü ve kulaklarının arkasını okşamaya başladı. Onun mübârek elleriyle okşanan devenin sesi kesiliverdi.

O zaman Merhamet Pınarı Efendimiz bahçede bulunanlara:

"Bu devenin sahibi kim?" diye sordu. Medineli bir genç öne çıktı ve:

"Yâ Resûlallah! Devenin sahibi benim" dedi.

Fahr-i Cihân Efendimiz o gence şunları söyledi:

"Cenâb-ı Hakk'ın sana verdiği bu hayvana kötü davranmaktan dolayı Allah'tan korkmuyor musun?

Bu hayvan senin kendisini aç bıraktığını söylüyor.

Bir de onu çok yormandan şikâyet ediyor."[321]

GÜNAHLARIMIZA TÖVBE ETMELİYİZ

Sevgili kardeşlerim!

Ezelî düşmanımız olan şeytan, bizi hep kandırır ve günah işletir. Zaten babamız Hz. Âdem ile annemiz Hz. Havvâ'yı da o kandırmış, yasak ağacın meyvesinden yedirmiş, böylece onlara da günah işletmişti.

Bir gün Peygamber Efendimiz ashâb-ı kirâma günahın insan üzerindeki etkisinden söz ediyordu. Buyurdu ki:

Kul bir günah işlediği zaman, kalbinde siyah bir nokta meydana gelir.

O kul **günahına tövbe eder, Allah'tan af dilerse**, kalbi cilalanır ve o siyah nokta silinip tertemiz olur.

Yok böyle yapmaz da günah işlemeye devam ederse, kalbindeki lekeler büyür, çoğalır ve kalbini kaplar.[322]

Allah Teâlâ, kalbimizin tertemiz kalması için, Kendisine tövbe ve istiğfâr etmemizi ister yani "Beni affet, Allahım!" diye yalvarmamızı bekler.[323]

Yüce Rabbimiz'in merhameti çok geniştir. Bunu şuradan da anlıyoruz: Günah işlediğimiz zaman bizi hemen cehenneme atacağını söylemiyor. Yaptığımız günahın ardından pişmanlık duymamızı, Kendisine tövbe ve istiğfâr etmemizi istiyor ve işte o zaman bizi bağışlayacağını müjdeliyor.

Samimiyetle tövbe ve istiğfâr etmek, ardından da bağışlanmak bize verilmiş ne güzel bir fırsattır!

Öyleyse hem kalbimizle, hem dilimizle tövbe etmeliyiz.

Yaptığımız günahtan dolayı pişmanlık duymalıyız.

O günahı bir daha işlemeyeceğimize söz vermeliyiz.

Günahları bize sevimli gösteren kötü arkadaşlardan, kötü yerlerden de uzak durmalıyız. Aksi halde onlardan etkileniriz. "Kır atın yanında duran ya huyundan ya suyundan" diyen büyüklerimiz çok doğru söylemiştir. Burada "üzüm üzüme baka baka kararır" hikmetli sözünü de unutmamalıdır.

Hatamızı bilip günahımızdan tövbe etmek bize ne kazandırır, denebilir. İki Cihân Güneşi Efendimiz günahlarına tövbe eden kimsenin, hiç günah işlememiş gibi tertemiz olacağını müjdelemiştir.[324] Aslında tövbe etmek zor değildir. Zor olan tövbe etmeye karar vermektir.

Peygamber Efendimiz, kendisinin her gün Allah'tan **yüz defa** af dilediğini, böylece tövbe ettiğini söylemektedir.[325]

Allah'ın sevgilisi olan Efendimiz, tertemiz bir insan olduğu halde bu kadar çok tövbe ederse, bizim gibi günahkârların daha çok tövbe etmesi gerekmez mi?

Allah’ın Affı Günahlarımızdan Çoktur

Evet, biz günahkârız. Her gün irili ufaklı pek çok günah işliyoruz. Ama şunu da biliyoruz ki, bizim, affı günahlarımızdan daha büyük olan bir Rabbimiz var. O bizim Kendisine el açıp “Beni affet Allahım!” diye tövbe etmemizi istiyor. Bakınız bunu Server-i Enbiyâ Efendimiz ne güzel anlatmıştır. Şimdi ona kulak verelim:

“Allah Teâlâ şöyle buyurdu:

Ey Âdemoğlu! Sen Bana duâ ettiğin ve seni affetmemi beklediğin sürece, işlediğin günahlar ne kadar çok olursa olsun, onların büyüklüğüne bakmadan seni bağışlarım.

Ey Âdemoğlu! Şayet günahların gökyüzünü kaplayacak kadar çok olsa, sonra da Benden seni affetmemi istesen, seni affederim.

Ey Âdemoğlu! Sen yeryüzünü dolduracak kadar günahla karşıma gelsen; fakat Bana hiçbir şeyi ortak koşmamış olsan, şüphesiz Ben de seni yeryüzü dolusu bağışla karşılarım.”[326]

Görüyor musunuz kardeşlerim!

Böylesine muazzam bir bağışlanma, bizim gibi günahkârlar için ne büyük lütuf, ne büyük ikrâmdır!!

Ümitsizliğe Kapılmayalım

Elhamdülillâh biz yüce Rabbimiz’e bütün kalbimizle îmân ediyoruz.

O’ndan başka ilâh bulunmadığını bütün samimiyetimizle kabul ediyoruz.

O’ndan başka affedici bulunmadığına da şeksiz şüphesiz inanıyoruz.

Öyleyse Allah’ın rahmet ve merhametinden kesinlikle ümitsizliğe düşmeyelim! Her fırsatta **“estağfirullah”** yani “Rabbim! Benim günahlarımı bağışla!” diye Allah’tan af dileyelim!

Yine Nebîler Sultânı Efendimiz’den öğrendiğimize göre, günah işledikten sonra:

“Allahım! Ben günah işledim. Beni bağışla!” diye yalvarmamız, Rabbimiz’i memnun eder ve Kâinâtın Rabbi şöyle buyurur:

“Kulum bir günah işledi; ama şunu bildi ki, günahını bağışlayacak ve: ‘Ey kulum! Niye günah işledin?’ diye kendisini sorgulayacak bir Rabbi olduğunu bildi. Ben kulumu affettim, dilediğini yapsın.”

Peygamber Efendimiz bu sözü üç defa tekrarladı.[327]

Demek ki sevgili kardeşlerim! “Günahım çok, Rabbim beni affetmez” diye aslâ ümitsizliğe kapılmamalıyız. Zaten Cenâb-ı Mevlâ, Kur’ân-ı Kerîm’inde:

“Ey günah işleyerek kendilerine yazık eden kullarım! Allah’ın rahmetinden ümit kesmeyin! Çünkü Allah bütün günahları bağışlar” buyuruyor.[328]

Hattâ, **tövbe edip îmân eden ve sâlih amel yapan** kullarının;

“kötülüklerini bile iyiliklere çevireceğini” vaad buyuruyor.[329]

Böylesine merhametli, böylesine şefkatli, böylesine bağışlayıcı bir Rabbimiz var, elhamdülillâh.

Gökteki yıldızlar, yerdeki kumlar sayısınca elhamdülillâh…

Seyyidü’l-istiğfâr

Peygamberler Sultânı Efendimiz çeşitli şekillerde istiğfâr ederdi. Bunlardan birinin “istiğfârların en değerlisi” anlamında “seyyidü’l-istiğfâr” olduğunu söylerdi. Bu eşsiz bağışlanma niyâzı şöyledir:

اَللّٰهُمَّ أَنْتَ رَبِّي، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ،
وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ
مَا صَنَعْتُ، أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ، وَأَبُوءُ لَكَ بِذَنْبِي، فَاغْفِرْ
لِي، فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ

Allâhümme ente rabbî, lâ ilâhe illâ ente, halaktenî ve ene abdüke, ve ene alâ ahdike ve va‘dike m’esteta‘tü.

Eûzü bike min şerri mâ sana‘tü, ebûü leke bi-ni‘metike aleyye, ve ebûü bi-zenbî, fağfir lî, fe-innehû lâ yağfirü’z-zünûbe illâ ente

“Allahım! Sen benim Rabbimsin. İbadete lâyık Senden başka ilâh yoktur. Beni Sen yarattın. Ben Senin kulunum. Ezelde Sana verdiğim sözümde ve va’dimde hâlâ gücüm yettiğince durmaktayım.

İşlediğim kusurların şerrinden Sana sığınırım. Bana lütfettiğin nimetleri yüce huzûrunda minnetle anar, günahımı itiraf ederim.

Beni affet; şüphe yok ki günahları Senden başka affedecek yoktur.”

Sevgili Peygamberimiz ashâbına bu istiğfârı öğrettikten sonra şöyle bir müjde vermiştir:

“Kim bu seyyidü’l-istiğfârı, üstünlüğüne bütün kalbiyle inanarak gündüz okur da, şayet o gün akşam olmadan ölürse cennetlik olur.

Yine kim sevap ve fazîletine gönülden inanarak gece okur da, sabah olmadan ölürse, cennetlik olur.”[330]

Güzel kardeşlerim! Çok iyi bildiğiniz gibi, sevgili Efendimiz bizi çok severdi. Hem dünyada, hem de âhirette mutlu olmamızı isterdi. Seyyidü’l-istiğfârı da bize bunun için öğretti.

Gelin bu fırsatı iyi değerlendirelim. Seyyidü’l-istiğfârı hem akşam, hem sabah okuyalım.

Günahlarımızı Küçümsemeyelim

Bazı kimseler yaptıkları günahları küçümser ve:

“Canım şuncacık günahtan ne çıkar, evet günahtır, ama küçük bir günahtır” diye düşünür. Unutmayalım ki, dereler birleşir ırmak olur; ırmaklar birleşir deniz olur. İnsan, küçümsediği su birikintisinde boğulabilir.

Yaptığımız her günahın kalbimizde siyah bir nokta oluşturduğunu[331] daha önce de

söylemiştik. Küçük deyip geçtiğimiz günahların kalbimize attığı çizikler, gün gelir kalbimizin tamamını ele geçirebilir.

Bir gün Peygamber Efendimiz Âişe annemizi bu konuda uyarmış ve şöyle buyurmuştu:

“Ey Âişe! Küçümsenen günahlardan sakın! Cenâb-ı Hakk’ın, küçük günahları da tâkip edip yazan görevli kulları vardır.”[332]

Abdullah ibni Mes‘ûd radıyallahu anh, Seyyid-i Kâinât Efendimiz’in âlim sahâbîlerindendi. Onun, Peygamber kokusundan esintiler taşıyan güzel bir sözü vardır. Der ki:

“Samimi bir mü’min, günahlarını gözünde büyütür. Sanki bir dağın eteğinde oturuyormuş da, o dağ üzerine devrilecekmiş gibi, yaptığı günahlardan korkar.

Günahlarını önemsemeyen kimse ise, yaptığı günahları, burnuna konmuş sinek gibi küçük görür.”[333]

Günahlarımız, elimizi sallayınca kovabileceğimiz birer sinek değildir. Bu sebeple hiçbir zaman günahlarımızı küçümsemeyelim.

Ne Zamana Kadar Tövbe Edebiliriz?

Tövbenin belli bir zamanı, gecesi gündüzü yoktur. Her an tövbe edebiliriz. Çünkü bizi çok seven ve her an Kendisinden af dilememizi bekleyen merhametli bir Rabbimiz var.

Peygamber Efendimiz’in anlatımıyla, “Güneş, battığı yerden doğuncaya kadar” yani kıyâmet gününe kadar insanlar günahlarına tövbe edebilirler.[334]

Biz günahkâr insanlarız. Nefes alıp verdiğimiz sürece günahlarımız peşimizi bırakmayacaktır.

Şunu hiç unutmayalım:

Bizim iki kıyâmetimiz var. Biri büyük kıyâmet, diğeri küçük kıyâmet. Bizim küçük kıyâmetimiz, nefesimizin bittiği andır.

Sevgili Peygamberimiz’in buyurduğuna göre, can çekişmeye başlayıncaya kadar Yüce Rabbimiz tövbemizi kabul buyuracaktır.[335]

Öyleyse her an tövbe edebiliriz. Aldığımız her bir nefesi, tövbe etmek için bize verilmiş bir fırsat olarak görelim.

Allah Kullarını Bağışlamaktan Usanmaz

Bir gün bir adam Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin huzûruna geldi ve aralarında şöyle bir konuşma geçti:

“Yâ Resûlallah! İçimizden biri bir günah işlediği zaman bu kimsenin durumu nedir?”

“Onun yaptığı günah amel defterine yazılır.”

“Peki, ya o şahıs daha sonra işlediği günahından pişman olup istiğfâr eder, Allah’tan bağışlanmasını isterse?”

“O zaman onun tövbesi kabul edilir, günahı da bağışlanır.”

“Ama o adam daha sonra yine günah işlerse?”

“Yaptığı günah tekrar amel defterine yazılır.”

“Adam bunun ardından işlediği günahından dolayı tekrar istiğfâr edip Allah’tan bağışlanmasını isterse?”

“Onun tövbesi kabul edilip günahı bağışlanır.

Siz tövbe etmekten usanmadıkça, Allah bağışlamaktan usanmaz.”[336]

HER İŞTE
ORTA YOLU TUTMALIYIZ

Yüce Rabbimiz ölçülü olmamızı, her türlü aşırılıktan uzak durmamızı ister.

Ölçüsüz davranan, haddini aşan kimseleri ise sevmez.[337]

Bunun sebebi şudur:

Kâinâtın Rabbi kullarını sever ve onlara merhamet eder.

Kullarını zayıf ve âciz yarattığı için, onların üzerindeki yükleri hafifletmek ister.[338]

Bizim için kolaylık diler, zorluk dilemez.[339]

Bizi sıkıntıya sokmak istemez.[340]

Bize dinde zorluk yüklemez.[341]

Kur'ân-ı Kerîm'inde işte bunları açık açık dile getirmiştir.

İki Uçtan Sakınmalıdır

Allah Teâlâ bu evreni bir ölçüye göre yaratmıştır. Rabbimiz'e göre her şeyin bir ölçüsü vardır.[342]

İşte bu sebeple her konuda ileri gitmek de kötü, geri kalmak da kötüdür. Çünkü her ikisi de aşırılıktır ve ölçüyü aşmaktır.

Dinimiz gereğinden ileri gitmeye **"ifrât"**, geri kalmaya da **"tefrît"** demiştir.

En doğrusu orta yoldur. Dengeli hayat böyle sağlanır. Buna da **"îtidâl"** denir.

Dinimiz gibi atalarımız da bize orta yolu tutmayı tavsiye etmiş ve:

"Alçak yerde yatma sel alır, yüksek yerde yatma yel alır" demişlerdir.

Etrafımızda olup bitenlere dikkatle baktığımızda aşırılığın ne kadar kötü olduğunu farkederiz:

Bir yanda "cimrilik" var, karşı tarafta "israf" yani savurganlık var. İkisi de kötüdür. Bu iki ucun ortası "cömertlik"tir.

Bir yanda "korkaklık" var, karşı tarafta "hiddet ve öfke" var. Bunların ikisi de kötüdür. Bu iki ucun ortası "yiğitlik"tir.

Misâller çoğaltılabilir.

İbâdetin de Aşırısı Makbûl Değildir

Olayı bilirsiniz:

Ashâb-ı kirâmdan üç kişi, bir konuyu çok merak ettiler.

"Acaba Fahr-i Âlem Efendimiz, evinde ne kadar ibâdet ediyor?" dediler ve bunu öğrenmek için hanım annelerimizden birinin yanına gittiler.

Annemiz de onlara, İki Cihân Güneşi Efendimiz'in evde yaptığı ibadetleri anlattı.

Bu üç sahâbî de çok ibâdet etmek aşkıyla yanıyordu. Efendimiz'in evde yaptığı ibâdetleri azımsadılar ve dediler ki:

"Tabii canım, o bizim gibi mi? Allah Teâlâ onu bağışlamıştır. Biz ise günahkârız." Böyle dediler.

İçlerinden biri, geceleri hiç uyumayacağını, hep namaz kılacağını söyledi.

Diğeri, her Allah'ın günü oruç tutmaya karar verdi.

Üçüncü sahâbî ise, hayat boyu kadınlardan uzak duracağını ve hiç evlenmeyeceğini kesin bir dille belirtti.

Peygamber Efendimiz eve gelip de durumu öğrenince, o üç sahâbîyi huzûruna çağırttı ve kendilerini şöyle uyardı:

Siz, böyle böyle demişsiniz öyle mi?

Bakınız, Allah'a yemin ederim ki, içinizde Allah'tan en çok korkan benim.

Allah'a en saygılı olan da benim.

Fakat ben bazen oruç tutarım, bazen tutmam.

Geceleri hem namaz kılarım, hem de uyurum.

Kadınlarla da evlenirim.

Benim sünnetim işte budur.

Benim sünnetimden ayrılan ise benden değildir.[343]

İbâdete Düşkün Bir Genç

Peygamber Efendimiz'in genç bir sahâbîsi vardı. Adı Abdullah ibni Amr idi. Abdullah geceleri durmadan namaz kılardı. Gündüzleri ise hem oruç tutar, hem de Kur'ân-ı Kerîm'i her gün hatmederdi.

İbadete olan bu düşkünlüğü sebebiyle yeni evlendiği hanımını bile ihmâl etmişti.

Peygamberler Sultânı Efendimiz onun bu hâlini babasından öğrenince, Abdullah'ı karşısına aldı ve ona şunu söyledi:

"Bak Abdullah!

Senin üzerinde vücudunun hakkı vardır.

Gözlerinin hakkı vardır.

Eşinin hakkı vardır.

Ziyaretçilerinin hakkı vardır.

Bu sebeple her ay üç gün oruç tut.

Kur'ân-ı Kerîm'i de her ay bir defa hatmet!"

İbâdet etmekten derin zevk alan genç Abdullah, Fahr-i Âlem Efendimiz'e:

“Ne olur, daha fazla ibâdet etmeme izin ver!” diye yalvardı ve âdetâ bu konuda Allah’ın Resûlü ile pazarlık etti.

Peygamber Efendimiz bu uzun pazarlığın sonunda ona:

Tıpkı Dâvûd aleyhisselâm gibi,

bir gün oruç tutup bir gün tutmamasını söyledi.

Kur’ân-ı Kerîm’i de haftada bir hatmetmesini emretti.

Bu sırada Şefkat Pınarı Efendimiz Abdullah’a çok önemli bir şeyi hatırlattı.

İbâdetlerin az da olsa devamlı yapılmasını isteyen Allah’ın Elçisi ona, ileride yaşlanacağı zaman ibâdetleri böyle istekli bir şekilde yapamacağını söyledi.

Nitekim öyle oldu. Yaşlandığı zaman Abdullah şöyle dedi:

“Âh! Keşke Peygamber aleyhisselâmın bana verdiği izni kullansaymışım. Şimdiyse yaşlandım ve zayıf düştüm.”[344]

Peygamber Efendimiz gerek sözlerinde, gerekse davranışlarında ölçüyü kaçıran, haddi aşan, taşkınlık yapan, ince eleyip sık dokuyan kimselerin mahvolup gittiklerini haber vermiştir.[345]

Demek ki her işte, her konuda ölçüyü aşmamak, orta yoldan şaşmamak gerekir.[346]

Şunu da unutmayalım ki, nefsimiz bizim bineğimizdir. Bizi gideceğimiz menzile o ulaştıracaktır. Bu sebeple bedenimize aşırı derecede yüklenmek de, onu gereğinden fazla aç bırakmak da doğru değildir.

“Hanzala Münâfık Oldu!”

Hanzala bin Rebî, Peygamber Efendimiz’in vahiy kâtiplerinden biriydi. Okuma yazma bildiği için Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yeni gelen âyetleri bazen ona da yazdırırdı.

Hanzala da diğer sahâbîler gibi İki Cihân Güneşi Efendimiz’i dinlerken âdetâ kendinden geçerdi. Bir gün Efendimiz’in huzûruna geldi ve:

“Yâ Resûlallah! Hanzala münâfık oldu!” diye üzüntüsünü bildirdi. Allah’ın Resûlü bu söze hayret etti ve ona:

“Bu da ne demek oluyor, Hanzala?” diye sordu. Hanzala derdini anlatmaya başladı:

“Ey Allah’ın Elçisi! Senin yanında bulunduğumuz zaman bize cennet ve cehennemden bahsediyorsun. O zaman cenneti de, cehennemi de gözümüzle görüyor gibi oluyoruz. Ama senin huzûrundan çıkıp da evimize, işimizin başına gittiğimizde bunların çoğunu unutuyoruz” dedi.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona hayatta nasıl olmak gerektiğini şöyle ifâde buyurdu:

“Canımı kudretiyle elinde tutan Allah’a yemin ederim ki, şayet siz, benim yanımdan çıkınca da aynı duyguları taşısaydınız, o zaman yataklarınızda yatarken ve yollarda yürürken melekler yanınıza gelir, sizinle tokalaşırdı.

Fakat ey Hanzala! Zamanının bir kısmını ibadete, bir kısmını da dünya işlerine ayır!”

Fahr-i Kâinât Efendimiz bu cümleyi üç defa tekrarladı.”[347]

Her Şeyde Orta Yol

Peygamber Efendimiz Medine'ye hicret edince, "Ensâr" dediğimiz Medineli bir Müslüman ile "Muhâcir" dediğimiz Mekke'den gelen bir sahâbîyi kardeş ilân etmişti.

İşte bu sırada Medineli Ebü'd-Derdâ radıyallahu anh ile Muhâcirîn'den Selmân-ı Fârisî radıyallahu anhı kardeş yapmıştı.

Bir gün Selmân-ı Fârisî, Ebü'd-Derdâ'yı ziyarete gitti. Kardeşinin hanımı Ümmü'd-Derdâ'nın giyimine kuşamına önem vermediğini görünce hayret etti ve ona:

"Bu halin ne böyle?" diye sordu. O da:

"Kardeşin Ebü'd-Derdâ dünya zevklerine önem vermez. Ben de bu sebeple giyime kuşama önem vermiyorum" dedi.

Onlar böyle konuşurken Ebü'd-Derdâ eve geldi ve hazırlattığı yemeği Selmân-ı Fârisî'ye ikram etti:

"Haydi sen buyur; ben oruçluyum" dedi.

Kardeşinin aşırı derecede ibadet ettiğini öğrenen Selmân, onu bu aşırılıktan vazgeçirmeye karar verdi ve ona:

"Sen bu yemeği yemedikçe ben de yemem" dedi.

Ebü'd-Derdâ zaten nâfile oruç tuttuğu için orucunu bozdu, sofraya oturdu ve kardeşi Selmân ile birlikte yemek yedi.

Gece olunca Ebü'd-Derdâ teheccüd namazı kılmaya hazırlandı. Selmân ona:

"Yat, uyu!" dedi. Ebü'd-Derdâ ona itiraz edemedi, yatıp uyudu. Bir süre sonra tekrar gece namazı kılmak için kalkmak istedi. Selmân yine:

"Yat, uyu!" diyerek onu namaza kaldırmadı.

Gecenin son üçte biri kalınca, bu defa Selmân, Ebü'd-Derdâ'ya:

"Şimdi kalk!" dedi. Kalktılar ve teheccüd namazı kıldılar.

Namazdan sonra Selmân-ı Fârisî, Resûlullah Efendimiz'den öğrendiği gerçekleri Ebü'd-Derdâ'ya şöyle anlattı:

"Bak kardeşim!

Senin üzerinde Rabbinin hakkı vardır.

Nefsinin hakkı vardır.

Misâfirinin hakkı vardır.

Ailenin hakkı vardır.

Hak sahiplerinin her birine haklarını ver!”

Daha sonra birlikte, Peygamber Efendimiz’in yanına gittiler ve olup biteni anlattılar. Nebîler Sultânı Efendimiz:

“Selmân doğru söylemiş” buyurdu.[348]

HELÂL RIZIK PEŞİNDE OLMALIYIZ

Müslüman helâl lokma peşinde koşmalıdır. Yediğine, içtiğine dikkat etmelidir. Helâlinden kazanmalı, ailesine de helâl lokma yedirmelidir. Çünkü haramın bereketi olmaz.

Rızkın en iyisi, en temizi, en hayırlısı insanın çalışarak el emeğiyle kazandığıdır. Peygamber Efendimiz, böyle buyurmuştur.[349]

Sevgili Peygamberimiz, **Allah Teâlâ'dan helâl rızık ister, onu haramlardan korumasını dilerdi** ve:

"Yâ Rabbî! Beni Senden başkasına muhtaç etme!"[350] diye duâ ederdi.

Helâl rızık peşinde koşan Müslümanın kazancı da büyük olur. Resûlullah Efendimiz'in bildirdiğine göre, rızkını helâl yoldan kazanmaya çalışan kimsenin yüzü, kıyâmet gününde ayın on dördü gibi parlayacaktır.[351]

Sayısız nimetleriyle bizi besleyen Rabbimiz, bizlere iyi ve temiz rızıklar verdiğini söylüyor ve bu temiz rızıklardan yememizi emrediyor.[352]

Şayet yediğimiz ve içtiğimiz rızık helâl yoldan kazanılmamışsa, kaybımız da büyük olur. Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz, helâl lokma yemeyen birinin durumundan bahsetmiş, onun duâsının kabul edilmeyeceğini belirtmiş ve şöyle buyurmuştur:

"Yediği haram, içtiği haram, gıdası haram olan birinin duâsı nasıl kabul edilir!"[353]

Rızkını Çalışarak Kazanmalıdır

Peygamber Efendimiz, peygamber olmadan önce ticâretle uğraşırdı. Onun Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer ve Hz. Osman gibi pek değerli sahâbîleri de ticâret yaparlardı.

Allah'ın Elçisi el emeğiyle kazanılan rızkı pek değerli bulurdu. Buna Dâvûd aleyhisselâmı örnek gösterirdi ve onun, rızkını el emeğiyle kazandığını söylerdi.[354] Zira Hz. Dâvûd zırh yapar, onu satar, geçimini böyle sağlardı.

Ticâret güzel meslektir. Ticâret yapanlar helâlinden bol para kazanabilirler.

Çok Kazanma Hırsı

Bir tüccâr para kazanacağım diye bütün zamanını ticârete verip de ibâdetlerini aksatmamalıdır. Çok kazanma hırsı, onun âhirete hazırlanmasına engel olmamalıdır.

"Ticâret insanın âhireti kazanmasına nasıl engel olur?" diye sorulabilir. Bu şöyle olur:

Çok kazanma hırsına kapılan kimse, dinî görevlerini aksatır. Satın alacağı malı ucuza almak için kötüler, buna karşılık sattığı malı yemin ederek över. Üç kuruşluk dünya malı için yalan söyler, menfaati uğruna insanları kandırır, böylece dürüstlüğünü kaybeder. İşte bu gibi haller onun âhiretini tehlikeye sokar.

Peygamber Efendimiz ticâretin dürüstçe yapılmasını istemiştir. Ticâret yaparken kimseyi

kandırmamak gerektiğini hatırlatmış:

“Bizi aldatan bizden değildir” buyurmuştur.[355]

Bir tâcir müşterilerini aldatarak çok para kazanabilir. O zaman da Allah Teâlâ bu tâcirin kazandığı malın bereketini giderir, böylece onun kaybı kazancından fazla olur.

Şunu hiçbir zaman unutmamalıdır:

Rızkı veren Allah’tır. Yüce Yaradan, yarattıklarının rızkını da yaratır. Yeryüzündeki bütün canlıların rızkını O verir.[356]

Ne demişler: “Ağılda oğlak doğsa, ovada otu biter.”

“Mâdem ki rızkı veren Allah’tır, öyleyse çalışmaya ne gerek var?” dememelidir. Çünkü Allah, çalışana ve rızkını arayana verir. “İşlemezsen dişlemezsin” demişler. “Yazın başı pişenin kışın aşı pişer” demişler; ne güzel de söylemişler.

Ama Rabbim dilediğine çok, dilediğine az verir.[357]

Çok kazanan bir kimse kesinlikle:

“Ben çalıştım, çabaladım, servetimi dişimle tırnağımla kazandım” diye böbürlenmemelidir. Rızkını vereni unutmamalıdır.

Az kazanan kimse de halinden şikâyet etmemeli, rızkını verdiği için Allah’a şükretmelidir. Nereye giderse kısmetinin de ardından geleceğini bilmelidir. Bir şey kısmet ise gelir Hint’ten Yemen’den, kısmet değilse ne gelir elden diyenler doğru söylemiştir.

Altınların Sahibi Kim?

Peygamber Efendimiz ashâb-ı kirâm efendilerimize dürüstlük ve helâl lokma yemekle ilgili şöyle bir olay anlattı:

Vaktiyle adamın biri bir şahıstan arsa satın aldı ve bu arsada bir çanak altın buldu. Altınları aldı, arsayı satan adamın evine getirdi:

“Arkadaş!” dedi, “Bu altınlar senin! Çünkü ben senden altın değil arâzi satın aldım.”

Arsanın ilk sahibi bu teklife karşı çıktı:

“Olmaz öyle şey, ben bu altınları alamam. Çünkü ben sana o arsayı içindekilerle beraber sattım. Bu altınlar benim değil senindir” dedi.

İki taraf da bu işe bir çözüm yolu bulamadı. O zaman anlaşmazlıklarını halletmesi için bir hakeme başvurdular.

Hakem onlardan birine:

“Senin çocuğun var mı?” diye sordu. Adam:

“Bir oğlum var” dedi. Bu defa ötekine döndü:

“Senin çocuğun var mı?” diye sordu. O da:

“Benim de bir kızım var” dedi. Bunun üzerine hakem bu iki dürüst adama şunları söyledi:

“Bu çocukları birbiriyle evlendirin. Altınların bir kısmını onlara verin. Geri kalanı da siz harcayın!”[358]

Rabbim bizleri de, çocuklarmızı da böyle gönlü zenginlerden eylesin.

ALLAH'A TEVEKKÜL ETMELİYİZ

Biz Allah'a îmân eder, O'na güvenir, O'na dayanırız.

Her şeyi Allah'ın yaptığını biliriz. Sahip olduğumuz her şeyi O'nun verdiğini, O'nun aldığını biliriz. Bu sebeple de Rabbimiz'in her yaptığına boyun eğeriz.

Neden böyle yaparız? Çünkü yüce Rabbimiz, Kendisine tevekkül edenleri sevdiğini haber veriyor.[359]

Mü'min olanın yalnız Allah'a tevekkül edeceğini belirtiyor.[360] Ve şöyle emrediyor:

"Sen, o ölümsüz hayat sahibi olan Allah'a tevekkül et!"[361]

"Mü'min iseniz yalnız Allah'a tevekkül edin."[362]

Zaten tevekkül, "Allah'ı kendine vekil edinmek" demektir. Biz de Rabbimiz'i kendimize vekil tâyin ettiğimiz için sıkıntıya düşünce paniğe kapılmayız. Her zaman yanımızda, ardımızda O'nun olduğunu biliriz. Ve şuna da kesin olarak inanırız ki, Allah bir kapıyı kaparsa, bin kapıyı açar.

Hastalanınca, dertler ve kederler dört bir yanımızı sarınca neden bocalamayız ve dehşete düşmeyiz? Çünkü şunu biliriz ki, Allah sevdiğine dert verir. Böyle durumlarda kulunun kendisine el açıp yalvarmasından hoşnut olur.

Biz de Develili Hak âşığı Seyrânî gibi düşünmeli ve Rabbimiz'in bizden hiçbir zaman vazgeçmeyeceğini bilmeliyiz:

"Kelb kelb iken yavrusundan geçmezken

Rabbim Seyrânî'den geçer mi bilmem"

Önce Tedbir, Sonra Tevekkül

Konuyu biraz daha açalım ve şöyle bir soru soralım: İnsan ne zaman tevekkül etmelidir?

Bu sorunun cevâbı şudur: Bir iş yaparken elden gelen çabayı, gayreti göstermeli, sonra da Allah'a tevekkül etmelidir. Çalışıp çabalamadan sonuç alınmaz. Meşhur kelâmdır: Derviş şeyhine: "Baba, himmet!" demiş, şeyhi de ona: "Oğul, hizmet!" demiş. Hizmet olmadan nimet elde edilemez.

Sözgelimi çiftçiysek, tarlamızı en iyi şekilde sürmeliyiz, tohumu toprağa atmalıyız, iyi ürün almak için yapılması gereken her şeyi yaptıktan sonra Allah'a tevekkül etmeliyiz.

Diyelim ki, hastalandık. O zaman hemen doktora gitmeliyiz, doktorun verdiği ilaçları almalıyız ve bu ilaçları târif edildiği şekilde kullanırken Allah'a tevekkül etmeliyiz.

Öğrenciysek dersimize çalışmalıyız, sonra da bizi başarılı kılması için Allah'a duâ ve tevekkül etmeliyiz.

Tevekkülden önce tedbir almazsak, elimiz boşta kalır. Eve hırsız girdikten sonra kapıyı kilitlemenin bir anlamı yoktur. Ava çıkacaksak, yanımıza tazıyı alacağız. Çünkü tazısız

ava çıkan, tavşansız eve döner demişler.

Kısacası biz tedbirde kusur etmemeliyiz. İşimizi kış tutalım da yaz çıkarsa bahtımıza.

Aman kardeşlerim! Kendisinin tedbirde kusur ettiğini düşünmeyip, takdire bahâne bulanlardan olmayalım.

Hz. Mûsâ'nın Annesi

Allah'a güvenip tevekkül etmenin en güzel örneğini verenlerden biri Hz. Mûsâ'nın annesidir.

O devirde Mısır'ı zâlim bir Firavun yönetiyordu. Bir gün kâhinleri ona, İsrailoğulları'ndan o yıl doğacak bir erkek çocuğun onu tahtından indireceğini ve saltanatına son vereceğini söylediler. O da askerlerine, İsrâiloğulları'nı ev ev aramalarını, doğacak her erkek çocuğu öldürmelerini emretti. O günden sonra zâlim Firavun'un adamları evleri basıp, buldukları erkek çocukları öldürmeye başladılar.

Hz. Mûsâ da o yıl doğmuştu. Annesi, etrafındaki tehlike çemberi iyice daralıncaya kadar yavrusunu o zâlimden sakladı. Artık yapacak bir şey kalmayınca, Allah Teâlâ'nın kendisine ilhâm etmesi üzerine, gözbebeği yavrusunu bir sandığa koyup nehre bıraktı ve onu Kâinâtın Rabbi'ne emanet etti.

Çâresizlerin sahibi olan Allah Teâlâ onun bebeğini Firavun'un evinin yakınında sâhile çıkardı ve ileride Hz. Mûsâ olacak o bebeği zâlim kral eliyle koruyup gözetti. Böylece Allah'a tevekkül edenlerin her zaman kazanacağını bütün âleme göstermiş oldu.

Peygamber Efendimiz'in Tevekkülü

Resûlullah Efendimiz, arkadaşı Hz. Ebû Bekir ile birlikte Medine'ye hicret ederken tevekkülün en güzel örneğini verdi. Peşlerine düşen kâfirleri şaşırtmak için Medine'ye doğru değil, tam aksi istikamete gitti. Arkadaşı Hz. Ebû Bekir ile birlikte orada bulunan Sevr Mağarası'na sığındı ve Allah'a tevekkül etti.

Mekkeliler onların izini sürerek mağaranın ağzına kadar geldiler. Fakat onları Allah Teâlâ koruduğu için, müşrikler eğilip de mağaranın içine bakmayı akıl edemediler, geri dönüp gittiler. Böylece Resûl-i Ekrem ile arkadaşı da, gereğini yaptıktan sonra Cenâb-ı Hakk'a tevekkül etmenin karşılığını gördüler.

Esasen Nebîler Sultânı Efendimiz her fırsatta Allah'a tevekkül ederdi. Evinden çıkıp giderken şöyle derdi:

بِسْمِ اللهِ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللهِ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ

Bismillâh, tevekkeltü alellâh, lâ havle velâ kuvvete illâ billâh

"Allah'ın adıyla çıkıyorum. Allah'a güveniyorum. Günahlardan korunmaya güç yetirmek, ibadet etmek için yeterli kuvveti kazanmak ancak Allah'ın yardımıyla olur."

Resûlullah Efendimiz, böyle duâ ederek evden çıkan bir kimsenin, Cenâb-ı Hakk'ın himâyesi altında olacağını, şeytanın da ondan uzaklaşacağını söylerdi.[363]

İki Cihân Güneşi Efendimiz'in Allah'a derin tevekkülünü gösteren duâlarından biri şöyledir:

اَللّٰهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ،
وَإِلَيْكَ أَنَبْتُ، وَبِكَ خَاصَمْتُ، وإِلَيْكَ حَاكَمْتُ. فَاغْفِرْ
لِي مَا قَدَّمْتُ، وَمَا أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ ومَا أَعلَنْتُ،
أَنْتَ المُقَدِّمُ، وَأَنْتَ المُؤَخِّرُ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ

Allâhümme leke eslemtü ve bike âmentü ve aleyke tevekkeltü ve ileyke enebtü ve bike hâsamtü ve ileyke hâkemtü, fağfir-lî mâ kaddemtü vemâ ahhartü vemâ esrartü vemâ a‘lentü, ente’l-mukaddimü ve ente’l-muahhir, lâ ilâhe illâ ente

Allahım! Sana teslim oldum, Sana îmân ettim, Sana tevekkül ettim.

Yüzümü, gönlümü Sana çevirdim.

Senin yardımınla düşmanlara karşı mücâdele ettim.

Kitabın ile hükmettim.

Şimdiye kadar yaptığım, bundan sonra yapacağım, gizlediğim, açığa vurduğum ve Senin benden daha iyi bildiğin günahlarımı affeyle!

Öne geçiren de Sen, geride bırakan da Sensin. Senden başka ilâh yoktur.”[364]

O Yetmiş Bin Kişi Kim?

Bir gün Peygamber Efendimiz ashâb-ı güzîn efendilerimiz ile sohbet ediyordu. Onlara şöyle bir olay anlattı:

“Geçmiş ümmetler bana gösterildi.

Onlar arasında öyle peygamber gördüm ki, onun yanında ümmetinden üç beş kişi vardı.

Bir başka peygamber gördüm, onun yanında da sadece bir iki kişi vardı.

Ve yine bir peygamber gördüm ki, yanında hiç kimse yoktu.

Derken önüme büyük bir kalabalık çıktı.

‘Bunlar kim? Bunlar benim ümmetim mi?’ dedim. Bana:

‘Bunlar Mûsâ’nın ümmetidir, sen ufka bak!’ dediler.

Ufka baktım; çok büyük bir karaltı gördüm. Bana “şu tarafa da bak, bu tarafa da bak” dediler. Gördüğüm insanlar bütün ufku doldurmuştu.

‘İşte bunlar senin ümmetindir. Bunların içinde hesaba çekilmeden ve azap görmeden cennete girecek olan yetmiş bin kişi vardır’ dediler.”

Resûlullah Efendimiz bunları söyledikten sonra, o yetmiş bin kişi hakkında bilgi vermeden kalkıp evine gitti.

Oradaki sahâbîler, hesaba çekilmeden cennete girecek bu yetmiş bin bahtiyârın kimler olabileceği hakkında kendi aralarında konuşmaya başladılar. Kimi:

“Bunlar Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin sohbetinde bulunanlar olmalıdır” dedi. Bir kısmı:

“Herhalde bunlar İslâm geldikten sonra doğan ve şirke bulaşmamış olanlardır” dedi. Daha başka görüş ileri sürenler de oldu.

Onlar bu meseleyi tartışırken Peygamber aleyhisselâm çıkageldi ve:

“Ne hakkında konuşuyorsunuz?” diye sordu.

Ashâb-ı kirâm da o yetmiş bin bahtiyârın kimler olabileceği hakkında konuştuklarını söylediler. Bunun üzerine Fahr-i Âlem sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Hesaba çekilmeden ve azap görmeden cennete girecek olan o insanlar şunlardır:

Büyü yapmayan ve yaptırmayanlar.

Uğursuzluk konusuna inanmayanlar.

ve Rablerine tevekkül edip yalnız O'na güvenen kimselerdir."[365]

YEME-İÇMEDE NELERE DİKKAT ETMELİYİZ?

Biz insanız, yaşamak için yemek ve içmek zorundayız. Allah Teâlâ bizi böyle yaratmış.

Durum böyle olmakla beraber hem Rabbimiz, hem de Peygamberimiz bize neyi, ne kadar yiyeceğimizi de öğretmiştir.

İlâhî buyruklar bize yeme-içme konusunda iki şeyin çok önemli olduğunu öğretiyor:

Birincisi, yenilen ve içilen şeylerin temiz ve helâl olmasıdır.

Zira helâl gıda ile beslenmeyen bedenin kılacağı namazın da, tutacağı orucun da bir değeri olmaz.

İkincisi de, insanın kendini ayakta tutacak, belini doğrultacak kadar bir gıda ile yetinmesidir.

Yetecek Kadar Rızık

Peygamber Efendimiz;

İnsanın doldurduğu en tehlikeli kabın, midesi olduğunu söylerdi.

Bunun ardından da midenin üçte birini yemeğe, üçte birini içeceğe, üçte birini de nefes alıp vermeye ayırmayı tavsiye buyururdu.[366]

Kendisi de Allah Teâlâ'dan "ailesine, yetecek kadar rızık vermesini" isterdi.[367]

Allah'ın Resûlü peygamberliği süresince, iki gün arka arkaya arpa ekmeğiyle karnını doyurmamıştı.[368]

Hattâ karnını doyuracak bir kuru hurma bile bulamadığı zamanlar olurdu.[369]

Bir gün Hz. Fâtımâ birkaç tane çörek yaptı. Babasının aç olabileceğini düşünerek bir tanesini ona getirdi. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem çöreği kızının elinden aldı ve ona:

"Kızım! Üç günden beri babanın ağzına koyduğu lokma işte budur" buyurdu.[370]

Demek ki güzel kardeşlerim, Müslüman, açgözlü ve midesine düşkün olmamalıdır.

Midesine düşkün olmamanın bir göstergesi de, tıpkı Peygamber Efendimiz gibi, önüne getirilen yemekte kusur aramamaktır.

İnsan sevmediği yemeği yemeyebilir. Bunda bir sakınca yoktur. Sakıncalı olan, yemekte kusur aramaktır.[371]

Yine Fahr-i Âlem Efendimiz'den öğrendiğimize göre;

Acıkmadan yememelidir.

Karnını tıka basa doldurmamalıdır. Özellikle de doyduktan sonra yememelidir. Zira: "Tok iken yemek yiyen mezarını dişiyle kazar" demişlerdir.

Sofradan iyice doymadan kalkmalıdır.

Yemekler ev halkıyla birlikte yenmelidir.

İhmâl Edilen Âdetler

Ne yazık ki, ev halkıyla birlikte yemek yeme âdeti bugün ihmâl edilmektedir.

Bir gün ashâb-ı kirâm, Peygamber Efendimiz'e dediler ki:

"Yemek yiyoruz, ama karnımız doymuyor."

Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz onlara:

"Öyleyse siz ayrı ayrı yiyorsunuz" buyurdu.

Onlar da öyle yaptıklarını söylediler. Allah'ın Resûlü ashâb-ı kirâma şu tavsiyede bulundu:

"Birlikte yemek yiyin!

Yemeğe başlarken besmele çekin!

İşte o zaman hem yemeğiniz bereketlenir, hem de karnınız doyar."

Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz ashâbına çok önemli bir şey daha söyledi:

"Yemeği ev halkıyla birlikte yemeniz Allah Teâlâ'yı memnun eder" buyurdu.[372]

Birlikte yemek yendiği zaman, sofrada bir büyük varsa, ondan önce yemeğe el uzatmamalıdır.

Ashâb-ı kirâmdan Huzeyfe ibnü'l-Yemân radıyallahu anh, Peygamber Efendimizle birlikte sofrada bulundukları zaman, o başlamadan yemeğe başlamadıklarını haber vermiştir.[373]

Bir de yemeği çok sıcak yememelidir. Aşırı derecede sıcak yemek hem dişlere, hem mideye, hem de bağırsaklara zarar verir.

Yemeğe başlamadan önce de elleri yıkamalıdır.

İlle de Besmele

Yemeğe "bismillah" diye başlamalıdır.

Sofrada olanlara, özellikle çocuklara hatırlatmak için besmeleyi yüksek sesle söylemelidir.

Yemeğe başlarken besmele çekmeyi unutan kimse, besmele çekmediğini hatırladığı zaman, ya Türkçe olarak:

"Baştan sona bismillâh" demeli veya Arapça olarak:

"Bismillâhi evvelehû ve âhirahû" demelidir.

Aynı anlamda: **"Bismillâhi fî evvelihî ve âhirihî"** de denebilir.[374] Peygamber Efendimiz böyle buyurmuştur.

Burada bir hatırlatmada bulunalım:

Yemeğe başlarken besmele çekilirse, şeytan, yanında bulunan adamlarına:

“Burada ne geceleyebilirsiniz, ne de yemek yiyebilirsiniz. Burada size ekmek yok!” der.

Yemek yerken besmele çekilmezse, şeytan kendi adamlarına:

“Haydi bakalım gözünüz aydın! Hem kalacak yer, hem de yiyecek yemek buldunuz” der.”[375]

Sağ Elle Yiyip İçmeli

Yemeği sağ elle yemeli, suyu sağ elle içmelidir. Peygamber Efendimiz böyle buyurmuştur.

Neden derseniz; Fahr-i Âlem Efendimiz, şeytanın sol elle yiyip içtiğini haber vermiştir. Bu uyarısıyla da, bizleri şeytana benzemekten sakındırmıştır.[376]

Herkes sofranın ortasına konan bir tabaktan yemek yiyorsa, o zaman yemek yiyenler sadece kendi önlerinden yemelidir; başkalarının önüne uzanmamalıdır.

Yemekten Sonra Duâ

Yemek bitince “elhamdülillâh” diyerek, verdiği nimetlerden dolayı Allah Teâlâ’ya hamdetmelidir.

Atalarımız yemeğin başında besmele çekmeyi, sonunda hamdetmeyi bize şu tekerlemeyle ne güzel öğretmişlerdir:

“Yemeğin başı bismillâh, ayağı elhamdülillâh.”

Evet, elhamdülillâh demek de duâdır. Bununla beraber Peygamber Efendimiz yemekten sonra bazen kısa ve özlü duâlar yapardı. Bu duâlardan biri şöyledir:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا، وَسَقَانَا، وَجَعَلَنَا مُسْلِمِينَ

Elhamdülillâhillezî et‘amenâ, vesekànâ, vecealenâ müslimîn

“Bize yedirip içiren ve Müslüman olmamızı sağlayan Allah’a hamd olsun!”[377]

Sofradan Ne Zaman Kalkmalı?

Ev sahibi, misâfirleriyle birlikte yemek yiyorsa, karnı doysa bile, sofradan herkesten sonra kalkmalıdır. Şayet misâfirlerden önce kalkarsa, misâfirler utanabilir ve doymadan sofradan kalkabilirler.

Sadece ev sahibi değil, sofradakiler doysalar bile sofra kaldırılmadan veya herkes doymadan sofradan kalkmamalıdır.[378] Çünkü biri sofradan kalkarsa, diğerleri de utanır ve doymadan kalkabilirler.

Şu Üç Şey Unutulmamalı

Yemeğe başlarken yapıldığı gibi, yemekten sonra da elleri yıkamalıdır.

Yemek yerken bir yere yaslanmamalıdır. Peygamber Efendimiz bir yere dayanarak yemek yemeyi doğru bulmazdı, bunun Müslüman olmayanların âdeti olduğunu söylerdi.[379] Müslüman olmayanların âdetlerini benimsemekten de şiddetle sakındırırdı.

Elinde ve ağzında yemek bulaşığı, yemek kokusu olduğu halde kesinlikle uyumamalıdır. Zira yemek kokusuna gelen böcekler kişiye zarar verebilir. Peygamber Efendimiz bize bunu hatırlatmış: “Elini ağzını yıkamayan kimse bir zarar görürse başkasını değil, kendisini suçlasın” buyurmuştur.[380]

Su İçerken Nelere Dikkat Etmelidir?

Su bardağını sağ elle tutmalıdır.

Su içerken besmele çekmelidir.

Suyu Peygamber Efendimiz gibi üç nefeste içmelidir. Allah’ın Resûlü suyu üç nefeste içer ve böyle içilen suyun susuzluğu daha iyi gidereceğini söylerdi.[381]

Bir nefeste su içmeyi ise devenin su içmesine benzetir ve öyle yapmamayı tavsiye buyururdu.[382]

Bardağa üflememeli ve bardağın içinde nefes almamalıdır.

Mecbur kalmadıkça ayakta su içmemelidir. Efendimiz aleyhisselâm ayakta yemeyi ve içmeyi doğru bulmamıştır.[383]

Su içtikten sonra “elhamdülillâh” demelidir.

Mü’min-Kâfir Farkı

Bir defasında Fahr-i Âlem sallallahu aleyhi ve selleme bir adam misâfir oldu. Bu şahıs henüz İslâmiyet’le şereflenmemişti.

Kâinâtın Efendisi sahâbîlerine bir koyun sağıp sütünü ona ikrâm etmelerini emretti. Sütü sağıp getirdiler; adam müthiş bir iştahla onu içip bitirdi.

İki Cihân Güneşi Efendimiz adamın süte kanmadığını görünce, bir koyun daha sağıp sütünü getirmelerini buyurdu. Koyun sağıldı, sütü getirildi, adam onu da çabucak içiverdi.

Resûlullah Efendimiz hem misâfirini süte doyurmak, hem de ashâbına bir gerçeği öğretmek istiyordu. Ona bir daha, bir daha süt getirilmesini söyledi. Bu doyma bilmeyen adam kendisine tam yedi defa ikrâm edilen sütü bana mısın demeden içip bitirdi.

Ertesi sabah bu zât Müslüman oldu.

Fahr-i Kâinât Efendimiz ona yine süt ikrâm edilmesini buyurdu. Adam getirilen sütü içti. Server-i Enbiyâ Efendimiz ona bir daha süt getirmelerini söyledi. Bir gün önce getirilen her sütü geri çevirmeden içen o zât, İslâmiyet ile şereflendiği gün ikinci defa getirilen sütü içip bitiremedi.

O zaman Peygamber-i Zîşân Efendimiz mü’minle kâfirin farkını şöyle dile getirdi:

“Mü’min bir iştahla yer içer, kâfir ise yedi iştahla yer içer.”[384]

ELBİSE GİYERKEN NELERE DİKKAT ETMELİ?

Müslüman temiz insandır. Giydiği elbise de temiz olmalıdır.

Herkes maddî durumuna uygun elbise giymelidir. Çünkü Peygamber Efendimiz'in buyurduğu gibi, Allah Teâlâ verdiği nimetin belirtisini kulunun üzerinde görmekten memnun olur.[385]

Ceket, gömlek, ayakkabı, çorap ve pantalon gibi giysileri giyerken **besmele çekmeli ve bunları sağ taraftan giymeye başlamalıdır.**

Bunları çıkarırken de soldan çıkarmaya başlamalıdır.

Peygamberler Sultânı Efendimiz ilk defa giyeceği elbiseyi, Müslümanların bayramı olan cuma günü giyerdi. Giyerken de şöyle duâ ederdi:

اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ كَسَوْتَنِيهِ، أَسْأَلُكَ خَيْرَهُ، وَخَيْرَ
مَا صُنِعَ لَهُ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ، وَشَرِّ مَا صُنِعَ لَهُ

Allahümme leke'l-hamdü ente kesevtenîhi,

es'elüke hayrahü ve hayra mâ sunia lehû,

ve eûzü bike min şerrihî ve şerri mâ sunia lehû

"Allahım! Hamd sana mahsustur. Bu elbiseyi bana sen giydirdin.

Senden dileğim şudur: Bu giysiyi bana hayırlı kıl ve yapılışına uygun kullanmayı nasip eyle!

Bu giysinin şerrinden ve yapılış gayesi dışında kullanılmasının şerrinden de sana sığınırım."[386]

İpek Elbise, Altın Yüzük

Güzel dinimiz erkeklerin ipek elbise giymesini, altın yüzük takmasını yasaklamış, bunları haram kılmıştır.

Peygamber Efendimiz, ipek elbiseyi dünyada giyen bir erkeğin, onu cennette giyemeyeceğini söylemiştir.[387]

Kadınlar ise hem ipekli elbise giyebilir, hem de altın takı takabilirler.

Resûl-i Ekrem Efendimiz erkeklere gümüş yüzük takmayı tavsiye buyurmuş, kendisi de gümüş yüzük takmıştır.[388]

Kadın-Erkek Farkı

Giyim kuşam konusunda çok önemli bir husus da şudur:

Kadın kadın gibi, erkek de erkek gibi giyinmelidir.

Peygamber Efendimiz, giyim kuşamında erkeğe benzeyen kadını ve kadına benzeyen

erkeği lânetlemiştir.[389] Hattâ daha ağır bir söz söylemiş:

“Erkeğe benzeyen kadınlar, kadınlara benzeyen erkekler bizden değildir!” buyurmuştur.[390]

Ne yazık ki bugün sokakta, yarı çıplak dolaşan sözde giyinmiş kadınlar görülmektedir. Bunların giydikleri incecik elbise veya daracık pantalon vücutlarının bütün hatlarını göstermektedir.

Peygamber Efendimiz böyle giyinen kadınların kesinlikle cennete giremeyeceğini, hattâ onların çok uzak mesafelerden duyulan cennet kokusunu bile alamayacalarını haber vermiştir.[391]

Elbise Sâde Olmalıdır

Bir defasında Peygamber Efendimiz’e üstünde resimler bulunan bir elbise hediye edilmişti. O da bu elbiseyi giydi ve namaza durdu.

Namaz kılarken gözü onun resimlerine kaydı.

Namazdan çıkınca, o elbiseyi üzerinden çıkardı. Elbisenin üzerindeki resimlerin kendisini oyalamasından kaygılandığını söyledi, bu yüzden de onu bir daha giymedi.[392]

Üzülerek belirtmeliyiz ki, günümüzde çocuklar için üzerinde çeşitli yazı, şekil ve resimler bulunan elbiseler yapılmakta, onlar da bu elbiseleri gençlik çağına kadar giymektedir.

Çocuklarımızı kesinlikle bu tür elbiseleri giymeye alıştırmamalıyız. Çünkü yaşları ilerleyince, onları bu tür giysilerden soğutmak çok zor olmaktadır.

Nimetin İzi

Bir gün Peygamber Efendimiz'in huzûruna bir adam geldi. Üstü başı dağınıktı. Üstündeki elbiseler âdetâ dökülüyordu. Nebîler Sultânı Efendimiz ona:

"Senin malın, mülkün var mı?" diye sordu. Adam:

"Evet, her çeşit mala sahibim" dedi.

Allah'ın Elçisi onun bu perişan haliyle sözü arasındaki uyumsuzluğu görünce merakla sordu:

"Sahip olduğunu söylediğin bu mallar nelerdir?" diye sordu. Adam:

"Allah bana develer, koyunlar, atlar ve hizmetkârlar verdi. Her şeyim var!" dedi.

Peygamberler Sultânı Efendimiz onu şöyle uyardı:

"Mâdem ki Allah sana bunca mal vermiş, öyleyse O'nun ihsân ettiği bu malların ve ikrâmın belirtisi senin üzerinde de görülsün!"[393]

BEDEN TEMİZLİĞİ NASIL YAPILMALI?

Resûlullah Efendimiz beden temizliğine çok önem verirdi ve sık sık yıkanırdı. Şöyle buyururdu:

“İslâm temizdir, siz de temiz olun! Çünkü cennete sadece temiz olanlar girer.”[394]

Mâdem ki hem Rabbimiz, hem Peygamberimiz temiz olmamızı emrediyor, öyleyse sık sık yıkanmalıyız. En geç haftada bir defa mutlaka yıkanmalıyız.

Büyüklerimiz ne güzel söylemiş:

“Evini temiz tut, dışarıdan elin gelir.

Kendini temiz tut, Allah’tan ölüm gelir.”

Diş Temizliği

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, ağzının güzel kokması için **diş temizliğine** önem verirdi. Her fırsatta dişlerini misvâk ile temizlerdi. Biz de dişlerimizi onun gibi misvâk ile veya diş fırçası ile temizlemeliyiz.

Esasen Peygamber Efendimiz, ümmetinin her abdest alışta veya namaz kılmadan önce dişlerini temizlemesini arzu ederdi. Kendisi de öyle yapardı. Dişlerin temizliği ve sağlığı için, en iyisi günde beş defa dişleri temizlemektir.

Bıyık ve Tırnak Bakımı

Yine Peygamber Efendimiz’in tavsiyesine uyarak, uzayan **bıyıklar** kısaltılmalıdır.

Bu konuda ölçü, bıyıkları, üst dudakların kırmızısı görünecek şekilde kısaltmaktır. Böylece bıyıklar ağza girmemiş, yenilen yemek de bıyığa bulaşmamış olur.

Uzayan **tırnakları** on beş günde bir kesmelidir.

Tırnakları Cuma günleri kesmek daha uygundur.

Müslüman hanımlar, gayr-i müslim kadınlar gibi kesinlikle tırnaklarını uzatmamalıdır.

Temizlenecek Diğer Organlar

Koltuk altı kıllarını ve **kasıkları** ayda bir tıraş etmelidir. Bu temizlik için kırk günü geçirmemelidir.

Fahr-i Âlem Efendimiz, şu beş temizliği bütün peygamberlerin yaptığını söylerdi:

Bıyıkları kırpmak.

Tırnakları kesmek.

Kasıkları tıraş etmek.

Koltuk altı kıllarını gidermek.

Ve dişleri misvâkleyip temizlemek.[395]

Sünnet olmanın peygamber sünneti olduğunu zaten hepimiz biliriz.

Göz Bakımı

Peygamber Efendimiz'in gözlerle ilgili de bir tavsiyesi vardır. Allah'ın Resûlü, o güzel **gözlerine** "ismid" denen sürme taşı ile sürme çekerdi. Bunu ümmetine de tavsiye ederdi.

İki Cihân Güneşi Efendimiz, her gece yatmadan önce üç kere sağ gözüne, üç kere de sol gözüne sürme çekerdi.[396]

Tuvalete Girerken ve Çıkarken

Peygamber Efendimiz tuvaletlerde şeytanların bulunduğunu söylerdi. Bundan dolayı oraya girerken de, çıkarken de duâ edilmesini tavsiye ederdi. [397]

Kendisi tuvalete girmek istediğinde şöyle duâ ederdi:

اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبُثِ وَالْخَبَائِثِ

Allâhümme innî eûzü bike mine'l-hubsi ve'l-habâis

"Allahım! Şeytanın erkeğinden, dişisinden (kötülüklerden, günahlardan) Sana sığınırım."[398]

Tuvaletten çıkınca da:

Gufrânek

"Affını dilerim, Allahım!" derdi.[399]

Toprak iyi bir temizleyicidir. Peygamber Efendimiz'in zamanında sabun gibi temizleyiciler yoktu. Bu sebeple Fahr-i Âlem Efendimiz ihtiyacını giderdikten sonra ellerini toprağa sürerek temizlerdi.[400]

Bugün ise tuvaletten sonra sabun, sıvı sabun gibi bir temizleyiciyi mutlaka kullanmalıdır. Tuvaletten çıktıktan sonra elleri güzelce sabunlamalı ve ovalayarak bir dakika süreyle yıkamalıdır.

Abdest Bozarken Nelere Dikkat Etmelidir?

Peygamber Efendimiz açık alanda ihtiyacını gidermek istediğinde, kimsenin kendisini göremeyeceği kadar uzağa giderdi.

Açık alanda abdest bozarken önünü veya arkasını kıbleye dönmezdi.

Abdest bozarken elbisesine idrar sıçratmamaya büyük özen gösterirdi. Bunun için de idrarını çömelerek (oturarak) yapardı.[401]

Şayet küçük abdestini yapacağı toprak sertse, idrarın üzerine sıçramaması için, önce bir çöple toprağı yumuşatırdı.

Resûlullah Efendimiz idrardan korunmamanın kabir azâbına yol açacağını söylerdi.[402]

Tuvalette hangi el kullanılacaktır?

Tuvalette her türlü temizlik için sadece sol el kullanılacaktır.[403]

Daha genel bir söyleyişle Peygamber Efendimiz yemek yerken sağ elini, temizlenirken ve burnunu silerken sol elini kullanırdı.[404]

Tuvalete önce sol ayağı atarak girmeli, çıkarken de önce sağ ayağı atarak çıkmalıdır.

Camiye ise girerken önce sağ ayağı, çıkarken sol ayağı atmalıdır.

Tuvalette Allah zikredilmemeli ve konuşmamalıdır.

Açık alanda insanların dinlendiği yerlere, ağaç altlarına ve yol üzerine abdest bozmamalıdır.

Fahr-i Âlem Efendimiz böyle tavsiye buyurmuştur.[405]

Güzel Görünüm

Bir gün Peygamberimiz Efendimiz Mescid-i Nebevî'de oturuyordu. O sırada içeri bir adam girdi. Saçı, sakalı dağınık bir haldeydi. Allah'ın Resûlü onun bu halini beğenmedi ve kendisine saçını, sakalını düzeltmesini mübârek eliyle işaret etti.

Adam Peygamber-i Zîşân Efendimiz'in ne demek istediğini anladı, dışarı çıktı. Biraz sonra saçını sakalını düzeltip geri geldi.

Buna memnun olan Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz hem ona, hem Mescid-i Nebevî'de bulunanlara şöyle buyurdu:

"İnsanın böyle saçını başını düzeltmesi, kardeşlerinin yanına âdetâ şeytana benzeyen çirkin bir görünümle gelmesinden daha iyi değil mi?"[406]

EVDEN ÇIKINCA VE EVE DÖNÜNCE NE YAPMALIYIZ?

Sevgili Peygamberimiz bize her şeyi öğretmiştir. Nasıl yatacağımızı, nasıl kalkacağımızı, nasıl yürüyeceğimizi bile öğretmiştir.

Bu arada sabah evden çıkarken, akşam eve dönünce nasıl duâ edeceğimizi de öğretmiştir.

Kendisi evden duâ ederek çıkardı. Onun evden çıkarken okuduğu duâlardan biri şöyleydi:

بِسْمِ اللهِ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللهِ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ

Bismillâh, tevekkeltü alellâh, lâhavle velâ kuvvete illâ billâh

"Allah'ın adıyla evden çıkıyorum ve Allah'a güveniyorum. Günahlardan korunabilecek ve ibâdet edebilecek kadar güce sahip olmak, ancak Allah'ın yardımıyla olur."

Sevgili Peygamberimiz, evden böyle duâ ederek çıkan kimseye şeytanın zarar veremeyeceğini söylerdi.[407]

Yürürken Nelere Dikkat Etmeliyiz?

Yol bizim mülkümüz değildir, orası herkesin malıdır. Bu sebeple güzel dinimiz bizden yolda yürürken bazı kurallara dikkat etmemizi istemiştir. Bu kuralları şöyle sıralayabiliriz:

***** Yolda mütevâzi bir şekilde yürümeliyiz. Yüce Rabbimiz bizden yolda kasılmadan, büyüklük taslamadan yürümemizi istemiş, böbürlenerek yürüyenleri sevmediğini belirtmiştir.[408]

***** Mümkün mertebe önümüze bakarak yürümeliyiz. Bakılması helâl olmayan şeylere bakmamalıyız.[409]

Bu hususta da örneğimiz Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellemdir. O geniş adımlarla ve yokuş aşağı iniyormuş gibi hızlı hızlı yürürdü. Yürürken sağa sola bakınmazdı.

Biz de onun gibi yürümeye çalışmalıyız.

***** Yolu hiçbir şekilde kirletmemeliyiz.

Yolda, insanları rahatsız edecek bir şey varsa, onu alıp bir kenara koymalıyız. Bu da Peygamber Efendimiz'in emridir.[410]

***** Yolda giderken biri bizden yardım isterse, meselâ adres sorarsa, ona gideceği yeri târif etmeliyiz.

Yolun karşı tarafına geçmekte zorluk çekenlere yardımcı olmalıyız.

Selâm Vermeliyiz

Yolda rastladığımız kimselere, Server-i Enbiyâ Efendimiz'in yaptığı gibi önce biz selâm

vermeliyiz. Çünkü selâmı veren, selâmı alandan daha çok sevap kazanır.

“Selâmün aleyküm” demek, Allah’ın rahmeti, sağlık ve âfiyet senin üzerine olsun demektir.

Peygamber Efendimiz’in belirttiğine göre “selâmün aleyküm” veya “es-selâmü aleyküm” diye selâm verene, bir kelime ilâve ederek:

“Ve aleyküm selâm ve rahmetullah” diye karşılık vermelidir.

“es-selâmü aleyküm ve rahmetullah” diye selâm verene de, yine bir kelime ilâve ederek:

“Ve aleyküm selâm ve rahmetullahi ve berekâtüh” diye karşılık vermelidir.[411]

Selâm verirken ve alırken söylediğimiz her fazla kelime, bize on sevap kazandırır.[412]

Selâm verdiğimiz kimseyle musâfaha yapmalıyız (tokalaşmalıyız).

Elini sıktığımız kimse elini çekmeden, biz elimizi çekmemeliyiz. Zira Peygamber Efendimiz, elini sıktığı insanı gücendirmemek için böyle yapardı.

Sadece tanıdıklarımıza değil, tanımadıklarımıza da selâm vermeliyiz. Nebîler Sultânı Efendimiz böyle yapılmasını isterdi.[413]

Kim Kime Selâm Vermeli

İki Cihân Güneşi Peygamberimiz, yolda karşılaşanlardan kimin kime selâm vereceğini de öğretmiştir. Buna göre:

Binitli olan yürüyene,

Yürüyen oturana,

Sayıca az olan çok olana,

Küçük büyüğe selâm verecektir.[414]

Eve Girerken

Bir kimse işinden veya dışarıdan dönüp evine geldiğinde, **besmele çekerek** içeri girmelidir.

Daha önce de söylediğimiz gibi, besmele çekerek eve girildiğinde, orada bulunan şeytan kendi adamlarına:

“Burada ne geceleyebilir ne de yemek yiyebilirsiniz” der.

Eğer o kimse eve girerken besmele çekmezse, şeytan adamlarına:

“Haydi, gözünüz aydın! Geceyi geçirecek bir yer buldunuz” der.[415]

Eve giren kimse, evde bulunanlara: “Selâmün aleyküm” diye selâm vermelidir.

Şayet evde kimse yoksa:

es-Selâmü aleynâ ve alâ ibâdillâhi’s-sâlihîn

“Allah’ın selâmı bize ve Allah’ın sâlih kullarının üzerine olsun” diye selâm vermelidir.[416]

Böylece evdeki meleklere de selâm verilmiş olur.

Eşsiz Bir Duâ

Güzel kardeşlerim!

Mü’min âdetâ bir sevap avcısıdır. Evimizde dinlenirken bile kazanacağımız sevaplar vardır.

Server-i Enbiyâ Efendimiz sabah akşam çeşitli duâlar okurdu.

Bu duâlardan biri var ki, o hepimizin ezberindedir. Çünkü bu duâyı her namazdan sonra okuyoruz.

Peygamber Efendimiz bu duâyı sabahleyin 100 kere okuyana verilecek mükâfatları şöyle sıralıyor:

O kimse on köle âzad etmiş kadar sevap kazanır.

Amel defterine yüz iyilik sevâbı yazılır.

Yüz günahı bağışlanır.

Akşama kadar da şeytandan korunur.

Bir mü’min bu duâyı akşamleyin de 100 kere okursa, ona aynı sevaplar tekrar veriler.

Bu duâ şudur:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Lâilâhe illallâhü vahdehû lâşerikeleh, lehül mülkü velehül hamdü vehüve alâ külli şey’in kadîr

“Allah’tan başka ilâh yoktur, yalnız Allah vardır. O tektir, ortağı yoktur. Mülk O’nundur, hamd O’na mahsustur. O’nun gücü her şeye yeter”[417]

KONUŞURKEN NELERE DİKKAT ETMELİYİZ?

Konuşmak, Rabbimiz'in bize bağışladığı pek değerli bir özelliktir. Mâdem ki böyle bir lütfa nâil olmuşuz, Rabbimizin bu ihsânına şükretmek için hem doğru konuşmalı, hem faydalı söz söylemelidir.

Acaba Peygamber Efendimiz nasıl konuşurdu diye merak edenlerimiz olabilir. Kısaca belirteyim:

Efendimiz ağır ağır ve tane tane konuşurdu.

Onu dinleyen biri, ağzından çıkan kelimeleri sayabilirdi.[418]

Söylediği sözlerin iyi anlaşılması ve hatırda kalması için, gerektiğinde bir cümleyi üç defa tekrar ederdi."[419]

Bununla beraber az konuşur, çoğu zaman sükût ederdi.

Çok Konuşmanın Kötülüğü

İnsan gereksiz yere konuşmamalıdır. Peygamber Efendimiz ne güzel söylemiştir:

"Çok konuşan, çok hatâ eder.

Çok hata edenin günâhı da çok olur.

Günâhı çok olan ise cehenneme girmeyi daha çok hak eder."[420]

İşte bunun için atalarımız "çok söz yalansız, çok para haramsız olmaz" demişlerdir.

Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz kimleri sevmezdi bilir misiniz?

"Şu adam ne güzel konuşuyor!" dedirtmek için uzun uzun konuşanları, kürek gibi dili olanları sevmezdi.

Sözünü beğendirmek için avurdunu şişire şişire laf edenleri sevmezdi.

Hele bilgiçlik taslamak için lügat paralayanları hiç mi hiç sevmezdi.

Böylesi kimselerin, ümmetinin en kötüleri, en şerlileri olduğunu söylerdi.[421]

Susmanın Güzelliği

Peygamber Efendimiz, insanın faydalı söz söylemesini ister, söylemiyorsa susmasını tavsiye ederdi.[422] Kendisi de Allah Teâlâ'ya:

"Allahım! Dilimin şerrinden sana sığınırım" diye duâ ederdi.[423]

İnsan ağzındaki dili hapsederse, ayıplarını da saklamış olur. Yok, dilini tutmaz, ağzına geleni söylerse, kusurları ve ayıpları ortaya dökülür. Durduk yerde âleme rezîl olur.

Atalarımızın dediği gibi, insan ne bulursa dilinden bulur. İstediğini söyleyen, istemediğini işitir.

Şunu unutmamalıdır: Dil var bal getirir, dil var belâ getirir. İnsan dilini tutamayıp belâya

düştükten sonra “dilim seni dilim dilim dileyim” diye bin pişman olsa ne fayda verir? Eline ne geçer? Hiç!

Yüce Rabbimiz murâdına erenlerin özelliklerini sayarken:

“Onlar boş sözden ve lüzumsuz işlerden kaçınırlar.” buyurmuştur.[424]

İnsan bir söz söyleyeceği zaman önce şunu düşünmeli:

Söyleyeceğim bu söz beni doğrudan ilgilendiriyor mu, ilgilendirmiyor mu? İlgilendiriyorsa söylemeli, aksi halde susmalıdır.

Fahr-i Âlem Efendimiz bu konuda ölçüyü şöyle koymuştur:

“Kendisini doğrudan ilgilendirmeyen şeyi terk etmesi, kişinin iyi Müslüman olduğunu gösterir.”[425]

Efendimiz aleyhisselâm bazı hadîs-i şerîflerinde insanın:

“Ya faydalı söz söylemesini veya susmasını” tavsiye buyurmuştur.[426]

Susan kimsenin her türlü hayrı elde edeceğini ve kendisini dünya ve âhiretin felâketlerinden kurtaracağını belirtmiştir.[427]

İyice düşünüp taşınmadan konuşan kimsenin, cehennemin en derin çukuruna yuvarlanacağını bildirmiştir.[428] Onun için sözü iyice düşünüp söylemelidir.

Atalarımız da “Sofrada elini, mecliste dilini kısa tut!” demişlerdir.

Öyleyse gereksiz yere konuşmamalı, dili sükûta alıştırmalıdır. Çünkü kemâl ehli kemâli sükût ile bulmuştur. Söz gümüşse, sükûtun altın olduğunu unutmamalıdır.

Düşünelim bakalım: Allah bize niçin bir ağız, iki kulak vermiş?

Bir söyleyelim, iki dinleyelim diye. Onun için büyüklerimiz şöyle demiş:

“Göz iki, kulak iki, ağız tek.

Çok görüp, çok dinleyip, az söylemek gerek.”

Herkesin çektiği kendi dilinin belâsıdır. Çünkü sözünün nereye varacağını düşünmeden konuşan, mutlaka bunun cezâsını çeker.

Bir kural da şudur:

Konuşurken, başkalarını rahatsız edecek kadar yüksek sesle konuşmamalıdır. Allah Teâlâ bu konuda bizi uyarmış, şöyle buyurmuştur:

“Sesini yükseltme! Çünkü seslerin en çirkini eşeklerin sesidir!”[429]

Müslüman Yalan Söylemez!

Yalan söylemek büyük günâhlardan biridir. Hattâ büyük günâhların en büyüğüdür.[430] İşte bu sebeple Müslüman yalan söylemez.

Peki, yalanı kim söyler?

Allah’a inanmayanlar söyler.[431]

“Müslüman neden yalan söylemez?” diye sorulacak olursa, bunun cevâbı gayet açıktır. Çünkü yalan ile îmân bir arada durmaz. Peygamber Efendimiz’in buyurduğu gibi “yalan söylemek mü’minin değil, münâfığın alâmetidir.”[432] Öyle münâfıklar vardır ki, heybesinin iki gözü vardır, biri yılan doludur, diğeri yalan. Onları iyi teşhis etmeli ve kendilerinden uzak durmalıdır.

Sadece meleklerin gördüğü, bizim göremediğimiz bazı çirkinlikler vardır. Şöyle:

Server-i Enbiyâ Efendimiz’in haber verdiğine göre, insan yalan söylediği zaman, vücudundan pis bir koku yayılır. Bu öyle berbat bir kokudur ki, yanımızdan ayrılmayan melekler o kokudan son derece rahatsız olurlar ve o kokuyu duymamak için uzaklara kaçarlar.[433]

Peygamberler Sultânı Efendimiz yalanın insanı kötülüğe, kötülüğün de cehenneme götüreceğini haber vermiştir.[434]

Hâlbuki biz dünyaya cehenneme gitmek için değil, cennete hazırlanmak için gönderildik. Bu sebeple şakadan bile olsa yalandan uzak durmalıyız.

Fahr-i Kâinât Efendimiz:

“Şakadan bile olsa yalan söylemeyen kimseye cennetin ortasında bir köşk verileceğine ben kefilim” buyurmuşken, hiç aklı başında olan bir kimse yalan söyleyebilir mi? Bize böyle güzel imkânlar hazırlanmış, fırsatlar verilmişken yalan ile ne işimiz olabilir?

Yalan söyleyen her zaman mahcup olur. Çünkü yalancının mumu yatsıya kadar yanar. Biz şunu bilir ve şunu söyleriz ki, perşembe günü yalan söyleyenin cuma günü mutlaka yüzü kara çıkar.

Bir de insanları güldürmek için yalan söyleyenler vardır. Ne yazık ki onlar kendilerini tehlikeye attıklarının farkında olmazlar. Hâlbuki Server-i Enbiyâ Efendimiz:

“İnsanları güldürmek için yalan söyleyenlere yazıklar olsun, yazıklar olsun, yazıklar olsun!” buyurmuştur.[435]

Yalanın bir çeşidi daha vardır. O da her duyduğunu başkasına aktarmaktır. Peygamber Efendimiz bizi bu konuda da uyarmış:

“Her duyduğunu başkasına anlatması insana yalan olarak yeter” buyurmuştur.[436]

Nitekim atalarımız da bu hadîs-i şerîfi güzel dilleriyle şöyle ifâde etmişlerdir:

“Yalancı kim? Her duyduğunu söyleyen.”

Müslüman Gıybet Etmez!

Gıybet nedir?

Peygamber Efendimiz’in târif ettiğine göre gıybet:

“Din kardeşini, onun bulunmadığı bir yerde, duyduğu zaman hoşlanmayacağı sözlerle anmaktır.”

Allah’ın Elçisi böyle buyurduğu zaman, orada bulunan sahâbîler:

“Ya o kardeşimiz hakkında söylediğimiz kusurlar onda varsa, yine de onu gıybet etmiş

olur muyuz?” diye sordular. Allah’ın sevgili elçisi bu soruya şu cevâbı verdi:

“Evet, söylediğin şeyler onda varsa, kardeşinin gıybetini yapmış olursun. Şayet söylediğin şeyler onda yoksa, kardeşine iftirâ etmiş olursun.”[437]

Yüce kitabımız, birbirinin gıybetini yapmayı, ölmüş kardeşinin etini yemeye benzetmiştir.[438] İşte gıybet böylesine çirkin bir şeydir.

Bir gün Peygamber Efendimiz, Âişe annemizle konuşuyordu. Annemiz, Resûlullah Efendimiz’e, Peygamber hanımlarından birinin “kısa boylu” oluşundan söz etti. Allah’ın Elçisi bu sözden hiç hoşlanmadı ve ona şunu söyledi:

“Âişe! Öyle bir söz söyledin ki, şâyet o söz denize karışsaydı, denizin suyunu bozardı.”[439]

Yine bir gün Resûl-i Ekrem Efendimiz ashâbına, Mîrac’a çıktığında gördüğü korkunç manzaralardan birini anlatıyordu. Şöyle buyurdu:

Gördüğüm bazı kimselerin bakırdan tırnakları vardı. Onlar kendi yüzlerini ve göğüslerini tırmalayıp duruyorlardı. Yanımda bulunan Cebrâil aleyhisselâma: “Kendi kendilerine işkence eden bu şahıslar kimdir?” diye sordum. O da bu kimselerin; gıybet etmek sûretiyle insanların etlerini yiyenler, onların şeref ve namuslarıyla oynayanlar olduğunu söyledi.[440]

Demek ki birini arkasından çekiştirmek, korkunç bir davranıştır. Cezası da öylesine ağırdır. Onun için, güzel kardeşlerim, dilimize hâkim olalım. İnsanları, duydukları zaman hoşlanmayacakları sözlerle çekiştirmeyelim.

Nebîler Sultânı Efendimiz birinin hatasından, kusurundan söz edeceği zaman, bunu isim vermeden yapardı: “İnsanlar neden böyle yapıyor?” diye o kusuru söylerdi. Çünkü Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin maksadı birilerini incitmek değil, yapılan hatayı düzeltmekti.

Kıyâmet gününde bazı kimseler amel defterlerini açıp bakacak ve orada yapmadıkları günahları görecekler. İtiraz ederek:

“Burada bir yanlışlık var; ben bu günahı işlemedim” diyecekler. O zaman kendilerine:

“Bunlar, gıybetini yaptığın falanın günahlarıdır” denecek.

Bu acıklı durumu Peygamber Efendimiz böyle anlatmış, ardından da bir tavsiyede bulunmuştur: Haksızlık yapanların, kıyâmet günü gelmeden önce, haksızlık yaptıkları kimselerle helâlleşmelerini öğütlemiştir.

Ya helâlleşmezlerse? Onu da şöyle anlatmıştır:

O haksız adamın sâlih amelleri var mı diye bakacaklar. Varsa, yaptığı haksızlık kadar kendi sevaplarından alınacak, zulmettiği kimseye verilecektir. Şâyet adamın hiçbir iyiliği yoksa, o zaman, zulmettiği kardeşinin günahlarından bir kısmı ona yükletilecektir.[441]

Burada ünlü İslâm âlimi Abdullah ibni Mübârek’in bir sözünü hatırlayalım. İbnü’l-Mübârek diyor ki:

“Şayet birilerinin gıybetini yapacak olsaydım, annemin ve babamın gıybetini yapardım.

Çünkü sevaplarımı almaya en lâyık olan onlardır.”[442]

Tâbiîn neslinin ünlü âlimi Hasan-ı Basrî hazretlerini duymuşsunuzdur. Bu değerli insan, birinin kendisini çekiştirdiğini duyduğu zaman, ona bir tabak şeker gönderirmiş ve şöyle dermiş:

“Kardeş! Duyduğuma göre sevaplarını bana göndermişsin. Ben de buna karşılık sana bir hediye göndermek istedim.”

Yapılan Gıybeti Dinlemek

Birini çekiştirmek, onun gıybetini yapmak ne kadar günah ise, yapılan bir gıybeti dinlemek de o kadar günahtır.

“İyi ama” denebilir, “Adam konuşup duruyordu. Ben de istemeyerek dinledim. Benim suçum ne?”

Bu durumda yapılması gereken şudur: Biri gıybet etmeye başlayınca:

Ya onun konuşmasına engel olmalıdır.

Veya konuyu değiştirmelidir.

Bunlar yapılamıyorsa, oradan kalkıp gitmelidir.

Bir de şöyle bir durum var:

Bir adam var ki, dinimizin yasakladığı işleri, günahları açıkça yapıyor. Fakat diğer Müslümanlar onun böyle biri olduğunu bilmiyor. O zaman din kardeşlerimizi o kötü adamın şerrinden kurtarmak için, onun nasıl biri olduğunu kardeşlerimize söyleyeceğiz. O takdirde yaptığımız bu uyarı gıybet sayılmaz. Çünkü Fahr-i Âlem Efendimiz de ashâbını böyle durumlarda uyarmış ve bilgilendirmiştir.[443] Bir fenanın yedi mahalleye zarar verdiğini herkes bilir.

Müslüman Söz Taşımaz!

Bir kimse, bir başkası hakkında, duyduğu zaman üzüleceği bir söz söylemiş olabilir. Elbette bu kötü bir huydur. Daha kötüsü, bu çirkin sözü, aleyhinde konuşulan kimseye iletmektir.

İki kimsenin arasını bozmak için söz taşımaya “koğuculuk yapma”, “nemîme” denir. Halkımız bire on katarak söz taşıyanlara, arabozanlara “müzevir” der.

Peygamber Efendimiz insanların arasını bozmak için söz taşıyan kimsenin cennete giremeyeceğini söylemiştir.[444]

Hepimiz cenneti kazanmak için çırpınıp duruyoruz. Bir Müslümanın söz taşıdığı için cenneti kaybetmesi ne büyük felâkettir!

Bir gün Peygamberler Sultânı Efendimiz, ashâbıyla birlikte bir yere gidiyordu. O sırada inleyen, acı çeken bir adamın sesini duydu. Sağa sola bakındı ve oradaki bir kabrin başına geldi. Ashâbına bu kabri işâret ederek orada yatan kimsenin azâp gördüğünü, suçunun da koğuculuk yapmak yani söz taşımak olduğunu haber verdi.[445]

Söz taşıyan kimseye aslâ güvenmemelidir. Çünkü sana başkasından söz getiren, senden

de başkasına söz götürür.

Bir adam tâbiîn neslinin ünlü âlimi Hasan-ı Basrî hazretlerinin yanına geldi ve ona:

“Falan kimse senin aleyhinde konuştu” dedi. Bu büyük âlim ile o adam arasında şöyle bir konuşma geçti:

“O adamı ne zaman gördün?”

“Bugün gördüm.”

“Nerede gördün?”

“Onun evinde gördüm.”

“Onun evinde ne yapıyordun?”

“Ziyâfet vermişti de, onun için gitmiştim.”

“Bu ziyâfette ne yedin?”

Adam bu soru üzerine sekiz çeşit yemek saydı. Bu büyük İslâm âlimi onu şöyle azarlayıp kovdu:

“Karnına sekiz çeşit yemeği sığdırdın da, bir sözü mü sığdıramadın. Kalk git şuradan be ahlâksız herif!”

Müslüman, Kötü Söz Söylemez!

Müslüman güzel insandır. Onun kalbi gibi ağzı da temizdir. O, temiz ağzına kötü söz almaz. Kimseye küfretmez, kimseye çirkin söz söylemez, kimseye lânet etmez. Aksi halde din kardeşi olan diğer Müslümanlarla arası bozulur, kardeşlik duygusu zarar görür.

Bir gün Peygamber Efendimiz, bir mü’mine yakışmayan işlerden söz ediyordu. O, bir mü’minin şunları yapamayacağını söyledi:

İnsanları kötüleyemez.

Kimseye lânet etmez.

Kötü söz söylemez.

Çirkin bir iş yapmaz.[446]

Bir başka hadîs-i şerîfinde şöyle buyurdu:

“**Özü, sözü doğru olana, lânet etmek yakışmaz**.”[447]

Birine lânet etmek ne demektir?

Allah ona merhamet etmesin, demektir.

Kardeşlerim! Bizim böyle bir temennide bulunmaya ne hakkımız var?

Bir gün Hz. Ebû Bekir, daha önce yapmadığı bir şeyi yaptı: Bir kölesine lânet etti. Peygamber Efendimiz de onun bu sözünü duydu ve kendisini şöyle uyardı:

“Ey Ebû Bekir! Lânetçi olmakla sıddîk olmak birbiriyle nasıl bağdaşır? Kâbe’nin Rabbine yemin ederim ki, bu iki özellik bir arada bulunmaz.”

Hattâ Allah'ın Resûlü bu sözü iki üç defa tekrarladı. Bu sözleri duyan Hz. Ebû Bekir âdetâ perişan oldu. Hemen o köleyi âzat etti. Sonra Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi ve:

"Bir daha o sözü ağzıma almayacağım." dedi.[448]

Peygamber sözü dinlemek ne güzel bir huy! Rabbim bu güzel huyu bize de nasip eylesin!

Sevgili Efendimiz bir defasında da ümmetini şöyle uyardı:

"Olgun mü'min kimseyi yermez, kimseye lânet etmez, çirkin iş yapmaz ve kötü söz söylemez."[449]

Şu halde güzel kardeşlerim, dilimize hâkim olmalıyız. Sadece insanlara değil, hayvanlara, hattâ cansız sandığımız varlıklara bile lânet etmemeliyiz. Kimseye kötü söz söylememeli, kimsenin kalbini kırmamalıyız. Dil yarasının onulmadığını, her şeyin incelikten, fakat insanın kabalıktan kırıldığını bilmeliyiz. Ne demişler? Gönül bir sırça saraydır, kırılırsa yapılmaz.

Rivâyet edildiğine göre bir gün Hz. Îsâ yolda bir domuzla karşılaştı ve ona:

"Yoluna git, benden sana zarar gelmez" dedi. Yanında bulunanlar ona:

"Sen bu sözü domuza mı söylüyorsun?" dediler. O da:

"Dilimi kötü söze alıştırmaktan korkuyorum" dedi.[450]

Müslümana "Kâfir" Denmez!

Dilin kemiği yok, dilediğini söyler. Ama Müslüman diline hâkim olacak. Ağzından çıkanı kulağı duyacak. Dinin söylenmesine izin vermediği sözü ağzına almayacak.

Öyle adamlar görüyoruz ki, birine canı sıkılıyor, onun bir sözünü, bir davranışını büyük günâh sayıyor, ardından da: "Bu adam kâfir oldu" diyor veya "Bu adam münâfık oldu" deyip işin içinden çıkıveriyor. Böyle kimseler şu gerçeği bilmiyor:

Bir kimse, Allah'ı inkâr etmediği sürece, büyük günah işlese bile kâfir olmaz. Günahkâr olana kâfir değil, günahkâr denir.

Birini kâfir olmakla suçlamak yani tekfîr etmek çok ağır bir sorumluluktur. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin belirttiğine göre, şâyet kâfir diye suçlanan kimse kâfir değilse, bu söz onu suçlayana geri döner ve bu durumda o kişi kâfir olur.[451]

Siz siz olun güzel kardeşlerim, aman kimseye "kâfir" demeyin!

Peki "münâfık" kimdir?

Münâfık, kâfir olduğu halde Müslümanmış gibi görünen kimsedir.

Şu halde biz ağzımıza hâkim olmalıyız. Kâbe'ye yönelerek namaz kılmanın farz olduğunu kabul ve tasdik eden, kıblemize dönüp bizim gibi namaz kılan (ehl-i kıble) birine aslâ kâfir veya münâfık dememeliyiz.

Müslüman Boş Söz Söylemez!

Zaman çok değerlidir. Müslümanın en büyük sermâyesidir. Çünkü vakit nakittir. İşte bu sebeple bir Müslüman vaktini boşa harcamaz; ağzından da sadece hayırlı ve faydalı söz çıkar.

Yüce Rabbimiz, "mü'minin boş söz ve lüzumsuz işlerden kaçınması gerektiğini" belirtmiştir.[452]

"Yersiz ve mânâsız bir söz işittiğimizde onu dikkate almamayı" emretmiştir.[453]

Atalarımız ne güzel söylemiş:

Boğaz dokuz boğumdur, sözünü yutkuna yutkuna söyle!

Şu halde insan, dinine ve dünyasına faydalı olan sözü söylemeli, aksi halde susmalıdır.

Müslüman, Kimseyi Yüzüne Karşı Övmez!

Hastalıklarımızdan biri de, bir kimseyi abartarak övmektir. Hâlbuki herkes övgüyü kaldıramaz, hazmedemez. İnsanlar övüldükleri zaman, gerçekten de öyle olduklarını zannedebilirler. Bu yüzden de kibirlenip gururlanırlar. Kibir ve gurur ise insanı perişan eder.

Adamın biri Peygamber Efendimiz'in yanında bir adamı yüzüne karşı aşırı derecede övdü. Resûlullah Efendimiz o ölçüsüz adama:

"Yazık sana! Arkadaşının boynunu kopardın!" buyurdu ve bu cümleyi birkaç defa tekrarladı.[454]

Böylece birini aşırı derecede övmenin onu mânen öldürmek olduğunu ifâde buyurdu.

Şu halde bir kimseyi uluorta övmemeli. Mutlaka övecekse, ihtiyatlı bir dil kullanarak: "Kanaatimce o şöyle iyidir, böyle iyidir" demelidir. Ancak gurura ve kibire kapılmayacağı bilinen birini övmekte sakınca yoktur.

Bir kimse kendisini aşırı derecede öven şahsa bakmalıdır; şayet o kimse kendisini bir menfaat beklediği için övüyorsa, hem övgüsüne değer vermemeli, hem de ona beklediği şeyi vermemelidir.

Birinin iyiliğini gören kimse, ona teşekkür etmek için kendisini ölçülü sözlerle övebilir, bunda sakınca yoktur.

Bir de açıkça günah işlemekten sakınmayan kimseleri (yani fâsıkları, fâcirleri) kesinlikle övmemelidir. Çünkü böyle bir övgü Allah Teâlâ'yı gazaplandırır.[455]

Öte yandan Peygamber Efendimiz kendisinin aşırı derecede övülmesini istememiş, bu konuda şöyle buyurmuştur:

"Beni, Hıristiyanların Meryem oğlu Îsâ'yı aşırı derecede övdüğü gibi övmeyin! Çünkü ben sadece bir kulum; bana Allah'ın kulu ve resûlü deyin!"[456]

Müslüman, Şakayı da Ölçülü Yapar

İnsan, samimi olduğu kimseye şaka yapabilir. Bunda bir sakınca yoktur. Ancak şaka ölçülü yapılmalıdır. Çok şaka yapan, toplum içinde saygınlığını da yitirir.

Öte yandan kendisine çok şaka yapılan kimse, belli etmese bile gücenir ve şaka yapana

içten içe kin duyar. İşte bunun içindir ki atalarımız: “Şakanın sonu kaka” demişlerdir.

Peygamber Efendimiz arkadaşının eşyâsını şakadan da olsa almayı, saklamayı ve onu üzüp zor durumda bırakmayı yasaklamıştır.[457]

Şaka niçin yapılır? Gülmek, güldürmek için yapılır. Çok gülmek ise doğru değildir.

Peygamber Efendimiz de şaka yapardı; ama onun şakaları hem gerçeği dile getirirdi, hem de son derece ölçülü olurdu. Meselâ küçük hizmetkârı Enes ibni Mâlik’e “iki kulaklı” diye takılırdı.[458] O, bu sözüyle Enes’in kendisini dikkatle dinlediğini kastederdi veya ona hadislerini dikkatle dinlemesi gerektiğini hatırlatırdı.

Bir gün yaşlı bir hanım Peygamber Efendimiz’den cennete girmesi için duâ etmesini istemişti. Allah’ın Resûlü de ona şaka olsun diye yaşlıların cennete girmeyeceğini söyledi. Bu sözüyle ona cennete yaşlı olarak değil, genç olarak gireceğini öğretmek istemiş ve şu âyet-i kerîmeyi hatırlatmıştı:

“Biz o kadınları yeni bir yaratışla yaratmışızdır. Ve onları bâkire yapmışızdır: Eşlerine âşık, hep bir yaşta kılmışızdır.”[459]

Müslüman, Hiç Kimseyle Alay Etmez!

Burada bir konuya daha dikkat çekelim:

Şaka ile alay etmeyi birbirine karıştırmamak lâzımdır. Şaka, birini veya birilerini ölçülü bir şekilde tebessüm ettirmektir.

Alay ise öyle değildir. Biriyle alay eden onu üzer, gönlünü yaralar, öfkelendirir. Kısacası alay dostluğun tadını kaçırır.

Birilerini alaya almayı Yüce Rabbimiz kesin bir dille yasaklamıştır. Kendileriyle alay edilenlerin, alay edenlerden daha hayırlı olabileceğini belirtmiştir.[460]

“Başkalarıyla alay edenlere yazıklar olsun” buyurmuş, “kötü lakap takmayı” şiddetle yasaklamıştır.[461]

Müslüman Müslümanın kardeşi olduğuna göre,[462] insan kardeşiyle nasıl alay eder, onu nasıl hafife alıp küçümser?

Müslüman, Ölçülü Konuşmalı!

Müslüman kimseyi incitmeyen, kimsenin gönlünü kırmayan güzel insandır. Kendisi gibi sözleri de yumuşak, gönül okşayıcı ve nükteli olmalıdır. Buna şöyle bir misâl verebiliriz:

Bir gün Peygamber Efendimiz ashâb-ı kirâmdan Saîd ibni Yerbû‘un yaşını merak etti ve ona:

“Ben mi senden büyüğüm, yoksa sen mi benden büyüksün?” diye sordu. O da pek zarif bir cevap verdi:

“Sen benden daha hayırlı ve daha büyüksün. Ama ben senden daha yaşlıyım” dedi. Bu sahâbînin adı, katı ve kırıcı anlamında “Sarm” idi, Efendimiz aleyhisselâm o gün bu zâtın adını “bahtiyâr” anlamında “Sa‘îd” olarak değiştirdi. [463]

Buna benzer bir soruyu Peygamber Efendimiz’in amcası Hz. Abbas’a sordular:

“Sen mi büyüksün, yoksa Peygamber aleyhisselâm mı?” dediler. Hz. Abbâs Resûl-i Ekrem’den iki, üç yaş daha büyüktü. O, bu soruya hoş ve ince bir cevap verdi:

“Ben ondan önce doğdum, ama o benden büyüktür.”

Konuşma sırasında uyulacak kurallardan biri şudur:

Konuşan kimse sözünü bitirene kadar onu sabırla dinlemeli, ona sormak veya söylemek istediği şeyi, sözünü tamamladıktan sonra söylemelidir.

Büyüklerle konuşurken, sesini onların sesini bastıracak kadar yükseltmemelidir.

“Su küçüğün, söz büyüğün” kaidesini de unutmamalıdır.

Herkesle Anlayacağı Şekilde Konuşmalı

İnsanlarla anlayacakları dille konuşmalıdır.

Peygamber Efendimiz öyle yapardı. Herkesle anlayacağı şekilde açık ve seçik konuşurdu.[464]

Bir hatip, karşısındaki kitleyi göz önünde bulundurmalı, onların anlayış seviyesine göre konuşmalıdır. Hz. Ali bu duruma işaretle:

“İnsanlara anlayacakları şekilde konuşunuz. Anlamayacakları şeyleri onlara söylemeyiniz!” demiştir.[465]

İnsanlara anlamayacakları şeyleri söylerseniz, sözünüz yanlış anlaşılır, yanlış yorumlanır, o zaman da ortalık karışır, fitne çıkar. Fitne uyuyan yılana benzer, onu uyandırmaya gelmez. Bu yüzden de herkese anlayacağı dille hitap etmelidir.

Bana şöyle bir olay anlattılar:

Komiser, iki polise, külhanbeyi geçinen birini, bulunduğu kahveden alıp getirmelerini söylemiş. Polisler o adama: “Bizimle karakola kadar geleceksin” demişler. Fakat adam kendisine böyle nâzik davranan polislerle karakola gitmeyi reddetmiş. Bu defa komiser bir başka polisi görevlendirmiş. O da bu adam hakkında bilgi topladıktan sonra yanına yaklaşıp, ensesine bir tokat aşketmiş, sonra da “Kalk ulan, karakola gideceğiz!” demiş. Adam hiç itiraz etmeden karakolun yolunu tutmuş.

Onu karakola götüremeyen polisler, kendileriyle niçin gelmediğini sorunca, güzel sözden anlamayan adam: “Siz bu abi gibi konuşmadınız ki!” demiş.

Herkese anlayacağı şekilde hitap etmelidir.

Beş Kural

Bir gün Peygamber Efendimiz ashâbıyla birlikte oturuyordu. Onlara şöyle sordu:

“Şimdi söyleyeceğim sözleri benden kim öğrenip uygulamak ister? (onları uygulayacak birine kim öğretmek ister?)” diye sordu. Ebû Hüreyre radıyallahu anh:

“Ben isterim, Ey Allah’ın Elçisi!” dedi.

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz Ebû Hüreyre radıyallahu anhın elini tuttu ve ona şu beş şeyi söyledi:

“Haramlardan uzak dur! Böylece insanların en fazla ibadet edeni sen olursun.

Allah’ın sana verdiğine râzı ol! İşte o zaman insanların en zengini sen olursun.

Komşuna iyilik et! O vakit iyi mü’min olursun.

Kendin için istediğini başkaları için de iste! Böylece iyi Müslüman olursun.

Çok gülme! Çünkü çok gülmek kalbi öldürür.”[466]

YATAĞA YATARKEN NELERE DİKKAT ETMELİYİZ?

Yatmaktan söz edince akla yatak gelir.

Acaba İki Cihân Güneşi Efendimiz'in yatağı nasıldı?

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellemin yatağı yumuşak değil, sertti.

Yatağının yüzü tabaklanmış deriden, içi de yumuşak hurma lifindendi.[467]

Allah'ın Sevgilisi, Hafsa annemizin evinde, ikiye katlanmış bir keçede yatardı. Annemiz bir gece bu keçeyi dörde katladı. Resûlullah Efendimiz de onun üzerinde rahat bir şekilde uyudu. Fakat bu yumuşak yatak onun gece namazına kalkmasına engel oldu. Resûl-i Kibriyâ Efendimiz sabahleyin hanım annemize, keçeyi bir daha dörde katlamamasını söyledi.[468]

Yatağa abdestli olarak yatmalıdır. Resûl-i Ekrem Efendimiz böyle tavsiye buyurmuştur.[469]

Yatağa girince;

Peygamber Efendimiz'in yaptığı gibi sağ tarafına yatmalıdır.

Onun yaptığı gibi yanağını sağ avucunun içine koymalıdır.

Sonra da Sultân-ı Enbiyâ'nın yaptığı yatak duâlarından birini okumalıdır.

Yatak Duâsı

Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz'in çeşitli yatak duâları vardı.

Şimdi onun ikisi kısa, biri uzun olmak üzere üç yatak duâsını görelim. Bunlardan en az birini veya ikisini okumalıdır. Kısa olan duâlarından biri şöyle idi:

اَللّٰهُمَّ بِاسْمِكَ أَمُوتُ وَأَحْيَا

Allâhümme bismike emûtü ve ahyâ

"Allahım! Senin ismini anarak ölür, Senin ismini anarak dirilirim (Senin ismini anarak uyur, Senin ismini anarak uyanırım)."[470]

Kısa duâlarından ikincisi şöyle idi:

اَللّٰهُمَّ قِنِي عَذَابَكَ يَوْمَ تَبْعَثُ، عِبَادَكَ

Allâhümme kınî azâbek, yevme teb'asü ibâdek

"Allahım! Kullarını yeniden dirilttiğin gün beni azâbından koru!"[471]

Server-i Enbiyâ Efendimiz'in uzunca sayılabilecek yatak duâlarından biri de şöyle idi:

اَللّٰهُمَّ أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ، وَوَجَّهْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ،
وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ، وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ، رَغْبَةً

وَرَهْبَةً إِلَيْكَ، لاَ مَلْجَأَ وَلاَ مَنْجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ، آمَنْتُ
بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ، وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ

Allahümme eslemtü nefsî ileyke, ve veccehtü vechî ileyke, ve fevvaztü emrî ileyke, ve elce'tü zahrî ileyke, rağbeten ve rehbeten ileyke, lâ melcee ve lâ mencâ minke illâ ileyke. Âmentü bi-kitâbikellezî enzelte ve bi-nebiyyikellezî erselte

"Allahım! Kendimi Sana teslim ettim. Yüzümü Sana çevirdim. İşimi Sana ısmarladım. Rızânı isteyerek, azabından korkarak sırtımı Sana dayadım, Sana sığındım. Sana karşı yine senden başka sığınak yoktur. İndirdiğin kitaba ve gönderdiğin peygambere îmân ettim."[472]

Fahr-i Âlem sallallahu aleyhi ve sellemin bir de şöyle bir âdeti vardı: Yatağa oturur; avuçlarını açar; içine üfler. Sonra da;

İhlâs sûresini, yani Kul hüvallâhü ahad'i,

ve **Muavvizeteyn'i**, yani Kul eûzü bi-rabbil felak ve Kul eûzü bi-rabbinnâs'ı okurdu. Ardından da avuçlarını başından, yüzünden ve vücudunun ön tarafından başlayıp, elinin ulaştığı yerlere kadar bütün vücuduna sürerdi.

Ve bunu üç defa yapardı. [473]

Uykudan Uyanınca

Nebîler Sultânı Efendimiz uykudan uyanınca şöyle duâ ederdi:

اَلحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ

Elhamdülillâhillezî ahyânâ ba'de mâ emâtenâ ve ileyhi'n-nüşûr

"Bizi öldükten sonra dirilten Allah'a hamdolsun. Bizi yeniden diriltip huzûrunda toplayacak olan da O'dur."[474]

Fahr-i Âlem Efendimiz'in bir âdetini önemi sebebiyle burada hatırlayalım:

Peygamber-i Zîşân Efendimiz gündüz veya gece uykudan uyanınca, abdest almadan önce **dişlerini misvâklerdi**.

Biz de hem yatarken, hem de uykudan uyanınca, Peygamber Efendimiz gibi dişlerimizi temizleyelim.[475]

Gece Uykudan Uyanınca

Geceleyin bir yandan öbür yana dönerken uyanırız. Resûl-i Ekrem Efendimiz o zaman şu duâyı okumamızı tavsiye ediyor. Namazlardan sonra da okuduğumuz bu duâ şudur:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، سُبْحَانَ اللهِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ وَلَا إِلَهَ
إِلَّا اللهُ وَاللهُ أَكْبَرُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ

Lâ ilâhe illallâhü vahdehû lâ-şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü vehüve alâ külli şey'in kadîr.

Sübhânallâhi velhamdü lillâhi velâ ilâhe illallahü vallâhü ekber. Velâ havle velâ kuvvete illâ billâh

“Allah’tan başka ibâdete lâyık ilâh yoktur; sadece bir Allah vardır. O’nun ortağı yoktur; mülk O’nundur; hamd O’na mahsusdur. Onun her şeye gücü yeter.

Ben Allah’ı, O’nun şânına yakışmayan sıfatlardan tenzîh ederim, her hamd Allah içindir. Allah’tan başka ibâdete lâyık bir ilâh yoktur. Allah her şeyden büyüktür. Günahtan kaçacak güç, ibâdet edecek kuvvet ancak Allah’ın yardımıyla kazanılabilir.”[476]

Bize bu zikri öğreten sevgili Efendimiz şu müjdeyi de vermiştir:

Bir mü’min gece uyanıp da bu duâyı okusa, sonra da: “Allahım! Beni bağışla!” diye duâ etse, Cenâb-ı Hak onu bağışlar.

Başka bir duâ yapsa, o duâsı da kabul edilir.

Yahut kalkıp abdest alsa ve namaz kılsa, namazı kabul edilir.

Sevgili kardeşlerim! Bu ne güzel bir müjdedir. Böyle mükemmel bir fırsatı mutlaka değerlendirmeliyiz.

Gece Namazı

Gece namazının bir adı da “teheccüd” namazıdır. Bu namaz Peygamber Efendimiz’e farz olduğu için her gece, bilhassa gecenin son üçte birinde, uykunun en tatlı olduğu zamanda kalkar, teheccüd namazını kılardı.

Yüce Rabbimiz, seher vakti denen bu pek değerli ve bereketli zamanda kalkıp ibâdet eden ve “Allahım! Beni affet!” diye yalvaran kullarını övüyor.[477] Onlardan “Rahmân’ın has kulları” diye söz ediyor ve şöyle buyuruyor:

“Onlar, geceyi Rablerine secde ederek ve O’nun huzûrunda kıyâma durarak geçirirler.”[478]

Her gece seher vaktinde çok mühim bir olay meydana gelir. Resûlullah Efendimiz bunu şöyle anlatmıştır:

“Allah Teâlâ her gece, gecenin son üçte birinde en yakın semâdan kullarına şöyle seslenir:

Bana duâ eden yok mu, duâsını kabul edeyim!

Benden bir şey isteyen yok mu, istediğini vereyim!

Benden bağışlanma dileyen yok mu, onu affedeyim.”[479]

Bu ilâhî dâvete bugüne kadar kulak vermemişsek, çok şey kaybetmişiz demektir. Bâri bundan sonrasını değerlendirelim:

Seher vaktinde uyanıp kalkalım. En az iki rekât olmak üzere dört, altı veya sekiz rekât namaz kılalım. Dileklerin kabul edildiği bu bereketli saatte Rabbimiz’e dileğimizi, dilekçemizi sunalım.

Rüya Görünce

Peygamber Efendimiz rüyâya çok önem verir ve şöyle buyururdu:

“Mü’minin rüyâsı, peygamberliğin kırk altı kısmından biridir.”[480]

Gördüğümüz rüyâ, ya hoşumuza giden güzel bir rüyâdır veya kötü bir rüyâdır.

Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz güzel rüyânın Allah’tan olduğunu söylerdi ve şöyle tavsiyelerde bulunurdu:

Mü’min **hoşuna giden bir rüyâ** görünce:

Önce Allah’a hamdetsin.

Bu rüyâsını sadece dostuna ve sevdiğine söylesin. Çünkü insanın dostu ve sevdiği, onun rüyâsını kötüye yormaz.

Hoşlanmadığı bir rüyâ görünce de:

“Eûzü besmele” çeksin; böylece hem o rüyânın şerrinden, hem de şeytanın şerrinden Allah’a sığınsın.

Sonra sol tarafına üç defa “tu tu tu” diye tükürür gibi yapsın.

Gördüğü bu kötü rüyâyı hiç kimseye, hattâ sevdiğine bile söylemesin.

Kötü rüyâ anlatılmadığı takdirde, onu görene zarar vermez.”[481]

Şunu hiç unutmamalıdır:

Rüyâlar yorulduğu şekilde çıkar.

İnsan gördüğü rüyâyı, kendisini sevmeyen birine anlatır, o da bu rüyâyı kötüye yorarsa, bu kötü yorum rüyâyı görene zarar verebilir. İşte bu sebeple kendisine rüyâ anlatılan kimse, onu kesinlikle kötüye yormamalıdır.

Bir de insan, görmediği bir rüyâyı gördüm diye kesinlikle anlatmamalıdır. Peygamber Efendimiz bunun büyük bir iftirâ olduğunu söylemiştir.[482]

Burada konumuzla ilgili olması sebebiyle, Nebîler Sultânı Efendimiz’in bir uyarısını daha hatırlayalım. Fahr-i Cihân Efendimiz yatmadan önce şunların yapılmasını tavsiye buyurmuştur:

Dış kapı kapanmalıdır.

Su ve yemek kaplarının ağzı örtülmelidir.

Ocaktaki ateş ve lamba söndürülmelidir.[483]

Meleğin Himâyesinde

Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu:

Bir kimse yatağına yattığı zaman, yanına bir melek bir de şeytan gelir. Melek ona:

“Gününü hayırla bitir!” der. Şeytan da:

“Gününü şerle bitir!” der.

Şâyet o kimse Allah’a hamdeder ve O’nu zikrederse, meleğin himâyesinde gecelemiş olur.

O kimse uyandığı zaman yine yanına bir melek ve bir şeytan gelir. Melek ona:

“Gününe hayırla başla!” der. Şeytan ise:

“Gününe şerle başla!” der.

Şâyet o kimse Allah’ı zikreder ve şöyle duâ eder de ölürse, cennete girer:

“Canımı uykuda iken almayıp onu bana tekrar veren Allah’a hamdolsun.

‘Gökleri ve yeri yok olmaktan koruyan Allah’a hamdolsun. Şâyet onlar yok olup gitse, and olsun ki, Allah’tan başka onları tutabilecek hiçbir güç yoktur. O, ceza vermekte acele etmeyen ve çok bağışlayandır.’[484]

‘Gökyüzünü, Kendi izni olmadan yere düşmesin diye tutan Allah’a hamdolsun.’”[485]

BİRBİRİMİZE NASIL DAVRANMALIYIZ?

“Mü’minler birbirinin kardeşidir.”[486]

Rabbimiz böyle buyuruyor.

Peygamber Efendimiz de şöyle buyuruyor:

“Müslümanlar tıpkı bir vücut gibidir.”[487]

Öyleyse kardeşler bir araya gelip sohbet etmeli ve birbiriyle ilgilenmelidir.

Kardeşinin derdi ve sıkıntısı varsa öğrenmeli, sıkıntısını gidermeye, derdine merhem olmaya çalışmalıdır.

Borç istiyorsa vermelidir.

Hatasını tatlı dille düzeltmeye çalışmalıdır.

Kusurunu bağışlamalıdır.

Özür dilediğinde özrünü kabul etmelidir.

Verdiği sırları saklamalıdır.

Bulunmadığı yerde onu savunmalıdır.

Kardeşinin dâvetine icâbet etmeli, verdiği hediyeyi almalı ve hediyesine karşılık vermelidir.

Ve onun yaptığı iyiliklere teşekkür etmelidir.

Uzun lafın kısası; insan kendisi için istediğini din kardeşi için de istemeli, kendisi için istemediğini din kardeşi için de istememelidir.

Şimdi bu konulardan bazılarını biraz açalım:

Müslümanın Sıkıntısını Gidermek

Rabbim herkesi farklı şekillerde imtihan ediyor. Bu sebeple herkesin bir derdi, bir sıkıntısı var. Peygamber Efendimiz, kardeşimizin derdine dermân olmamızı istiyor ve:

“Kim dünyada bir Müslümanın sıkıntısını giderirse, Allah da kıyâmet gününde onun sıkıntılarından birini giderir” buyuruyor.[488]

Yine aynı şekilde “Kim bir müslümanın ayıbını örterse, Allah da kıyâmet gününde onun ayıplarını örter” buyuruyor.[489]

Rabbimiz, birbirimize destek olmamızı istiyor. Nebiyy-i Muhterem Efendimiz de, din kardeşimize yardım ettiğimiz sürece, Cenâb-ı Hakk’ın yardımını göreceğimizi haber veriyor.[490]

Önemli olan din kardeşine yardımcı olmaya çalışmaktır. Yardımcı olamasa bile, Allah Teâlâ onun bu gayretini karşılıksız bırakmayacaktır. Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz’den şunu

öğreniyoruz:

Farz ibâdetlerden sonra Allah Teâlâ'yı en çok hoşnut eden şey, bir Müslümanı sevindirmektir.[491]

Bir insanın sıkıntısını gidermek, borcunu ödemek, karnını doyurmak Allah Teâlâ'yı memnun eder.[492]

Birbirine Küsmemelidir

Dinimiz birbirimize küsmemizi istemez.

Küsmüşsek, dargınlığı üç günden fazla devam ettirmemizi doğru bulmaz.

Birbirine darılan kimselerin en hayırlısının, önce barışan olduğunu haber verir.[493]

Bizim görmediğimizi gören Peygamber Efendimiz, konumuzla ilgili şöyle bir sahneden söz etmiştir:

Birbirine dargın iki Müslümandan daha akıllı olanı kardeşiyle barışmak istiyor ve ona selâm veriyor. Fakat öteki adam barışmak istemiyor ve kendisine verilen selâmı almıyor. İşte bu durumda, verilen o selâmı melek alıyor. Selâmı almayan kimseye de şeytan karşılık veriyor.[494]

Aman kardeşlerim şeytana fırsat vermeyelim. Selâmını meleğin aldığı uyanık Müslüman biz olalım. Ve: "Mümin kimsenin dargınlığı, tülbent kuruyuncaya kadardır" diyen atalarımız gibi düşünelim.

Küsleri Barıştırmalıdır

Birbirine küsenleri diğer Müslümanlar barıştırmalıdır. Allah'ın Resûlü iki dargın Müslümanı barıştırmayı nâfile namazdan, nâfile oruçtan ve nâfile sadakadan daha değerli görmüştür.

Ya iki kişinin arasını bozmak?

Bu bir felâkettir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin belirttiğine göre, iki kişinin arasını bozmak, bütün hayırları ve iyilikleri yok eden bir kötülüktür.[495]

Yalan söylemeyi en büyük günah sayan dinimiz, birbirine darılan iki kişiyi barıştırmak için yalan söylemekte sakınca görmez.[496]

Din Kardeşini Savunmak

İnsanları çekiştirmek çok kötü bir huydur. Din kardeşimizin bulunmadığı bir yerde, onu çekiştirenlere tesâdüf ettiğimizde buna engel olmaya çalışmalıyız. "Durun arkadaşlar! Yanlış yapıyorsunuz! Bu kardeşimiz öyle biri değildir" demeliyiz.

Din kardeşini savunmak Allah Teâlâ'yı memnun eder. Server-i Enbiyâ Efendimiz'in haber verdiğine göre, savunmasız bir kardeşini böyle bir yerde savunan Müslümana, Allah Teâlâ hem dünyada, hem de âhirette yardım edecektir.[497]

Meseleye bir de ters tarafından bakalım:

Ya bir kimse, din kardeşini, onun aleyhinde konuşanlara karşı savunacak durumda

olduğu halde savunmazsa ne olur?

Peygamber Efendimiz bu sorunun cevâbını da vermiştir:

Birileri bir Müslümana hakaret ediyor, onu küçük düşürüyorsa, orada bulunan bir Müslüman da, hakarete uğrayan kardeşini savunacak durumda olduğu halde sesini çıkarmıyorsa, Allah Teâlâ din kardeşine sahip çıkmayan o kimseyi mahşer meydanında perişan edecektir.[498]

Rabbim bizleri böyle acıklı bir duruma düşmekten muhâfaza buyursun.

Din Kardeşinin Ayıbını Örtmek

Kusursuz kul olmaz. Atalarımızın dediği gibi: "Kusursuz bir Allah." Herkesin bir değil, birçok hatâsı, kusuru vardır.

Yapılan kusuru görmezden gelmek bir erdemdir. Ama samimi arkadaşlar birbirine hatalarını söylemeli, böylece dostunun aynı hatayı başkalarının yanında bir daha yapmasına fırsat vermemelidir. Çünkü dost dostun ayıbını yüzüne söyler, demişlerdir. Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz "Mü'min mü'minin aynasıdır" hadîs-i şerîfiyle işte bunu kastetmiştir. Gerçek de öyledir. Dostun attığı taşın baş yarmayacağını herkes bilir.

Başkalarının hatası söz konusu olduğunda durum farklıdır. O takdirde insan önce kendi kusurlarını düşünmelidir.

Ebû Hüreyre radıyallahu anhın bu konuda güzel bir sözü vardır. Biz bu sözü şöyle atasözü yapmışız:

"Biriniz, kendi gözündeki merteği görmez de, tutup kardeşinin gözündeki çöpü görür."[499]

Hepimiz hata ederiz. Toplumda değer verilen kimseler de hatâ edebilir. Özellikle böyle insanların hatâsı görüldüğünde onu görmezden gelmeli, kimseye söylememelidir. "Bu adam bu işi yapmazdı, ama yanılmış, yenilmiş, yapmış" demeli ve sükût etmelidir.

Peygamber Efendimiz:

"Bir kimse, bir Müslümanın ayıbını örterse, Allah da onun dünya ve âhiretteki ayıplarını örter" buyurmuştur.[500]

Allah'ın Resûlü bir başka hadîs-i şerîfinde de şöyle buyurmuştur:

"Kim bir Müslümanın bir ayıbını görür ve onu örterse, diri diri toprağa gömülen bir kız çocuğunu kabrinden çıkarıp hayata döndürmüş gibi sevap kazanır."[501]

Elbette bu söylediklerimiz bir mü'min için geçerlidir.

Ne yazık ki aramızda utanma duygusunu büsbütün yitirmiş kimseler de vardır. Onların ar damarı çatladığı için günah işlemekten çekinmezler. Böylesi arsızlara anlayış göstermek, suçlarını örtbas etmek, onları günah işleme konusunda cesâretlendirir.

Öyleyse ne yapmalı?

Bu tip insanların kusurlarını yöneticilere söylemelidir. Yöneticilerin alacağı önlem veya verecekleri ceza ile böylesi yüzsüzlerin kötülüklerini önlemeye çalışmalıdır.

Diyelim ki, bir adam günah işlemiş, sonra da günahına tövbe etmiş, artık onu eski hatası yüzünden ayıplamak doğru olmaz. Dinimiz bunu doğru bulmaz.

Bir kimse böyle birini ayıplarsa ne olur?

Bakınız Kâinâtın Efendisi bizi bu konuda şöyle uyarıyor:

“Günahına tövbe eden birini ayıplayan kimse, aynı günahı işlemeden ölmez.”[502]

Aman kardeşlerim, tövbekâr olmuş birine dil uzatmayalım!

Kötülerle İyi Geçinmek

Huysuz, geçimsiz, anlayışsız kimseleri hiçbirimiz sevmeyiz. Hattâ başımız ağrımasın diye onlarla çekişmeyiz, tartışmayız, onlarla zıtlaşmayız. İt ile dalaşmaktansa çalıyı dolaşmak iyidir, diye düşünürüz. Biriyle çekişmenin bize bir şey kazandırmayacağını, tam aksine üzülmemize yol açacağını iyi biliriz.

Bu durumda en iyisi nedir? Bu tip insanlara anlayış göstermek, nâzik davranmak, gönüllerini kazanmaya çalışmaktır. Böyle yapmak belki onları yumuşatabilir.

Kaba saba insanlara anlayış göstermeye, onları idâre etmek anlamında “müdârâ” denir. Hattâ halkımız, bu durumdan “idare mudara” diye söz eder. Zâlime müdârâ gerek der.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, Allah’a îmândan sonra en akıllıca davranışın insanları idâre etmek olduğunu söylemiştir.[503]

Gül yüzlü Efendimiz’in zamanında, kabilesinde kötü olarak bilinen bir adam vardı. Bir gün bu adam Peygamber aleyhisselâmı ziyârete geldi. Allah’ın Resûlü onun nasıl biri olduğunu duymuştu. Adama karşı dikkatli olmaları için yanında bulunan sahâbîleri uyardı. Derken adam içeri girince, Gönüller Sultanı Efendimiz ona güleryüz gösterdi. Adam kalkıp gidince Hz. Âişe annemiz, böyle kötü birine neden güleryüz gösterdiğini Fahr-i Âlem Efendimiz’e sordu. O da şu cevâbı verdi:

“Ey Âişe! İnsanların en fenası, şerrinden diğer insanların korkup çekindiği kimsedir.”[504]

Peygamber Efendimiz bu davranışıyla âyet-i kerîmeye uygun hareket etmiştir. Çünkü Yüce Rabbimiz kötülüğe kötülükle değil, ona “en güzel şekilde karşılık vermeyi” emretmiştir.[505]

Öfkesini Tutmak

Her şeyin bir kaynağı vardır. Öfkenin kaynağı ise şeytandır. Öfkeyi o körükler.

İnsan öfkelendi mi, doğru dürüst düşünemez; isâbetli karar alamaz. Çünkü öfke ânı taşkınlık ânıdır; taşkınlığın sonu da şaşkınlıktır. İnsan bunu bilmeli ve şeytanın iğvâsına kapılmamalı yani onun tuzağına düşmemelidir.

Şüphesiz herkes kendini iyi tanır. Burnunun yeli harman savurmaya başlayınca, hemen öfkesine hâkim olmalıdır.

Allah Teâlâ öfkesini yenen kulunu sevdiğini bildirmiştir.[506]

Peygamber Efendimiz ne güzel söylemiştir:

“Yiğit dediğin, güreşte rakibini yenen kimse değildir. Asıl yiğit, kızdığı zaman öfkesini yenen adamdır.”[507]

Sevgili Efendimiz öfkeyi yatıştırmanın yolunu da göstermiştir. Öfkenin şeytandan olduğunu, şeytanın ateşten yaratıldığını belirttikten sonra, ateşi ancak suyun söndürdüğünü hatırlatmış ve “Biriniz öfkelendiği zaman abdest alsın” buyurmuştur.[508]

İnsan öfkelendiği zaman ayakta ise oturmalı, oturuyorsa uzanmalıdır. Çünkü böyle yapmak insanı sâkinleştirir. Bunu da Efendimiz aleyhisselâm tavsiye buyurmuştur.

Herkese Seviyesine Göre Davranmak

İnsanlar çeşit çeşittir. Yüzleri gibi huyları ve anlayışları da farklıdır. İşte bu sebeple insanlara, seviyelerine göre davranmalıdır.

Bu konuda biri Peygamber Efendimiz’den, diğeri Hz. Âişe annemizden olmak üzere iki örnek görelim.

Bir gün Allah’ın Resûlü sahâbe efendilerimizle kalabalık bir yerde oturuyordu. O sırada ashâb-ı kirâmdan Cerîr ibni Abdillah çıkageldi. Bu mütevâzi sahâbî kapının yanında boş bulduğu yere oturdu.

Cerîr radıyallahu anh Yemen’deki Becîle kabilesinin reisiydi. Müslüman olmuş, kabile reisliğinden vazgeçmiş, Medine’ye gelip yerleşmişti. Onun gibi toplumda îtibârı olan birinin kapının kenarına oturmasına Peygamber Efendimiz’in gönlü râzı olmadı. Hırkasını çıkarıp Cerîr’e doğru attı ve onun üzerine oturmasını istedi.

Cerîr radıyallahu anh Efendimiz’in bu inceliği karşısında çok duygulandı. Hırkayı aldı, öptü, yüzüne gözüne sürdü, üzerine oturmaya kıyamadı; sonra da:

“Yâ Resûlallah! Bana ikrâm ettiğin gibi Allah da sana ikrâm etsin” diyerek hırkayı Efendimiz’e iâde etti. İşte o zaman Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz:

“Bir kavmin büyüğü geldiği zaman, ona değer verip ağırlayın” buyurdu.[509]

Peygamber Efendimiz’in vefâtından sonraydı. Âişe radıyallahu anhâ bir yolculuk yapıyordu. Bir yerde mola verildi, sofra kuruldu ve annemizin yemeği önüne getirildi.

Bu sırada bir dilenci geldi. Annemiz ona bir pide vermelerini söyledi. Dilenciye bir pide verip gönderdiler.

Biraz sonra devesine binmiş bir adam geldi. Annemiz onu sofraya buyur etmelerini söyledi.

Daha sonra Hz. Âişe’ye, o iki adama neden böyle farklı davrandığını sordular. Annemiz onlara, Allah Teâlâ’nın insanları farklı seviyelerde yarattığını hatırlattı ve:

İnsanlara toplumdaki yerlerine, seviyelerine ve makamlarına göre davranmak gerektiğini söyledi.[510]

Böylece annemiz âlimle câhili, görmüşle görmemişi bir tutmanın doğru olmayacağını öğretti.

Din Kardeşine Karşı Alçak Gönüllü Olmak

Biz tevâzuu yani alçak gönüllü olmayı sevgili Peygamberimiz'den öğrendik.

Bir defasında Allah Teâlâ, Fahr-i Âlem Efendimiz'e Cebrâil aleyhisselâmı gönderdi ve ona:

"Kul peygamber mi, yoksa hükümdar peygamber mi" olmak istediğini sordu.

İki Cihân Güneşi Efendimiz alçak gönüllü davrandı ve kul peygamber olmak istediğini söyledi.

Allah'ın Resûlü sallallahu aleyhi ve sellem her zaman alçak gönüllüydü.

Eşeğe biner, bineğinin arkasına da bir başkasını bindirirdi.

Yoksulları ziyâret eder, fakirlerle birlikte otururdu.

Kölelerin yemek dâvetini kabul edip gider, onlarla birlikte yemek yerdi.

Koyunlarını kendisi sağar, pabucunu kendisi tâmir ederdi.

Su taşıdıkları devenin yemini kendisi verirdi.

Gerektiğinde evini süpürür, devesini bağlar, satın aldığı şeyleri çarşıdan eve kendisi taşırdı.

Gittiği yerde baş köşeye değil, nerede boşluk varsa oraya otururdu.

İşte bu tevâzuu sebebiyle Allah Teâlâ onu kıyâmet gününde Âdemoğlu'nun efendisi yaptı.

Bir gün bir adam Peygamber Efendimiz'i ilk defa görüyordu. Onu görünce aşırı derecede heyecanlandı ve titremeye başladı.

Allah'ın Resûlü onu sâkinleştirmek için şöyle buyurdu:

"Korkma! Ben kral değilim! Ben, Kureyş kabilesinden kurutulmuş et yiyen bir kadının oğluyum."[511]

İnsan alçak gönüllü olanlara karşı alçak gönüllü, kibirlilere karşı da kibirli davranmalıdır. Burnu Kaf Dağı'nda olanların kibrini kırmanın yolu budur.

Şunu unutmamalıdır: Tevâzu ile kibir arasında dağlar kadar fark vardır. Önemli olan, kibirle tevâzu arasındaki ölçüyü yakalamaktır. Ne demişler:

Fazla acı olma, ağızdan atarlar; fazla tatlı olma, kolayca yutarlar.

Boş yere böbürlenen kimse, meyvesiz ağaca benzer. Çünkü meyveli ağaçların başı yerde, meyvesiz ağacın başı gökte olur.

Dane toprağa düştüğü için el üstünde gezdirilir; başak baş çektiği için ayaklar altında ezilir.

İnsanın başı yerde olmalıdır. Çünkü eğilen başa, yerdeki yüze kimse basmaz. Alçak gönüllü olanın kazançlı çıkacağını anlatmak için atalarımız: "Eğilen baş, taç giyer" demişlerdir.

Büyüklere Saygı Göstermek

İnsan yaşlanınca çocuklaşır; etrafındakilerden ilgi bekler. Çünkü yaşlılar sadece

kemiklerini ısıtacak güneşe değil, kalplerini ısıtacak sevgiye de ihtiyaç duyarlar.

İşte bu sebeple Peygamber Efendimiz büyüklerle ilgilenmeyi, onlara saygı göstermeyi, ihtiyaçlarını gidermeyi emretmiştir. Yaşlı Müslümanlara hürmet etmenin, Allah'a saygıdan kaynaklandığını haber vermiştir.[512]

Gencin kanı kaynadığı ve yerinde duramadığı için, iki büklüm yürüyen ihtiyarın halinden anlamaz. Genç adam damdan düşmediği için, damdan düşenin halini bilmez. Böyle bir genç, yorgun ihtiyara: "Dayı kalksana ne oturuyorsun?" demiş, o da "Kalkamadığımdan oturuyorum, yiğenim!" diye cevap vermiş.

Hikâyeyi bilirsiniz: Yaşlı adam iki büklüm gidiyormuş. Gencin biri onun bu haline bakmış, yerde bir şey aradığını zannetmiş ve:

"Amca ne arıyorsun?" diye sormuş. İhtiyar belini biraz doğrultmuş:

"Gençliğimi yitirdim de evlât, onu arıyorum" demiş.

Gençler, gençliğin çok dayanmayan bir kumaş olduğunu bilmeli, bir gün kendilerinin de yitirdikleri gençliği arayacaklarını unutmamalıdırlar.

İşte bunun için İki Cihân Güneşi Efendimiz gençleri şöyle uyarmıştır:

Bir genç, yaşından dolayı bir ihtiyara saygı gösterirse, kendisi yaşlandığı zaman da, Allah Teâlâ ona hizmet edecek kullar gönderir.[513]

Server-i Enbiyâ Efendimiz büyüklerini saymayan, küçüklerine merhamet edip onları sevmeyenleri, "bizden değildir" diye nitelemiş ve ötelemiştir.[514]

İki Dostun Çekişmesi

Bir gün Peygamber Efendimiz ashâb-ı güzîn efendilerimizle oturuyordu. O sırada Hz. Ebû Bekir'in telâşla geldiği görüldü. Nebiyy-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem onun bu halini görünce:

"Ebû Bekir biriyle çekişmiş olmalı!" buyurdu. Hz. Ebû Bekir geldi, selâm verdi ve:

"Yâ Resûlallah! Hattâb'ın oğlu Ömer ile aramızda bir anlaşmazlık oldu. Onunla çekişirken kendisine haksızlık ettim. Sonra yaptığıma pişman oldum ve Ömer'den beni bağışlamasını diledim. Fakat o buna yanaşmadı. Ben de bunun üzerine huzûruna geldim" dedi.

Peygamber-i Zîşân Efendimiz ona üç defa:

"Allah seni bağışlasın, Ebû Bekir!" buyurdu.

Öte yandan Hz. Ömer de yaptığına pişman oldu ve doğru Hz. Ebû Bekir'in evine gitti:

"Ebû Bekir evde mi?" diye sordu. Ona:

"Evde yok" dediler. O da doğruca Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin huzûruna geldi ve ona selâm verdi.

Bu sırada Nebîler Sultânı Efendimiz'in mübârek yüzü yavaş yavaş değişmeye başladı. Onun öfkelendiğini farkeden Hz. Ebû Bekir, Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellemin Hz. Ömer'i azarlamasından korktu. Hemen iki dizinin üzerine çöktü ve iki defa:

"Vallahi Yâ Resûlallah! Bu işte haksız olan bendim" dedi.

İki Cihân Güneşi Efendimiz ashâb-ı kirâma hitâben şunları söyledi:

"Biliyorsunuz ki, Allah beni size peygamber göndermişti. Fakat siz beni yalanlamıştınız. Bana Ebû Bekir inanmıştı ve beni hem canıyla, hem de malıyla desteklemişti. Artık bu dostumu bana bırakırsınız değil mi?" Allah'ın Resûlü "Artık bu dostumu bana bırakırsınız değil mi?" cümlesini iki defa tekrarladı.

O günden sonra hiç kimse Hz. Ebû Bekir'i incitecek bir şey yapmadı.[515]

DİN KARDEŞLERİMİZİ SEVMELİYİZ

Müslümanın pek güzel özelliklerinden biri:

Sevdiğini Allah için sevmektir. Diğeri de:

Sevmediğini Allah için sevmemektir.

Peygamber Efendimiz böyle buyurmuştur.[516]

Müslümanlar birbirlerini bir menfaat için değil, Allah rızâsı için sevmelidir.

Zaten onlar birbirini sevmedikçe îmân etmiş sayılmazlar.[517]

Aramızda dinini güzelce yaşayan samimi Müslümanlar vardır. Onları bulmalı, kendileriyle dost ve kardeş olmalıdır.

Sevmediği kimseyi de çıkarına engel olduğu için değil, Allah'ın dinine ve Resûlü'ne karşı olduğu için sevmemeli, hattâ böylesi kimselere buğzetmelidir.

Birbirini Allah İçin Sevenler

Fahr-i Kâinât Efendimiz birbirini Allah için sevenlerle ilgili çeşitli müjdeler vermiştir. Buna göre:

Kıyâmet gününde, birbirini Allah için sevenlerin yüzleri dolunay gibi parlayacaktır.

Onların alınlarında: "Bunlar birbirlerini Allah için sevenlerdir" diye yazacaktır.

Onlar, Allah'ın Arş'ının gölgesinde gölgelenecek, cennetlikler de onları hayran hayran seyredecektir.[518]

Yine Fahr-i Cihân Efendimiz'in haber verdiğine göre, Allah Teâlâ kıyâmet gününde:

"Nerede benim rızâm için birbirlerini sevenler?" diye soracak. Sonra da şöyle buyuracak:

"Gölgemden başka gölgenin bulunmadığı bugün, onları kendi Arş'ımın gölgesinde gölgelendireceğim."[519]

Bu konuda Peygamber aleyhisselâmdan çok şey öğrendik. O bize, sevdiğini Allah için sevmenin, samimi bir îmânın göstergesi olduğunu öğretti.

Sevdiğini Allah için seven kimsenin, îmânın zevkini tadacağını haber verdi.[520]

Sevdiğini Söylemek

Din kardeşleri birbirini Allah için sevmelidir ve sevgilerini birbirine söylemelidir. Böylece muhabbetleri daha da artacaktır. Ne demişler: Değirmen iki taştan, muhabbet iki baştan. Sevgi tek taraflı olursa zayıf kalır. Karşılıklı muhabbet kardeşliği daha da güçlendirir.

"Ben seni Allah için seviyorum" demenin önemi konusunda şu hadîs-i şerîfe kulak verelim:

Bir gün sahâbeden biri, Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz'in yanında oturuyordu. O sırada yoldan bir adam geçti. Nebiyy-i Ekrem Efendimiz'in yanında oturan sahâbî, yolda giden adamı göstererek:

"Yâ Resûlallah! Ben şu adamı seviyorum" dedi. Allah'ın Resûlü ona*:*

"**Peki, kendisini sevdiğini ona söyledin mi**?" diye sordu. Adam:

"Hayır, söylemedim." dedi. Bunun üzerine Peygamber aleyhisselâm:

"**Onu sevdiğini kendisine bildir!"** buyurdu.

Adam hemen kalktı, sevdiği şahsın arkasından yetişti ve ona:

"Kardeşim! Ben seni Allah için seviyorum!" dedi. O adam da:

"Beni Kendisi için sevdiğin Allah da seni sevsin!" diye karşılık verdi.[521]

Güzel bir söze, güzel bir karşılık ne kadar güzel değil mi?

Din Kardeşini Kendine Tercih Etmek

Din kardeşliğinin ilk şartı, kardeşini kendine tercih etmektir. Meselâ almak istediği bir şeyi din kardeşi de arzu ediyorsa, ona öncelik tanımalıdır.

Ashâb-ı kirâm efendilerimiz, Müslüman kardeşlerini her zaman kendilerine tercih ederlerdi.

Peygamber Efendimiz'in vefâtından üç yıl sonra, yani hicretin 15. yılında Bizanslılarla Yermük Savaşı yapıldı. Ashâb-ı kirâmdan Ebü'l-Cehm el-Adevî, bu savaşta yaşadığı bir olayı şöyle anlattı:

Yermük Savaşı'nın yapıldığı gündü. Savaş bitince, savaş yerinde amcamın oğlunu aramaya çıkmıştım. Elimde de bir su kabı vardı. Kendi kendime:

"Ona ölmeden önce yetişirsem su içirir, yüzünü yıkarım" dedim. Amcamın oğlunu bulduğumda can vermek üzereydi.

"Su içmek ister misin?" diye sordum. İsterim diye işaret etti. O sırada "Âh!" diye bir ses duyuldu. Amcamın oğlu, suyu ona götür diye işaret etti. Onun yanına vardım, bir de ne göreyim: Amr ibni Âs'ın kardeşi sahâbeden Hişâm ibni Âs değil mi? Ona:

"Hişâm su içmek ister misin?" diye sordum. O sırada: "Ah!" diye bir ses daha duyuldu. Hişâm, suyu ona götür diye işaret etti.

O zâtın yanına vardığımda, suyu içmeden rûhunu teslim etti. Hemen Hişâm'ın yanına döndüm; bir de baktım, o da hayata gözlerini yummuş. Bu defa amcamın oğlunun yanına koştum; baktım, o da Mevlâ'sına kavuşmuş.[522]

Ashâb-ı güzîn efendilerimiz çok büyük, çok fedâkâr insanlardı. Ölmek üzereyken bile, daha muhtaç olan kardeşlerini kendilerine tercih ederlerdi. Allah hepsinden râzı olsun.

Din Kardeşini Sevmek

Değerli insan, sadece yeme-içme gibi dünyevî işlerde din kardeşini kendine tercih etmez. Sevdiği kardeşini daha çok sever ve onu kendisinden de ileri tutar. Bakınız, Peygamber-i Zîşân Efendimiz bu konuda ne buyurmuş:

“Birbirini Allah için seven iki kimseden en çok sevap kazananı, kardeşini daha çok sevendir.”[523]

Bir de din kardeşini, yaptığı bir yanlıştan dolayı hemen terketmemeli, ona değil, yaptığı hataya, günaha kızmalıdır. Çünkü kusursuz dost arayan, dostsuz kalır. Ne demiş büyüklerimiz: “Yârsız kalır cihânda ayıpsız yâr isteyen!”

Öyleyse yanlışını gördüğümüz kardeşimizi terketmek yerine onunla görüşüp hatasından dönmesine yardım edelim. Kendisine destek ve duâcı olalım.

Sevgide Ölçülü Olmak

İnsan her konuda ölçülü olmalı ve orta yolu tutmalıdır. Severken de, nefret ederken de aşırılıktan uzak durmalıdır. Peygamber Efendimiz’in söylediği veya Hz. Ali’nin eskilerden naklettiği belirtilen güzel bir söz vardır:

“Sevdiğini ölçülü sev, belki bir gün düşmanın olur.

Sevmediğin kimseden de ölçülü nefret et, belki bir gün dostun olur.”[524]

Hz. Ömer de bu konuya vurgu yapmış,

“Sevgin aşırı, nefretin yok edici olmasın!” demiştir. Yani birinden nefret ederken onun büsbütün perişan olmasını istememelidir.

“Fazla sevginin ne zararı var?” denebilir. Peygamber Efendimiz aşırı sevginin zararını şöyle belirtmiştir:

“Bir şeyi haddinden fazla sevmen, seni kör ve sağır eder.”[525]

Hediyeleşmek

Dostluğu çeşitli vesilelerle beslemeli, büyütmeli, geliştirmelidir. Dostluğu artıran şeylerden biri de birbirine hediye vermektir. Sevgili Peygamberimiz:

“Birbirinizle hediyeleşin ki, sevginiz artsın.”[526] buyurmuştur.

Allah’ın Resûlü hem verilen hediyeyi kabul ederdi, hem de hediye verene, mümkün mertebe daha değerli bir hediye ile karşılık vermeye çalışırdı.

Hediyeleşmenin sevgiyi besleyeceğini, kalbteki kin ve nefreti yok edeceğini söylerdi.[527]

Hediye veren, hediyesinin karşılığını beklememelidir.

Bir de çok kıymetli hediye vererek dostunu zor durumda bırakmamalı, hediyesiyle onu ezmemelidir.

Hediye alan ise memnuniyetini bir şekilde göstermeli ve hediye verene mutlaka teşekkür etmelidir.

Sır Saklamak

Müslüman sır saklamayı bilmelidir. Çünkü sır bir emânettir.

Esasen insan sırrını kimseye açmamalıdır. “Sırrını düşman bilmesin der isen dostuna açma!” demişler. Fakat bazıları dost bildiği kimseye sırrını açmakta sakınca görmez.

Böyle bir durumda, kendisine bir sır emânet edilen kimse o sırrı saklamalıdır. Çünkü emânete hıyânet olmaz.

Müslümanın kalbi âdetâ bir sır kabristanıdır. Ona verilen sır, kendisiyle birlikte kabre gider. Hem kardeşliğin, hem insanlığın, hem mertliğin gereği budur. Sırrını öğrendiği kimse ile arası bozulsa bile, onun sırrını saklamalıdır. Çünkü bir kimse, Peygamber Efendimiz'in buyurduğu gibi:

"Kendisi için istediği şeyi, din kardeşi için de istemedikçe, gerçek anlamda îmân etmiş olamaz."[528]

Yine Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz'in buyurduğuna göre, bir kimse bir söz söyledikten sonra, "Acaba bir duyan oldu mu?" diye sağa sola bakınırsa, o söz sırdır, emânettir.[529]

Rabbim bizleri, kendisine açılan sırrı emânet bilenlerden eylesin!

Sevdiğine Vefâ Göstermek

Din kardeşini hayatta iken de, öldükten sonra da sevmelidir. Dostunun ölümünden sonra onun ailesiyle, çocuklarıyla ilgilenmeli, onlara yardımcı olmalı, sıkıntılarını gidermeye çalışmalıdır.

Dostunun sevdiği kimseleri de sevmelidir. Peygamber Efendimiz sevgili hayat arkadaşı Hz. Hatice'nin vefâtından sonra, onun arkadaşlarını da gözetirdi. Kendisine bir hediye geldiği zaman şöyle buyururdu:

"Onu falan hanıma götürün, o Hatice'yi severdi."[530]

Dostunun düşmanlarıyla dost olmamalı ve onları sevmemelidir.

Allah İçin Sevmenin Güzelliği

Şimdi Peygamber Efendimiz'e kulak verelim:

Adamın birinin, bir başka köyde arkadaşı vardı. Bir gün onu ziyâret etmek için yola çıktı. Allah Teâlâ, meleklerinden birine bir görev verdi. Bunun üzerine o melek bu adamın önüne çıktı ve:

"Yolculuk ne tarafa?" diye sordu. Adam:

"Falan köyde bir kardeşim var, onu ziyârete gidiyorum" dedi. Melek:

"O adamdan alıp vereceğin bir şey mi var?" diye sordu. Adam:

"Hayır, öyle bir şey yok. Ben onu sırf Allah rızâsı için seviyorum, onun için de ziyâretine gidiyorum" dedi.

Bunun üzerine melek ona şunu söyledi:

"Sen o kardeşini nasıl seviyorsan Allah da seni öyle seviyor.

Ben sana bu müjdeyi vermek için Allah Teâlâ'nın gönderdiği elçisiyim."[531]

İNSANLARLA OTURUP KALKARKEN NELERE DİKKAT ETMELİ?

Güzel dinimiz, hayatımızı düzene koymuştur. İnsanlarla birlikte yaşarken neleri yapmamız, nelerden uzak durmamız gerektiğini, kısacası birbirimizle nasıl geçineceğimizi öğretmiştir. Şimdi bunları öğrenmek üzere kulağımızı ve kalbimizi açalım:

Bir Eve Girerken Ev Sahibinden İzin İstemelidir

Bir başkasının evine girmek isteyen kimse, önce ev sahibinden izin isteyecektir.[532]

Diyelim ki biri, ziyâret etmek istediği kimsenin kapısını veya zilini çaldı. Fakat içeriden ses gelmedi. O zaman kapıyı ikinci defa çalabilir. Yine ses gelmiyorsa, üçüncü defa da çalabilir. Kapıyı üç defa çaldığı halde cevap alamamışsa, orada beklemeyecek, dönüp gidecektir.

Neden?

Çünkü ya ev sahibi evde yoktur veya ziyâretçi kabul etmeye müsâit değildir.

Fahr-i Âlem Efendimiz bu durumu şöyle bildirmiştir:

“Sizden biri üç defa izin isteyip de, kendisine izin verilmezse geri dönsün.”[533]

Bu konuda sık yapılan yapılan hatalardan biri de şudur:

Adam kapının zilini çalıyor. Ev sahibi “Kim o?” diye sorduğunda, “Ben!” diye cevap veriyor.

İyi de kardeşim sen kimsin?

İşte böyle bir yanlışa düşmemek için, “Kim o?” diye sorulduğunda zili çalan kimse: “Ben falanım” diye adını söyleyerek kendisini tanıtacaktır. [534] O zaman izin verilirse içeri girecek, verilmezse dönüp gidecektir.

Dinimiz, bir yere veya birinin yanına girerken ondan izin istemeye çok önem vermiştir.

Bir evlât annesinin veya babasının yahut her ikisinin yatak odasına girerken onlardan izin isteyecektir.

Hattâ bir insan erkek kardeşinin veya kızkardeşinin odasına girerken de onlardan izin isteyecektir.[535]

İnsanlarla Görüşürken Yapılması Gerekenler

Bir topluluğa giderken güzel bir kıyâfet giymelidir.

Gittiği mecliste boş bulduğu yere oturmalıdır.

Kesinlikle birini kaldırıp onun yerine oturmamalıdır.

Ev sahibi veya mecliste bulunanlar, oturması için bir yer gösterirlerse oraya oturmalıdır.

Peygamber Efendimiz, bir mecliste yanyana oturan iki kişinin arasına izinleri olmadan girmeyi, böylece onları birbirinden ayırmayı yasaklamıştır.[536]

İki kişi konuşurken yanlarına kesinlikle sokulmamalıdır.

Allah'ın Elçisi, insanların birbirini görmesine ve konuşmasına engel olacak şekilde bir meclisin orta yerine oturmayı da yasaklamıştır.[537]

Müslümanların bir yerde ayrı ayrı kümeler hâlinde değil, bir halka oluşturup, birbirinin yüzünü görecek şekilde oturmalarını tavsiye etmiştir.[538]

Bir mecliste konuşulan konular, orada bulunanlara emânet edilmiş bir sır sayılır. Başkalarının duyması istenmeyen sözleri kimseye söylememeli, emânete hıyânet etmemelidir.

Bir mecliste büyüklere, özellikle âlimlere saygılı davranmalı, başköşeyi onlara bırakmalıdır.

Sevgili Peygamberimiz, vücudun bir kısmı güneşte, bir kısmı gölgede kalacak şekilde oturmayı sağlığa aykırı bulmuş, ya tamamen gölgede veya tamamen güneşte oturmayı tavsiye buyurmuştur.[539]

Büyükler konuşurken onları dinlemeli, onların yanında gereğinden fazla konuşmamalı, yürürken de onların önüne geçmemelidir.

Bir meclisten kalkıp gitmek isteyen, yanındakilerden izin istemeli ve "selâmün aleyküm" diye selâm vererek oradan ayrılmalıdır.[540]

Bir kimse oturduğu yerden bir sebeple kalkabilir. Sonra tekrar dönüp geldiğinde, kendi yerine oturma hakkına sahiptir. [541] Böyle birinin oturduğu yerden kalkmasını fırsat bilip hemen onun yerine oturmamaldır.

Peygamber Efendimiz bir meclise gittiği zaman kendisi için ayağa kalkılmasını istemezdi.

Fakat Efendimiz'in bazı tavsiyelerinden ve büyüklerimizin uygulamalarından şunu öğreniyoruz. Bir meclise:

Bir âlim,

Sâlih bir insan,

Yaşlı bir zât,

Ezberlediği Kur'ân-ı Kerîm'i unutmayıp onun emir ve yasaklarına uygun yaşayan bir hâfız,

Ve âdil bir yönetici geldiği zaman, onların ilmine, yaşına, güzel yaşayışına, Kur'ân-ı Kerîm'e değer vermesine ve güzel yönetimine hürmeten ayağa kalkmakta bir sakınca yoktur.

Hattâ Peygamber Efendimiz böyle yapılmasını tavsiye buyurmuştur.[542] Saydığımız bu insanlara değer verme işi dünyevî bir çıkar için değil, sırf Allah rızâsı için yapılacaktır.

Bazı âlimler ise, insanın sadece annesi ve babası için ayağa kalkacağını, başkaları için

ayağa kalkmaya gerek olmadığını söylemişlerdir. Bu âlimlere göre Peygamber Efendimiz'in kendisi için ayağa kalkılmasını istemeyişi bunu gösterir.

Bir Meclisten Ayrılırken

Peygamber Efendimiz, bir meclisten kalkılacağı zaman, son söz olarak şöyle duâ edilmesini tavsiye buyurmuş ve bu duânın o mecliste işlenen hatâları (küçük günahları) örteceğini söylemiştir:

سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ،
أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

Sübhâneke Allahümme ve bihamdike, eşhedü en lâ ilâhe illâ ente, estağfiruke ve etûbu ileyke

"Allahım! Seni her türlü noksan sıfatlardan tenzih ederim, Sana hamdederim. Senden başka bir ilâh olmadığını kesinlikle belirtirim. Senden beni bağışlamanı diler ve Sana tövbe ederim."[543]

Bir Yere Girmek İçin

Bir sahâbî yeni Müslüman olmuştu. Güzel dinimizin görgü kurallarını henüz yeterince öğrenmemişti. Bir gün Peygamber Efendimiz'i ziyâret etmek için evine gitti. İçeri seslenerek:

"Girebilir miyim?" dedi.

Onun sesini duyan Nebîler Sultânı Efendimiz hizmetkârına şöyle buyurdu:

"Dışarı çık da, şu zâta bir eve girmek için nasıl izin alması gerektiğini öğret! Ona söyle, önce 'es-Selâmü aleyküm' diye selâm versin. Ardından da 'Girebilir miyim?' diye izin istesin!"

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin hizmetkârına söylediği sözleri duyan o zât ne yapması gerektiğini öğrenmişti. Hizmetçinin gelmesini beklemeden:

"es-Selâmü aleyküm, girebilir miyim?" diye izin istedi.

Server-i Enbiyâ Efendimiz izin verince de içeri girdi.[544]

KİMSEYE YÜZ SUYU DÖKMEMELİ

Allah bizi nâmerde, merde, hiçbir ferde muhtaç etmesin. Hattâ sağ gözü sol göze muhtaç eylemesin. Fakat şu dünyada herkes bir başkasına muhtaç olabilir. Çünkü düşmez kalkmaz bir Allah'tır. Kimseye muhtaç olmayan sadece O'dur.

İnsan ihtiyâcını yalnız Allah'a arzetmeli, ne isteyecekse O'ndan istemelidir.

Rabbimiz, ihtiyâcını sadece Kendisine açan kulunu kimseye muhtaç etmez. Bakınız, Peygamber Efendimiz'in yaşadığı o kutlu çağda ne olmuştu:

Kanâat Bir Hazinedir

Bir gün bazı Müslümanlar, birtakım ihtiyaçlarını arzetmek için Peygamber Efendimiz'in huzûruna çıktılar, dertlerini anlattılar ve ondan yardım istediler.

O günlerde Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz'in elinde onların ihtiyaçlarını karşılayacak bir şeyler vardı. O da onlara elinde olanı verdi.

Siz de çok iyi bilirsiniz ki, sevgili kardeşlerim, bazı insanların gözü kolay kolay doymaz. Nebiyy-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelenler de aldıklarıyla yetinmediler. Allah'ın Elçisi'nden daha fazla şeyler istediler. Nebîler Sultânı Efendimiz, elinde avucunda olanları onlara dağıttı. Artık vereceği bir şey kalmayınca şöyle buyurdu:

"Şayet yanımda size verebileceğim daha başka şeyler olsaydı, onları sizden esirgemez, verirdim. Fakat şunu bilin ki, **bir kimse başkasına el açmazsa, kendisine gerekli olmayan bir şeyi insanlardan istemezse, Allah Teâlâ ona gönül zenginliği verir ve onu kimseye muhtaç etmez**."[545]

Demek ki insan elinde bulunanla yetinmelidir. Aza kanâat etmelidir. Bugün buldum bugün yerim, yarına Allah kerîm demeli ve kimseye yüzsuyu dökmemelidir. Şunu da unutmamak gerekir ki, aza kanâat etmeyen çoğu hiç bulamaz.

Alan Değil, Veren Olmalı

Sevgili Peygamberimiz bizi istemeye, almaya değil, vermeye teşvik etmiş ve:

"**Veren el, alan elden hayırlıdır**" buyurmuştur.[546]

Bu, şu demektir: Çalışıp kazanan ve ihtiyaç sahiplerine yardım eden kimse, o yardımı alan kimselerden Allah katında daha değerlidir, daha üstündür.

Bir defasında Fahr-i Âlem Efendimiz bir kısım sahâbîlerinden bazı konularda söz almıştı. Buna göre o sahâbîler, kendilerinin yapabilecekleri bir şeyi başkasından istemeyeceklerdi.

Onlar sözlerine sâdık insanlardı. Bu sebeple verdikleri sözde durdular. Bineklerinin üzerinde giderken kamçıları yere düşerdi de, onu yaya gidenlerden istemez, aşağıya atlayıp kamçılarını kendileri alırlardı.[547]

Ne yazık ki bazı kimseler, insanlardan istemeyi alışkanlık hâline getiriyorlar. Bu yüzden de kendilerinin yapabileceği bir şeyi başkalarından istiyorlar. Bu çok kötü bir huydur. Peygamber Efendimiz bizi ne güzel uyarmıştır:

“Dünyaya gönül bağlama ki, Allah seni sevsin.

İnsanların eline bakma ki, halk seni sevsin.”[548]

Evet, insan mecbur kalmadıkça kimseden bir şey istememeli, kendi yağıyla kavrulmalıdır. Şahsiyetli insan böyle davranır.

Allah, sağ eli sol ele muhtaç eylemesin. Adamın kazancı ihtiyaçlarını karşılamıyorsa, delik büyük yama küçükse, işte bu yüzden bizden bir şey istemek için kapımıza gelmişse, bizim de onun ihtiyacını giderecek imkânımız varsa, ona mutlaka yardım etmeliyiz.

Ne demişler: “Kurt bunalır ahıra düşer, insan bunalır kahıra düşer.” Biz de sıkıntıya düşen kardeşimizin elinden tutmalı, sıkıntısını gidermeye çalışmalıyız. Çünkü iyi dost kara günde belli olur.

İyilik Edene Teşekkür Etmek

Birinden yardım gören kimse, kendisine yardım edene mutlaka teşekkür etmelidir. Zira Müslüman nezâketi bunu gerektirir. Çünkü Fahr-i Kâinât Efendimiz’in buyurduğuna göre, kendisine yapılan iyiliğe teşekkür etmeyen kimse, Allah’a da şükretmemiş olur.[549]

Daha açık söyleyelim:

Bir insan, kendisine yapılan iyiliği görmezden gelir, iyilik yapana teşekkür etmezse, o kimse kıymet bilmeyen biridir. Allah Teâlâ öyle nankörlerin Kendisine şükretmesine değer vermez.

Yüce Rabbimiz, iyiliğin karşılığının iyilik olduğunu söylüyor.[550] Ama maddî gücü bulunmayan kimse, iyiliğe iyilikle karşılık veremeyebilir. O zaman onun yapması gereken iki şey vardır:

Birincisi, kendisine iyilik yapana duâ etmektir.

İkincisi de, gördüğü iyiliği başkalarına da söylemektir. Çünkü iyiliğini gördüğü kimseye, Fahr-i Cihân Efendimiz’in buyurduğu gibi:

“Allah seni hayırla mükâfatlandırsın (cezâkellâhu hayran)” diye duâ etmek de bir teşekkür şeklidir.

Bu kadarını da yapmayan kimse, gördüğü iyiliğe nankörlük etmiş olur.[551]

Allah Teâlâ’ya en çok şükreden kimseler, dilinden teşekkür sözü düşmeyenlerdir.[552]

Kendisinden daha üstün olanlara bakıp, onların sahip olduğu şeyleri isteyenler kanâatsiz insanlardır. Hâlbuki Peygamber Efendimiz bize:

“Sizden daha aşağıda olanlara bakın, sizden daha yukarıda olanlara bakmayın!” buyurmuştur.[553]

Kendilerinden daha yukarıda olanlara bakıp onlara özenenler hem kanaat etmeyen, hem de şükretmeyenlerdir.

Kimseden Bir Şey Almadı

Hakîm ibni Hizâm, Hz. Hatice'nin kardeşinin oğluydu. Kureyş kabilesinin ileri gelenlerindendi. İslâmiyet gelmeden önce Peygamber Efendimiz'in yakın dostuydu. Böyle olmasına rağman ancak Mekke fethinde Müslüman oldu. Onun konumuzla ilgili hoş bir hikâyesi vardır. Bunu kendisinden dinleyelim:

Bir defasında Nebîler Sultânı Efendimiz'den para pul cinsinden bir şeyler istedim. Hemen verdi. Bir daha istedim, yine verdi. Üçüncü defa bir daha istedim, tekrar verdi. Sonra da bana şöyle buyurdu:

"**Ey Hakîm! Şu mal var ya! Bu çok çekicidir, tatlıdır.**

Kim bu malı açgözlülük yapmadan alırsa, onun bereketini görür.

Kim de onu aşırı bir istekle alırsa, bereketini göremez.

Mala düşkün kimse, yiyip içip de bir türlü doymayan obura benzer.

Veren el, alan elden hayırlıdır."

Ben bu sözleri duyunca ona dedim ki:

"Ey Allah'ın Resûlü! Seni hak Peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, ölünceye kadar senden başka kimseden bir şey almayacağım."

Hakîm ibni Hizâm dediğini yaptı. Hz. Ebû Bekir halîfe olunca Hakîm'i çağırdı ve kendisine ganimet malından hisse vermek istedi. Fakat Hakîm kabul etmedi.

Daha sonra Hz. Ömer halîfe oldu, o da Hakîm'i kendisine maaş bağlamak için çağırdı. O yine gidip almadı. Bunun üzerine Hz. Ömer insanlara:

"Ey müslümanlar!" dedi. "Ben, Hakîm'e şu ganimetten Allah'ın ona ayırdığı hissesini veriyorum, fakat o almak istemiyor."

Hakîm ibni Hizâm, Nebiyy-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellemin vefâtından sonra, ölünceye kadar kimseden bir şey almadı.[554]

Allah ondan râzı olsun.

ALLAH’A ŞÜKRETMELİYİZ

Yüce Rabbimiz bize o kadar çok şey verdi ki, bunları saymakla bitiremeyiz:

El verdi ayak verdi,

göz verdi kulak verdi,

dil verdi dudak verdi.

Verdiği bu nimetlerle tutmayı, gitmeyi, görmeyi, duymayı, tatmayı ve konuşmayı sağladı.

Cenâb-ı Mevlâ bize hesapsız nimetler bağışladı. Bunlara karşılık bizden sadece şükretmemizi istedi.

Ne yazık ki herkes şükretmiyor. Şükredebilmek için kanaat sahibi olmalı, elindekiyle yetinmesini bilmelidir. Buldukça bunamamalıdır. Şüphesiz ki kanaat, tükenmez hazinedir.

Kısacası kanâatkâr olmak en güzel şükürdür.[555]

Kul, sahip olduğu aza şükredince “şâkir” olur. Rabbimiz’in güzel isimlerinden biri “Şekûr”dur. Yani az iyiliğe çok mükâfat verendir.

Demek ki kul elindekine şükrederse, Rabbi de onun yaptığı az iyiliğe çok mükâfat verir. Ne güzel bir uyum!

Şükretmek için bir para harcamak gerekmiyor. Biz yine O’nun verdiği dille, dudakla şükrediyoruz.

Birinci görevimiz Allah’a îmân etmektir.

İkinci görevimiz O’nun verdiklerine şükretmektir.

Kendisine îmân eder, sonra da şükredersek, Rabbimiz bizden hoşnut olacağını ve bize azap etmeyeceğini müjdeliyor[556]

Gözümüzü doyuracak bir müjde daha veriyor:

Şayet verdikleri sebebiyle Kendisine şükredersek, bize olan nimetini artıracağını va’dediyor.[557]

Nasıl Şükretmeliyiz?

Her şey bize Allah’ın varlığını hatırlatır. Dikkatle bakarsak, gördüğümüz her şeyde O’nun varlığını hissederiz. Yarattığı güzelliklere hayran kalırız. Her yaptığında bir hikmet bulunduğunu anlarız.

İşte o zaman Rabbimiz’e **kalbimizle şükretmiş oluruz**.

Kulluğumuzu farkedince, Rabbimiz’in güzel isimlerini dilimizden düşürmeyiz. O’nu hep zikreder, Kendisine duâ ederiz.

O zaman da **dilimizle şükretmiş oluruz**.

Bu noktaya gelince, Rabbimiz’in bize verdiği her şeyi, her organı yerli yerinde

kullanmaya başlarız.

O vakit de **bedenimizle şükretmiş oluruz**.

Şükretmenin Güzelliği

Güzel kardeşlerim! Allah'a şükretmek çok değerli bir şeydir. Bu sebeple kalbimiz ve dilimizle hep Allah'ı anmalıyız, O'na şükretmeliyiz. Kendisine şükretmek için bile O'nun yardımını istemeliyiz.

Bir gün Peygamber Efendimiz sahâbîsi Muâz ibni Cebel radıyallahu anha "Seni seviyorum!" diye iltifât buyurdu. Ardından da ona her namazdan sonra şöyle duâ etmesini tavsiye etti:

اَللّٰهُمَّ أَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ، وَشُكْرِكَ، وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ

Allâhümme eınnî alâ zikrike, ve şükrike, ve husni ibâdetik

"Allahım! Seni zikretmek, **Sana şükretmek** ve Sana güzelce kulluk etmekte bana yardım eyle!"[558]

Peygamber Efendimiz'den öğrendiğimize göre bir şey yedikten, içtikten sonra "elhamdülillâh" demek Allah Teâlâ'yı hoşnut eder.[559]

Zaten yediğimiz, içtiğimiz nimetleri veren O değil mi? Demek ki nimeti vereni unutmamak gerekiyor. Tavuk bile su içerken göğe bakar. Biz, Cenâb-ı Hakk'ın üzerimizdeki lütuf ve ihsânını nasıl hatırlamayız?

Aslında her şey bize Rabbimiz'i hatırlatıyor.

Öyle yüce bir Rabbimiz var ki, sevinince şükretmemiz O'nu memnun ediyor. Başımıza gelen sıkıntıya sabretmemiz yine O'nu memnun ediyor.[560]

Şükreden Kul

Peygamber Efendimiz geceleyin uyanıp kalkar, abdestini alır, sonra teheccüd namazı kılmaya başlardı.

Saatler boyunca ibadet ederdi.

Uzun süre ayakta durduğu için de mübârek ayakları şişerdi. Hem hanımları hem ashâb-ı kirâmı onun bu haline pek üzülürdü. Bir gün ona:

“Yâ Resûlallah! Allah Teâlâ senin geçmiş ve gelecek bütün hatâlarını bağışlamışken niçin kendine bu kadar eziyet ediyorsun?” dediler. Allah’ın Resûlü onlara şu cevâbı verdi:

“Bana olan bunca lütuflarından dolayı Allah’a çok şükreden bir kul olmayayım mı?”[561]

MİSÂFİRE İKRÂM ETMELİ

Misâfire ikrâm etmek, peygamber ahlâkıdır.

Çok iyi bildiğimiz gibi, İbrâhim aleyhisselâm misâfiri ve misâfire ikrâm etmeyi pek severdi. Bu sebeple ona “misâfir babası” denmişti.[562]

Misâfire ikrâm etmek, peygamber ahlâkı olduğu için, İki Cihân Güneşi Efendimiz:

“Allah’a ve âhiret gününe îmân eden misâfirine ikrâm etsin” buyurmuştu.[563]

Onun içindir ki bizim milletimiz misâfire farklı bir gözle bakmış ve ona “Tanrı misâfiri” demiştir.

Misâfire Nasıl Davranmalı?

Misâfire güler yüz göstermeli, tatlı söz söylemelidir. Evinde, elinde olanı ona ikrâm etmelidir. Misâfire yapılan hiçbir ikrâm israf sayılmaz.

Misâfire ikrâm edecek bir şeyi olmayanlar için atalarımız:

“Arpa unun yoksa, tatlı dilin de mi yok?” demişler. Çünkü en değerli ikrâm tatlı dildir. İnsanın eti yenmez, derisi giyilmez, tatlı dilinden başka nesi var? İşte bundan dolayı tatlı dil gibi değerli bir ikrâmı kimseden esirgememelidir.

Bazı misâfirler son derece rahat olur. Bazısı da sıkılgan ve utangaç olur. Sıkılgan olanlar önlerine getirileni yemeye çekinirler. Ev sahibi onların çekingenliğini gidermek için güzel sohbet konuları bulmalı, anlatacağı fıkra ve hikâyelerle utangaç misâfirini rahatlatmalıdır.

Daha fazla yemesi için misâfire iki-üç defa teklifte bulunmalı, fakat ona abartılı bir şekilde: “Allah’ını seversen ye!” gibi sözlerle ısrar etmemelidir.

Misâfirin yemesi-içmesi göze batmamalıdır. Adam önüne getirileni siliyor, süpürüyor diye düşünmemelidir. Atalarımızın dediği gibi: Misâfir on kısmetle gelir, birini yer, dokuzunu bırakır.

Bir de ev sahibi, misâfirlerden bir ikisiyle fısıldaşarak konuşmamalıdır. Böyle yapılırsa diğer misâfirleri rahatsız olur.

Misâfirin gönlü nâzik olduğu için, ev sahibi misâfirinin güceneceği bir davranışta bulunmamalıdır.

Ev sahibi, misâfiri giderken onu kapıya kadar uğurlamalı, evini şereflendirdiği veya dâvetine icâbet ettiği için kendisine teşekkür etmelidir.

Peygamber Efendimiz’in buyurduğu gibi misâfirlik üç gündür. Ev sahibi ilk gün misâfiri elden geldiğince ağırlamalı, diğer günler ise her zaman evde pişeni ikrâm etmelidir.

Misâfir Ne Yapmalı?

Misâfir de, ikrâmları dolayısıyla ev sahibine teşekkür etmelidir.

Resûlullah Efendimiz, kendisine yemek ikrâm eden ev sahibine şöyle duâ ederdi:

أَفْطَرَ عِنْدَكُمُ الصَّائِمُونَ، وَأَكَلَ طَعَامَكُمُ الْأَبْرَارُ،

وَصَلَّتْ عَلَيْكُمُ الْمَلَائِكَةُ

Eftara indekümüs sâimûn, ve ekele taâmekümül ebrâr, ve sallet aleykümül melâike

“Evinizde oruçlular iftâr etsin. Yemeğinizi sâlih insanlar yesin. Melekler size duâ etsin.”[564]

Peygamber Efendimiz’in belirttiğine göre, bir kimsenin sofrası misâfire açık olduğu sürece, melekler:

“Allahım! Bu kulunu bağışla!” diye ev sahibine duâ ederler.[565]

Dâvete İcâbet Etmelidir

Din kardeşleri birbirlerini çeşitli vesîlelerle yemeğe dâvet ederler. Mâzereti bulunan kimse bu dâvete gitmeyebilir. Ama önemli bir mâzereti bulunmayan, din kardeşini memnun etmek için onun dâvetine katılmalıdır. Nitekim atalarımız da “çağrılan yere erinme, çağrılmayan yere görünme” demişlerdir. Büyüklerimiz yine aynı anlamda olmak üzere, “gel denilen yere gitmeye âr eyleme, gelme denilen yere gidip de yerini dar eyleme!” diye nasihat etmişlerdir. Bunlar pek değerli öğütlerdir.

Dâvet eden kimse fakir veya orta halli olabilir. Sofrasında değerli yiyecekler bulunmayabilir. Öyle de olsa, onun gönlünü hoş etmek için dâvetine icâbet etmelidir.

Bizim bu konuda da örneğimiz Peygamber Efendimiz’dir. O, basit görülen paça yemeğine bile dâvet edilse, bu dâveti kabul edeceğini söylerdi.[566]

Misâfir, ev sahibi kendisini nereye buyur ederse oraya oturmalıdır.

İkrâm edileni yemeli, kesinlikle yemekte kusur aramamalıdır.

Allah’ı Memnun Eden Davranış

Bir gün bir adam, Peygamber sallallahu aleyhi ve selleme gelerek aç olduğunu söyledi. Allah’ın Resûlü sırayla bütün hanımlarına haber saldı ve yiyecek bir şey göndermelerini istedi. Fakat hepsi de yemin ederek evde sudan başka bir şey bulunmadığını söylediler. O zaman Resûl-i Ekrem ashâbına dönerek:

“Bu gece bu şahsı kim misâfir etmek ister?” diye sordu. Ensârdan biri:

“Ben misâfir ederim” dedi ve o yoksulu alıp evine götürdü.

Eve varınca hanımı ona, evde sadece çocuklara yetecek kadar yiyecek bulunduğunu söyledi. O zaman bu sahâbî, hanımına:

“Öyleyse çocukları oyala! Sofraya gelmek isterlerse onları uyut! Misâfirimiz içeri girince de lambayı söndür! Sofrada biz de yiyormuş gibi yapalım” dedi. Sofraya oturdular. Misâfir karnını doyurdu; onlar aç yattılar.

Sabahleyin bu konuksever sahâbî Peygamber sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gidince Allah’ın Resûlü ona:

“Bu gece misâfirinize yaptıklarınızdan Allah Teâlâ memnun oldu” buyurdu. Bu olay üzerine şu âyet-i kerîme nâzil oldu:

“Onlar, ihtiyaç içinde olsalar bile, başkalarını kendilerine tercih ederler.[567]

KOMŞU HAKKINI GÖZETMELİYİZ

Allah hepimize iyi komşu nasip eylesin. Sâlih komşudan daha değerli bir şey yoktur. Kötü komşunun da yedi mahalleye zararı vardır. Bunun içindir ki, Peygamber Efendimiz: "Evden önce komşu, yoldan önce yol arkadaşı" aranmasını tavsiye buyurmuştur.[568] Bu tavsiyeye uyan atalarımız da "Herkesle arkadaş olma, bilmediğinle yola çıkma!" demiştir.

Bir ara Cebrâil aleyhisselâm Peygamber Efendimiz'e her gelişinde komşuya iyi davranmasını tavsiye etmişti. Bunun üzerine Allah'ın Elçisi: "Gàlibâ Allah Teâlâ komşuyu komşuya mirasçı kılacak" diye düşünmeye başladı.[569] Bu sebeple de ümmetine:

"Allah'a ve âhiret gününe îmân eden kimse komşusuna iyi davransın!"[570] buyurdu. Böylece komşuluk hakkının ne kadar önemli olduğuna dikkatimizi çekti.

Sevgili Peygamberimiz'in bize öğrettiğine göre, bir kimsenin cennete girebilmesi için, komşusunun ona güvenmesi, "komşum bana fenalık yapmaz" diye düşünmesi gerekir.[571]

Yine bir kimsenin iyi bir mü'min olabilmesi için, komşusunun derdiyle dertlenmesi, komşusu açken tok yatmaması lâzımdır.[572]

Peygamber Efendimiz sahâbîsi Ebû Zer el-Gıfârî'ye:

"Ebû Zer! Çorba pişirdiğin zaman çorbanın suyunu çok koy, komşularını da gözet!" buyurmuştur.[573]

Komşuyu Rahatsız Etmemeli

İyi komşu olmak için komşuya eziyet etmemek yetmez, komşudan gelecek eziyetlere de katlanmak gerekir.

Mecbur kalmadıkça, komşunun kapısını çalıp: "Artık ben senin yaptığın şu kötülüklere katlanamıyorum!" dememelidir. Komşusundan memnun kalmasa bile onun canını yakmamalıdır. Nitekim: "Aç kurt bile komşusuna saldırmaz" demişler.

Atalarımız kötü komşudan kurtulmanın yolunu şöyle göstermişlerdir:

"Yaman komşu, yaman avrat, yaman at.

birinden göç, birin boşa, birin sat."

Buna göre kötü komşudan kurtulmanın yolu, oradan taşınmaktır.

İyi komşu ise kardeşten de ileridir.

Peygamber Efendimiz, komşuya verilecek zararın, başkasına verilecek zarardan daha ağır bir suç olduğunu söylemiş ve şöyle buyurmuştur:

"**Bir kimsenin on evi soyması, komşusunun evinden bir şey çalmasından daha hafif bir günahtır."**[574]

Komşuyu Kendine Tercih Etmeli

İnsanın başı sıkıştıkça komşusuna başvurur, onun yardımını ister. Çünkü komşu komşunun külüne muhtaçtır.

Bu sebeple komşusunun iyiliğini istemelidir. Benim bir ineğim bana yeter, varsın komşumun iki ineği olsun, diye düşünmelidir. İşte bunun için atalarımız:

“Hayır dile komşuna, hayır gelsin başına” demişlerdir.

Komşuyla iyi geçinmenin de bir yolu ve usûlü vardır. Peygamber Efendimiz’den öğrendiğimize göre:

Komşu hastalanınca onu ziyâret etmelidir.

Komşunun başına kötü bir hâl gelince, aslâ “oh oldu” dememeli, sıkıntısına sevinmemelidir. “Gülme komşuna gelir başına” uyarısı kulağımıza küpe olmalıdır. Böyle durumlarda komşunun üzüntüsünü paylaşmalı, geçmiş olsun diye onu teselli etmelidir.

Komşuyu sevindirecek bir olay meydana geldiğinde, onu tebrik etmeli, ona göz aydınlığı dilemelidir.

Borç isteyince vermelidir.

Ölünce cenâzesine katılmalıdır.[575]

Kısacası komşunun çocuğunu kendi çocuğu gibi sevmeli; komşunun tavuğuna kışt, köpeğine hoşt dememelidir.

İnsan kapısını iyi kapamalı, komşusunu töhmet altında bırakıp hırsız tutmamalıdır.

Kötü Komşudan Kurtulmanın Yolu

Bir sahâbî Peygamber Efendimiz'e komşusunu şikâyet etti:

"Beni rahatsız ediyor" dedi.

Server-i Enbiyâ Efendimiz ona sabretmesini söyledi.

Adam bir süre sonra tekrar geldi, yine komşusundan şikâyette bulundu. Nebiyy-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem:

"Hele sabret!" buyurdu.

Adam her şikâyet ettikçe Allah'ın Elçisi ona sabretmesini tavsiye ediyordu.

Dördüncü gelişinde Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz ona çok farklı bir tavsiyede bulundu:

"Evinin eşyâsını çıkarıp yola koy!" buyurdu. O da denileni yaptı.

Yoldan geçenler adama:

"Hayrola, bu ne hâl?" diye sormaya başladı. O da her sorana:

"Komşum bana eziyet ediyor" diye durumu anlattı. Onun hikâyesini dinleyenler:

"Allah öyle komşuya lânet etsin!" diye bedduâ etmeye başladı. Bu lânetleri duyan komşusu yaptığına pişman oldu. Rahatsız ettiği komşusuna:

"Tamam komşu, artık eşyânı evine götür. Bugünden sonra seni üzecek hiçbir şey yapmayacağım!" dedi.

Resûlullah Efendimiz'in bulduğu çözüm yoluyla anlaşmazlık da sona erdi.[576]

EŞLERİN GÜZEL GEÇİMİ

Yüce Rabbimiz hepimizi bir erkek ile bir kadından yarattı. Böylece insan soyunun devam etmesini istedi. Kullarının birbirine ısınmasını, yakınlık duymasını, birbirinde gönül huzûru bulmasını diledi.

Bunun için de aralarında sevgiyi ve şefkati yarattı.[577]

Yeni yuvaların kurulmasını, herkesin mutlu olmasını istedi.

Kâinâtın Rabbi bunu sağlamak için insanları birbirine aracı yaptı.

Müslümanlardan bekârları evlendirmelerini istedi.[578]

Peygamber Efendimiz de gençlere evlenmelerini tavsiye buyurdu ve şunu söyledi:

“İnsan evlendiği zaman, îmânının yarısını mükemmelleştirir; geri kalan yarısını mükemmelleştirmek için de Allah’a karşı gelmekten sakınmalıdır.”[579]

Fahr-i Kâinât Efendimiz gençlere evliliğin güzelliğinden bahsettikten sonra, evlenen insanların gözlerini ve iffetlerini haramdan koruyacaklarını bildirdi.

Evlenemeyenlere ise, haramdan sakınmaları için oruç tutmalarını tavsiye buyurdu.[580]

Kıyâmet gününde ümmetinin çokluğu ile iftihâr edeceğini belirtti.[581]

Erkeğin Sorumluluğu

Allah Teâlâ, eşini ve çocuklarını geçindirme görevini erkeğe vermiş[582] ve ona görevini ihmâl etmemesini söylemiştir. Ailesinin geçimini ihmâl edenlerin Allah katında sorumlu olacaklarını bildirmiştir.

Fahr-i Âlem Efendimiz de bu konu üzerinde önemle durmuştur. Bir erkeğin, geçimin üstlendiği kimselerin ihtiyaçlarını temin etmemesini ağır bir günah saymıştır.[583]

Nasıl Bir Hanımla Evlenmeli?

Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem evlenecek olanlara, dindar kadınla evlenmelerini tavsiye buyurmuştur. Dünyanın geçici bir zevk ve faydadan ibaret olduğunu söylemiş, “dünyanın en hayırlı varlığının dindar kadın olduğunu” bildirmiştir.[584]

Hayat tecrübesine sahip olan bazı büyüklerimiz, mutlu bir evlilik için kadının erkekten:

Daha güzel,

Daha edepli ve ahlâklı,

Daha dindar olması gerektiğini söylemişlerdir.

Nasıl Bir Erkekle Evlenmeli?

Evlenmek isteyen erkek dindar bir hanımı aradığı gibi, hanım da evlenirken dindar bir erkek aramalıdır. Babalar ve anneler buna dikkat etmelidir.

Hz. Ebû Bekir’in kızı Esmâ radıyallahu anhâ, babalara bu konuda bir tavsiyede

bulunmuştur. Ona göre bir erkeğin nikâhı altına girmek bir tür köleliktir. Bu sebeple bir insan kızını kime köle verdiğine iyi dikkat etmelidir.[585]

Demek ki insan kızını başgöz etmeden önce onu kiminle evlendirdiğine dikkat etmeli, adamın ne işle meşgul olduğuna bakmalıdır. Kızının yetiştiği çevre ile evlendikten sonra yaşayacağı çevrenin ne derece uyumlu olduğunu hesap etmelidir. Atalarımız "çobana verme kızı, ya koyun güttürür ya kuzu" derken bunu kastetmişlerdir.

Tâbiîn neslinin ünlü âlimlerinden Hasan-ı Basrî hazretlerine bir kız babası:

"Çok sevdiğim bir kızım var. Birçok da isteyeni var. Onu kiminle evlendireyim?" diye sormuştu.

Hasan-ı Basrî hazretleri ona şu cevâbı vermişti:

"Kızını Allah'a saygılı olan biriyle evlendir. Zira Cenâb-ı Hakk'a saygı duyan adam, şayet kızını severse ona çok iyi davranır; sevmezse, hiç olmazsa ona zulüm ve kötülük etmez."

Tecrübeli insanların söylediklerine göre, kocalar hanımlarından dört bakımdan daha ileride olmalıdır. Erkek, eşinden:

Daha yaşlı,

Daha uzun boylu,

Daha varlıklı,

Daha soylu ve itibarlı olmalıdır.

Böyle olmazsa, kadın kocasına tepeden bakabilir.

Erkek Hanımına Nasıl Davranmalı?

Erkek hanımının kendisine verilmiş ilâhî bir emânet olduğunu düşünmeli, onu eliyle ve diliyle incitmemelidir.

Sık sık eşine duyduğu sevgiyi dile getirmeli, ileride kendisine yapmayı düşündüğü iyiliklerden söz etmeli, böylece eşinin gönlünü hoş tutmalıdır.

Peygamber Efendimiz'in hanımlarına yaptığı gibi, zaman zaman eşine şakalar yapmalı, evde samimi bir havanın oluşmasını sağlamalıdır.

Bir kimse yaratılışı gereği sert görünümlü olabilir. Ama evinde eşiyle ve çocuklarıyla başbaşa kaldığında âdetâ çocuklaşmalı, gülmeli ve güldürmelidir.

Müslümanların genellikle ihmâl ettiği sünnetlerden biri de işte budur.

Hanım Kocasına Nasıl Davranmalı?

Kadın evin yönetiminde bazı şeylerden sorumludur:

Evin düzeninden,

Kocasının kazanıp getirdiği ve kendisine emânet ettiği şeylerin korunmasından,

Ve bunların isrâf edilmeyip yerli yerinde harcanmasından sorumludur. Çünkü erkek sel, kadın göldür. Yuvayı yapan dişi kuştur. Boşuna "evi ev eden avrat, yurdu şen eden devlet"

dememişler.

Hiçbir zaman kadın, ben hanımım, elimi temizlik işlerine sürmem dememelidir. Elbette her kadın, evinin hem hanımı hem de halayığıdır.

Kadın aynı zamanda, Peygamber Efendimiz'in buyurduğu gibi evinin bir tür çobanıdır.[586]

Eşler arasında zaman zaman anlaşmazlık olabilir. Bu son derece normaldir. Karı-kocanın dövüşü yaz gününün yağışına benzer, şimdi gelir şimdi geçer demişlerdir. Her sabahın bir akşamı, her akşamın bir sabahı vardır. Aralarında bir tatsızlık olduğu zaman, hanım daha bir dikkatli olmalı, kocasıyla iyi geçinmeye gayret etmelidir. Kocasının gönlünü kırmamalıdır. Eşine öfkelenip kendisini kaybetmemelidir.

İyi geçindikleri günlerde kocasının kendisine yaptığı iyilikleri hatırlamalı, onları bir çırpıda silip atmamalı ve bazı kadınların söylediği gibi: "Ben, senden zaten hiç iyilik görmedim!" dememelidir.[587]

Peygamber Efendimiz, kocasından hiç iyilik görmemiş gibi davranmayı nankörlük diye nitelemiş, kadınların daha çok bu tür tutumları yüzünden cehenneme gireceklerini haber vermiştir.[588]

Kocasıyla iyi geçinmeyi, onu memnun etmeyi Server-i Enbiyâ Efendimiz kadının cihâdı saymıştır.[589] Bir başka hadîs-i şerîfinde de şöyle buyurmuştur:

"Bir kadın;

Beş vakit namazını kılar,

Ramazan orucunu tutar,

İffetini korur,

Kocasının sözünü dinlerse, ona:

'Cennetin hangi kapısından girmek istersen oradan gir!' denilir."[590]

Bir gün bir kadın Hz. Âişe annemize, çok sık rastlanan bir konuyu sordu: Erkek hanımıyla beraber olmak istiyor, fakat kadın o sırada kocasına öfkelidir veya isteksizdir, bu yüzden de kocasının arzusunu kabul etmiyor. Bu kadının durumu nedir, dedi. Âişe radıyallahu anhâ o kadının günahkâr olduğunu söyledi.[591]

Eşlere Bazı Tavsiyeler

Eşler birbiriyle konuşup sohbet etmeli; biri üzgünse, diğeri bunun sebebini sorup öğrenmeye çalışmalı ve bu sırada son derece şefkatli olmalıdır.

Eşlerden biri öfkeliyken diğeri sâkin olmalıdır.

Eşine hep anlayışlı davranmalıdır.

Eşine karşı coşkulu olmalı, ona güleryüzlü, sevinçli haliyle görünmelidir.

Eşini coşkulu gördüğünde onu kucaklayıp öpmeli ve onun bu halinden duyduğu mutluluğu dile getirmelidir.

Şunu unutmamalıdır ki, hayat gibi evlilik de her zaman günlük güneşlik değildir.

Eşlerin tartışması normaldir; ama aslâ gergin ve öfkeli ortamlarda tartışmamalıdır.

Tartışırken ses tonuna dikkat etmeli, birbirine sesini yükseltmemelidir.

Önemli konularda aynı fikirde olmaya çalışmalıdır.

Önemsiz konularda farklı düşünmenin normal olduğu kabul edilmelidir.

Tartışmalardan sonra, eşinden mutlaka af dilemelidir.

Eşler birbirinin huyuna, görüşüne saygı gösterip tahammül etmelidir.

Sofrada kesinlikle tartışmamalıdır.

Hayat arkadaşının sırrını aslâ ifşâ etmemelidir.

Hatasını kabul etmenin bir erdem olduğunu bilmelidir.

Eşine verdiği sözü tutmalıdır.

Birbirinin anne ve babasına hürmette kusur etmemelidir.

Çocukları nasıl yetiştirmek gerektiğine birlikte karar vermelidir.

Her fırsatta birlikte kitap okumalı; özellikle Peygamber Efendimiz’in hayatını ve hadislerini ailece okumalı, onu kendilerine örnek almalıdır.

Erkek imam olmalı, eşiyle ve çocuklarıyla birlikte namaz kılmalı ve duâ etmelidir.

Zaman zaman birbirine hediye almalıdır.

Bazen iyi pişmeyen yemeği görmezden gelmeli, iyi pişen yemekten dolayı eşine iltifat etmelidir.

Eşler, herkesin içinde, birbirini eleştirmemelidir.

Birbirine kin tutmamalıdır.

Eşinin kusurunu araştırmamalıdır.

Bir kavgadan sonra, birbirine sürprizler yapmalıdır.

Eşini sevdiğini ona sık sık söylemelidir.

Eşine her zaman adıyla değil, onu sevdiğini gösteren kelimelerle hitap etmelidir.

Şaka yapmak güzeldir, ama eşini küçük düşürecek şakalar yapmamalıdır.

Birbirine soru sormalı, ama sorguya çekmemelidir.

Birbirine karşı üstünlük sağlamaya çalışmamalı, birbirine karşı zekâsını kullanmamalıdır.

Eşini başkalarının eşleriyle kıyaslamaya kalkmamalıdır.

İş hayatında olup biteni eve taşımamalıdır.

ANNE VE BABAMIZA İYİ DAVRANMALIYIZ

Anne ve babaya hizmet etmek, onlara iyi davranmak ve onların hoşnutluğunu kazanmak evlâtların görevidir. Dinimiz böyle buyurmaktadır.

Bir defasında bir adam, Yemen'den kalkıp Resûl-i Ekrem Efendimiz'in yanına geldi ve hep onun yanında kalmak istediğini söyledi. Resûlullah Efendimiz ile aralarında şu konuşma geçti:

"Yemen'de annen-baban var mı?"

"Evet, var."

"Onlar buraya gelmene izin verdiler mi?"

"Hayır, vermediler."

"O zaman annenin-babanın yanına dön ve onlardan buraya gelmek için izin iste. Şayet izin verirlerse gel. Vermezlerse, yanlarında kal ve kendilerine hizmet et!"[592]

Peygamber Efendimiz o adama neden böyle buyurdu? Çünkü Allah Teâlâ Kur'ân-ı Kerîm'de:

Sadece Kendisine kulluk edilmesini ve anaya-babaya iyi davranılmasını emretmiştir. Ardından da şöyle buyurmuştur:

Ana-babadan biri veya her ikisi yaşlanır ve evlâdın eline bakarsa:

Evlât onlara 'öf' bile demeyecek,

Onları azarlamayacak,

Onlara tatlı ve gönül alıcı sözler söyleyecektir.[593]

İşte Allah Teâlâ böyle emretmiştir.

Peygamber Efendimiz de anne ve babaya hizmet eden evlâdın cennete gireceğini haber vermiş ve şöyle buyurmuştur:

"Anne ve babasına veya onlardan sadece birine yaşlılık günlerinde yetişip de Cennet'e giremeyen kimse perişan olsun, perişan olsun, perişan olsun!"[594]

Hayırsız Evlât

Allah bizi ve yavrularımızı hayırsız evlâtlardan eylemesin. Hayırsız evlât vefâsızdır. Bu sebeple ben bir zamanlar ne idim, şimdi ne oldum demez. Anne ve babasının kendisini ne büyük fedakârlıklarla büyüttüklerini aklına getirmez. Ben daha küçük bir çocukken onlar yemeyip bana yedirdiler, giymeyip bana giydirdiler diye düşünmez.

Anne ve babası hizmete muhtaç olduğu bir zamanda onların yanına uğramaz. Yaşlı anne ve babası: "Ninniler söyleyip uyuttum seni, vefâsız ne çabuk unuttun beni" diye kendisine sitem ederken, kulağı bu sessiz feryadı duymaz, yüreği yanmaz. Böylesi vefâsızlar, "Babası oğluna bir bağ bağışlamış, oğlu babasına bir salkım üzüm vermemiş" atasözünde

yerden yere vurulan hayırsız evlâtlardır.

Anne ve Babanın Hakkı Ödenmez

Şimdi tekrar o saâdet asrına dönelim ve Nebîler Sultânı Efendimiz'e kulak verelim. Bir gün ashâb-ı kirâmdan Muâviye bin Hayde radıyallahu anh, Peygamber Efendimiz'in yanına geldi ve ona:

"Yâ Resûlallah! Kendisine iyi davranmam gereken kimdir?" diye sordu. Fahr-i Kâinât Efendimiz de:

"Annen" buyurdu.

Bu sahâbî, annesinden sonra kime iyi davranması gerektiğini öğrenmek istiyordu. Bunu bir daha sordu, yine:

"Annen" cevâbını aldı. Muâviye bin Hayde annesinden sonra kime iyi davranması gerektiğini mutlaka öğrenmeliydi. Aynı soruyu üçüncü defa sordu, yine:

"Annen" cevâbını aldı. Fakat o ısrarından vazgeçmedi. Dördüncü defa:

"Annemden sonra kendisine iyi davranmam gereken kimdir?" diye sorunca, Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz bu defa:

"Baban" buyurdu.[595]

Demek ki annenin evlât üzerindeki hakkı, babanın hakkından üç misli fazlaydı ve bu hak ödenecek gibi değildi.

Cennet Nerede?

Ashâb-ı kirâmdan Câhime es-Sülemî, Peygamber Efendimizle birlikte cihâda gitmek istiyordu. Böylece büyük sevap kazanmayı ve cennete girmeyi arzu ediyordu. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi ve arzusunu bildirdi. Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz ona:

"Annen sağ mı?" diye sordu. Câhime de:

"Evet, sağ" diye cevap verdi. Allah'ın Resûlü ona şöyle buyurdu:

"Haydi sen annene hizmet et, cennet onun ayakları altındadır."

Câhime savaşa gitmeyi aklına koymuştu. Savaşa gitmenin, belki şehid olmanın ona cennette üstün bir derece kazandıracağını düşünüyordu. Bir başka yerde Fahr-i Âlem Efendimiz'in karşısına çıktı ve dileğini söyledi. Server-i Enbiyâ Efendimiz yine ona **annesinin ayaklarına yapışmasını, cenneti orada bulacağını** söyledi.

Câhime bir başka yerde tekrar Fahr-i Kâinât Efendimiz'in huzûruna çıktı ve arzusunu bir daha dile getirdi.

Allah'ın Elçisi onun annesine hizmet etmesini daha önemli görüyordu. Ona cenneti nerede bulacağını bir kere daha tekrarladı.[596]

Demek ki önemli olan ana-babanın hoşnutluğunu kazanmaktır. Çünkü insan, Allah'ın rızâsını, ana-babayı hoşnut ederek kazanır. Allah'ın gazabını da onları öfkelendirerek üzerine çeker.[597]

Mânevî büyüklerden birinin bir tek oğlu vardı. Onu çok severdi ve günahkâr olmasını istemezdi. Dediğine göre:

“Belki oğlum sözümü tutmaz da Allah’ı gücendirir” diye ona otuz yıl boyunca, şunu şöyle yap diye bir şey emretmedi. Elbette bu, çok üstün bir ahlâk ve şefkat seviyesini gösterir.

Çocuklar da böyle duyarlı davranmalı: “Annemi-babamı gücendirirsem Allah da bana gücenir, o zaman hâlim nice olur?” diye düşünmelidir.

Şüphesiz insana ata-ana gibi yâr olmaz.

Ebû Hüreyre ve Annesi

Ebû Hüreyre radıyallahu anh, en çok hadis rivâyet eden sahâbî idi. Anneye saygı gösterme konusunda Peygamber Efendimiz’den pek çok hadis öğrenmişti. Bu sebeple her sabah evden ayrılırken ve akşam eve dönünce annesiyle aralarında şu konuşma geçerdi:

“Anneciğim! Allah’ın selâmı, rahmeti, bereketi senin üzerine olsun.”

“Sevgili yavrum! Allah’ın selâmı, rahmeti, bereketi senin de üzerine olsun.”

“Anneciğim! Beni küçükken büyüttüğün için Allah sana merhamet etsin!”

“Oğlum! Yaşlı günlerimde bana iyi davrandığın için Allah sana da merhamet etsin!”[598]

Ana-Babaya Saygının Şekilleri

Bir evlât, annesine-babasına kötü söz söyletmemelidir. Bunun için de kendisi, başkasının annesine-babasına hakaret etmemelidir. Aksi halde kavga ettiği kişi de kendisine karşılık verecek, böylece, istemediği halde kendi annesine-babasına hakaret etmiş/ettirmiş olacaktır.[599]

Ne demiş adam: “Sövme çingene babama, söverim sultan babana!” Çünkü sen birine istediğini söylersen, ondan istemediğini işitirsin.

Anne ve babaya hitap şekli de önemlidir. Bir evlât annesine-babasına tatlı bir dille, anneciğim, babacığım diye hitap etmelidir.

İnsan babasının-annesinin bulunduğu bir yerde, onlardan daha yukarıya oturmaz.

İyi bir evlât yemeye, içmeye, yerine göre konuşmaya onlardan önce başlamaz.

Onların yüzüne, kendilerini incitecek şekilde sert sert bakmaz.

Annesi-babası daha hayattayken, her namazda, onları bağışlaması için Allah Teâlâ’ya şu âyet-i kerîmeyi okuyarak duâ eder:

Rabbenağfirlî ve livâlideyye ve lilmü’minîne yevme yekūmül hisâb

“Ey Rabbimiz! Hesap günü geldiğinde beni, **annemi, babamı** ve bütün mü’minleri bağışla!”[600]

Anne ve babasının vefâtından sonra onların vasiyetlerini yerine getirir; yakınlarına, dostlarına, sevenlerine saygıda kusur etmez ve zaman zaman onları ziyâret eder.[601] İşte bu sebeple büyüklerimiz: “Ata dostu oğula mirastır” demişlerdir.

Anne Hakkı Ödenmez

Bir hac mevsimiydi. Peygamber Efendimiz'in kayınbirâderi âlim sahâbî Abdullah ibni Ömer de Kâbe'nin yakınında dinleniyordu. Gözüne Yemenli bir genç ilişti. Bu genç adam annesini sırtına bindirmiş, ona Kâbe'yi tavâf ettiriyordu. Bir yandan da şu beyti okuyordu:

Ben annemin itâatkâr devesiyim.

Onun devesi yorulsa da ben yorulmam.

Anne kıymeti bilen bu genç, tavâfı tamamlayınca Abdullah ibni Ömer'in yanına geldi ve ona:

"Ey İbni Ömer! Gördüğün gibi annemi sırtımda taşıyarak ona tavaf ettirdim. Ne dersin, böylece ben annemin benim üzerimdeki hakkını ödemiş oldum mu?" diye sordu. İbni Ömer ona, annelerin hakkının ödenemeyeceğini şöyle anlattı:

"Hayır, sen annenin, senin üzerindeki hakkını ödeyemedin. Sen onu sırtında tavâf ettirmekle, onun seni dünyaya getirirken bir âh çekmesini bile karşılayamadın!"[602]

AKRABAMIZI KORUYUP GÖZETMELİYİZ

Ana ve babamızın yakınları, bizim köklerimizdir, canlarımızdır. Onlarla ilgimizi hep sıcak tutmalıyız. Güzel dinimiz bizden bunu istiyor.

Rabbimiz “akrabalarla ilişkiyi kesmekten sakının”[603] buyuruyor.

Bir şeye daha dikkatimizi çekiyor ve akrabaların birbirlerine diğer mü’minlerden daha yakın olduğunu söylüyor.[604]

Kâinâtın Efendisi olan Peygamberimiz aleyhisselâm:

“Allah’a ve âhiret gününe iman eden kimse akrabasına iyilik etsin” buyuruyor.[605]

Akraba ile güzel bir şekilde geçinmenin cennete girmeye sebep olacağını müjdeliyor.[606]

Yine Fahr-i Cihân Efendimiz’den öğrendiğimize göre fakire, yoksula yapılan yardım insana ne kadar sevap kazandırıyorsa, akrabaya yapılan yardım da onun iki misli sevap kazandırıyor.[607]

Şimdi de Peygamber Efendimiz’e kulak verelim. Gönlümüzün Sultanı olan Efendimiz bakın ne buyuruyor:

“Rızkının çoğalmasını isteyen, ömrünün uzamasını arzu eden kimse, akrabasını kollayıp gözetsin.”[608]

Ömrümüz uzarsa, Allah’a daha çok kulluk eder, âhiretimizi güzelleştiririz.

Rızkımız çoğalırsa, onları Allah rızâsı için harcar, böylece daha çok sevap kazanırız.

Bazılarının söylediği gibi “Canım, hiç ömür uzar mı, öyle şey olur mu?” demeyelim. Bize yakışan, soruyu şöyle sormaktır:

“Acaba Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerîfiyle bize neyi anlatmak istiyor?”

Bu sorunun cevâbı şudur:

İnsanın ömrü kısa olabilir, ama o kısa ömründe, nicelerinin uzun hayatlarında yapamadığı güzel işler yapar, böylece Allah’ı hoşnut eder.

Yaptığı faydalı işler sebebiyle adı unutulmaz, yıllarca hayır duâ ile anılır. Böylece onun amel defteri yıllar boyu kapanmaz.

İşte ömrün uzaması budur.

Akrabasıyla İlgiyi Kesenlerin Hâli

Gelin sizinle Peygamber Efendimiz zamanında yaşanmış bir arefe gecesine gidelim.

O gece Nebîler Sultanı Efendimiz ashâbının arasında oturuyordu. O güzel insanlara, hepsini hayrete düşüren şu sözleri söyledi:

“Burada akrabasıyla ilgisini kesen kim varsa, yanımızdan kalkıp gitsin, onun burada oturması doğru değildir.”

Herkes başını önüne eğip bekledi. Cemâatin en uzağında bulunan bir delikanlı kalkıp dışarı çıktı ve doğruca teyzesinin yanına gitti.

Bu genç uzun zamandan beri teyzesini ziyâret etmiyordu. Teyzesi onu görünce hem sevindi hem şaşırdı ve ona ziyâretinin sebebini sordu.

Delikanlı da, biraz önce Resûl-i Ekrem Efendimiz'in meclisinde olup bitenleri anlattı. Kendisini ziyâret edememe kusurundan dolayı teyzesinden af diledi ve onun gönlünü aldı. Sonra kalktı, tekrar Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz'in meclisine döndü.

O delikanlı daha yerine oturmadan Fahr-i Cihân Efendimiz ona şöyle sordu:

"Biraz önce ben, akrabasıyla ilgisini kesenlerin kalkıp gitmesini söyledim, mecliste bulunanlardan sadece sen kalkıp gittin. Nereye gittin?"

O genç de teyzesini ziyârete gittiğini söyledi ve onunla aralarında geçen konuşmayı nakletti. Bunun üzerine İki Cihân Güneşi Efendimiz ayakta bekleyen o gence şöyle buyurdu:

"Yerine otur! Âferin, iyi yaptın! Şunu bil ki, aralarında akrabasıyla ilgiyi kesenlerin bulunduğu bir topluluğa Allah'ın rahmeti inmez."[609]

Şimdi güzel kardeşlerim, Peygamber Efendimiz'in bu uyarısı üzerinde derin derin düşünelim. Zaman zaman biz de gönlümüzde bir kuraklık, içinde yaşadığımız toplumda bir bereketsizlik hissetmiyor muyuz?

Acaba akrabamızı ziyâret etmeyi, onların yardımına koşmayı ihmâl ettiğimiz için mi ilâhî rahmet ve bereketten mahrum kalıyoruz?!

Yakınlarımıza Sahip Çıkmalıyız

Günümüzde maalesef kardeşlerin bile birbirini ihmâl ettiğini, birbiriyle ilgilenmediğini görüyoruz. Hâlbuki Server-i Enbiyâ Efendimiz:

"Büyük ağabeyin, kardeşleri üzerindeki hakkı, babanın evlâdı üzerindeki hakkı gibidir" buyurmuştur.[610]

Resûl-i Kibriyâ Efendimiz bir başka hadîs-i şerîfinde ise, üç kız kardeşini koruyup himâye eden, onları güzelce yetiştiren kimsenin mutlaka cennete gireceğini müjdeliyor.[611]

Öyleyse, anne ve babamızın yakınlarını, akrabamızı arayıp sormalı ve onlara iyi davranmalıyız. Akrabasını akrep gibi sokanlardan olmamalıyız.

Ne yazık ki günümüzde akrabalık sınırları gittikçe daralıyor. Aile denince akla sadece anne, baba ve çocukları geliyor. Hâlbuki anne ve babamızdan sonra en yakın akrabamız:

Dede ve ninemizdir.

Erkek ve kız kardeşlerimizdir.

Amcalarımız, halalarımız, dayılarımız, teyzelerimiz ve onların çocuklarıdır.

Bir de eşimizin yakınlarıdır.

Akrabamızı kesinlikle ihmâl etmemeliyiz.

Akrabayı Gözetmek

İslâmiyet Arap yarımadasında yayılmaya başlayınca, Medine'ye çeşitli kabilelerden heyetler geldi. Bunlardan biri de Has'am kabilesinin heyetiydi. Bu kabileden biri, muhtemelen bu heyetin başkanı olan zât, Peygamber Efendimiz'e:

"Allah'ın Elçisi olduğunu söyleyen adam sen misin?" diye sordu. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de:

"Evet, benim" dedi.

Bedevîler, içinde yaşadıkları sert çöl ikliminin etkisiyle işte böyle kaba saba konuşurlardı. Bu konuşmanın devamından bu zâtın Müslüman olduğu ve İslâm edebinin gereği olarak Resûlullah Efendimiz'e saygılı davranmaya başladığı görülmektedir. Nebîler Sultânı Efendimiz onların sorularına, ihtiyaçlarını dikkate alarak cevap verirdi. Aralarında şu konuşma geçti:

"Ey Allah'ın Resûlü! Cenâb-ı Hakk'ın en **hoşnut olduğu** amel hangisidir?"

"Allah'a îmân etmektir."

"Ondan sonra Allah'ı en çok memnun eden iş hangisidir?"

"Akrabaları kollayıp gözetmektir."

"Yâ Resûlallah! Allah'ın en **sevmediği** iş hangisidir?"

"Allah'a şirk koşmak yani Allah'tan başkasını ilâh olarak kabul etmektir."

"Ondan sonra Allah'ın en **sevmediği** iş hangisidir?"

"Akrabalarla ilgiyi kesmektir."

"Ondan sonra Allah'ın en **sevmediği** davranış hangisidir?"

"İnsanları kötü şeyler yapmaya yönlendirmek ve iyi şeyler yapmaktan alıkoymaktır."[612]

İYİLİĞİ EMRETMELİ, KÖTÜLÜKTEN DE SAKINDIRMALIYIZ

Yüce Rabbimiz, kullarına faydalı olmamızı istiyor. İnsanlara iyi davranışları tavsiye etmemizi, onları kötü işlerden sakındırmamızı emrediyor.

Buna da **“emir bi’l-ma’rûf, nehiy ani’l-münker”** adını veriyor. İster erkek olalım, ister kadın, hepimizden bunu bekliyor.[613]

Bir de Mevlâmız, bizim **“hayırlı ümmet”** olduğumuzu belirtiyor.

İyiliği tavsiye etmeyi, kötülüğe engel olmayı hayırlı ümmet olmanın bir gereği sayıyor.[614]

Peygamber Efendimiz’in de bu konuda önemli öğütleri var:

Bir kötülük gördüğümüzde onu elimizle değiştirmemizi buyuruyor.

Buna gücümüz yetmezse o kötülüğü dilimizle düzeltmeye çalışmamızı istiyor.

Buna da gücümüz yetmezse, hiç olmazsa “Ben bu kötülüğü nasıl değiştiririm” diye düşünmemizi uygun görüyor.

Bu üçüncü şıkkı, o kadar önemli bulmamakla beraber, hiç olmazsa bu kadarını yapmamızı öğütlüyor.[615]

Kötülükle Savaşmak

Rabbimizin ve Peygamberimizin bizden ne istediğini daha açık bir dille söyleyelim:

Dinimiz bizden kötülükle savaşmamızı istiyor. Bir kötülük gördüğümüzde sessiz kalmamızı doğru bulmuyor.

Kötülüğü engellemek için hiçbir şey yapamıyorsak, hiç olmazsa kötülüğü gördüğümüzde yüzümüzü buruşturmamızı, o davranıştan hoşnut olmadığımızı bir şekilde göstermemizi bekliyor.

Şayet bu çabanın sonunda, bir kişiye bile doğru olanı gösterebilirsek, bu bile büyük kârdır. Bunu İki Cihân Güneşi Efendimiz, Hz. Ali’ye şöyle anlatmıştır:

“Allah’a yemin ederim ki, Allah’ın bir kimseyi senin elinle doğru yola iletmesi, senin için dünyanın en değerli malına sahip olmaktan daha hayırlıdır.”[616]

Görevimizi Yapmazsak Ne Olur?

Diyelim ki, iyiliği tavsiye etme fırsatımız var, ama bunu yapmıyoruz. Kötülüğü önleme imkânımız var, onu da önlemeye çalışmıyoruz. Kısacası görevimizi yapmıyoruz. Bu durumda halimiz nicedir?

Resûl-i Ekrem Efendimiz buna şöyle işaret ediyor:

İnsanlara iyiliği anlatma, onları kötülükten sakındırma görevi yapılmadığı zaman, Allah

Teâlâ herkesi cezalandırır.

O zaman insanlar duâ etseler de, Allah'tan yardım isteseler de duâları ve istekleri kabul edilmez.[617]

Tâbiîn neslinin mânevî büyüklerinden ve hadis âlimlerinden Bilâl ibni Sa'd bu hadîs-i şerîfi şöyle açıklamıştır:

"Günahlar gizlice yapıldığı zaman, sadece onu yapana zarar verir. Günahlar açıkça yapılır da buna kimse engel olmazsa, bu herkese zarar verir."[618]

Rabbim bizleri, günahların vereceği zararlardan muhâfaza buyursun!

Hepimiz Bir Gemideyiz!

Biz, bir köşede tek başına yaşamıyoruz. Köyümüzde, kentimizde diğer insanlarla birlikte yaşıyoruz. Elbette topluca yaşamanın birtakım kuralları vardır. Bu kuralları uygulamazsak perişan oluruz.

Peygamber Efendimiz bizim bu hâlimizi iki katlı bir geminin yolcularına benzetti ve durumu şöyle anlattı:

Yolcular gemiye binerken kura çektiler; kimi üst kata, kimi alt kata yerleşti.

Geminin alt katında bulunanlar su almak istediklerinde, üst kata çıkıyorlardı. Onlar kendi aralarında şöyle konuştular:

Biz geminin altında bulunuyoruz. Denizin suyu bize daha yakın. Gemide bir delik açalım, suyumuzu oradan alalım, böylece üst kattakileri de rahatsız etmeyelim.

Fahr-i Âlem Efendimiz tehlikeye böyle işaret ettikten sonra şöyle buyurdu:

Şayet üst katta oturanlar, alt katta oturanlara engel olmazlarsa, gemi batar ve hepsi birden boğulup gider. Eğer onlara engel olurlarsa, hem kendileri kurtulur, hem de o yanlış düşünenleri kurtarırlar.[619]

Doğruları Söylemek

Toplumda iyi, doğru ve güzeli bilmeyenler vardır. Bizim derin bir zevkle dinlediğimiz ezan sesine bile tahammül edemeyenler bulunmaktadır. Onlar iyi şeylerin öğretilmesinden, kötü şeylerin engellenmesinden rahatsız olurlar. Hattâ bu görevi yapanlara:

"Sen kendine bak kardeşim! Başkasından sana ne?" derler.

Bu durumda ne yapmalıyız?

"Adam doğru söylüyor, bana ne!" deyip oturmalı mıyız?

Bir zamanlar Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ashâb-ı kirâm efendilerimizden bir konuda söz almıştı. Onlara: "Kınayanların kınamasından korkmayacaksınız!" buyurmuştu.[620] Onlar da öyle yapmışlardı.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin bu emri bizi de bağlar. Biz de gördüğümüz ve bildiğimiz doğruları söylemekten korkmamalıyız.[621] "Müstakîm ol! Hazreti Allah utandırmaz seni" diyen atalarımız gibi dosdoğru olmalı ve hep doğruları söylemeliyiz.

Bu Görev Nasıl Yapılmalı?

İnsanlara iyi şeyleri tavsiye edecek, onları kötü davranışlardan sakındıracak kimsenin her şeyden önce:

Bilgili olması gerekir.

Bildiğini yumuşak bir ifâdeyle dile getirmesi gerekir.

Ve doğruyu söylemesi gerekir.

Çünkü bilen, faydalı şeyler söyler ve karşısındakini etkiler.

Bilmeyen ve bildiğini tatlı bir dille söylemeyen ise karşısındakini kendisinden uzaklaştırır.

İyi, doğru ve güzeli tavsiye etmenin de bir yolu ve yöntemi vardır. Karşıdaki insan üzerinde etkili olmanın ilk şartı:

Tatlı dilli ve güler yüzlü olmaktır.

İkinci şartı ise sabırlı olmaktır.

Bildiği doğruları öğretecek kimse her şeyden önce alçak gönüllü, şefkatli ve merhametli olmalıdır. Anlatacağı şeyi yumuşak bir dille anlatmalı, karşısındakinin gönlüne tatlı dili ve güleryüzüyle girmeye çalışmalıdır. Tatlı dilin yılanı deliğinden çıkardığı unutulmamalıdır.

Aynı zamanda karşısındakinin vereceği tepkilere de katlanmalıdır.

Böyle yapmıyorsa, konuştuğu kimseyi hem kendinden uzaklaştırır, hem de anlattığı şeylerden soğutur. Böylece bütün emekleri ve çabaları boşa gider.

Şu misâli hiç unutmayalım:

Allah Teâlâ Hz. Mûsâ'yı kardeşiyle birlikte Firavun'a gönderirken:

"Ona yumuşak bir dille hitap edin!" buyurmuştur.[622] Çünkü dili tatlı, üslûbu yumuşak olan kimse, karşısındakinin gönlüne girmeyi başarır. Firavun gibi inatçı bir kâfire bile böyle davranmak gerekirse, din konusunda yeterli bilgisi olmayan kardeşlerimize elbette daha anlayışlı, daha sevecen davranmamız gerekir.

Güzeller güzeli Efendimiz'in şu hadîs-i şerîfi kulağımıza küpe olmalıdır:

"Kolaylaştırınız,

zorlaştırmayınız,

müjdeleyiniz,

ürkütmeyiniz!"[623]

Doğru Gibi Görünen Yanlış

Sözünü dinletmenin çok önemli bir şartı vardır. O da muhâtabına "Yap!" dediğini bizzat yapmak, "Yapma!" dediğini kendisi de yapmamak.

Bu kurala uymayan kimsenin sözü, karşısındakini etkilemez. O zaman adama: Ele verir talkını, kendi yutar salkımı derler.

Bu böyle olmakla beraber, bazı kardeşlerimiz doğru gibi görünen bir yanlışa düşüyor ve şöyle diyor:

“Arkadaş! Ben mükemmel bir şekilde yapmadığım şeyi başkasına yap demem, bu yalancılık olur!”

Evet, bu söz doğru gibi görünse de yanlıştır. Bu anlayış, Müslümanların **“emir bi’l-ma’rûf, nehiy ani’l-münker”** görevini yapmasını engeller.

Neden mi? Çünkü hiç kimse mükemmel değildir. Herkesin kendine göre hataları vardır. Şayet herkes böyle düşünür ve insanları uyarma görevini yapmazsa, bu büyük sorumluluk ortada kalır.

Esasen bu durumu ashâb-ı kirâm, Nebîler Sultanı Efendimiz’e sordular. O da şöyle buyurdu:

“İyi bir şeyin tamamını yapmasanız bile, başkalarına o iyi şeyi yapmalarını söyleyiniz.

Kötü bir şeyin tamamından vazgeçmeseniz bile, başkalarını o kötülükten sakındırınız.”[624]

Başta ailemiz olmak üzere, yakınlarımıza ve diğer Müslüman kardeşlerimize dinimizin buyruklarını güzel güzel anlatıp öğretelim. Onların bir yanlışını gördüğümüz zaman da, aynı tatlı ve yumuşak ifâdelerle kendilerini uyaralım.

Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz’in de bizi şöyle uyardığını bir daha hatırlayalım:

Gördüğümüz bir yanlışı düzeltmeye gücümüz yettiği halde onu düzeltmezsek, Allah Teâlâ hepimizi cezalandırır.[625]

Mescidi Kirleten Bedevî

Bir gün Fahr-i Âlem Efendimiz'in yanına bir bedevî gelmişti. Bu adam Müslüman olmuştu, ama İslâm hakkında hiçbir şey bilmiyordu. Mescid-i Nebevî'de biraz oturup Nebîler Sultanı Efendimiz'in sohbetini dinledi.

O tarihlerde Mescid-i Nebevî'de yaygı, sergi, hattâ hasır bile yoktu. Her taraf kumdu. Herkes kum üzerinde oturur, namazını kum üzerinde kılardı.

Bu bedevî bir süre sonra mescidin bir köşesine gidip küçük abdestini yapmaya başladı. Onu gören sahâbîler:

"Dur be adam, ne yapıyorsun!" diye bağırarak üzerine yürüdüler.

Bunu gören Merhamet Pınarı Efendimiz ashâbına şöyle buyurdu:

"Adamı kendi haline bırakın, işini bitirsin.

Abdest bozduğu yere büyük bir kova su dökün.

Çünkü siz kolaylık göstermek için gönderildiniz,

zorluk çıkarmak için değil."

Gönlümüzün Sultanı Efendimiz daha sonra bedevîyi yanına çağırdı ve ona mescitte abdest bozmanın doğru olmadığını anlattı:

"**Burada Allah anılır, namaz kılınır ve Kur'an okunur"** buyurdu.[626]

ALLAH YOLUNDA CİHÂD ETMELİYİZ

Cihâd deyince aklımıza iki şey gelir:

Biri, dinimizi ve vatanımızı kâfirlerden korumak için çalışmak.

Diğeri de dinimizi öğretmek ve onun yaşanmasını sağlamak için çalışmak.

Rabbimiz de, Peygamberimiz de bizden bunu ister.

Biz dinimiz için varız. Açıkçası dinimiz varsa biz de varız. Her Müslüman önce dinini olması gerektiği şekilde yaşayacak, sonra da Allah'ın yeryüzüne gönderdiği bu en son dini başkalarının da yaşaması için elinden geleni yapacak. Bizim en önemli görevimiz işte budur.

Peygamber Efendimiz ve onun değerli arkadaşları, yurt edindikleri yerlerde, dinlerini kâfir korkusu olmadan huzûr içinde yaşamaya çalıştılar. Bizim atalarımız da öyle yaptılar. Elbette biz de öyle yapacağız.

Şunu hiç unutmayalım:

Müslüman olmayanlar bizi de, dinimizi de sevmez. Onlar İslâmiyet'in yaşandığı her yeri yıkmak, dağıtmak için var güçleriyle uğraşırlar.

İşte onların karşısında yiğitçe ve Müslümanca durmaya **cihâd** diyoruz.

Cihâdın Değeri

Peygamber Efendimiz'in pek sevdiği bir sahâbîsi vardı. Ebû Zer el-Gıfârî diye anılırdı. Bir gün Ebû Zer radıyallahu anh Resûlullah Efendimiz'e:

"Yâ Resûlallah! Hangi iş ve ibâdet daha sevaptır?" diye sordu. Sevgili Peygamberimiz de ona:

"Allah'a îmân etmek ve Allah yolunda cihâd etmek" buyurdu.[627]

Yine bir başka gün, ashâb-ı kirâmdan biri, Peygamber Efendimiz'e aynı soruyu sordu. Allah'ın Resûlü ona da hemen hemen aynı cevâbı şu şekilde verdi:

"Önce Allah'a ve Resûlü'ne inanmak, sonra da Allah yolunda cihâd etmek."[628] Evet, önce îmân etmek, sonra Allah yolunda cihâd etmek en büyük sevaptı.

Bir gün Fahr-i Âlem Efendimiz bir savaş alanında bulunuyordu. Yanına tepeden tırnağa silâhlı bir adam yaklaştı. Bu şahıs, henüz Müslüman olmadığını, ama Peygamber'in yanında onun düşmanlarıyla savaşmak istediğini söyledi.

Allah'ın Resûlü o adama önce Müslüman olmasını, sonra savaşmasını söyledi.

Bu güzel adam da Müslüman oldu, sonra savaştı ve şehâdet şerbetini içti.[629]

Demek ki her şeyden önce Allah'a ve Resûlüne bütün kalbimizle inanacağız. Sonra da Allah, Peygamber ve İslâm uğrunda malımızla, canımızla ve dilimizle savaşacağız.

Sevgili Peygamberimiz "en üstün insanın" kim olduğunu soranlara:

“En üstün insan, Allah yolunda canıyla ve malıyla cihâd eden kimsedir” diye cevap vermiştir.[630]

Bir başka hadîs-i şerîfinde de şöyle buyurmuştur:

“Müşriklere karşı **mallarınızla, canlarınızla ve dillerinizle** cihâd ediniz.”[631]

Demek ki cihâd nasıl en değerli ibâdet ise, Allah yolunda cihâd eden kimse yani “mücâhid” de en değerli insanlardan biridir.

Cephede savaşmak kadar, nöbet yerinde nöbet tutmak da önemlidir. Peygamber Efendimiz, Allah yolunda geceleyin nöbet tutan gözü cehennem ateşinin yakmayacağını müjdelemiştir.[632]

Ne mutlu Allah yolunda nöbet tutan yiğitlere!

Şunu iyi bilelim:

Düşmanla karşılaşmayı istemeyeceğiz; ama içimizdeki cihâd rûhu her zaman en canlı şekilde duracak. Düşmanla karşılaşınca yılgınlık göstermeyeceğiz; sonuna kadar dayanıp savaşacağız. Peygamber Efendimiz bize böyle öğüt verdikten sonra, cihâdın ve şehit olmanın güzelliğine işâret etmiş ve:

“Cennet kılıçların gölgesi altındadır” buyurmuştur.[633]

Şehitliğin Değeri

Fahr-i Âlem Efendimiz Allah, vatan ve din uğrunda şehit olmanın değerini anlatırken şöyle buyurmuştur:

“**Allah yolunda cihâd edip öldürülmeyi, sonra cihâd edip yine öldürülmeyi, sonra tekrar cihâd edip tekrar öldürülmeyi çok isterdim.**”[634]

Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz bunu neden istemiştir?

“Allah yolunda öldürülen kimse ölü değildir” de onun için. Bu gerçeği Allah Teâlâ bildiriyor ve şehitlerin, Kendisinin katında büyük ikrâmlar göreceğini haber veriyor.[635]

Acaba şehitler Allah katında nasıl bir ikrâm görüyor? Bunu Resûl-i Ekrem Efendimiz şöyle açıklamıştır:

Şehitlerin ruhları, Cennet’te yeşil kuşların bedeninde, canlarının çektiği meyvelerden yerler; Cennet ırmaklarına dalıp çıkarlar ve istedikleri yere uçarak dolaşıp dururlar.[636] Kıyâmet gününde de en güzel şekilde ağırlanırlar ve cennette en bahtiyâr insanlardan biri olurlar.

Ne mutlu şehitlere…

Halkımızın mânevî duygularını yok etmek isteyenler, yıllarca cihâdı barbarlık olarak göstermeye çalıştılar. Böylece şehitliği değersiz saydılar. Ama hamdolsun ki halkımız bu oyuna gelmedi. Cihâd rûhunu içinde hep tâze tuttu. Biz de öyle yapalım.

Zaten Efendimiz aleyhisselâm da, gönlümüzde cihâd arzusunu hep canlı tutmamızı tavsiye buyuruyor. Şehid olarak ölmeyi arzu etmemizi istiyor.

Peki, ya Allah yolunda cihâd etmeyi arzu etmezsek ne olur?

Allah’ın Resûlü bunun “îmânımıza zarar vereceğini” hatırlatıyor.[637] Böyle bir duruma düşmekten Allah bizleri korusun!

Şehid olmayı istemenin güzelliğini ise şöyle anlatıyor:

“Şehitliği gönülden arzu eden kimse, şehit olmasa bile şehitlik sevâbı kazanır.”[638]

Müslüman Farkı

Bugün İslâm memleketlerini haksız yere işgal eden ve oradaki Müslümanları acımadan şehit eden kâfirlerin ne kadar insafsız, merhametsiz, katil ruhlu ve İslâm düşmanı olduklarını görüyoruz. Kadın, çocuk ve yaşlı demeden önlerine geleni öldürüyorlar ve bu katliâmdan zevk alıyorlar. Hâlbuki bizim Peygamberimiz savaşa gönderdiği komutanlara:

“Sakın ha! Kadınları, çocukları, savaşa katılmayan yaşlı erkekleri öldürmeyin!” diye tembih ederdi. “Binaları yıkmayın, sebepsiz yere ağaçları kesmeyin!” buyururdu.[639]

Acaba bu iki gruptan hangisi insandır ve medenîdir?!

Müslüman, işte böyle merhametlidir. Düşmanlarına bile insaflı davranır. Çünkü atalarımızın dediği gibi insaf dinin yarısıdır. İslâm’ın şartı beş, altıncısı insaf diyenler son derece haklıdır.

Müslüman Allah’ın adıyla ve Allah yolunda savaşır.

Savaşmaktan çekinmez, ölümden korkmaz. “Bu dünya bir değirmendir öğütür bir gün bizi” diye düşünür.

“Allah bizim için ne yazdıysa başımıza ancak o gelir”[640] diye inanır.

Allah’a tevekkül eder.

Şeytanın vesveselerine kulak vermez.

Şunu da bilir ki, Peygamber Efendimiz’in buyurduğu gibi:

“Şehid ölüm acısını duymaz; ancak pirenin ısırdığı yer ne kadar acırsa, şehid de öyle bir acı duyar.”[641]

Müslüman, Peygamber Efendimiz’in şu sözlerine bütün benliği ile inanır:

“Şayet bütün insanlar, sana zarar vermeye kalksa, ancak Allah’ın senin hakkında takdir ettiği zararı verebilirler.

Çünkü kaderi yazan kalem artık yazmaz olmuştur.

Kalemin yazıları değişmeyecek şekilde kesinleşmiştir.”[642]

Ümmü Harâm'ın Cihâd Arzusu

Şimdi bir hanım sahâbînin cihâd aşkını okuyacağız:

Adı Ümmü Harâm, bizim halkımız onu "Hala Sultan" diye anar. Peygamber Efendimiz ile Ümmü Harâm arasında süt veya soy akrabalığı, teyze-yeğen ilişkisi vardı. Ümmü Harâm, Fahr-i Âlem Efendimiz'in vahiy kâtiplerinden Ubâde bin Sâmit radıyallahu anh ile evliydi. Evleri Medine'ye biraz uzakça olan Kubâ'da idi.

Bir gün Allah'ın Resûlü, zaman zaman yaptığı gibi, Ümmü Harâm'ın evine gitti. Ümmü Harâm ona yemek ikrâm etti. Resûl-i Ekrem de orada öğle uykusuna yatıp uyudu. Sonra gülerek uyandı.

Ümmü Harâm ona niçin güldüğünü sordu. Fahr-i Âlem Efendimiz de bir rüyâ gördüğünü anlattı. Ümmetinden bazı yiğitler gemilere binmiş, Akdeniz'de Allah yolunda savaşa gidiyorlardı. "Hepsi de cennetlik olan bu insanları görünce sevindim, onun için güldüm" buyurdu.

Bunu duyan Ümmü Harâm:

"Yâ Resûlallah! Benim de o savaşçılardan olmam için duâ et!" dedi. Efendimiz aleyhisselâm da ona duâ etti.

Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem tekrar uyudu. Biraz sonra yine gülerek uyandı. Bu defa da İstanbul'un fethine giden Müslümanları gördüğünü, sevindiğini, onların günahlarının bağışlanacağını söyledi.

Ümmü Harâm yine:

"Yâ Resûlallah! Benim de o savaşçılardan olmam için duâ et!" dedi. Fakat Allah'ın Resûlü ona kendisinin ilk grupta bulunacağını söyledi.

Peygamber Efendimiz'in vefâtından 17 yıl sonra, Hz. Osman devrinde Kıbrıs Seferi ilân edildi. Ümmü Harâm da bu sefere kocasıyla birlikte katıldı. Adaya çıkıldıktan sonra Ümmü Harâm bindiği katırdan düştü, boynu kırılarak şehid oldu ve orada defnedildi.[643]

Araplar teyzeye "hâle" derler. Nitekim bugün de Anadolu'nun bazı yerlerinde teyzeye "hala" denir.

Ümmü Haram'ın Kıbrıs'ta Larnaka civârındaki kabri "Hala Sultan Tekkesi" adıyla bugün de ziyâret edilir.

Allah ondan râzı olsun.

HASTALIĞA SABRETMELİYİZ

Hastalık da bizim içindir, sağlık da. Şüphesiz sağlık büyük bir nimettir. Bu nimetin kadrini, kıymetini bilmeliyiz.

Vücudumuz bize Allah'ın emânetidir. Bu sebeple vücudumuzu hastalıklardan korumak bizim görevimizdir. Peygamber Efendimiz bize böyle emretmiştir.[644]

Tedâvi Olmak Şarttır

Hasta olmamak için büyük gayret göstereceğiz. Hastalığın kilo ile girdiğini, gram ile çıktığını unutmayacağız. Hastalığın ceremesini sadece vücudumuzun değil, cüzdanımızın da çektiğini aklımızdan çıkarmayacağız.

Peygamber Efendimiz bize, "Hastalığa yakalandığınız zaman tedâvi olun!" buyurmuştur. Yine ondan öğrendiğimize göre, Cenâb-ı Hak yarattığı her hastalığın şifâsını da vermiştir. Sadece ihtiyarlığın tedâvisi yoktur.[645]

Hastalık Bir Cezâ mıdır?

Acaba Allah Teâlâ, bazılarının zannettiği gibi, kullarını cezalandırmak için mi hastalık verir?

Elbette hayır. Yüce Rabbimiz acıları, kederleri, hastalıkları mü'min kulunun sabrını denemek, îmân gücünü ortaya çıkarmak ve âhiretini güzelleştirmek için verir.

Allah Teâlâ, "bakalım kulum hastalığın Benden geldiğini bilecek ve sabredecek mi?" diye bizi yoklar.

Biz bunu hem böyle bilelim, hem de Allah dert verip derman aratmasın diye duâ edelim.

Şu gerçeği de unutmayalım: Cenâb-ı Hak derdi ve hastalığı sevdiği kuluna verir.

Öyleyse soruyu şöyle soralım: Allah Teâlâ en çok kimi sever?

Şüphesiz mü'min kulunu sever, ona dert verir, sonra da sabrettirir. Çünkü en büyük sevâbı sabreden kuluna verir. Zaten O, Kur'ân-ı Kerîm'inde "sabreden kuluna hadsiz, hesapsız mükâfât vereceğini" bildirmiştir.[646] İşte bunun içindir ki atalarımız, belâya sabreden ecrini alır, demişlerdir. Neden derseniz, âlemde hüner belâya sabretmedir de onun için. Belâya sabretmek de her kişinin değil, er kişinin harcıdır.

Efendimiz aleyhisselâmın bize haber verdiğine göre mü'min meselâ yorulsa, sürekli bir hastalığa yakalansa, başına bir dert, bir keder, bir sıkıntı gelse, hattâ ayağına diken batsa, Kâinâtın Rabbi bütün bu sıkıntıları, kulunun hatalarını bağışlamaya vesile kılar.[647]

Sabır acıdır, ama görüldüğü üzere meyvesi tatlıdır. Çünkü Allah sabırlı kulunu sever. İşte bu sebeple de sabır cennetin anahtarıdır.

Cihânın övünç kaynağı olan Efendimiz'den öğrendiğimize göre, bazı kullar çok günah işler. Allah Teâlâ da bekler ki, o kul günahlarını affettirecek ibâdetler, hayırlar yapsın.

Ama beklenen olmaz. Kul kendisinden beklenen ibâdetleri ve hayırları yapmaz. Bunun üzerine Cenâb-ı Hak o kuluna hüzün verir, keder verir, hastalık verir. O dertli kul, derdine

yanarken, acısına katlanırken günahları da affolur gider.[648]

Günah Arıtma Makinası

Kardeşlerim! Biz bu dünyaya âhireti kazanmak için gelmedik mi? Yani günahlarla kirlettiğimiz ve kirlendiğimiz şu dünyadan, âhirete arınmış olarak gitmeye gelmedik mi?

İşte hastalık da bir günah arıtma makinasıdır. Peygamber Efendimiz bu gerçeği şöyle dile getirmiştir:

"Mü'min bir erkek ve hanım, günahlarından tamamen arınmış olarak vefât edinceye kadar, vücuduna, ailesine ve malına çeşitli dertler ve hastalıklar gelmeye devam eder."[649]

Peygamber Efendimiz'in kıymetli sahâbîsi Selmân-ı Fârisî radıyallahu anh bir gün bir hastayı ziyârete gitmişti. Onu şöyle teselli etti:

"Müjdeler olsun sana! Çünkü Cenâb-ı Hak mü'minin hastalığını, onun günahlarını bağışlamaya vesile kılar. Böylece o kulun nerede hata ettiğini düşünmesini ve Allah'ın rızâsını kazanmasını sağlar.

Günahkârın hastalanması ise, sahibi tarafından bağlanan, sonra bırakılan deveye benzer. Deve niçin bağlandığını da bilmez, niçin bırakıldığını da bilemez."[650]

Kardeşlerim! Okuduğumuz bu müjdelerden sonra hastalar değil, hastalanmayanlar üzülsün, onlar dertsizliklerine yansınlar. Çünkü ağrısız baş mezarda gerek. Şunu hepimiz biliriz ki, dünyada tasasız baş, bostan korkuluğunda bulunur.

Bugün evinde çamaşır makinası bulunmayan bir Allah kulu var mı? Hemen hemen yoktur. Çamaşır makinasını evimize niçin sokuyoruz? Bizim kirimizden, pasımızdan perişan olan zavallı çamaşırlarımızı temizlesin diye. Bunu hepimiz biliyoruz.

Acaba kalbimizdeki kirleri de temizleyen bir makina var mı? Bugüne kadar böyle bir makina icat edildi mi?

Evet, icat edildi. Ama o makinayı insanlar değil, insanları yaratan Yüce Rabbimiz icat etti. Bu günah temizleyen makinanın adı "hastalık"tır.

Mâdem ki hastalık günahları temizliyor, öyleyse hastalar değil, hasta olmayanlar, "Neden başım ağrımıyor?" diye düşünsün!

Bu sözü, hastaları teselli etmek için söylediğim zannedilmesin. Hastalığın ilâhî bir ikrâm olduğunu ben söylemiyorum; bize bilmediklerimizi haber veren Âlemlerin Efendisi söylüyor. Hem de şimdi okuyacağımız çok ibretli bir olaydan sonra söylüyor.

Başı Ağrımayan Adam

Bir gün Resûl-i Ekrem Efendimiz'in yanına son derece sıhhatli bir bedevî geldi.[651] Bu çöl bedevîsi turp gibiydi. Taşa vursan taşı yaracak kadar sağlamdı. Sanki yüzünden kan damlıyordu. Allah'ın Resûlü ile aralarında şu konuşma geçti:

"Seni hiç sıtma tuttu mu?"

"Sıtma dediğin de nedir?"

“Sıtma, deriyle etin arasında olan ateşli bir hastalıktır.”

“Hayır, tutmadı.”

“Hiç başın ağrıdı mı?”

“Başağrısı da nedir?”

“Başa giren bir yeldir. Damarları şiddetle döver.”

“Hayır, hiç başım ağrımadı.”

Biraz oturduktan sonra adam kalkıp gitti. Hem Nebîler Sultânı Efendimiz, hem de ashâb-ı kirâm onun bu hâline hayret ettiler. Bizim bilmediklerimizi bilen Allah’ın Resûlü, günahlarını affettirecek bir imkâna sahip olmayan bu adamın acıklı durumunu şöyle dile getirdi:

“Cehennemlik birini görmek isteyen, bu adama baksın!”[652]

Evet sevgili kardeşlerim; hastalık bizim için ilâhî bir lütuftur, elhamdülillâh.

Hastalık Günahları Nasıl Temizler?

Hastalığın günahları nasıl temizlediğini Peygamberler Sultânı Efendimiz bize demirci körüğü misâliyle anlatmış ve şöyle buyurmuştur:

“Demirci körüğü, demirin pasını nasıl söküp temizlerse,

mü’min hastalandığı zaman da, Allah Teâlâ onun günahlarını öyle temizler.”[653]

Hastalandığımız zaman, ibâdetlerimizi aksatmamaya gayret ederiz. Şunu biliriz ki, yaptığımız ibâdetler, Rabbimizle devamlı sûrette ilgimizi sağlar. Biz de O’nun huzûrunda olduğumuzu hissettikçe ferahlarız.

Ama annemiz, babamız veya bir başka yakınımız hastalanıp da namazlarını kılamadıkları zaman, onlar adına üzülürüz. Keşke namazını kılsaydı, orucunu tutsaydı deriz.

Sevgili Efendimiz’in bu konuda verdiği bir haber içimizi ferahlatıyor. Bakın, Gönlümüzün Sultanı ne buyuruyor:

“Allah Teâlâ bir Müslümanın vücuduna hastalık verirse, hastalığı devam ettiği sürece, ona sağlamken yaptığı ibâdetlerin sevâbı yazılır.”[654]

Ne güzel değil mi? Bu müjdenin devamı da pek güzel. Efendimiz sözünü şöyle tamamlıyor:

“Şâyet Allah Teâlâ o hasta kulunu iyileştirirse, onu insanlara sevdirir. İyileştirmez de vefât ettirirse, o zaman da o kulunun günahlarını bağışlar.”[655]

Görüldüğü gibi Müslümanın sağlığı da güzel, hastalığı da güzeldir. Hastalığı zarar değil kazanç olan sadece Müslümandır, elhamdülillâh.

Kötü İnsanlar mı Hastalanır?

Bu konu halk arasında yanlış biliniyor. Hastalığın, ilâhî ikrâm olduğunu bilmeyenler, ağır hastalığa yakalanan birini görünce:

“Kim bilir ne kötülük yaptı ki, başına bu iş geldi!” diyor.

Âlemin ağzı torba değil ki çekip büzesin. Biz yine işin esasını öğreneceğimiz sağlam kaynağa başvuralım.

Cennetle müjdelenen on sahâbîden biri olan Sa‘d ibni Ebî Vakkàs radıyallahu anh Bir gün Peygamber Efendimiz’e:

“Yâ Resûlallah! En ağır belâlar kimlerin başına gelir?” diye sordu.

Nebiyy-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle buyurdu:

“En ağır sıkıntılar peygamberlerin başına gelir.

Fazilet bakımından peygamberlerden sonra gelenler, mânevî derecelerine göre dert ve sıkıntılardan nasiplerini alırlar.

En dindar olan en ağır sıkıntıya uğrar.

Dini o kadar kuvvetli olmayanlar ise daha hafif bir imtihandan geçer.[656]

Demek ki neymiş? Büyük dağın büyük kışı olurmuş.

Şu halde insan bilmediği konuda fikir yürütmemelidir.

Şu hadîs-i şerîfi duyunca, eminim siz de hayret edeceksiniz:

“Dünyada hastalıklara ve sıkıntılara uğrayan çilekeş Müslümanlar, kıyâmet gününde kazandıkları büyük sevapları, üstün dereceleri görünce: ‘Âh! Keşke dünyada iken vücudum makaslarla doğransaydı!’ diyecekler.”[657]

“Dünyada hiç hastalanmamış olanlar da, hastalık çeken kardeşlerinin âhirette kazandığı üstün dereceleri görünce, onlar da aynı şekilde, keşke dünyada benim vücudum da lime lime edilseydi de, ben de bu yüksek dereceleri elde etseydim diyecekler.”[658]

Ne mutlu hastalık çekip de sabredenlere!

Kulun İyilikleri Yetersiz Kalırsa

Hadîs-i şerîfleri okudukça ufkumuz genişliyor. İşin aslını, faslını öğreniyoruz. İslâmiyet’in ne güzel bir din olduğunu anlıyor, Rabbimiz’e şükrediyoruz.

Peygamber Efendimiz’den öğrendiğimize göre, Allah Teâlâ bir kuluna cennette yüksek mevkiler vermek ister. Ona köşkler, saraylar bağışlamayı diler. Fakat o kulun yaptığı ibâdet ve hayırlar, o yüksek mertebeyi, o güzelim köşkleri ve sarayları kazanmasına yetmez.

Bu defa Cenâb-ı Hak onun bedenine bir dert veya malına bir zarar yahut çoluğuna çocuğuna bir sıkıntı verir ve o kulunu bu dertlere, acılara sabrettirir. Böylece sevdiği kulunu, cennetteki o yüksek derecelere eriştirir.[659]

Öyleyse güzel kardeşlerim, başımıza gelen dertlerden dolayı hemen sızlanmayalım. Hâlimizi ona buna şikâyet etmeyelim. Tam aksine başımıza gelenlere sabretmeye çalışalım. Çünkü sabretmek, bize âhiretin bitip tükenmeyen güzelliklerini kazandıracaktır. Yüce Rabbimiz’in Peygamber Efendimiz’e:

“Müjdele o sabredenleri!”[660] buyurduğunu unutmayalım.

Şunu da unutmayalım ki, Yüce Rabbimiz bizden:

“Bizim bütün varlığımız Allah’ındır ve sonunda yine O’na döneceğiz”[661] dememizi beklemektedir.

Allah’ın yardımı, kul sabredince gelir. Yine unutmamalıdır ki, her zorlukla birlikte bir kolaylık vardır.[662]

Hüzünle sevinç ikiz kardeştir; biri diğerinden ayrılmaz.

Şikâyet Etmeyelim

Bir derde düşünce ağlayıp feryat ediyoruz. Ağlamanın, sızlamanın derdimizi hafifleteceğini sanıyoruz. Hiç de öyle olmuyor. İnsan sızlandıkça derdi daha da artıyor. Üstelik hastalıktan dolayı kazandığı sevapları da bu yüzden bir bir kaybediyor.

Bir hasta, ziyâretine gelen kimse hatırını sorduğunda, hâlinden şikâyet etmeden önce, elhamdülillâh şöyleyim diye Allah’a hamdetmelidir. Böylece Allah’ı hatırladıktan sonra ağrılarından, sızılarından söz etmekte bir sakınca yoktur. Büyüklerimiz böyle söylemişlerdir.[663]

Yukarıdan beri hastalıkların, dert ve sıkıntıların mü’mine kazandıracağı üstün mertebelerden söz ediyoruz. Şimdi de şöyle soralım:

Acaba Allah Teâlâ, böylesine üstün mertebeleri kendisini sevmeyenlere, din düşmanlarına verir mi? Elbette vermez. Çünkü cennet, her önüne gelenin gireceği bir yer değildir. Onun için, güzel kardeşlerim, başımıza gelenlere sabredelim, hâlimize hamdedelim.

Şunu hiç unutmayalım ki, Yüce Rabbimiz sevdiğine dert verir. Dert ne kadar büyük olursa, mükâfâtı da o kadar büyük olur. Kul, başına gelene râzı olursa, “Ağlatırsa Mevlâ bir gün güldürür” diye düşünürse, Cenâb-ı Hak da o kulundan râzı olur.

Ama kul başına gelenlerden dolayı öfkelenir, bağırıp çağırırsa, Allah Teâlâ da ona gazap buyurur.[664]

Sakın Ölmeyi İsteme!

Herkes hastalanabilir. Allah kimseye dayanılmayacak dert vermesin. Bize düşen, hastalanmamak için tedbir almak, bir yandan da Allah Teâlâ’dan âfiyet istemektir. Fahr-i Cihân Efendimiz bize, Mevlâmız’dan nasıl âfiyet isteyeceğimizi de öğretmiş ve şöyle niyâz etmemizi tavsiye buyurmuştur:

“Allahım! Dayanılamayacak dertten,

insanı helâke götürecek tâlihsizlikten,

düşmanı sevindirecek felâketten,

ve başa gelecek fenalıktan Sana sığınırım!”[665]

Hastalıklar da derece derecedir. Bazı ağır hastalıklar bizi canımızdan bezdirebilir. “Öleyim de kurtulayım” dedirtebilir. Sevgili Efendimiz böyle hallerde bile ölümü istemeyi

doğru bulmamışır. Ne yapayım Allah'tan geldi, diye sıkıntılara dayanmamızı öğütlemiştir. Bunun sebebini de şöyle açıklamıştır:

"Ölmeyi isteyen kimse, şayet iyi biriyse, yaşadığı zaman belki daha çok hayır ve iyilik yapar.

Şayet kötü biriyse, olabilir ki, günahlarına tövbe eder ve Allah'ın rızâsını kazanmaya çalışır."[666]

Peygamber Efendimiz'in çok sevdiği sahâbîlerinden Sa'd ibni Ebî Vakkàs vardı. İslâmiyet'e çok büyük hizmetler yapmıştı. Allah'ın Resûlü bu sebeple onu cennetle müjdelemişti. Bir gün Fahr-i Kâinât Efendimiz bir konuşma yapmıştı. Sahâbîler bu konuşmadan dolayı son derece duygulanmıştı. Sa'd radıyallahu anh, günah işlerim de, kazandığım sevapları kaybederim korkusuyla:

"Âh, keşke şimdiye kadar ölmüş olsaydım!" diye hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Bizim bilmediklerimizi bilen Peygamberler Sultânı Efendimiz onu üç defa:

"Ey Sa'd! Bu sözleri benim yanımda söylüyor ve ölmeyi istiyorsun öyle mi?" diye uyardı. Sonra da şöyle buyurdu:

"Şayet cennetlik isen, hayatının uzun, yaptıklarının da iyi olması senin için daha hayırlıdır."[667]

Hasta kardeşlerimiz diyebilir ki:

"Eee, dayanılmaz acılar çekmeyen için böyle söylemek kolay. Acılar içinde kıvranan kimse ölümü istemesin de ne yapsın?"

Bildiğiniz gibi, İki Cihân Güneşi Efendimiz hep ümmetini düşünürdü. Onlar için gözyaşı dökerdi. Bu sebeple de acılar içinde kıvranan hasta kardeşlerimize şöyle demelerini tavsiye buyurmuştu:

"Allahım! Yaşamak benim için hayırlı olduğu sürece bana hayat ver.

Ölmek benim için hayırlı olduğu zaman da canımı al!"[668]

Yine de biz, ashâb-ı kirâmdan Demirci Habbâb'ın sözlerini hatırlayalım. Habbâb'ın vücudunda dayanılmaz yaralar açılmıştı. Yaraları iyileşsin diye bedenini tam yedi yerden dağlamışlardı. Ağrıları dayanılacak gibi değildi. Kendisini ziyârete gelenlere Habbâb şunu söyledi:

"Şayet Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ölmek için duâ etmeyi yasaklamasaydı, Allah'tan canımı almasını isterdim."[669]

Rabbim hepimize hayırlar, sabır ve âfiyetler ihsân eylesin.

Peygamber Efendimiz'in Istırabı

Nebîler Sultânı Efendimiz'in son hastalığı sırasındaydı. Allah'ın sevgilisi büyük acılar ve sıkıntılar çekiyordu. Hz. Fâtıma radıyallahu anhâ onun bu haline dayanamadı:

"Vah benim babacığım, ne büyük sıkıntılar çekiyor! Çok kederliyim!" diye üzüntüsünü dile getirdi. Fahr-i Âlem Efendimiz ciğerpâresini şöyle teselli etti:

"Üzülme kızım! Baban bu günden sonra artık sıkıntı çekmeyecek. Allah Teâlâ'nın kıyâmete kadar her kuluna tattıracağı ölümü, baban da tatmak üzeredir."[670]

* * *

Önde gelen sahâbe efendilerimizden Abdullah ibni Mes'ûd radıyallahu anh da o günlerdeki bir hatırasını şöyle anlatıyor:

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem hastalanıp da vücudu sıtmanın ateşiyle yanarken huzûruna vardım. Elimle mübârek vücuduna dokundum:

"Ey Allah'ın Resûlü! Sıtma nöbetinden dolayı çok ıstırap çekiyorsunuz" dedim.

"Evet, sizden iki kişinin çekebileceği kadar ıstırap çekiyorum" buyurdu.

"Herhalde bu, iki kat sevap kazanmanız içindir" dedim. Bana şunu söyledi:

"Evet, öyle. Allah, Müslümanın ayağına batan bir diken veya başına gelen daha büyük bir sıkıntıdan dolayı onun günahlarını bağışlar. O Müslümanın günahları ağaç yaprakları gibi dökülür."

* * *

Fahr-i Âlem Efendimiz'in ne büyük acılar çektiğini yakından görenlerden biri de Hz. Âişe'dir. Âişe annemiz hayatında Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kadar acı çeken bir insan görmediğini söylemiştir.[671]

HASTALARI ZİYÂRET ETMELİYİZ

Peygamber Efendimiz hasta ziyâretine pek önem verirdi. Müslümanların birbiri üzerindeki haklarından birinin de hasta ziyâreti olduğunu söylerdi.[672]

Ashâbından biri hastalandığında, hastanın evi ne kadar uzak olursa olsun, Efendimiz bir arkadaşıyla birlikte onu ziyârete giderdi.

Hasta ziyâreti için atılan her adıma sevâp verildiğini belirtir, bu sebeple hasta ziyâretine çoğu zaman yaya olarak giderdi.

Nebiyy-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz, hasta ziyâretinin önemini bize canlı bir misâlle anlatmış ve şöyle buyurmuştur:

Allah Teâlâ kıyâmet gününde Müslüman kuluna:

“Ey Âdemoğlu! Ben hastalandım, ama sen beni ziyâret etmedin!” diye buyuracak.

İnsan bu soru karşısında hayretler içinde şöyle diyecek:

“Aman yâ Rabbî! Sen âlemlerin Rabbisin. Ben seni nasıl ziyâret edebilirdim?”

Allah Teâlâ ona şöyle buyuracak:

“**Falan kulum hastalandı, ama sen onun ziyâretine gitmedin. Şâyet onu ziyâret etseydin, Beni onun yanında bulurdun!”**[673]

Bu hadîs-i şerîften de öğrendiğimiz üzere, hasta ziyâreti Cenâb-ı Hakk’ı hoşnut eder. Allah Teâlâ veya O’nun meleği, hastayı ziyâret eden insana şöyle seslenir:

“**Sana ne mutlu! Güzel bir yolculuk yaptın. Cennette kendine bir köşk hazırladın!”**[674]

Hastayı ziyâret etmenin mânevî kazancı işte böylesine büyüktür. Yunus Emre’miz bunu ne güzel dile getirmiştir:

Bir hastaya vardın ise,

Bir içim su verdin ise

Yarın anda karşı gele,

Hak şarâbın içmiş gibi

Hasta Ziyâretçi Bekler

Bir de meselenin şu yanı var:

Hasta, sevdiklerini yanında görmek ister. Bu onun gönlüne ferahlık verir. Arapların güzel bir atasözü vardır:

“Likàü’l-halîl, şifâü’l-alîl” derler. Yani dostla buluşup görüşmek, hastaya şifâ verir.

Bu sebeple insan iyi gün dostu değil, kötü gün dostu olmalıdır; sevdikleri hastalandığı zaman onları ziyâret etmelidir.

Hastanın yanına varınca, Peygamber Efendimiz'in yaptığı gibi ona:

"Nasılsın?" diye hatır sormalı ve onun yanında güleryüzlü olmalıdır.

"Seni çok iyi gördüm; inşallah yakında ayağa kalkarsın" gibi ümit verici sözler söylemelidir.[675]

Hastanın yanında onun sevdiği konular konuşulmalı, onu üzecek bahislere girmemelidir.

Hasta ziyâretine giden, orada fazla oturmamalı, hastanın dinlenmesine engel olmamalıdır.

Hastayı ziyâret saati de çok önemlidir. Ziyâret için hastanın rahatsız olmayacağı bir zamanı seçmelidir.

Ağır hastalığı dolayısıyla hastayı görmek mümkün olmasa bile, onun yakınlarının teselliye ihtiyacı vardır. Bu sebeple hasta yakınları da ziyâret edilmeli, onları da teskin ve teselli etmelidir.

Hasta Ziyâretinin Sevâbı

Çok iyi bildiğiniz gibi, Müslüman bir sevap avcısı gibi davranmalıdır. Nereden ne kazanacağını bilmelidir. Peygamber Efendimiz hasta ziyâret etmeyi, cennet bahçelerinde ve oradaki meyveler arasında dolaşmaya benzetmiştir.[676]

Ya Server-i Enbiyâ Efendimiz'in haber verdiği şu müjdeye ne demeli:

Bir Müslüman, hasta olan din kardeşini sabahleyin ziyaret ederse, tam yetmiş bin melek akşama kadar:

"Allahım bu kuluna rahmet eyle!" diye duâ eder.

Şayet din kardeşini akşamleyin ziyaret ederse, yine yetmiş bin melek onun için sabaha kadar:

"Allahım bu kulunu bağışla!" diye duâ eder.[677]

Fahr-i Kâinât Efendimiz hasta ziyâretinin önemini işte böyle belirtmiştir.

Hastanın duâsı pek değerlidir. Bu sebeple onu ziyârete giden kimse, kendisi için duâ istemelidir. Çünkü hastanın duâsı, meleklerin duâsı gibi makbûldür.[678]

Bir de hastanın yanında, onun "âmin" demesini sağlayacak şekilde duâ etmelidir. Çünkü hastanın yanında yapılan duâya melekler de "âmin" der.[679]

Ziyâret Edilen Hastaya Nasıl Duâ Etmeli?

İki Cihân Güneşi Efendimiz bir hastayı ziyârete gittiğinde ona önce:

"Geçmiş olsun, hastalığın günahlarına keffâret olur inşallah" buyururdu. [680]

Sonra da hastalara çeşitli şekillerde duâ ederdi.

***** Bazen hastanın adını söyleyerek, üç defa:

"Allahım! Falana şifâ ver!" buyururdu.[681]

Nitekim bir defasında, hasta olduğunu öğrendiği sahâbîsi Sa'd ibni Ebî Vakkàs'ı ziyârete

gitmiş ve ona üç defa:

“**Rabbim, Sa’d’ı iyileştir!”** diye duâ etmişti.[682]

Biz de Yüce Rabbimiz’e: “Allahım! Falanı iyileştir!” diye duâ edelim.

***** Fahr-i Kâinât Efendimiz hastaya bazen de şöyle duâ ederdi:

اَللّٰهُمَّ رَبَّ النَّاسِ، أَذْهِبِ الْبَأْسَ، إِشْفِ أَنْتَ الشَّافِي،
لاَ شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ، شِفَاءً لاَ يُغَادِرُ سَقَمًا

Allâhümme Rabben nâs, ezhibil be’s, işfi enteş şâfî, lâ şifâe illâ şifâük, şifâen lâ yügàdiru sekamen

“Bütün insanların Rabbi olan Allahım!

Bu hastanın ıstırabını giderip, şifâ ver!

Şifâyı veren ancak sensin.

Senin şifândan başka şifâ yoktur.

Bu kuluna, hiçbir hastalık izi bırakmayacak şekilde şifâ ihsân eyle!”[683]

***** Resûlullah Efendimiz bize, ziyâretine gittiğimiz bir hastanın başucunda yedi defa şu duâyı okumamızı tavsiye buyurmuştur:

أَسْأَلُ اللهَ الْعَظِيمَ، رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، أَنْ يَشْفِيَكَ

Es’elüllâhe’l-azîm, Rabbe’l-arşi’l-azîm, en yeşfiyeke

“Büyük arşın sahibi yüce Allah’tan sana şifâ vermesini dilerim.”[684]

***** Hastalanan birinin kendisine okuyacağı duâ da vardır. Peygamber Efendimiz’in öğrettiğine göre, ağrıyan yerimize elimizi koyacağız.

Üç kere “bismillah” diyeceğiz.

Yedi kere de şu duâyı okuyacağız:

أَعُوذُ بِعِزَّةِ اللهِ وَقُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ وَأُحَاذِرُ

Eûzü bi-izzetillâhi ve kudretihî min şerri mâ ecidü ve uhâziru

“Bendeki bu hastalığın şerrinden ve ileride yenileyip elem ve hüzün vermesinden Allah’ın izzet ve kudretine sığınırım.”[685]

Rabbim hepimize sıhhat ve âfiyet ihsân eylesin!

Hasta da Kazançlı, Ziyâretçi de

Çocukluğundan itibâren Peygamber Efendimiz'e on yıl hizmet eden Enes ibni Mâlik radıyallahu anh, daha sonraki yıllarda hastalanmıştı. Onu ziyârete giden biri:

"Ey Resûlullah'ın hizmetkârı! Seni ziyâret etmek bizi mutlu ediyor. Fakat evimiz uzak, bu yüzden sık sık ziyâretine gelemiyoruz" dedi.

O zaman Hz. Enes başını yastıktan kaldırdı ve şunu söyledi:

"Ben bir gün Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemden, şöyle buyurduğunu duydum:

'Bir kimse bir hastayı ziyâret ederse, Allah'ın rahmetine dalmış olur. Hastanın yanına oturunca, Allah'ın rahmeti onu çepeçevre kuşatır.'

Hz. Enes sözüne şöyle devam etti: Bunun üzerine Peygamber aleyhisselâma şöyle sordum:

'Yâ Resûlallah! Hastayı ziyâret edenin kazancı budur. Ya ziyâret edilen hasta, onun da bir kazancı var mıdır?'

Bunun üzerine Allah'ın Resûlü:

'Hastanın da günahları bağışlanır' buyurdu."[686]

ÖLÜMDEN KORKMAYALIM

Ölüm, yok olmak değildir. Bir âlemden başka bir âleme geçmektir.

Ölüm âhiretin giriş kapısıdır.

Bizi Rabbimiz'e ve O'nun eşsiz ikrâmlarına kavuşturacak olan ölümdür.

Asıl yurdumuz olan cennete ancak öldükten sonra gidebileceğimizi unutmayalım.

Şunu da unutmayalım ki, Allah Teâlâ'yı ancak cennette görebileceğiz.

Demek ki bütün güzellikler ölümden sonra başlıyor…

Herkes Ölümü Tadacaktır

Güzel kardeşlerim! Bizi de, ölümü de yaratan Yüce Rabbimiz değil mi?

Şu âyet-i kerîmeleri bilen Müslüman ölümden niçin korksun?

"Her nefis ölümü tadacaktır."[687]

"Nerede olsanız ölüm sizi gelip bulur."[688]

"Sonunda Bize döndürüleceksiniz."[689]

Mâdem ki ölümden kurtuluş yok, Mâdem ki cennete ve Allah'ın cemâline ancak öldükten sonra kavuşabileceğiz, öyleyse ölümden niye korkalım?

Hayat varsa, ölüm de vardır, diye düşünelim. İnsan padişah bile olsa, onun için de "er veya hâtun kişi niyetine!" deneceğini unutmayalım.

Zaten doğum, ölümün habercisi değil midir?

Zaten aslımız toprak değil midir?

Atalarımız ne güzel söylemiş:

"Gelin girmeyen ev olur da, ölüm girmeyen ev olmaz."

"Ölüm bir devedir ki herkesin kapısına çöker."

Mâdem ki gerçek budur, öyleyse ölümden korkup nefret etmenin mânâsı yoktur.

Allah'a Hüsnizan Beslemek

Ölmeden önce bilmemiz ve yapmamız gereken bir şey var. Ümmeti olmakla şeref duyduğumuz Efendimiz aleyhisselâm, vefât etmeden üç gün önce bize bir tavsiyede bulundu ve şöyle buyurdu:

"Hiçbiriniz, sakın Allah'a hüsnizan beslemeden ölmesin."[690]

Peki, Allah'a hüsnizan beslemek ne demektir?

"Rabbim çok merhametlidir; O'nun beni affedeceğine inanıyorum" diye düşünmek ve buna bütün varlığı ile inanmaktır.

Öyleyse biz de her zaman "Rabbim beni affeder, bana merhamet eder" diye düşünelim.

Neden mi?

Çünkü merhametli Rabbimiz, yine Peygamber Efendimiz'in haber verdiğine göre:

"**Ben, kulumun beni düşündüğü gibiyim"** buyurmuştur.[691] Yani kulum, kendisine nasıl davranacağımı bekliyorsa, ona öyle davranırım, demektir.

Mâdem durum böyledir; öyleyse sevgili kardeşlerim: "Rabbim bana azâb eder" diye değil, "Rabbim bana merhamet eder" diye düşünelim. Çünkü O'nun rahmeti boldur. O, mü'min kullarına hem dünyada, hem de âhirette merhamet eder.

Besmele çekerken söylediğimiz "Rahmân" ve "Rahîm"in mânası işte budur.

Allah'a ve O'nun Resûlü'ne îmân etmeyenler, "Rabbim beni affeder" diye düşünmenin bir kuruntu olduğunu zannedebilirler. Varsın onlar öyle zannetsin.

Allah'a gönülden inanan ve O'na kullukta kusur etmemeye çalışan bir mü'min: "Rabbim bana merhamet eder" diye inanır. Bu aslâ bir kuruntu değildir. Böyle inanan bir Müslümanı da inşallah Rabbimiz affedecektir.

Biz elhamdülillâh mü'miniz ve:

"Rabbimiz Allah'tır" diyoruz. Rabbimiz olan Allah'ın haber verdiğine göre, mü'minler öleceği zaman, melekler onların yanına gelir ve şöyle derler:

"Korkmayın, üzülmeyin. Size vadedilen Cennet'le sevinin!

Biz dünya hayatında da, âhirette de size dostuz.

Cennette canınızın çektiği her şey vardır. Orada istediğiniz her şey sizindir."[692]

Evet, melekler ölmek üzere olan mü'minin yanına gelir ve ona böyle derler. Gerisini yine Peygamber Efendimiz'den dinleyelim:

"Mü'mine Allah'ın rahmeti, hoşnutluğu ve Cennet'i müjdelendiği zaman, o mü'min Allah Teâlâ'ya kavuşmak ister; işte o zaman Allah da ona kavuşmayı arzu eder."[693]

Öyleyse ölümden niye korkalım?

Düzgün bir hayat sürmeye bakalım. Nasıl yaşarsak öyle öleceğimizi unutmayalım.

Müslüman olmak ne güzel şey, elhamdülillâh.

Mü’minin Güzel Ölümü

Mü’minin güzel ölümünü Peygamber Efendimiz’den dinleyelim:

“Bir mü’min dünyaya vedâ etmek üzereyken, yüzleri güneş gibi parlayan melekler, ellerindeki cennet kefeniyle ve cennet kokularıyla gökten yere inerler ve o kimsenin görebileceği bir yere otururlar. Sonra ölüm meleği kalkar, rûhunu teslim alacağı kimsenin başucuna gelir ve ona:

“Ey güzel can! Allah’ın affına ve rızâsına kavuşmak üzere artık çık!” der.

O mü’minin canı, bir damla su gibi akıverir.

Melek onu alır, cennetten getirdiği kefene sarar, ona güzel kokular sürer.

Melekler dünyanın en güzel esansı gibi burcu burcu kokan o canı alır ve göklere yükselmeye başlar.

Yanlarından geçtikleri melekler bu güzel kokunun ne olduğunu sorarlar. Onlar da dünyada o kimse için söylenen en güzel özellikleri anarak: “Bu falan oğlu falandır (veya falan kızı falandır)” derler.

Dünya semâsından başlayıp yedinci kat göğe çıkıncaya kadar her semânın önde gelen melekleri o kimseyi uğurlar.

Allah Teâlâ’nın huzûruna varınca, Cenâb-ı Mevlâ şöyle buyurur:

“Kulumu cennetin en yüce yerine kaydedin!

Şimdi onu tekrar yeryüzüne götürün.

Ben insanı topraktan yarattım, yine oraya döndüreceğim ve tekrar oradan çıkaracağım.”

O kulun rûhu tekrar cesedine konulur.

Kabirde yanına iki melek gelip onu oturturlar. Kendisine çeşitli sorular sorarlar. O da bütün sorulara şöyle cevap verir:

‘Rabim Allah’tır.

Dinim İslâm’dır.

Peygamberim Muhammed aleyhisselâmdır.’

O zaman Cenâb-ı Mevlâ:

“Kulum doğru söyledi.

Ona cennette bir yer hazırlayın!

Cennet elbiseleri giydirin

ve kabrinden cennete bakan bir kapı açın!” buyurur.

Bunun üzerine cennet rüzgârları, o kimsenin kabrine cennet kokuları getirir. Kabri ufuklar boyunca genişletilir.

Derken o mü’minin dünyada iken yaptığı iyilik ve ibadetleri güzel yüzlü, iyi giyimli, hoş kokulu bir kimse şeklinde yanına gelir. Onu tebrik eder ve kıyâmete kadar kendisine arkadaşlık eder.”

Peygamber Efendimiz bunları söyledikten sonra, Allah’a îmân etmeyenlerin feci şekilde can vereceklerini de anlatmıştır. Yüreklerin dayanmayacağı o korkunç hali, Fahr-i Âlem Efendimiz’in verdiği bilgiler ışığında kısaca belirtelim:

Simsiyah yüzlü melekler kıldan yapılma sert kefenlerle o kimsenin yanına gelecek ve:

“Ey pis can! Allah’ın öfke ve gazabına uğramak üzere çık!” diyerek kâfirin pis kokulu rûhunu şiddetli bir şekilde söküp alacaklar. Kendisine çok kötü davranacaklar. İlâhî huzûra kabul edilmeyen o rûhu yere fırlatacaklar.

O kimse Münker ve Nekir meleklerine cevap veremeyecek. Onu kabri korkunç şekilde sıkacak. Kabrine cehennemden bir kapı açılacak. Oradan gelen pis kokular içinde kıyâmete kadar azâp görecek.[694]

Rabbim bizlere mü’minin güzel ölümünü nasip eylesin!..

KABİRLERİ ZİYÂRET ETMELİYİZ

Bir Müslüman için ölümün ne kadar rahat ve güzel olduğunu bir önceki bahiste öğrendik. Böyle mutlu bir son için, her şeyden önce Allah'a ve Allah'ın Resûlü'ne îmân etmek gerekir. Sonra da elden geldiğince kulluk görevini yapmak icap eder.

Şayet îmânımız varsa, Allah'a da kulluk ediyorsak, ölümden niye korkalım? Bir mü'min için kabrin, cennete açılan bir pencere olması ne güzel şey!

Öyleyse biz de, ileride gideceğimiz yurdumuzu ve orada yatan yakınlarımızı zaman zaman ziyâret etmeliyiz. Bir gün bizim de oraya, bir daha dönmemek üzere gideceğimizi düşünmeliyiz.

Ölüm ve onun ardından gelecek olan âhiret hayatı kaçınılmazdır. Onun için, Peygamber Efendimiz:

"Kabir ziyâreti bize âhireti hatırlatır"[695] buyurmuştur.

Fahr-i Âlem Efendimiz, zevkleri bıçak gibi kestiğini söylediği ölümü hatırlamamızı istemiştir.[696]

Hiç unutmamak gereken şu gerçeği bir daha, bir daha tekrarlayalım:

Biz dünyaya âhirete hazırlanmak için geldik. Çünkü âhiret bizim asıl yurdumuzdur. Âhiret, sonsuz bir hayatı yaşayacağımız yerdir. Orada ölüm yoktur. Cennet de orada, bütün güzellikler de oradadır.

Cenneti kazanmak için Yüce Rabbimiz'in ve Sevgili Peygamberimiz'in bizden istediği şekilde yaşamalıyız.

Kabir Ziyâreti Nasıl Yapılır?

Önce "kabir ziyâreti niçin yapılır?" diye soralım. Bu sorunun cevâbı şudur:

Kabir ziyâreti, önce orada yatana duâ etmek, sonra da kabirdekilerin halinden ibret almak için yapılır.

Peygamber Efendimiz kabristana varınca, kabir halkına çeşitli şekillerde selâm verir ve duâ ederdi. Onun selâm ve duâlarından biri şöyleydi:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الدِّيَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ،
وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اللهُ بِكُمْ لَلَاحِقُونَ، أَسْأَلُ اللهَ لَنَا وَلَكُمُ الْعَافِيَةَ

es-Selâmü aleyküm ehled diyâri minel mü'minîne velmüslimîn. Ve innâ inşâallâhü biküm lelâhikūn. Es'elüllâhe lenâ velekumül âfiyeh

"Selâm size, ey bu diyârın mü'min ve müslim halkı! İnşallah yakında biz de aranıza katılacağız. Allah'ın bizi de sizi de bağışlamasını dilerim."[697]

Kabrin yanına varınca, ziyâret ettiğimiz kimseye, sanki sağ imiş de kendisiyle yüz yüze konuşuyormuşuz gibi yaklaşmalıyız.

Bu sırada sırtımız kıbleye, yüzümüz kabre dönük olmalıdır.

Sağlığında kendisine çok yakınsak, yine öyle durmalıyız.

Sağlığında ona çok yakın değilsek, biraz uzakta durmalıyız.

Sonra da bildiğimiz Kur’an âyetlerini okuyup ona duâ etmeliyiz. Meselâ **Fâtiha**, **İhlâs** ve **Tekâsür** (Elhâkümüt tekâsür) sûreleri okunabilir. **Yâsîn** sûresi de okunabilir.[698]

Çünkü Peygamber Efendimiz, ölülerimize Yâsîn sûresini okumamızı tavsiye buyurmuştur.[699]

Kabirde yatan kimse, mânen çok büyük biri olsa bile, ona duâ etmeliyiz. Ancak kesinlikle ondan bir şey istememeliyiz. Çünkü kendisinden bir şey istenecek tek varlık, sadece Allah Teâlâ’dır.

Sana İbret Gerek İse

Yûnus Emre bizi **“sin”** dediği kabri ve kabristanı ziyâret etmeye ve oradan ibret almaya dâvet ediyor. Şimdi ona kulak verelim:

Sana ibret gerek ise
Gel göresin bu sinleri
Ger taş isen eriyesin
Bakıp görücek bunları
Şunlar ki çoktur malları
Gör nice oldu hâlleri
Sonucu bir gömlek giymiş[700]
Onun da yoktur yenleri
Hani mülke benim diyen
Köşk ü saray beğenmeyen
Şimdi bir evde yatarlar
Taşlar olmuş üstünleri[701]
Bunlar eve girmeyeler
Zühd ü tâat kılmayalar
Bu beyliği bulmayalar
Zira geçti devranları[702]
Hani ol şîrîn sözlüler
Hani ol güneş yüzlüler
Şöyle gayip olmuş bunlar[703]
Hiç belirmez nişanları
Bunlar bir vakt beyler idi
Kapıcılar korlar idi
Gel şimdi gör bilmeyesin
Bey hangidir ya kulları

Ne kapı vardır giresi
Ne yemek vardır yiyesi
Ne ışık vardır göresi
Dün olmuştur gündüzleri[704]
Bir gün senin dahi Yunus
Benim dediklerin kala
Seni dahi böyle ede
Nitekim etti bunları[705]
Yûnus Emre

GÜL MUHAMMEDİM

Tan yeri ağarırken Âmine uyandı. Ağlayan yavrusunu sevgiyle kucakladı.

“Gül Muhammed’im acıkmış” dedi. Mis gibi kokusunu ciğerlerine çekti. Emzirmeye başladı. Ne yazık ki göğsü, suyu çekilmiş pınarlar gibiydi. Bir damla süt kalmamıştı. Çünkü gencecik kocası Abdullah, bir ticaret yolculuğundan dönerken Medine’de hastalanmış, sevgili yavrusunu göremeden dünyadan göçüp gitmişti. O zaman Âmine, Abdullah’ın ölümüne günlerce ağlamıştı. Bu yüzden sütü büsbütün çekilmişti.

Şimdi sevgili yavrusunu, sütanneye vermek zorundaydı. Zaten Mekkeliler hep böyle yapardı. Körpecik yavruları Mekke sıcağından korumak için, köylerde yaşayan sütannelere verirlerdi.

Mekke yakınlarında Sa’doğulları kabilesi vardı. Havası-suyu güzel bir yerde yaşardı. Fakat o yıl kurak gittiği için Sa’doğulları zor durumdaydı. Tek ümitleri Mekke’ye gitmek, zengin aile çocuklarına sütannelik etmekti.

Halîme ile kocası köylülerle birlikte bu düşünceyle yola çıkmışlardı. Eşekleri çok zayıf ve güçsüz olduğu için kafileden geri kalmışlardı. Mekke’ye vardıkları zaman, öğle vakti olmuştu. Zengin çocukları paylaşılmış, Halîme ortada kalakalmıştı.

“Üzülme Halîme, geriye yetim bir çocuk kaldı. Ailesi zengin değil ama oldukça soylu” dediler: Onu Âmine’ye götürdüler. Halîme kundaktaki yavruyu görünce parayı-pulu unuttu:

“Aman Allah’ım, bu ne güzellik!” dedi. O güzeller güzeli yavruyu bağrına bastı. Köyünün yolunu tuttu

Sütannenin Evinde

Halîme ile kocası hallerinden çok memnundu. Bu yavru evlerine bereket getirmişti. Develerin, koyunların sütü artmıştı. Kendilerini öteki köylülerden daha bahtiyâr görüyorlardı. Süt yavruları da çok mutluydu. Süt ablası Şeymâ ve diğer kardeşleriyle birlikte oynamayı pek seviyordu.

Halîme onu her yıl annesine götürüyor, bir süre Mekke’de kaldıktan sonra tekrar köye dönüyorlardı.

Dört yıl böyle geçti. Bir gün Halîme çocuklarla pazara gitmişti. Yaşlı bir Yahudi bilgini onun yanındaki çocuğa dikkatle baktı.

“Bu çocuğu öldürmek lâzım, ileride fena şeyler yapacak” diye bağırınca, Halîme çok korktu. Çocuğu kaptığı gibi kaçtı. Mekke’ye gittiğinde olanları Âmine’ye anlattı. Dikkatli olmasını tembih etti. Âmine yetiminin üzerine titriyor, gözünü ondan ayırmıyordu. Hizmetkârı Ümmü Eymen’den başkasına emanet etmiyordu.

Aradan iki yıl geçti. Yetim, artık altı yaşındaydı. Âmine yavrusuyla birlikte Medine’ye gitmek, sevgili kocasının mezarını ziyaret etmek, yetimini dayıları ile tanıştırmak istedi. Yanlarına Ümmü Eymen’i alarak Medine’ye giden kervanla birlikte yola çıktılar. Günler sonra Medine’ye vardılar.

Medine’nin havası Mekke’ye göre daha güzeldi. Gürül gürül akan suları, yemyeşil meyve bahçeleri, bahçelerin kenarında, içinde çocukların yüzdüğü havuzları vardı. Âmine’nin yetimi Medine’yi çok sevdi. Dayılarının çocukları ile oynadı. Yüzmeyi

öğrendi. Böylece günler geçti ve sonunda ayrılık günü geldi.

İlk Acı

Mekke'ye giden bir kafileyle birlikte yola çıktılar. Ebvâ köyüne geldiklerinde, Âmine ansızın hastalandı. Güller gibi soldu sarardı. Sevgili yavrusunu kucağına alarak ağladı. Kafilenin yola çıkmasına kalmadan rûhunu teslim etti. Baba yetimi olmayı pek fark edemeyen yavru, anneden öksüz kalmanın derin acısını hissetti. Annesinin mezarı başında ağladı.

Ümmü Eymen onu alarak Mekke'ye döndü. Dedesi Abdülmuttalib'e teslim etti. Abdülmuttalib Mekke'nin en ileri geleni idi. Onun iyiliğini görmeyen yoktu. Artık iyice yaşlanmıştı. Torununa sevgiyle sarıldı. Onu kimselere bırakmadı. İki yıl boyunca onunla oturdu, onunla kalktı.

Bir gün Abdülmuttalib hastalandı. Oğullarını etrafına topladı. Torununa sahip çıkmalarını vasiyet etti. Sevgi ve şefkatine en güvendiği oğlu Ebû Tâlib'e bakarak:

Senin çocukların fazla, nüfusun kalabalık, biliyorum; ama Muhammed'i yine de sana emanet ediyorum, dedi ve dünyaya gözlerini yumdu.

Ebû Tâlib, hıçkıra hıçkıra ağlayan sevgili yeğenine sarıldı, bağrına bastı. Onu kendi çocuklarından ayırmadı. Dört yıl böyle geçti.

Suriye Yolculuğu

Ebû Tâlib babası gibi tüccardı. Uzak beldelere ticaret yapmaya giderdi. Suriye'ye bir ticaret kervanı hazırladı. Yakınlarına vedâ ederken sevgili yeğeni:

"Beni kime bırakıyorsun amca" diye ağlamaya başlayınca, onu kucaklayıp devesinin arkasına bindirdi:

"Seni kimseye bırakmam Muhammed'im!" dedi.

On iki yaşındaki yeğeniyle birlikte Suriye'ye doğru yola çıktı. Ürdün'ün doğu tarafındaki Busrâ'da konakladılar. Busrâ büyük bir ticaret merkeziydi. Şehrin kıyısında kocaman bir kilise vardı. Kilisenin yaşlı papazı, Peygamber Efendimizi görünce donakaldı. Kutsal Kitap'ta anlatılan gelecek peygambere çok benziyordu. Sırtını açıp da orada kuş yumurtası gibi bir ben görünce, Ebû Tâlib'in ellerine sarıldı.

"Aman bu çocuğu Suriye'ye götürmeyin. Onu Yahudiler'e göstermeyin" dedi. Yahudiler'in onu tanıyıp öldürmeye kalkışacaklarını söyledi. "Onlar son Peygamber'in Araplardan çıkmasına dayanamaz, kıskanırlar" dedi. Bunun üzerine Ebû Tâlib, Suriye'ye gitmekten vazgeçti. Bütün mallarını Busrâ'da satarak Mekke'ye döndü.

Peygamberimizin Gençliği ve Evliliği

Günler geçiyor, yetim büyüyordu. Bazen kırlarda koyun otlatıyor, bazen ticaret işlerinde amcasına yardım ediyordu.

On yedi yaşına basınca, amcasının ticaret kervanıyla Yemen'e gitti. Artık ticareti iyice öğrenmiş, başarılı ve güvenilir bir tüccar olmuştu.

Mekke'de Hatice adında zengin bir hanım vardı. İki defa evlenmiş, iki kocası da

ölmüştü. Güvendiği tüccarlara para verir, onlarla ortak ticaret yapardı. Yine bir gün böyle birini ararken ona:

“Ebû Tâlib’in yeğeni Muhammed çok başarılı, üstelik güvenilir bir tüccar, onunla anlaş!” dediler.

Hatice buna sevindi. “Muhammed’i iyi tanırım, zaten akraba oluruz” dedi. Ortaklıkları böyle başladı.

Hatice hem akıllı, hem de güzel bir hanımdı. Yaşının kırka yaklaştığına kimse inanmazdı. Dürüst ortağına duyduğu hayranlık, zamanla derin bir sevgiye dönüştü.

Hatice’nin Meysere adında bir kölesi vardı. Ona çok güvenirdi. Bir gün Meysere’ye:

“Muhammed seni çok sever. Evlenmeyi düşünüyor mu? Belli etmeden bir sor” dedi.

Doğrusu Meysere çok becerikliydi. Hatice’nin ticaret kervanında, onunla nice yolculuklar yapmıştı. Ahlâkına ve geçimine hayran kalmıştı. Yanına gitti ve konuşmaya başladı

“Muhammed!” dedi. Yaşın yirmi beşi buldu. Evlenme çağın geldi. Hatice ile evlensene!”

“İyi ama ben fakirim, Hatice ise zengin. Birçok evlenme teklifini de geri çevirdi.”

“Fakirlik engel sayılmaz, senin ondan üstün tarafların var. Eğer istersen, ben bu işi hallederim.”

“Peki, öyle ise bir dene bakalım.”

Meysere dediğini yaptı. Onun aracılığıyla yuvaların en mutlusu kuruldu.

Kâbe’nin Yeniden Yapılması

Mekke’nin ortasında kutsal bir bina vardı. Adına **Kâbe** derlerdi. Daha önce Kâbe’yi İbrahim Peygamber yapmıştı. Bina iyice eskimiş ve yıpranmıştı. Mekkeliler onu yıkıp, yerine yenisini yapmak istediler. İnşaata başladılar.

Sıra **Hacerülesved** denen kara taşı yerine koymaya gelince, büyük bir anlaşmazlığa düştüler:

“**Hacerülesved**’i yerine koymak büyük bir şereftir, bu şerefi kimseye vermeyiz!” dediler.

İçlerinden biri:

“Kâbe’ye ilk defa kim gelirse, onu hakem yapalım” dedi. Bu teklifi çok beğendiler. İlk geleni görünce sevindiler.

“Muhammedül Emîn geliyor” dediler.

Güvenilir Muhammed, güzel bir çare buldu. Bir kilimin üstüne **Hacerülesved**’i koydu. Her kabileden bir kişiyi, kilimin ucundan tutturdu. Kara taşı alıp yerine götürdüler. Hakem de onu duvara yerleştirdi. Böylece büyük bir anlaşmazlık son buldu.

Kâbe yenilenmişti ama içi putlarla doluydu. Bu hal Efendimiz’i çok üzüyordu. Çocukluğundan beri putlardan nefret ediyordu. “Bunların hepsi birer yapmacık tanrı. Gerçek bir ilâh olmalı” diyordu.

Gökyüzüne bakıyor, yeryüzünü geziyor, her yerde gerçek Tanrı'yı arıyordu.

Peygamberlik Dönemi Başlıyor

Nur Dağı'na çıkıp, Hira Mağarası'nda düşünmeyi çok seviyordu. Rabbine böyle ibadet ediyordu. Ramazan ayı gelince, Hira'ya çekiliyordu.

Sevgili hanımı Hz. Hatice onu anlayışla karşılıyor, Hira'dan dönmediği zamanlar, ona yiyecek götürüyordu. Sevgili kocası onunla sohbet ediyor, gördüğü rüyaları anlatıyordu. Bu rüyaların aynen çıkmasına Hatice çok seviniyordu. "Muhammed, her zamanki Muhammed değil!" diyordu.

İlk Vahiy

Yine bir Ramazan ayı idi. O yıl Muhammedül Emin 40 yaşına girmişti. Yirmi yedi günden beri Hira Mağarası'ndaydı. İki gün önce gelmesi gerekirken eve gelmemişti. Hatice hazırladığı yiyeceği bir adamı ile gönderdi. O sırada Efendimiz tatlı bir uykuya dalmıştı. Birinin onu kucakladığını hissetti. Bu Cebrâil adlı melekti. Ona;

"Oku!" dedi. Okuma yazması yoktu ki, ne okuyacaktı.

"Ben okuma bilmem!" dedi. Melek onu kuvvetle sıktı.

"Oku!" dedi bir daha.

"Ben okuma bilmem ki" dedi yine.

Bu defa melek onu nefesini kesercesine sıktı.

"Oku!" dedi,

Efendimiz nefes nefese sordu:

"Ne okuyayım?"

O zaman Cebrâil aleyhisselâm Allah'tan alıp getirdiği şu âyetleri okudu:

"Yaratan Rabbinin adıyla oku.

O insanı bir kan pıhtısından yarattı.

Oku, çünkü Rabbinin lütuf ve cömertliği sonsuzdur.

Kalemle yazmayı öğreten O'dur.

İnsana bilmediklerini öğreten O'dur."[706]

Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem korku ile doğruldu. Her yanı titriyordu. Mağaradan dışarı çıktı.

Aynı ses bu defa gökyüzünden geldi, Cebrâil aleyhisselâm bütün ufku kaplamıştı. Gür sesi her yanda çınlıyordu;

"Muhammed! Sen Allah'ın elçisisin, ben de Cebrâil'im!"

Bu heybetli manzara karşısında, Peygamber Efendimiz dondu kaldı. Ne bir adım ileri, ne de bir adım geri atabiliyordu. İşte o sırada Hz. Hatice'nin adamı göründü. Efendisini alıp eve götürdü.

Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem hâlâ titriyordu. Yatağa uzandı:

“Beni örtün, iyice örtün” dedi.

Derince bir uykuya daldı. Kendine gelince olanları sevgili eşine anlattı. Çok korktuğunu söyledi. Hz. Hatice kocasını çok iyi tanıyordu. Ona görünen varlığın melek olduğundan emindi. Eşini şöyle teselli etti:

“Müjdeler olsun, müjdeler olsun.

Allah sana peygamberlik verdi.

Korkmana gerek yok, Allah seni utandırmaz.

Bundan eminim. Çünkü sen;

akrabalarına iyi davranırsın,

her zaman doğru konuşursun,

zorluklara göğüs gerersin,

misafire ikrâm edersin,

felâkete uğrayanların yardımına koşarsın.”

Hz. Hatice’nin bu tatlı sözleri Allah’ın Elçisini çok sevindirdi. Sonra birlikte Hz. Hatice’nin amcasının oğlu, yaşlı **Varaka**’ya gittiler. Varaka, **Tevrat**’ı ve **İncil**’i iyi bilen bir bilgindi.

Peygamber Efendimizi dinleyince çok heyecanlandı.

“Yemin ederim ki sen bu ümmetin peygamberisin.

Gördüğün melek Cebrâil’di.

Mûsâ ve Îsâ peygamberlere de Allah’ın buyruklarını bu melek getirmişti.” dedi.

O zaman sevgili Peygamberimiz çok rahatladı. Gönül huzûru ile evlerine döndüler. Bir müddet sonra Cebrâil aleyhisselâm Allah Teâlâ’dan aldığı yeni buyrukları, Peygamber Efendimiz’e getirmeye başladı.

İlk İman Edenler

Peygamber Efendimize ilk önce sevgili eşi **Hz. Hatice** iman etti.

Allah’ın Elçisinin amcası Ebû Tâlib’in oğlu **Ali** de hep onların yanında kalıyordu.

“Ben de Müslüman olacağım” dedi ve İslâm dinine girdi.

Daha sonra Peygamberimizin yakın dostu **Ebû Bekir** İslâmiyet’i kabul etti. Peygamber Efendimizin küçük kölesi **Zeyd** de Allah’a inandı. Acaba diğer insanlar ne diyeceklerdi? Onun Peygamber olduğuna inanacaklar mıydı?

MEDİNE YOLLARINDA

Müslümanların sayısı, iki elin parmakları kadardı. Bu yüzden ortaya çıkamıyorlardı. Mekke'nin dışında gözlerden uzak bir yerde toplanıyor, gizlice ibadet ediyorlardı. Aradan üç yıl geçti. Müslümanların sayısı otuza ulaştı. Dördüncü yıl yeni bir âyet geldi. Allah Teâlâ sevgili Peygamberine, **yakınlarını dine davet etmesini** emrediyordu. Peygamber Efendimiz akrabalarının evlerini dolaştı.

"Yarın **Safa Tepesi**'nde buluşalım. Size önemli bir şey söyleyeceğim" dedi.

Akrabaları onu çok severdi. "En doğru, en dürüst kim?" diye sorulsa, düşünmeden "Muhammed" derlerdi. Ertesi sabah Safâ Tepesi'nde Peygamberimizin akrabaları toplandı. **Kureyş Kabilesi**'nin hemen hepsi geldi. Allah'ın elçisi onları şefkatle süzdü. Çok heyecanlıydı. Sözlerine şöyle başladı:

"Şu tepenin ardında düşman askerleri var, size saldıracaklar dersem, bana inanır mısınız?"

Peygamber Efendimizin yakınları birbirlerine hayretle baktılar;

"Sen hiç yalan söylemedin ki, elbette inanırız" dediler. O zaman Sevgili Efendimiz şunları söyledi;

"Ben Allah'ın elçisiyim. **Lâilâhe illallah** derseniz, kurtulursunuz. Bana inanırsanız mutlu olursunuz."

Amcası **Ebû Leheb** daha fazla dinleyemedi. Yerden kaptığı taşı yeğenine doğru fırlattı.

"Mahvettin günümüzü. Bunun için mi topladın bizi?" diye bağırdı. Sonra da öfkeyle yürüdü, gitti. Diğerleri de peşinden gittiler. Sevgili Efendimiz oracıkta kalakaldı. O günden sonra Ebû Leheb ile karısı, Allah'ın Elçisinin en büyük düşmanı oldular.

Zor Günler

Artık zor günler başlıyordu. Ok yaydan çıkmıştı. Ne yazık ki Müslümanların çoğu ya köle ya da fakirdi. Kendilerini koruyacak kimseleri yoktu. Bunlardan biri de **Bilâl-i Habeşi** idi. Bilâl zâlim bir adamın kölesiydi. Onun Müslüman olduğunu duyunca öfkesinden kudurdu.

"Dinimizi bırakıp, yeni bir dine girerken nasıl olur da bana danışmazsın? Derhal dinine geri dön, yoksa seni öldürürüm" dedi. Bilâl, bütün varlığı ile Müslüman olmuştu. İslâmiyet onun iliklerine işlemişti.

"Ölürüm de dinimden dönmem!" dedi. O zâlim efendisi, Bilâl'ı kızgın kumlara yatırdı. Göğsünün üstüne ağır taşlar koydu. "Allah'ı inkâr etmezsen, kaburgalarını kıracağım" diye bağırdı. Bilâl ne işkenceden, ne de ölümden korkuyordu. Durmadan: **"Allah bir, Allah bir"** diyordu.

Kimsesiz Müslümanlardan biri de **Yâsir** ailesi idi. Anne, baba, oğul; üçü de köle idi. Yâsir'in genç oğlu **Ammâr** ilk Müslümanlardan biriydi.

Ammâr, babası **Yâsir** ile annesi **Sümeyye**'ye İslâmiyet'in güzelliğini anlatınca, onlar da Müslüman olmuşlardı.

Bunu haber alan efendileri, üçünü birbirine bağlayıp çöle götürdü. Kızgın güneşin altında aç, susuz bıraktı. Müslümanlıktan vazgeçmediklerini görünce, onları alev alev

yanan kuma gömdü. İhtiyar Yâsir'in zayıf vücûdu, bu ağır işkencelere daha fazla dayanamadı. Dini uğruna şehit oldu.

Müslümanların amansız düşmanı Ebû Cehil:

"Sümeyye'yi ben yola getireceğim" diye atıldı. "En büyük Lât ve Uzza putlarıdır" demesini istedi.

Sümeyye; "En büyük Allah'tır" diyerek Ebû Cehil'in suratına tükürdü. O da elindeki mızrağı Sümeyye'ye sapladı. Sümeyye de kocası gibi şehâdet şerbetini içti.

Hz. Hamza Müslüman Oluyor

Aslına bakılırsa Ebû Cehil korkağın biriydi. Zengin Müslümanlara dokunamaz, öfkesini fakirlerden alırdı. Bir gün Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'e hakaret etti. Ağır sözler söyledi. Fakat o ağzını bile açmadı. Bunu gören biri, Peygamber Efendimiz'in sabrına şaştı kaldı. O sırada avdan dönen amcası Hamza'ya:

"Ebû Cehil yeğenine hakaret etti" diyerek olup biteni haber verdi. Hamza atını hızla Ebû Cehil'e doğru sürdü. Elindeki yayı var gücüyle kafasına vurdu. Korkak Ebû Cehil'in başından kanlar akarken:

"Yeğenime hakaret etmek ha!" diye gürledi Hz. Hamza. "Bu andan sonra ben de Müslümanım. Engel olacak varsa, çıksın karşıma!" diye bağırdı. Ebû Cehil'in ağzını bıçak açmadı. Hz. Hamza'nın İslâmiyet'i kabul etmesi, Müslümanları çok sevindirdi.

Hicret Emri Veriliyor

Kâfirlerin işkencesi dayanılmaz olunca, Müslümanlar Peygamber Efendimiz'e başvurdular:

"Artık sabrımız kalmadı; bize çare göster!" dediler. Peygamber Efendimiz hep bunu düşünüyordu:

"**Habeşistan'a göç edin! Orada âdil bir kral var. Umarım size iyi davranır"** dedi. Aralarında damadı **Hz. Osman** ile kızı **Rukiye**'nin de bulunduğu kalabalık bir Müslüman topluluğu, bir gece vakti Mekke'den çıktı.

Bunu haber alan kâfirler onların peşine düştü. Fakat izlerini bulamadılar.

Müslümanlar uzun bir gemi yolculuğundan sonra Habeşistan'a vardılar. Orada huzûr içinde yaşamaya başladılar.

Fakat İslâm düşmanları Habeşistan kralına bir heyet gönderdiler:

"Müslümanları bize teslim edin!" dediler. Habeşistan kralı Müslümanları dinledi. Dinlerinin hak olduğunu anladı. Müslümanları kâfirlere teslim etmedi. O zaman kâfirlerin hıncı daha fazla arttı. Zulümleri daha da çoğaldı. Peygamber Efendimiz:

"Ah Ömer bir Müslüman olsa!" diyordu.

Hz. Ömer'in Müslüman Oluşu

O sırada Ömer kılıcını almış, Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'i öldürmeye gidiyordu. Yolda bir adama rastladı. Ondan, kendisinin kız kardeşinin Müslüman

olduğunu duyunca, doğruca onun evine gitti. İçeride Kur’an okunduğunu duydu. Hışımla eve girdi.

“Verin bana okuduğunuz şeyi!” diye bağırdı. Eniştesiyle kız kardeşini hırpaladı. Kur’an yazılı sayfayı buldu, okumaya başladı. İçi bir tuhaf oldu. Gönlüne derin bir haz doldu.

“Beni Muhammed’e götürün; ben de Müslüman olacağım” dedi. Böylece Peygamber Efendimiz’in arzusu gerçekleşti. Hz. Ömer ile Müslümanlar biraz daha güçlendi.

Boykot

Mekkeli putperestler, uzun uzun düşündüler:

“Bu böyle olmayacak” dediler. Müslümanları bir mahallede toplamaya, onlarla bütün ilişkilerini kesmeye ve onları kimseyle görüştürmemeye karar verdiler. Bu kararı yazıp, Kâbe duvarına astılar.

Aradan tam üç yıl geçti. Bir gün, Kâbe duvarına astıkları anlaşmayı böceklerin yediğini görünce korktular. Boykotu kaldırdılar.

Hüzün Yılı

Ama ızdıraplarla dolu bu üç yıl, bütün Müslümanları, özellikle de Hatice annemizi çok sarstı. Efendimizin bu vefâlı eşi, sevgili can yoldaşı, hastalanıp yatağa düştü; bir daha da kalkamadı. Onun vefâtı, Efendimizi derin bir acıya gömdü.

O yıl hüzünler bitip tükenmedi. Çok geçmeden Efendimizin amcası Ebû Tâlip de öldü. Ebû Tâlip Müslüman olmamıştı; ama yeğenini korumaktan geri durmamıştı. Hatırı sayılan bir adam olduğu için de Mekkeliler ondan çekinirlerdi. Bu yüzden Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’e fenalık yapamazlardı. Ebû Tâlib’in ölmesine kâfirler çok sevindiler. O günden sonra Allah’ın Elçisine bin bir hakaret ettiler.

Bir gün sevgili Efendimiz Kâbe’de namaz kılıyordu. Bunu gören Ebû Cehil, yeni kesilen bir devenin kanlı işkembesini getirtti. Secdeye vardığı zaman, onu Peygamber Efendimizin omuzlarına koydu. Kâfirler gülmeye, alay etmeye başladılar. Bu korkunç manzarayı gören biri koşarak Peygamber Efendimiz’in evine gitti. Olanları haber verdi. Efendimizin sevgili kızı **Fâtıma**, iki gözü iki çeşme ağlayarak geldi. Babasının üzerine konan pislikleri alıp attı. Kâfirlere acı sözler söyledi.

Tâif Yolculuğu

Mekkeliler’in zulmü artınca, Efendimiz, Tâif’e gitmeye karar verdi. Oranın ileri gelenlerine İslâmiyet’i anlatınca belki Müslüman olurlar, doğru yolu bulurlar diye düşündü. Tâif’teki zenginlerin, Mekke’lilerden farkı yoktu. Onlar da Peygamber Efendimizi çok kötü karşıladılar.

“Bizim gibi zenginler dururken, Allah seni niye elçi yapsın?” dediler. Sonra da çocuklarla birlikte onu taşa tuttular. Mübarek ayaklarını kan revân içinde bıraktılar. Sevgili Efendimiz yine de onlara kızmadı. Müslüman olmaları için duâ etti. O sırada yol kenarındaki bir bağın sahipleri Ona yapılanları görüp acıdılar. Köleleri **Addâs** ile üzüm gönderdiler.

Addâs Hıristiyan’dı. Efendimizin üzümü **“Bismillah”** diye yemeye başladığını görünce

hayret etti. Onun Peygamber olduğunu anlayınca ayaklarına kapandı; Ona inandı. Müslüman oldu; doğru yolu buldu. Bu kadar çileden sonra, bir kişinin Müslüman olması bile Efendimizi çok sevindirdi.

Bağlılık Yemini

O zamanlar Kâbe'nin içi putlarla doluydu. Bu putlara tapan Arabistan halkı, Hac mevsiminde onları ziyarete gelirlerdi. Bir gün Peygamber Efendimiz putları ziyarete gelen Medineliler'le görüştü. Onlara Kur'an okudu. Müslüman olmalarını istedi. Kur'an'ın tatlı nağmeleri onların gönlünü yakaladı. İslâmiyet'i kabul ettiler. Peygamber Efendimiz de **Mus'ab ibni Umeyr**'i onlara öğretmen olarak verdi. Medine'ye dönünce, orada Müslümanlığı yaymaya başladılar.

Medineliler ertesi yıl yeni Müslümanlarla geldiler. Peygamber Efendimiz'e bağlılık yemini ettiler.

Medine'ye Hicret

Medineliler bir sonraki yıl geldiklerinde:

"Ey Allah'ın sevgili elçisi! Yurdumuz, yuvamız sana ve Müslümanlara açık, bize gelin, sizi canımız gibi koruruz" dediler. Peygamber Efendimiz onların bu samimi teklifine sevindi. Medine'ye hicret izni verdi.

Müslümanların hicret ettiğini gören kâfirler:

"Aman Muhammed'i elden kaçırmayalım, Medine'ye giderse, orada güçlenir. Hattâ Mekke'yi bile elimizden alır" dediler ve böylece sevgili Efendimizi öldürmeye karar verdiler. Her kabileden birer adam seçtiler.

Onların Peygamber Efendimize tuzak kurduğu gece, Allah Tealâ elçisine hicret izni verdi. Resûlullah Efendimiz de Hz. Ali'yi kendi yatağına yatırdı ve ona:

"Hiç korkma! Sana bir şey yapamazlar" dedi. Ardından dışarı çıktı; yerden bir avuç toprak aldı. **"Bismillah"** diyerek kâfirlerin yüzlerine serpti. Kâfirler Onun evden ayrıldığını göremediler.

Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, doğruca Hz. Ebû Bekir'e gitti.

"Hicret iznimiz çıktı, hazır ol!" dedi. Ebû Bekir çoktan hazırdı. Kızları Âişe ile Esmâ onlara yol azığı hazırladılar. İki samimi arkadaş Allah'a sığınarak, geceleyin Mekke'den sessizce uzaklaştılar. **Sevr Dağı**'ndaki bir mağaraya sığındılar. Peygamber Efendimiz'in can düşmanları, ellerinde kılıç, kapıda beklerken, bir adam yanlarına geldi:

"Daha ne duruyorsunuz" diye çıkıştı. Ona:

"Sus! Bak içeride uyuyor" dediler. Adam:

"Onu elinizden kaçırdınız akılsızlar!" deyince yalın kılıç içeri daldılar. Yatakta Peygamber Efendimiz'in yerine Hz. Ali'yi görünce afalladılar. Mekke'nin dört bir tarafını aradılar. Fakat onları bulamadılar. Çok iyi iz süren bir adama:

"Eğer bize Muhammed'i bulursan, sana istediğini veririz" dediler. Hep birlikte iz sürmeye başladılar. Çok geçmeden **Sevr Dağı**'ndaki mağaraya vardılar. Hz. Ebû Bekir kâfirlerin ayak seslerini duyunca:

“Eyvah! Bizi buldular” diye endişelendi. Allah’ın sevgili elçisi onu teselli etti:

“Üzülme! Allah bizimle beraberdir” dedi.

Mağaranın ağzı örümcek ağı ile kaplı idi. Mekkeliler hayal kırıklığına uğradılar.

“Yanlış iz sürdük, burada olamazlar” diyerek süratle oradan ayrıldılar. Resûl-i Ekrem Efendimiz’i bulamayan kâfirler ne yapacaklarını bilemediler.

Kaçakları bulup getirene 100 deve vereceğiz, diye ilan ettiler.

Sürâka adlı yiğit bir adam vardı. Çok iyi ata biner, iyi iz sürerdi. Atına atladı, Medine’ye doğru sürdü. Çölde Peygamber Efendimiz’e yetişti.

Yanlarına yaklaştığı zaman, atı yere kapaklandı. Kalktı, atına tekrar bindi, ileri doğru sürdü. Bu defa atı dizlerine kadar kuma gömüldü. Sürâka, bir daha yere yuvarlandı. Aklında hep 100 deve vardı. Atının dizginlerine sarılıp mahmuzladı. Atı bir daha devrilince, yaptığı hatanın farkına vardı. Resûl-i Ekrem Efendimizin Peygamber olduğunu anladı. Geri döndü. Yolda rastladıklarına:

“Bu tarafta yoklar. Başka tarafa bakın!” dedi. Medine tarafına kimseyi göndermedi.

Öte yandan Medineli Müslümanlar, sevgili Peygamberimizin yola çıktığını duymuşlardı. Günlerdir onu bekliyorlardı. Hurma ağacının tepesindeki gözcü:

“Geliyorlar!” diye bağırınca, dünya onların oldu.

“Allahu Ekber! Allahu Ekber!

Şükür, geldi Peygamber” diye koşup, etrafını sardılar. Ağlayarak mübarek ellerine sarıldılar.

İlk iş olarak Peygamber Efendimiz, **Muhâcirûn** denen Mekkelilere, **Ensâr** denilen Medineliler’i ikişer ikişer kardeş ilân etti. Sonra el birliği ile güzel bir mescit yaptılar. Artık düşman korkusu olmadan mescitlerinde ve Peygamberlerinin arkasında hep beraber namaz kılmaya başladılar. Her şeylerini Mekke’de bırakıp gelmelerine hiçbir zaman üzülmediler. Allah’ın Elçisi ile beraber olmayı en büyük mutluluk bildiler.

Daha sonraki günlerde Peygamber Efendimiz, Medine’deki Yahudiler’le iç barışı sağlamak ve Medine’yi birlikte savunmak için bir anlaşma yaptı.

KÂBE’DEN DÜNYAYA

Mekkeli kâfirler, Muhammed'i elimizden kaçırdık, diye üzüldüler. Geride kalan Müslümanlara çok fenalık yaptılar. Hicret eden Müslümanların mallarını yağma ettiler. Bir süre sonra büyük bir kervan hazırlayıp Ebû Süfyân'ın başkanlığında Suriye'ye gönderdiler.

Medine'de mutlu bir hayat süren Müslümanlar, Hicret'in ikinci yılında, bu kervanın geri dönmekte olduğunu duyunca, yolunu kesmeye, haklarını almaya karar verdiler. Bunu öğrenen Mekkeliler ise, kervanlarını korumak ve Müslümanlarla savaşmak için yola çıktılar. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem de Müslümanları topladı. Savaşa hazırlanmalarını söyledi.

Bedir Gazvesi

İki taraf, **Bedir** denen yerde karşılaştı. Kâfirler 950 kişiydiler. İki yüz tane atları vardı. Kendilerine cesaret versinler diye kadınları da yanlarına almışlardı. Müslümanlar ise 314 kişiydiler. İki tane atları vardı. Sayıları çok azdı, ama göğüslerindeki iman, dağlar kadardı.

Kâfirlerden üç kişi ortaya çıktı. Her biri iri yarı adamlardı.

"İçinizde yiğit varsa, karşımıza çıksın!" diye meydan okudular.

Peygamber Efendimizin amcası Hz. Hamza, Ebû Tâlib amcasının oğlu Hz. Ali ve Hâris amcasının oğlu Ubeyde ileri atıldılar. Kâfirleri vurup vurup devirdiler. Daha sonra iki ordu birbirine girdi.

Savaş uzun sürmedi. Mekkeliler bozguna uğradılar. Geri dönüp kaçmaya başladılar. Müslümanlar, başta Ebû Cehil olmak üzere birçok kâfiri öldürdüler.

Bu sırada Bilâl-i Habeşi eski zâlim efendisini gördü. O da Bilâl'i görünce, dönüp kaçmaya başladı. Bilâl o gün rüzgâr gibiydi. Elinden kimse kurtulamıyordu. İşkenceci zâlimi ensesinden yakaladı. Bir vuruşta canını cehenneme yolladı. Arkasına bakmadan kaçanlar canlarını zor kurtardılar.

Mekkeliler Bedir yenilgisini unutamadılar. Bu kadar az Müslümana nasıl yenildiklerini anlayamadılar. Yeniden güç toplayıp, onlara saldırmayı akıllarına koydular. Kaybettikleri büyüklerinin intikamını mutlaka almalıydılar. Büyük bir hazırlığa giriştiler.

İntikam ateşiyle yananlardan biri de, Mekke'nin ileri gelenlerinden Ebû Süfyan'ın karısı Hind idi. Kardeşini Bedir'de Hz. Hamza öldürmüştü. Bu yüzden ona diş biliyordu. Mekke'de **Vahşi** adlı zenci bir köle vardı. Çok iyi mızrak atardı. Hind onu evine çağırdı:

"Eğer Hamza'yı öldürürsen, seni hürriyetine kavuşturur, üstelik servete boğarım" dedi. Vahşi bu teklifi kabul etti. Kâfirlerin Medine'ye yaklaştığını duyunca, Müslümanlar kılıçlarını kuşanıp yola çıktılar.

Uhud Gazvesi

İki ordu Uhud'da karşılaştılar. Kâfirler 3.000 kişiydiler. Peygamber Efendimiz çok önemli bir tepeye okçuları dikti.

"Buradan aslâ ayrılmayın!" diye tembih etti.

Fakat bir ara kâfirler kaçmaya başlayınca, tepedeki okçular buna çok sevindiler. Yerlerini bırakıp, düzlüğe indiler. Bunu gören kâfirler tepeyi dolandılar. Müslümanlara

arkadan çullandılar.

Peygamber sözünü unutanlar, zor durumda kaldılar. Savaşı kazanmışken kaybedeyazdılar.

Bu sıralarda Vahşi, Hz. Hamza'yı kolluyordu. Mızrağını fırlatıp, onu karnından vurdu. Bunu gören Hind deliler gibi koşarak geldi. Vahşi'den de vahşi idi. Hz. Hamza'nın göğsünü yardı. Ciğerini çıkarıp, çiğnemeye başladı.

"Oh! İntikamımı aldım" diye homurdandı.

Aradan iki yıl geçti. Mekkeli kâfirler Yahudiler ile anlaştılar.

"Müslümanları ortadan kaldıralım" dediler. Komşu kabilelerle birleştiler. Büyük bir ordu hazırladılar. Müslümanların işi gerçekten zordu. Bunca kâfire nasıl karşı koyacaklardı?

Hendek Gazvesi

Günlerce düşündüler. Selmân-ı Fârisî bir teklifte bulundu;

"Medine'nin çevresinde hendek kazalım. Düşmanı şehre sokmayalım" dedi.

Peygamber Efendimiz bu görüşü beğendi. **"Bismillah"** diyerek ilk kazmayı vurdu. Müslümanlar gece gündüz çalıştılar. Medine'nin etrafını hendekle çevirdiler.

Sonunda kâfirler 10.000 kişilik bir orduyla geldiler.

Müslümanlar ise 3.000 kişiydiler. Hendeği görünce, şaşırıp kalan kâfirler:

"Hayret, bu görülmemiş bir şey!" dediler. Hendeği bir türlü geçemediler. Geçmeye kalkanlar ok yağmuruna tutuldular.

Bir aylık bir kuşatmadan sonra perişan bir durumda, dönüp gittiler.

Mekke'den ayrı kalmak, Kâbe'nin hasretiyle yanmak Müslümanları çok üzüyordu.

Uhud Savaşı'ndan iki yıl sonra, sevgili Peygamberimiz Kâbe'yi ziyarete karar verdi. 1.400 Müslüman, yanlarına kılıçtan başka silah almadan Mekke'ye doğru yola çıktılar.

Bunu haber alan Mekkeliler, silâha sarıldılar. "Müslümanları Mekke'ye sokmayız!" dediler.

Hudeybiye Anlaşması

İki tarafın elçileri karşılıklı gidip, geldiler. Sonunda **Hudeybiye** denilen yerde, Mekkeliler'in temsilcileri **Süheyl** ile on yıllık anlaşma imzalandı.

Bu anlaşmaya göre;

O yıl Müslümanlar Mekke'ye giremeyeceklerdi.

Kâbe'yi ertesi yıl ziyaret edeceklerdi.

Bir Mekkeli Müslüman olursa ve Medine'ye gelirse geri teslim edilecekti.

Bu sonuncu şart Müslümanları çok üzdü.

Tam bu sırada yürek parçalayan bir olay meydana geldi:

Mekkeliler'in sözcüsü Süheyl'in **Ebû Cendel** adlı bir oğlu vardı. Ebû Cendel Müslüman

olmuştu. Bu yüzden babası ona çok işkence yapmış, ayaklarına zincir vurmuştu. Peygamber Efendimizin Mekke'ye geldiği duyulunca, Ebû Cendel bir yolunu bulup kaçmış, ayağındaki zincirleri sürükleye sürükleye Müslümanların yanına gelmişti. O sırada anlaşma imzalanıp bitmişti. Ebû Cendel Peygamber aleyhisselâm'in eline kapandı:

"Kurtar beni Yâ Resûlallah!" diye inledi. Kanayan yaralarını gösterdi. Zincirler ayaklarını parçalamış, kamçı darbeleri sırtını yırtmıştı.

Ebû Cendel'in babası ileri atıldı.

"Oğlumu bana vermezseniz anlaşmayı bozarım!" dedi.

Peygamber Efendimiz'in ricâsını kabul etmedi. Müslümanlar ağlaştılar.

"Ebû Cendel'i geri verme, Yâ Resûlallah!" diye yalvardılar.

Allah'ın sevgili elçisi çâresizdi. Sözünde durmak, Ebû Cendel'i vermek zorundaydı. Müslümanların içinde en çok Hz. Ömer üzgündü:

"Kâfirlere baş eğmeyelim, Ebû Cendel'i vermeyelim!" diye sızlandıysa da, sevgili Efendimiz onu teselli etti. Bu anlaşmanın iyi sonuçlar vereceğini söyledi.

Gerçekten de öyle oldu. Çok geçmeden binlerce insan bu barışı fırsat bildi; kafileler halinde gelip, Müslüman oldu. Müslümanların sayısı kısa zamanda iki misline çıktı.

Allah elçisinin yaptığı her işte binlerce hikmet, sayısız incelik vardı.

Hudeybiye anlaşmasını yenilgi sananlar, bunu daha iyi anladılar. Allah'ın Elçisine daha çok bağlandılar.

Müslümanlar Güçleniyor

Müslümanlar güçlenmeye başladılar. Puta tapan diğer kabilelerle savaştılar. Hemen hepsini dize getirdiler. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem komşu krallara mektuplar yazdı, elçiler gönderdi, onları İslâmiyet'e davet etti. **"Allah"** adı her yanda duyulmaya başladı.

İlginç Bir Olay

Bir savaştan dönüyorlardı. Ağaçlık bir yerde mola verdiler. Peygamber Efendimiz kılıcını ağaca astı. Yere uzanıp uyumaya başladı. Fırsat kollayan düşmanlardan biri, ağaca asılı kılıcı kaparak:

"Muhammed! Seni elimden kim kurtaracak?" diye bağırdı.

Sese uyanan Peygamber Efendimiz:

"Allah!" diye cevap verdi.

Onun Allah'a bu kadar güvenmesine yabancı adam şaştı kaldı. Korkudan titremeye başladı. Elindeki kılıç yere düştü. Allah'ın Elçisi yerdeki kılıcı alarak:

"Şimdi seni kim kurtaracak?" diye sordu.

Adam ümitsizce sızlandı:

"Hiç kimse!" dedi.

Resûl-i Ekrem Efendimiz onu affettiğini söyleyince, ölümden dönen adam, Efendimizin merhametine hayran kaldı. Kelime-i şehâdet getirerek Müslüman oldu.

Mekke'nin Fethi

Mekkeliler sözlerinde durmadılar. Hudeybiye Anlaşması'na uymadılar. Müslümanların tarafını tutan bir kabileye ansızın saldırdılar. Peygamber Efendimiz bu fırsatı değerlendirdi. Müslümanlara savaş emri verdi. Ama savaşın nerede olduğunu söylemedi. Çünkü Mekkeliler bunu bilmemeliydi. Kutsal topraklarda kan dökülmemeliydi.

10.000 kişilik İslâm ordusu Mekke'ye doğru yola çıktı. Bir akşamüzeri Mekke'ye vardılar. Şehre yakın bir yerde karargâh kurdular. Tepelerde yüzlerce ateş yaktılar. Mekkeliler'in yüreğine korku saldılar. Ertesi sabah Allah'ın Elçisi orduya şu emri verdi:

"Kılıç çekmeyene kılıç çekilmeyecek, Mekke'de kan dökülmeyecek."

İslam ordusu dört kola ayrıldı. Mekke dört bir yandan sarıldı. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem çok mutluydu. **Kasvâ** adlı devesinin üzerinde Mekke'ye girerken, sekiz yıl öncesini düşünüyordu.

Bir gece arkadaşı Ebû Bekir ile birlikte çok sevdikleri bu şehirden gizlice ayrılmışlardı. Şimdi ise muzaffer bir kumandandı. Şanlı ordusu Mekkeliler'in gözlerini kamaştırıyordu. Bu ne bahtiyârlıktı! Devesinin üzerinde secdeye kapandı:

"Sana sayısız şükürler olsun Allah'ım!" dedi.

Mekkeliler büyük bir şaşkınlık içindeydi. Acaba Allah'ın Resûlü kendilerine nasıl davranacaktı? Ona yaptıkları fenalıkların intikamını nasıl alacaktı?

Gözleri yerde başları önlerindeydi. Fakat Allah'ın Elçisi çok asil bir insandı. Müslümanlara görülmedik işkenceler yapan, kendisine ağır hakaretler eden bu insanları, bir çırpıda bağışladı:

"Hepiniz hür ve serbestsiniz!" dedi. Mekkeliler onun büyüklüğüne hayran kaldı.

Müslümanlar doğruca Kâbe'ye koştular. Kapısını açtılar. İçindeki ve etrafındaki 360 putu kırıp parçaladılar. Allah'ın yüce evini, ona yakışmayan çirkin şeylerden temizlediler. Kâbe'yi hürriyetine kavuşturdular.

Bilâl-i Habeşî'yi Kâbe'nin üzerine çıkardılar. Peygamber Efendimiz'in bu yanık sesli müezzini, **"Allahu Ekber, Allahu Ekber"** diye ezân okumaya başlayınca, müminler sevinç gözyaşları döktüler, Allah'a hamd ettiler. Kâbe'nin etrafında pervaneler gibi döndüler, tavaf ettiler.

Onların derin imanını görenler koşup Peygamber Efendimiz'e geldiler.

"Biz de Müslüman olduk, ya Resûlallah!" dediler. Allah'ın elçisini sevindirdiler. Sonsuz bahtiyârlığa erdiler.

Huneyn Gazvesi

Kâbe'deki putların kırıldığı duyulunca, Müslüman olmayan Araplar çok üzüldüler. Hem kendi putlarını kurtarmak, hem de İslâmiyet'i ortadan kaldırmak için 20.000 kişilik büyük bir ordu hazırladılar.

Bunu haber alan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem 12.000 kişilik ordusuyla düşmanın üzerine yürüdü. Önlerinde Huneyn Geçidi vardı. Düşman askerleri burayı tutmuşlardı. İslâm ordusunu gâfil avladılar. Fakat Müslümanlar çabuk toparlandılar. Düşmanı büyük bir bozguna uğrattılar. 6000 kişiyi esir aldılar.

Esir kadınlardan biri, Müslüman savaşçılara, Resûl-i Ekrem'in süt kardeşi olduğunu söyledi. Onu alıp Peygamber Efendimiz'e getirdiler. Kadın:

"Ben senin sütkardeşin Şeymâ'yım" deyince, Allah'ın sevgili elçisi çok duygulandı. Zihninde eski bir hatıra canlandı. Bir gün Şeymâ ablasının kolunu ısırmış, canını fena halde yakmıştı. Ona:

– "Bana Şeymâ olduğunu ispatlar mısın?" diye sordu.

Kadın kolunu açarak gösterdi:

"Çocukken kolumu ısırmıştın, işte izi!" dedi. Peygamber Efendimiz onun Şeymâ olduğunu anlayınca gözleri yaşla doldu. Süt ablasına sevgiyle baktı:

"Gel kardeşim, otur!" diyerek hırkasını yere serdi.

Çocukluk günlerini dile getirdiler. Şeymâ'nın hatırı için Müslümanlar 6.000 esiri serbest bıraktılar.

Vedâ Haccı'na Doğru

O günden sonra İslâmiyet büyük bir hızla yayılmaya başladı. Koskoca Arabistan'da puta tapan kimse kalmadı. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'i öldürmeye, getirdiği dini söndürmeye çalışan Yahudiler ve Hıristiyanlar dize geldiler. Müslümanlara boyun eğdiler. O güne kadar Müslüman olmayan Arap kabileleri, Peygamber Efendimize elçiler gönderdiler. İslâmiyet'i kabul ettiklerini bildirdiler.

Medine yabancı heyetlerle doldu taştı. İnsanlar hak dine koştu. Allahım! Bu ne güzel sonuçtu!

Hac mevsimi gelince, Efendimiz Müslümanlarla birlikte Mekke'ye doğru yola çıktı. Bu onun ilk ve son haccı olacaktı. Tarih boyunca bu hac **Vedâ Haccı** diye anılacaktı.

İki yıl önce 1400 kişiyle giremediği Mekke'ye, o gün yüz binden fazla Müslümanla girdi. Devesi **Kasvâ**'nın üzerinde mukaddes evin ziyaretçilerini sevgiyle süzdü.

Onlara şöyle hitap etti:

"Ey insanlar! Beni dinleyin!…

Sözlerimi iyi anlayın!…

Bütün Müslümanların kardeş olduğunu hiçbir zaman unutmayın!…

Birbirinizin kanını dökmeyin!…

Bugünden sonra, **kan davâsı** diye bir şey yoktur…

Fâiz alıp vermek yasaktır…

Kadınlar da size birer Allah emânetidir…

Onlara karşı iyi davranın!…

Kıyâmet günü Allah’ın huzûruna çıkacaksınız…

Dünyada yaptıklarınızın hesabını vereceksiniz…

Size Kur’an’ı ve benim hadislerimi bırakıyorum…

Onlara sarılırsanız, doğru yoldan sapmazsınız…”

Daha sonra hac bitti.

Efendimiz tekrar Medine’ye gitti.

Üç ay sonra, Allah’ın dâvetine uyarak dünya hayatını terk etti.

Allah, hepimizi onun şefâatine nâil eylesin! Âmin.

FAYDALANILAN KAYNAKLAR

Abdullah ibni'l-Mübârek, *ez-Zühd* (nşr. Habîburrahmân el-A'zamî), Beyrut 1419/1998;

Abdürrezzâk, *el-Musannef* (A'zamî), I-XI, Beyrut 1390-92/1970-72;

Âcurrî, *eş-Şerî'a* (nşr. Abdullah ibni Ömer ibni Süleymân ed-Demîcî), I-II, Riyad 1420/1999;

Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, (cilt ve sayfa için 6 ciltlik Kahire 1313 neşri, hadis numaraları için 1 ciltlik Riyad 1419/1998 [Beytü'l-efkâri'd-düveliyye] neşri esas alınmıştır);

——-, *ez-Zühd*, Beyrut 1420/1999;

Aliyyü'l-Kàrî, *Mirkàtü'l-mefâtîh*, I-IX, Beyrut 1422/2002;

Begavî, *Şerhü's-sünne* (nşr. Şuayb el-Arnaût-M. Züheyr Şâvîş), Dımaşk-Beyrut 1403/1986;

Beyhakì, *Delâilü'n-nübüvve* (nşr. Abdülmu'tî Kal'acî), I-VII, Kahire 14081988;

——-, *Ma'rifetü's-sünen ve'l-âsâr* (nşr. Abdülmu'tî Emîn Kal'acî), Beyrut-Dımaşk 1412/1991;

——-, *el-Medhal ile's-Süneni'l-kübrâ* (nşr. Ziyâurrahmân el-A'zamî), Küveyt, ts. (Dâru'l-hulefâ li'l-kitâbi'l-İslâmiyye);

——-, *es-Sünenü'l-kübrâ* (nşr. Muhammed Abdülkadir Atâ), Mekke 1414/1994;

——-, *es-Sünenü's-sagîr* (nşr. Abdülmu'tî Emîn Kal'acî), Karaçi 1410/1989;

——-, *Şu'abü'l-îmân* (nşr. Abdülalî Abdülhamîd Hâmid), I-XIV, Bombay 1423/2003;

Bezzâr, *el-Müsned* (nşr. Mahfûzurrahmân Zeynullah, Âdil ibni Sa'd), I-XV, Beyrut-Medine 1409-1427/1988-2006;

Buhârî, *Sahîhu'l-Buhârî* (nşr. Muhammed bin Nizâr Temîm, Heysem bin Nizâr Temîm), Beyrut 1419/1999;

Dârekutnî, *es-Sünen* (nşr. Abdullah Hâşim Yemânî), I-IV, Medine 1386/1966;

Dârimî: *Sünenü'd- Dârimî* (nşr. Hüseyin Selim Esed), I-IV, Riyad 1421/2000;

Ebû Dâvûd, *Sünenü Ebî Dâvûd* (nşr. Muhammed bin Nizâr Temîm, Heysem bin Nizâr Temîm), Beyrut 1420/1999;

Ebû Ya'lâ el-Mevsılî, el-*Mu'cem* (nşr. İrşâdü'l-hak el-Eserî), Faysalâbâd 1407;

——-, *Müsned* (nşr. Hüseyin Selîm Esed), I-XIII, Dımaşk-Beyrut 1407/1987;

Elbânî, *Sahîhu't-Tergîb ve't-terhîb*, I-III, Riyad 1421/2000;

Hâkim, *el-Müstedrek* (nşr. Mustafâ Abdülkàdir Atâ), I-IV, Beyrut 1411/1990;

Hennâd ibni Serî, *Kitâbü'z-Zühd* (nşr. Abdurrahmân el-Ferîvâî), I-II, Kuveyt 1406;

Heysemî, *Mecma'u'z-zevâid*, I-X, Beyrut 1967;

Hüseyin ibni Hasan el-Mervezî, *el-Birr ve's-sıla* (nşr. Muhammed Saîd Buhârî), Riyad 1419;

İbni Abdilber, *et-Temhîd li-mâ fi'l-Muvattai mine'l-me'ânî ve'l-esânîd* (nşr. Mustafâ bin Ahmed el-Alevî-Muhammed Abdülkebîr el-Bekrî), I-XXIV, Mağrib 1387;

İbn Batta, *el-İbânetü'l-kübrâ* (nşr. Rızâ Mu'tî ve dğr.), I-IX, 1415-1426/1994-2005;

İbni Ebî Âsım, *el-Âhâd ve'l-mesânî* (nşr. Bâsim bin Faysal el-Cevâbire), I-VI, Riyad 1411/1991;

——-, *es-Sünne* (nşr. Muhammed Nâsurüddîn el-Elbânî), I-II, Beyrut-Dımaşk 1405/1985;

İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* (nşr. Kemâl Yûsuf el-Hût), I-VII, Riyad 1409;

İbni Ebi'd-Dünyâ, *Mekârimü'l-ahlâk* (nşr. Mecdî Seyyid İbrâhim), Kahire, ts. (Mektebetü'l-Kur'ân);

İbni Hacer el-Askalânî, *Fethü'l-bârî* (Muhibbüddîn el-Hatîb), I-XIII, Beyrut 1379;

İbni Hibbân, *es-Sahîh* (nşr. Şuayb el-Arnaût), I-XVI, Betrut 1418/1997;

İbni Huzeyme, es-*Sahîh* (nşr. Muhammed Mustafâ el-A'zamî), I-IV, Beyrut 1391/1991;

İbni Mâce, *es-Sünen* (nşr. Muhammed Fuâd Abdülbâkî), I-II, Kahire 1372/1952;

İbnü's-Sünnî, *Amelü'l-yevm ve'l-leyle* (nşr. Kevser el-Berenî), Cidde-Beyrut, ts. (Dârü'l-kıble);

Kudâ'î, *Müsnedü'ş-şihâb* (nşr. Hamdî bin Abdülmecîd es-Selefî), I-II, Beyrut 1407/1986;

Mâlik, *Muvatta'* (nşr. Muhammed Fuâd Abdülbâkì), I-II, Kahire, ts. (Dâru İhyâi't-türâsi'l-Arabî);

Ma'mer ibni Râşid, *el-Câmi'* (Habîburrahmân el-A'zamî), (Abdürrezzâk es-San'ânî'nin el-Musannef'inin sonunda);

Mehmet Yaşar Kandemir, *Peygamberimin Sevdiği Müslüman*, İstanbul 1425/2014;

——-, *Şifâ-i Şerîf Şerhi*, I-III, İstanbul 2012;

Mehmet Yaşar Kandemir, Halit Zavalsız, Ümit Şİmşek, *Âyet ve Hadislerle Açıklamalı Kur'ân-ı Kerîm Meâli*, I-II, İstanbul 2010;

el-Mevsûatü'l-fıkhiyye el-küveytiyye, I-XXXXV, Küveyt 1404-1427;

Müslim, *Sahîhu'l-Müslim* (nşr. Muhammed bin Nizâr Temîm, Heysem bin Nizâr Temîm), Beyrut 1419/1999;

Nesâî, *Amelü'l-Yevm ve'l-leyle* (nşr. Fârûk Hamâde), Beyrut 1406;

——-, *Sünenü'n-Nesâî* (nşr. Abdülfettâh Ebû Gudde), I-IX, Beyrut 1988;

——-, *es-Sünenü'l-kübrâ* (nşr. Hasan Abdülmün'im Şelebî), Beyrut 1421/2001;

Nevevî, *el-Ezkâr* (nşr. Abdülkàdir el-Arnaûd), Beyrut 1414/-1994;

Saîd ibni Mansûr, *es-Sünen* (Habîbü'r-Rahmân el-A'zamî), Hindistan (Dâru's-selefiyye), 1403/1982;

Seyyid Sâbık, *Fıkhü's-sünne*, Beyrut 1397/1977;

Taberânî, *Mekârimü'l-ahlâk* (nşr. Ahmed Şemseddîn), Beyrut 1409/1989;

——-, *el-Mu'cemü'l-evsat* (nşr. Târık ibni İvezullah ibni Muhammed, Abdülmuhsin ibni İbrâhim el-Hüseynî), Kahire 1415/1995;

——-, *el-Mu'cemü'l-kebîr* (nşr. Hamdî Abdülmecîd es-Selefî), I-XXV, Beyrut 1404/1984;

Tayâlisî, *Müsned* (nşr. Muhammed ibni Abdilmuhsin et-Türkî), I-IV, Cize 1419-1420/1999;

Tirmizî, *eş-Şemâilü'l-Muhammediyye* (nşr. Muhammed Avvâme), Beyrut 1432/2011;

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 1-44, İstanbul 1988-2013;

Ziyâeddîn el-Makdisî, *el-Ehâdîsü'l-muhtâre* (nşr. Abdülmelik ibni Abdillah ed-Dehîş), I-XIII, Beyrut 1420/2000.

Dipnotlar

1. A‘râf 7/172.

2. Tâhâ 20/120.

3. Âl-i İmrân 3/164.

4. Enbiyâ 21/107.

5. A‘râf 7/158

6. Ahzâb 33/40.

7. Buhârî, İ‘tisâm 2, nr. 7281.

8. Tirmizî, İlim 16, nr. 2678.

9. Âl-i İmrân 3/31-32.

10. Buhârî, Edeb 70, nr. 6098, İ‘tisâm 2, nr. 7277.

11. Ebû Dâvûd, Sünnet 5, nr. 4607; Tirmizî, İlim 16, nr. 2676; İbni Mâce, Mukaddime 6, nr. 42, 43.

12. Nahl 16/44.

13. Haşr 59/7.

14. Buhârî, İ’tisâm 2, nr. 7288; Müslim, Hac 412, nr. 1337.

15. Buhârî, Cihâd 109, nr. 2957, Ahkâm 1, nr. 7137; Müslim, İmâre 32, 33, nr. 1835.

16. Buhârî, İ‘tisâm 2, nr. 7280

17. Ebû Dâvûd, Salât 88, nr. 650.

18. Haşr 59/7.

19. Nisâ 4/59.

20. Âcurrî, *eş-Şerî‘a* (Dümeycî), I, 248-249, nr. 106; Beyhakì, *el-Medhal ile’s-Süneni’l-kübrâ* (A‘zamî), s. 214, nr. 270.

21. Ebû Dâvûd, Sünnet 5, nr. 4605; Tirmizî, İlim 10, nr. 2663; İbni Mâce, Mukaddime 2, nr 12-13; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, IV, 130-131, nr. 17306.

22. Nûr 24/63.

23. Hacc 22/29.

24. Ebû Dâvûd, Zekât 2, nr. 1561; İbni Ebî Âsım, *es-Sünne (Elbânî)*, II, 372, nr. 815; İbn Batta, *el-İbânetü’l-kübrâ*, I, 234, nr. 66.

25. Nisâ 4/65.

26. Haşr 59/7.

27. Buhârî, İ’tisâm 2, nr. 7288; Müslim, Hac 412, nr. 1337.

28. A‘râf 7/158.

29. Nûr 24/63.

30. Enfâl 8/24.

31. Tirmizî, Fezâilü’l-Kur’ân 1, nr. 2875.

32. Ebû Dâvûd, Salât 218-220, nr. 1091.

33. Abdürrezzâk, *el-Musannef* (A‘zamî), III, 211, nr. 5367.

34. Ahzâb 33/46. Ayrıca bk. Ra`d 13/36; Ahkàf 46/31-32.

35. Bakara 2/119; Mâide 5/119; A`râf 7/188; Hûd 11/2; Fâtır 35/24.

36. Nisâ 4/136; Nûr 24/62; Hucurât 49/15; Fetih 48/13; Tegâbün 64/8; Hadîd 57/7.

37. Tevbe 9/74, 90.

38. Âl-i İmrân 3/31.

39. Âl-i İmrân 3/32; Enfâl 8/20, 46; Nûr 24/54; Muhammed 47/33; Tegàbün 64/12.

40. Âl-i İmrân 3/132.

41. Nisâ 4/13.

42. Nisâ 4/80.

43. Mâide 5/92.

44. Muhammed 47/33.

45. Buhârî, Rikâk 26, nr. 6483; Müslim, Fezâil 19, nr. 2284.

46. Taberânî, *el-Mu‘cemü’l-evsat* (İvezullah), II, 114-115, nr. 1429; Elbânî, *Sahîhu’t-Tergîb ve’t-terhîb*, I, 144, nr. 83.

47. Ahzâb 33/6.

48. Tevbe 9/24.

49. Buhârî, Îmân 8, 9, nr. 15, 16; Müslim, Îmân 67, 70, nr. 43, 44.

50. Buhârî, Kefâle 5, nr. 2298; Tefsîr 33/1, nr. 4781; Müslim, Ferâiz 15, nr. 1619.

51. Buhârî, Eymân ve’n-nüzûr 3, nr.6632.

52. Ebû Dâvûd, Tıb 1, nr. 3855; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, II, 218, nr. 7036; IV, 278, nr. 18644, 18645.

53. Müslim, Cennet 12, nr. 2832.

54. Buhârî, Edeb 96, nr. 6171; Müslim, Birr 161-163, nr. 2639.

55. Tirmizî, Menâkıb 30, nr. 3781; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, V, 404, nr. 23829.

56. Nisâ 4/69.

57. Taberânî, *el-Mu‘cemü’l-kebîr* (Selefî), XII, 86-87, nr. 12559; a. mlf, , *el-Mu’cemu’l-evsat* (İvezullah), I, 152-153. nr. 477.

58. Enbiyâ 21/107.

59. Kalem 68/4.

60. Ahzâb 33/21.

61. Tevbe 9/128.

62. Buhârî, Hudûd 5, nr. 6780.

63. Ahzâb 33/56.

64. Buhârî, Enbiyâ 10, nr. 3370; Müslim, Salât 66, nr. 406.

65. Ebû Dâvûd, Menâsik 96, 97, nr. 2041, 2042; Nesâî, Sehv 46, nr. 1281; Dârimî, Rikàk 58, nr. 2777; Beyhakî, *Şu'abü'l-îmân* (Zağlûl), II, 215, nr. 1584; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat* (İvezullah), I, 83, nr. 243.

66. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, I, 191, nr. 1662, 1664.

67. Müslim, Salât 13, nr. 386.

68. Buhârî, Ezân 7, nr. 611; Müslim, Salât 10-11, nr. 383.

69. Buhârî, Ezân 8, nr. 614.

70. Tirmizî, Daavât 129, nr. 3594, 3595; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, III, 155, 225, 254, nr. 12612, 13390, 13703.

71. Buhârî, Ezân 4, nr. 608; Müslim, Salât 16, nr. 389.

72. Âl-i İmrân 3/3.

73. Sebe' 34/23.

74. Buhârî, Teyemmüm 1, nr. 335, Salât 56, nr. 438; Müslim, Mesâcid 3, nr. 521; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, I, 301, V, 161.

75. Tirmizî, Kıyâmet 13, nr. 2441; İbni Mâce, Zühd 37, nr 4317.

76. Buhârî, Zekât 52, Enbiyâ 3, Tefsîr 2/1, 17/11; Müslim, Îmân 320, 322, 326, 327; Tirmizî, Tefsîr 17/7

77. Buhârî, Ezân 8, nr. 614.

78. Buhârî, Tevhîd 36, nr. 7509, 7510; Müslim, Îmân 326, nr. 193.

79. Buhârî, Rikàk 51, nr. 6559, Tevhîd 24, nr. 7450.

80. Müslim, Îmân 338, 339, nr. 199; Tirmizî, Daavât 131, nr. 3602; İbni Mâce, Zühd 37, nr. 4307.

81. Ebû Dâvûd, Sünne 20, 21, nr. 4739; Tirmizî, Kıyâmet 11, nr. 2435, 2436; İbni Mâce, Zühd 37, nr. 4311.

82. Buhârî, Tevhîd 24, nr. 7439; İbni Mâce, Zühd 37, nr. 4313.

83. Müslim, Fezâil 3, nr. 2278; Ebû Dâvûd, Sünnet 13, nr. 4673; Tirmizî, Menâkıb 1, nr. 3670; İbni Mâce, Zühd 37, nr. 4308.

84. Ebû Dâvûd, cihâd 26, nr. 2522; Tirmizî, Fezâilü'l-cihâd 25, nr. 1663; İbni Mâce,

cihâd 16, nr. 2799; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, IV, 131, nr. 17314.

85. İbni Hacer el-Askalânî, *Fethü'l-bârî* (Hatîb), XI, 476.

86. Tâhâ 20/108.

87. Meryem 19/87.

88. Buhârî, Tefsîr 26/2, nr. 4771; Müslim, Îmân 348, 351, nr. 204.

89. İbni Mâce, Edeb 1, nr. 3660; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, II, 509, nr. 10618.

90. İbrâhim 14/41.

91. Buhârî, Fezâilü ashâbi'n-nebî 1, nr. 3650; Müslim, Fezâilü's-sahâbe 214, nr. 2535.

92. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, I, 379, nr. 3600; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr* (Selefî), IX, 112-13, nr. 7582-83

93. Tirmizî, Menâkıb 58, nr. 3862.

94. Buhârî, Fezâilü ashâbi'n-nebî 5, nr. 3673; Müslim, Fezâilü's-sahâbe 221-222, nr. 2540-2541.

95. Fetih 48/29.

96. Buhârî, Îmân 37, nr. 50, Tefsîr 31/2, nr. 4777; Müslim, Îmân 2, 5, 7, nr. 8-10; Ebû Dâvûd, Sünnet 17, nr. 4695; Tirmizî, Îmân 4, nr. 2610.

97. Tirmizî, Birr 61, nr. 1999.

98. Bakara 2/255.

99. İhlâs 112/1-4; Tirmizî, Tefsîr 112; Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, V, 133-134

100. Fâtiha 1/5.

101. Buhârî, Şurût 18, nr. 2736, Rikàk 68, nr. 6410, Tevhîd 12, nr. 7392; Müslim, Zikir 5, 6, nr. 2677.

102. Haşr 59/24.

103. Buhârî, Salât 129, nr. 806, Tefsîr 4, nr. 4581, Tevhîd 24, nr. 7437; Müslim, Îmân 299, 302, nr. 182, 183.

104. Müslim, Zühd 60, nr. 2996.

105. Fâtır 35/1.

106. Enbiyâ 21/19-20.

107. Kàf 50/18.

108. Ra'd 13/11.

109. Zümer 39/73; Müddessir 74/27-31.

110. Meryem 19/16-19; Hicr 15/51-53, 61-62.

111. Zuhruf 43/19; Sâffât 37/150.

112. Şûrâ 42/192-194.

113. En‘âm 6/61; Nahl 16/32; Secde 32/11.

114. Zümer 39/68; Yâsîn 36/53.

115. Rahmân 55/17; Müslim, Zühd 60, nr. 2996.

116. Cin 72/14.

117. Kehf 18/50.

118. Müslim, Libâs 81, 82, nr. 2104, 2105.

119. Ra‘d 13/38.

120. Nisâ 4/163.

121. Mâide 5/44; Enbiyâ 21/48.

122. Âl-i İmrân 3/3, 48.

123. Hicr 15/9.

124. Mâlik, *Muvatta’*, Kader 3.

125. Kehf 18/32-43.

126. Nisâ 4/165; Fâtır 35/24.

127. Enbiyâ 21/107.

128. Buhârî, Teyemmüm 1, nr. 335; Müslim, Mesâcid 3, nr. 521.

129. Bu konuda yeterli bilgi sahibi olmak için Kur’ân-ı Kerîm’in 72. sûresi olan Cin sûresi okunmalıdır.

130. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, III, 310, nr. 14385; Dârimî, Mukaddime 4, nr. 18.

131. Ankebût 29/64.

132. Müslim, Fiten 39, 40, nr. 2901; Ebû Dâvûd, Melâhim 12, nr. 4310; Tirmizî, Fiten 21, nr. 2183.

133. Tâhâ 20/105-107; Zümer 39/68; Vâkıa 56/4-6; Hâkka 69/13-16; Meâric 70/8-10; Tekvîr 81/1-6; İnfitâr 82/1-3

134. Hac 22/2

135. Kasas 28/88; Rahmân 55/26-27

136. Zümer 39/68; Rûm 30/25

137. Âhiret hayatı hakkında geniş bilgi için Mehmet Yaşar Kandemir’in *Peygamberimin Sevdiği Müslüman* kitabına bakılabilir: s. 59-81.

138. Buhârî, Tefsîr 108/1, nr. 4964-4966, Rikak 53, nr. 6579-6583; Müslim, Fezâil 25-45, nr. 2289-2305.

139. Buhârî, Enbiyâ 1, nr. 3327; Müslim, Cennet 14-22, nr. 2834.

140. Buhârî, Bed’ü’l-halk 8, nr. 3244, Tefsîr 32/1, nr. 4779; Müslim, Cennet 2-5, nr. 2824.

141. Rûm 30/15; Müslim, Cennet 22, 43, nr. 2837, 2850.

142. Fussilet 41/31Müslim, Îmân 312; Tirmizî, Cennet 11, Tefsîr 33; Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, V, 352

143. Yûnus 10/27; Duhân 44/44-48; Vâkıa 56/43-46.

144. Buhârî, Mevâkît 9, nr. 537, Bed'ü'l-halk 10, nr. 3220; Müslim, Mesâcid 185, nr. 617.

145. Müslim, Cennet 13, nr. 2833.

146. Buhârî, İlim 24, nr. 85, Cenâiz 67, 86, nr. 1338, 1374; Müslim, Cennet 73, nr. 2870; Ebû Dâvûd, Sünnet 23, 24, nr. 4751; Tirmizî, Cenâiz 70, nr. 1071; Tayâlisî, *Müsned* (Türkî), II, 114, nr. 789.

147. Tirmizî, Kıyâmet 26, nr. 2460; Dârimî, Rikàk 94, nr. 2818; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, III, 38, nr. 11354.

148. Lokman 31/3.

149. Buhârî, Cenâiz nr. 1372.

150. Buhârî, Ezân 149, nr. 832, Cenâiz 87, nr. 1377, Tefsîr 16/1; Müslim, Mesâcid 129, 131-134, nr. 588- 590; Zikir 74-76.

151. Buhârî, Cenâiz 87, 1375; Müslim, Cennet 69, nr. 2869.

152. Müslim, Cennet 67, nr.2867.

153. Buhârî, Daavât 37, nr. 6366; Müslim, Mesâcid 125, nr. 586.

154. Buhârî, Vudû 55, 56, nr. 216, 218, Cenâiz 88, nr. 1378, Edeb 49, nr. 6055; Müslim, Tahâret 111, nr. 292.

155. Müslim, Îmân 1, nr. 8; Ebû Dâvûd, Sünne 16, nr. 4695.

156. Tirmizî, Kıyâmet 59, nr. 2516; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, I, 293, 303, nr. 2669, 2763.

157. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, II, 178, 196, nr. 6668, 6846.

158. Buhârî, Cenâiz 83, nr. 1362, Tefsîr 92/3-7, nr. 4945-49, Kader 4, nr. 6605, Tevhîd 54, nr. 7552; Müslim, Kader 6-8, nr. 2647.

159. Tirmizî, Zühd 2, nr. 2305; İbni Mâce, Zühd 24, nr. 4217; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, II, 310, nr. 8081.

160. Buhârî, Îmân 41, nr. 54; Müslim, İmâre 155, nr. 1907.

161. Buhârî, Îmân, 41, nr. 56; Müslim, Vasıyyet 5, nr. nr. 1628.

162. Beyyine 98/5.

163. Hicr 15/40; Sâd 38/83.

164. Ebû Dâvûd, Vitir 25, nr. 1508; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, IV, 369, nr. 19508.

165. Müslim, İmâre 152, nr. 1905; Tirmizî, Zühd 48, nr. 2382; Nesâî, Cihâd 22, nr. 3137.

166. Buhârî, Rikàk 31, nr. 6491; Müslim, Îmân 207, nr. 131.

167. Tâhâ 20/114.

168. Zümer 39/9.

169. En‘âm 6/35.

170. Dârimî, Mukaddime 26, nr. 254.

171. Mücâdele 58/11.

172. İbni Mâce, Mukaddime 17, nr. 224; Bezzâr, *Müsned* (Âdil), XIII, 240, nr. 6746, XIV, 45, nr. 7478.

173. Ebû Dâvûd, İlim 1, nr. 3641; Tirmizî, İlim 19, nr. 2682.

174. Buhârî, İlim 13, nr. 71 İ‘tisâm 10, nr. 7312; Müslim, Zekât 98, nr. 1037.

175. Taberânî, *el-Mu‘cemü’l-kebîr* (Selefî), XIII, 619, nr. 14541; Beyhakì, *Şu‘abü’l-îmân* (Hâmid), III, 226, nr. 1578.

176. Müslim, Zikir 73, nr. 2722.

177. Ebû Dâvûd, İlim 1, nr. 3641; Tirmizî, İlim 19, nr. 2682.

178. Secde 32/2.

179. Bakara 2/2

180. Yûnus 10/57.

181. En‘âm 6/154.

182. Zümer 39/23.

183. Âl-i İmrân 3/103.

184. Müslim, Cum‘a 43, nr. 867.

185. Mâlik, *Muvatta’*, Kader 3.

186. Buhârî, Fezâilü’l-Kur’ân 21, nr. 5027.

187. Buhârî, Tefsîr 80, nr. 4937; Müslim, Müsâfirîn 244, nr. 798

188. Müslim, Müsâfirîn 252, nr. 804.

189. Tirmizî, Fezâilü’l-Kur’ân 18, nr. 2913

190. İbni Mâce, İkàme 176, nr. 1337; Ebû Ya‘lâ el-Mevsılî, *Müsned* (Esed), II, 49-50, nr. 689.

191. Mâide 5/118; Enbiyâ 48, nr. 3447; Müslim, îmân 346, nr. 202.

192. Buhârî, Fezâilü’l-Kur’ân 32, nr. 5049; Müslim, Müsâfirîn 235-236, nr. 793.

193. Nahl 16/44.

194. Beyhakì, *el-Medhal ile’s-Süneni’l-kübrâ* (A‘zamî), s. 306, nr. 464.

195. Beyhakì, *Delâilü’n-nübüvve* (Kal’acî), II, 198-200; Mehmet Yaşar Kandemir, *Şifâ-i*

Şerîf Şerhi, I, 555-556 .

196. Tirmizî, Tahâret 3, nr. 4; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, III, 340, nr. 14717.

197. Müslim, Tahâret 1, nr. 223; Tirmizî, Daavât 86, nr. 3517.

198. Müslim, Tahâret 8, 33, nr. 229, 245.

199. Müslim, Tahâret 32, nr. 244.

200. Müslim, Tahâret 39, nr. 249.

201. Ebû Dâvûd, Tahâret 32, nr. 62; Tirmizî, Tahâret 44, nr. 59.

202. Ebû Dâvûd, Tahâret 48, nr. 102; Tirmizî, Tahâret 20, nr. 25; İbni Mâce, Tahâret 41, nr. 397.

203. Buhârî, Cum‘a 8, nr. 887, Vudû’ 27; Müslim, Tahâret 15, nr. 252.

204. İbni Mâce, Tahâret 48, nr. 425.

205. Tirmizî, Tahâret 35, nr. 45; İbni Mâce, Tahâret 45, nr. 410.

206. Müslim, Tahâret 17, nr. 234.

207. Mâide 5/6.

208. Nisâ 4/43; Mâide 5/6.

209. Bakara 2/222.

210. Müslim, Tahâret 10, nr. 231.

211. Buhârî, Îmân 2, nr. 8; Müslim, Îmân 19-22, nr. 16.

212. Hûd 12/114; İsrâ 17/78; Tâhâ 20/130; Rûm 30/17-18. Açıklama için bk. Mehmet Yaşar Kandemir, Halit Zavalsız, Ümit Şİmşek, *Âyet ve Hadislerle Açıklamalı Kur’ân-ı Kerîm Meâli*, I, 788-789.

213. Buhârî, Mevâkìt 1, nr. 521; Müslim, Mesâcid 166, 167, nr. 610.

214. Ebû Dâvûd, Salât 144, 145, nr. 864; Tirmizî, Salât 305, nr. 413.

215. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, II, 169, nr. 6576; Dârimî, Rikàk 13, nr. 2724.

216. İsrâ 17/44; Hadîd 57/1.

217. İsrâ 17/44; Hac 22/18; Nûr 24/41; Rahmân 55/6.

218. Buhârî, Mevâkît 6, nr. 528; Müslim, Mesâcid 283, nr. 667.

219. Müslim, Mesâcid 282, nr. 666.

220. Buhârî, Ezân 31, nr. 651; Müslim, Mesâcid 277, nr. 662.

221. Buhârî, Ezân 160, nr. 853, 854, 856; Müslim, Mesâcid 68, nr. 561.

222. Buhârî, Ezân 135, nr. 635; Müslim, Mesâcid 155, nr. 603.

223. İbni Mâce, Mesâcid 13, nr. 771; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, VI, 282, nr. 26948.

224. Buhârî, Îmân 37, nr. 50; Müslim, Îmân 2, 5, 7, nr. 8, 9, 10.

225. Bakara 2/238.

226. Müslim, Birr 33, nr. 2564.

227. Ahmed ibni Hanbel, *ez-Zühd* (Şâhin), s. 58.

228. İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* (Hût), II, 86, nr. 6787.

229. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, II, 215, nr. 7585.

230. Buhârî, Ezân 95, 122, nr. 757, 793, Eymân 15, nr. 6667; Müslim, Salât 45, nr. 397.

231. Cum‘a 62/9.

232. Müslim, Cum‘a 17, 18, nr. 854.

233. Buhârî, Cum‘a 6, 19, nr. 883, 910; Müslim, Tahâret 14, nr. 233.

234. Müslim, Cum‘a 40, nr. 865; Ebû Dâvûd, Salât 203, 204, nr. 1052.

235. Ebû Dâvûd, Salât 200-201, nr. 1046; Mâlik, *Muvatta’*, Cuma 7, nr. 16.

236. Buhârî, Cum‘a 2, 4, 5, 12, nr. 877, 881, 882, 894; Müslim, Cum`a 1, 2, 4, 10, nr. 844, 845, 850.

237. Ebû Dâvûd, Salât 230-232, nr. 1118; Tirmizî, Cum‘a 17, nr. 513.

238. Müslim, Cum‘a 26, 27, nr. 857.

239. Ebû Dâvûd, Salât 200-201, nr. 1047, Vitir 26, nr. 1531; İbni Mâce, İkàme 79, nr. 1085, Cenâiz 65, nr. 1636.

240. Buhârî, Savm 63, nr. 1986.

241. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, II, 303, 532, nr. 8012, 10903.

242. Bakara 2/43. Namaz ve zekâtın birlikte geçtiği âyetleri görmek isteyenlere şu âyetlere bakabilirler: Bakara 2/43, 83, 110, 177, 277; Nisâ 4/77, 162; Mâide 5/12, 55; Tevbe 9/5, 11, 18, 71; Meryem 19/31, 55; Enbiyâ 21/73; Hac 22/41, 78; Nur 24/37, 56; Neml 27/3; Lokman 31/4; Ahzâb 33/33; Fussılet 41/7; Mücâdele 58/13; Müzzemmil 73/20; Beyyine 98/5.

243. Lokmân 31/4.

244. Tevbe 9/104; Ahzâb 33/35; Hadîd 57/18;

245. Âl-i İmrân 3/26.

246. Buhârî, Zekât 3, 43, nr. 1402, 1460; Müslim, Zekât 24-26, nr. 987.

247. Buhârî, Savm 9, nr. 1904; Müslim, Sıyâm 163, nr. 1151.

248. Tirmizî, Îmân 8, nr. 2616; Nesâî, Savm 43, nr. 2224.

249. Buhârî, Savm 7, nr. 1902, Menâkıb 23, nr. Bed’ul-halk 6, nr. 3220, Fezâilü’l-Kur’ân 7, nr. 4997; Müslim, Fezâil 50, nr. 2308.

250. Buhârî, Savm 45, nr. 1957; Müslim, Sıyâm 48, nr. 1098.

251. Ebû Dâvûd, Savm 23, nr. 2358.

252. Buhârî, Savm 20, nr. 1923; Müslim, Sıyâm 45, nr. 1095.

253. Tirmizî, Savm 44, nr. 745, 747.

254. Buhârî, Teheccüd 33, nr. 1178, Savm 60, nr. 1981.

255. Ebû Dâvûd, Savm 68, nr. 2450; Tirmizî, Savm 41, nr. 742.

256. Müslim, Sıyâm 204, nr. 1164.

257. Müslim, Sıyâm 133, 202, 203, nr. 1134, 1163.

258. Buhârî, İsti'zân 38, nr. 6277; Müslim, Sıyâm 191, nr. 1159.

259. Buhârî, Savm 59, nr. 1979.

260. Buhârî, Savm 2, 9, nr. 1894, 1904; Müslim, Sıyâm 161-165, nr. 1151.

261. Buhârî, Îmân 18, nr. 26, Hac 4, 102, nr. 1519, 1520, 1688; Müslim, İman 135, nr. 83.

262. Buhârî, Hac 4, nr. 1521, Muhsar 9, 10, nr. 1820; Müslim, Hac 438, nr. 1350.

263. Buhârî, Umre 1, nr. 1773; Müslim, Hac 437, nr. 1349.

264. Beyhakì, *Şu'abü'l-îmân* (Hâmid), VI, 46, nr. 3855.

265. Dârekutnî, *es-Sünen* (Yemânî), II, 278; Beyhakì, *Şu'abü'l-îmân* (Hâmid), VI, 50, nr. 3860; aynı müellif, *es-Sünenü's-sagîr* (Kal'acî), II, 211, nr. 1771.

266. Müslim, Îmân 192, nr. 121.

267. Ankebût 29/45.

268. Ahzâb 33/41-42.

269. Bakara 2/152.

270. Buhârî, Tevhîd 15, nr. 7405; Müslim, Zikir 2, 19, nr 2675.

271. A'râf 7/55, 205.

272. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, I, 172, 180, 187, nr. 1477, 1559, 1623; İbni Hibbân, *es-Sahîh* (Arnaût), III, 91-92, nr. 809.

273. Tirmizî, Duâ 9, nr. 3383; İbni Mâce, Edeb 55, nr. 3800.

274. Buhârî, Tevhîd 58, nr. 7563.

275. Müslim, Zikir 32, nr. 2695.

276. Buhârî, Bed'ü'l-halk 11, nr. 3293; Müslim, Zikir 28, nr. 2691.

277. Müslim, Mesâcid 146, nr. 597.

278. Müslim, Zikr 23, nr. 2688.

279. Ebû Dâvûd, Vitir 23, nr. 1479; Tirmizî, Tefsîr 3, nr. 2969.

280. Tirmizî, Daavât 1, nr. 3371.

281. Furkàn 25/77.

282. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, III, 18, nr. 11150,

283. Bakara 2/201.

284. İbrâhim 14/41.

285. Tirmizî, Daavât 85, nr. 3513; İbni Mâce, Duâ 5, nr. 3850.

286. Tirmizî, Daavât 65, nr. 3476; Nesâî, Sehv, 48, nr. 1283.

287. Ebû Dâvûd, Vitr 23, nr. 1498; Tirmizî, Daavât 109, nr. 3562.

288. Müslim, Zikir 86-88, nr. 2732, 2733; Ebû Dâvûd, Vitir 29, nr. 1534.

289. Kalem 68/4.

290. Müslim, Müsâfirîn 139, nr. 746; Nesâî, Kıyâmü'l-leyl 2, nr. 1602.

291. Mâlik, *el-Muvatta'*, Hüsnü'l-huluk 8; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, II, 381, nr. 8939.

292. Ahzâb 33/21.

293. Ebû Dâvûd, Edeb 7, nr. 4800; Tirmizî, Birr 58, nr. 1993; Nesâî, Cihâd 19, nr. 3133.

294. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, I, 403, nr. 3823; Ebû Ya'lâ el-Mevsılî, *Müsned* (Esed), IX, 112, nr. 5181; İbnü's-Sünnî, *Amelü'l-yevm ve'l-leyle* (Berenî), s. 138, nr. 163.

295. Ebû Dâvûd, Edeb 7, nr 4798.

296. Tirmizî, Birr 62, nr. 2002, 2003.

297. Ebû Dâvûd, Sünnet 15, nr. 4682; Tirmizî, Radâ' 11, nr. 1162.

298. Hucurât 49/13.

299. Âl-i İmrân 3/76; Tevbe 9/4, 7.

300. Câsiye 45/19.

301. Tevbe 9/123.

302. Yûsuf 12/57, 109; Meryem 19/63, Tâhâ 20/132; Şuarâ 36/90; Sâd 38/49; Kàf 50/31; Nebe' 78/31-36.

303. Müslim, Birr 32, 33, nr. 2564; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, nr. V, 158, 411, nr. 21736, 23885.

304. Ebû Ya'lâ el-Mevsılî, *Müsned* (Esed), II, 283-284, nr. 1000; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr* (Selefî), II, 156, nr. 949.

305. Hucurât 49/13; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr* (Selefî), I,383, nr. 642; Hâkim, *el-Müstedrek* (Atâ), II, 503, nr. 3725, 3726; Beyhakì, *Şu'abü'l-îmân* (Hâmid), VII, 132, 133, nr. 4775, 4776.

306. Tirmizî, Birr 55, nr. 1987.

307. Hûd 12/14.

308. Tirmizî, Kıyâmet 19, nr. 2451; İbni Mâce, Zühd 24, nr. 4215.

309. Buhârî, Îmân 39, nr. 52; Müslim, Müsâkàt 107, nr. 1599.

310. Tirmizî, Tefsîr 49/5, nr. 3270.

311. Enbiyâ suresi 21/107.

312. Zümer 39/53.

313. Buhârî, Edeb 19, nr. 6000; Müslim, Tevbe 18-20, nr. 2752.

314. Müslim, Fezâil 66, nr. 2319; Tirmizî, Birr 16, nr. 1922.

315. Ebû Dâvûd, Edeb 58; Tirmizî, Birr 16; İbn Ebû Şeybe, *el-Musannef* (Hût), V, 214.

316. Buhârî, Tevhîd 22, nr. 7422; Müslim, Tevbe 14, nr. 2751.

317. Buhârî, Edeb 27, nr. 6011; Müslim, Birr 66, nr. 2586.

318. Müslim, Libâs 107, nr. 2117; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, III, 323, nr. 14513.

319. Taberânî, *el-Mu‘cemü’l-kebîr* (Selefî), XI, 332, nr. 11916; Hâkim, *el-Müstedrek* (Atâ), IV, 257, nr. 7563.

320. Buhârî, Müsâkât 9, nr. 2363, Enbiyâ 54, nr. 3482.

321. Ebû Dâvûd, Cihâd 44, nr. 2549; Ahmed b. Hanbel, *Müsned,* I, 205, nr. 1754.

322. Tirmizî, Tefsîr 75, nr. 3334; İbni Mâce, Zühd 29, nr. 4244.

323. Tahrîm 66/8, Hûd 12/3.

324. İbni Mâce, Zühd 30, nr. 4250; Taberânî, *el-Mu‘cemü’l-kebîr* (Selefî), X, 150, nr. 10281.

325. Buhârî, Daavât 3; Müslim, Zikr 42; İbni Mâce, Edeb 57; Tirmizî, Tefsîr 47/1; Ahmed b. Hanbel, *Müsned,* II, 282, 341, IV, 260, 261, V, 411

326. Tirmizî, Daavât 98, nr. 3540; Ahmed İbni Hanbel, *Müsned*, V, 167, 172, nr. 21804, 21837.

327. Buhârî, Tevhîd 35, nr. 7507; Müslim, Tevbe 29, nr. 2758.

328. Zümer 39/53.

329. Furkan 25/70.

330. Buhârî, Daavât 2, 16, nr. 6306, 6323; Ebû Dâvûd, Edeb 100-101, nr. 5070; Tirmizî, Daavât 15, nr. 3393; Nesâî, İstiâze 57, nr. 5524.

331. Tirmizî, Tefsîr 75, nr. 3334; İbni Mâce, Zühd 29, nr. 4244.

332. İbni Mâce, Zühd 29, nr. 4243; Dârimî, Rikàk 17, nr. 2729.

333. Buhârî, Daavât 4, nr. 6308; Tirmizî, Kıyâmet 49, nr. 2497.

334. Müslim, Tevbe 31, nr. 2759.

335. Tirmizî, Daavât 98, nr. 3537; İbni Mâce, Zühd 30, nr. 4253.

336. Taberânî, *el-Mu‘cemü’l-evsat* (İvezullah), VIII, 298, nr. 8689; Hâkim, *el-Müstedrek* (Atâ), I, 126, nr. 195, IV, 285, nr. 7658.

337. Mâide 5/87.

338. Nisâ 4/28.

339. Bakara 2/185.

340. Mâide 5/6.

341. Hac 22/78.

342. Furkàn 25/2; Ra‘d 13/8; Şûrâ 42/17; Rahmân 55/7.

343. Buhârî, Nikâh 1, nr. 5063; Müslim, Nikâh 5, nr. 1401.

344. Buhârî, Fezâilü’l-Kur’ân 34, nr. 5052, Savm 55-59, nr. 1975-1980; Müslim, Sıyâm 181-193, nr. 1159.

345. Müslim, İlim 7, nr. 2670; Ebû Dâvûd, Sünnet 5, nr. 4608.

346. Buhârî, Îmân 29, nr. 39.

347. Müslim, Tevbe 12-13, nr. 2750; Tirmizî, Kıyâmet 59, nr. 2514.

348. Buhârî, Savm 51, nr. 1968, Edeb 86, nr. 6139; Tirmizî, Zühd 63, nr. 2413.

349. Buhârî, Büyû’ 15, nr. 2072.

350. Tirmizî, Daavât 111, nr. 3563.

351. İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* (Hût), IV, 467, nr. 22186.

352. Bakara 2/168; Nahl 16/114.

353. Müslim, Zekât 65, nr. 1015.

354. Buhârî, Büyû’ 15, nr. 2072.

355. Müslim, Îmân 164, nr. 101.

356. Hûd 12/6.

357. Ra‘d 13/26 ; İsrâ 17/30.

358. Buhârî, Enbiyâ 54, nr. 3472; Müslim, Akdıye 21, nr. 1721.

359. Âl-i İmrân 3/159.

360. Mâide 5/23; Yûnus 10/84.

361. Furkàn 25/58.

362. Tegàbün 64/13.

363. Ebû Dâvûd, Edeb 103, nr. 5095; Tirmizî, Daavât 34, nr. 3426.

364. Buhârî, Teheccüd 1, nr. 1120, Daavât 10, nr. 6317, Tevhîd 8, 24; 35, nr. 7385, 7442, 7499, ; Müslim, Zikir 68, nr. 2717.

365. Buhârî, Rikàk 50, nr. 6541; Müslim, Îmân 374, nr. 220.

366. Tirmizî, Zühd 47, nr. 2380; İbni Mâce, Et’ıme 50, nr. 3349.

367. Buhârî, Rikàk 17, nr. 6460; Müslim, Zühd 19, nr. Zekât 1055.

368. Buhârî, Et‘ime 27, nr. 5423, Eymân 22, nr. 6687; Müslim, Zühd 22, nr. 2970.

369. Müslim, Zühd 34, nr. 2977; Tirmizî, Zühd 39, nr. 2372.

370. Taberânî, *el-Mu‘cemü’l-kebîr* (Selefî), I, 258, nr. 750; Ziyâeddîn el-Makdisî, *el-Ehâdîsü’l-muhtâre* (Dehîş), VII, 167, nr. 2597.

371. Bezzâr, *Müsned* (Âdil), XVII, 138, nr. 9731.

372. Ebû Dâvûd, Et‘ime 14, nr. 3764; Ebû Ya‘lâ el-Mevsılî, *Müsned* (Esed), IV, 39, nr. 2045.

373. Müslim, Eşribe 102, nr. 2017.

374. Ebû Dâvûd, Et`ime 15, nr. 3767; Tirmizî, Et`ime 47, nr. 1858.

375. Müslim, Eşribe 103, nr. 2018.

376. Müslim, Eşribe 104-106, nr. 2019-2020.

377. Ebû Dâvûd, Et‘ime 52, nr. 3850; Tirmizî, Daavât 56, nr. 3457.

378. İbni Mâce, Et‘ime 21, nr. 3294, 3295.

379. Buhârî, Et’ime 13, nr. 5398; Ebû Dâvûd, Et’ime 16, nr. 3769-70; Tirmizî, Et’ime 28, nr. 1830.

380. Ebû Dâvûd, Et‘ime 53, nr. 3852, Tirmizî, Et‘ime 48, nr. 1859, 1860.

381. Buhârî, Eşribe 26, nr. 5631; Müslim, Eşribe 122, 123, nr. 2028.

382. Tirmizî, Eşribe 13, nr. 1885.

383. Müslim, Eşribe 113, nr. 2024.

384. Müslim, Eşribe 186, nr. 2063. Ayrıca bk. Buhârî, Et‘ime 12, nr. 5397.

385. Tirmizî, Edeb 54; nr. 2819.

386. Ebû Dâvûd, Libâs 1, nr. 4020; Tirmizî, Libâs 28, nr. 1767.

387. Buhârî, Cum‘a 7, nr. 886, Îdeyn 1, nr. 948; Müslim, Libâs 6-9, nr. 2068.

388. Ebû Dâvûd, Hâtem 4, nr. 4223.

389. Ebû Dâvûd, Libas 28, nr. 4097; Ahmed İbni Hanbel, *Müsned*, II, 325, 8292.

390. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, II, 199, nr. 6875.

391. Müslim, Cennet 52, nr. 2128; Mâlik, *Muvatta’*, Libâs 7.

392. Buhârî, Salât 14, nr. 374; Müslim, Mesâcid 61, 62, nr. 556.

393. Ebû Dâvûd, Libâs 14, nr. 4063; Nesâî, Zînet 54, nr. 5224.

394. Taberânî, *el-Mu‘cemü’l-evsat* (İvezullah), V, 139, nr. 4893.

395. Buhârî, Libâs 64, nr. 5890, 5891; Müslim, Tahâret 49-51, nr. 257, 258.

396. İbni Mâce, Tıb 26, nr. 3499; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, I, 354, nr. 3318, 3320.

397. Ebû Dâvûd, Tahâret 3, nr. 6; İbni Mâce, Tahâret 9, nr. 296.

398. Buhârî, Vudû’ 9, nr. 142; Müslim, Hayz 122, nr. 375.

399. Ebû Dâvûd, Tahâret 17, nr. 30; Tirmizî, Tahâret 5, nr. 7; İbni Mâce, Tahâret 10, nr. 300.

400. Nesâî, Tahâret 43, nr. 51.

401. Tirmizî, Tahâret 8, nr. 12.

402. Taberânî, *el-Mu‘cemü’l-kebîr* (Selefî), XI, 79, 84, nr. 11104, 11120; Hâkim, *el-Müstedrek* (Atâ), I, 293, nr. 654.

403. Buhârî, Vudû’ 18, nr. 153; Müslim, Tahâret 63-65, nr. 267.

404. Ebû Dâvûd, Tahâret 18, nr. 31.

405. Ebû Dâvûd, Tahâret 14, nr. 26; İbni Mâce, Tahâret 21, nr. 328.

406. Mâlik, *Muvatta’*, Şa‘r 7.

407. Ebû Dâvûd, Edeb 103, nr. 5095; Tirmizî, Daavât 34, nr. 3426.

408. İsrâ 17/37; Lokmân 31/18, 19.

409. Nûr 24/30.

410. Müslim, Îmân 58, nr. 35, Mesâcid 57, nr. 553.

411. Buhârî, Enbiyâ 1, nr. 3326, İsti’zân 1, nr. 6227 ; Müslim, Cennet 28, nr. 2841.

412. Ebû Dâvûd, Edeb 131, 132, nr. 5195.

413. Buhârî, Îmân 6, 20, nr. 12, 28; Müslim, Îmân 63, nr. 39.

414. Buhârî, İsti’zân 5, 6, 7, nr. 6232-6234; Müslim, Selâm 1, nr. 2160.

415. Müslim, Eşribe 103, nr. 2018.

416. Mâlik, *Muvatta’*, Selâm 8; İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* (Hût), V, 256, nr. 25835.

417. Buhârî, Bed’ü’l-halk 11, nr. 3293; Daavât 64, nr. 6403; Müslim, Zikir 28, nr. 2691.

418. Buhârî, Menâkıb 23, nr. 3567; Müslim, 71, 2493.

419. Tirmizî, Menâkıb 9, nr. 3640. Ayrıca bk. Buhârî, İlim 30, nr. 94, 95.

420. Taberânî, *el-Mu‘cemü’l-evsat* (İvezullah), VI, 328, nr. 6541; Kudâ‘î, *Müsnedü’ş-şihâb* (Selefî), I, 236, nr. 372.

421. Tirmizî, Birr 71, nr. 2018; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, II, 369, nr. 8808.

422. Buhârî, Edeb 31, nr. 6018, 6019; Müslim, Îmân 77, nr. 48.

423. Ebû Dâvûd, Vitr 32, nr. 1551; Tirmizî, Daavât 74, nr. 3492.

424. Mü’minûn 23/3.

425. Tirmizî, Zühd 11, nr. 2317; İbni Mâce, Fiten 12, nr. 3976.

426. Buhârî, Edeb 31, nr. 6018, 6019; Müslim, Îmân 77, nr. 48.

427. Tirmizî, Kıyâmet 50, nr. 2501; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, II, 159, nr. 6481.

428. uhârî, Rikàk 23 nr. 6477; Müslim, Zühd 49, 50, nr. 2988.

429. Lokmân 31/19.

430. Buhârî, Şehâdât 10, nr. 2654, Edeb 6, nr. 5976; Müslim, Îmân 143, nr. 87.

431. Nahl 16/105.

432. Buhârî, Îmân 24, nr. 33; Müslim, Îmân 107-108, nr. 59.

433. Tirmizî, Birr 46, nr. 1972.

434. Buhârî, Edeb 69, nr. 6094; Müslim, Birr 103-105, nr. 2607.

435. Ebû Dâvûd, Edeb 80, nr. 4990.

436. Müslim, Mukaddime 5.

437. Müslim, Birr 70, nr. 2589; Ebû Dâvûd, Edeb 35, nr. 4874.

438. Hucurât 49/12.

439. Ebû Dâvûd, Edeb 35, nr. 4875; Tirmizî, Kıyâmet 51, nr. 2502.

440. Ebû Dâvûd, Edeb 35, nr. 4878; Ahmed b. Hanbel, Müsned, III, 224, nr. 13373.

441. Buhârî, Mezâlim 10, nr. 2449, Rikàk 48, nr. 6534.

442. Nevevî, el-Ezkâr (Arnaût), s. 340.

443. Buhârî, Edeb 38, nr. 6032; Müslim, Birr 73, nr. 2591.

444. Buhârî, Edeb 50, nr. 6056; Müslim, Îmân 168-170, nr. 105.

445. Buhârî, Vudû 55, nr. 216; Müslim, Tahâret 111, nr. 292.

446. Tirmizî, Birr 48, nr. 1977; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, I, 404-405, 416, nr. 3839, 3948.

447. Müslim, Birr 84, nr. 2597; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, II, 337, 365, nr. 8428, 8768.

448. Beyhakì, *Şu‘abü’l-îmân* (Hâmid), VII, 145, nr. 4791; Elbânî, *Sahîhu’l-Edebi’l-müfred*, s. 132, nr. 243.

449. Tirmizî, Birr 48, nr. 1977; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, I, 404-405, 416, nr. 3839, 3948.

450. Mâlik, *Muvatta’*, Kelâm 4.

451. Buhârî, Edeb 44, nr. 6045.

452. Mü’minûn 23/3.

453. Kasas 28/55.

454. Buhârî, Şehâdât 16, nr. 2662, Edeb 54, nr. 6061; Müslim, Zühd 65, 66, nr. 3000.

455. Ebû Ya‘lâ el-Mevsılî, el-*Mu‘cem* (İrşâdü’l-hak el-Eserî), I, 156, nr. 171, 172; Beyhakì, *Şu‘abü’l-îmân* (Hâmid), VI, 511, nr. 4544.

456. Buhârî, Enbiyâ 48, nr. 3445, Hudûd 31, nr. 6830.

457. Ebû Dâvûd, Edeb 85, nr. 5003; Tirmizî, Fiten 3, nr. 2160.

458. Ebû Dâvûd, Edeb 84, nr. 5002; Tirmizî, Birr 57, nr. 1992, Menâkıb 45, nr. 3828.

459. Vâkıa 56/35-37; Taberânî, *el-Mu‘cemü’l-evsat* (İvezullah), VI, 357, nr. 5545.

460. Hucurât 49/11.

461. Hümeze 104/1.

462. Buhârî, Mezâlim 3, nr. 2442; Müslim, Birr 32, nr. 2564.

463. Taberânî, *el-Mu‘cemü’l-kebîr* (Selefî), VI, 66, nr. 5528; Heysemî, Mecma‘u’z-zevâid, VIII, 52-53.

464. İbni Ebî Âsım, *el-Âhâd ve’l-mesânî* (Cevâbire), II, 418; Nesâî, *Amelü’l-Yevm ve’l-leyle* (Hamâde), s. 314.

465. Buhârî, İlim 49, nr. bab başlığında.

466. Tirmizî, Zühd 2, nr.2305 ; İbni Mâce, Zühd 24, nr. 4217.

467. Buhârî, Rikàk 17, nr. 6456; Müslim, Libâs 38, nr. 2082; Tirmizî, Libâs 27, nr. 1761.

468. Tirmizî, *eş-Şemâilü’l-Muhammediyye* (Avvâme), s. 517-519, nr. 329.

469. Buhârî, Vudû 75, nr. 247, Daavât 6, nr. 6311; Müslim, Zikİr 56, nr. 2710.

470. Buhârî, Daavât 7, 8, 16, nr. 6312, 6314, 6324.

471. Ebû Dâvûd, Edeb 98, nr. 5045; Tirmizî, Daavât 18, nr. 3398, 3399.

472. Buhârî, Daavât 5, nr. 6311, Tevhîd 34, nr. 7488; Müslim, Zikir 56-57.

473. Buhârî, Fezâilü’l-Kur’ân 14, nr. 5017; Ebû Dâvûd, Edeb 98, nr. 5056; Tirmizî, Daavât 21, nr. 3402.

474. Buhârî, Daavât 8, 16 nr. 6314, 6325.

475. Ebû Dâvûd, Tahâret 30, nr. 57; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, VI, 121, 160, nr. 25412, 25787.

476. Ebû Dâvûd, Daavât 98, 99, nr. 5060; Tirmizî, Daavât 26, nr. 3414; İbni Mâce, Duâ 16, nr. 3878.

477. Âl-i İmrân 3/17; Zâriyât 51/17-18.

478. Furkàn 25/63, 64. Ayrıca bk. Secde 32/16-17; Zümer 39/9.

479. Buhârî, Daavât 14; Müslim, Müsâfirîn 168-170.

480. Buhârî, Ta‘bîr 10, nr. 6994; Müslim, Rü’yâ 7, nr. 2264.

481. Buhârî, Ta’bîr 3, 46, nr. 6985, 7044; Müslim, Rü’yâ 4, nr. 2261.

482. Buhârî, Menâkıb 5, nr. 3509.

483. Buhârî, İsti’zân 49, nr. 6293-6295; Müslim, Eşribe 96-99, nr. 2012, 2014.

484. Fâtır 35/41.

485. Ebû Ya‘lâ el-Mevsılî, *Müsned* (Esed), III, 326-327, nr. 1791; İbni Hibbân, *es-Sahîh*

(Arnaût), XII, 343, nr. 5533; Nesâî, *es-Sünenü'l-kübrâ* (Şelebî), IX, 315, nr. 10623 .

486. Hucurât 49/10.

487. Buhârî, Edeb 27, nr. 6011; Müslim, Birr 66, nr. 2586.

488. Buhârî, Mezâlim 3, nr. 2442; Müslim, Birr 58, nr. 2580.

489. Buhârî, Mezâlim 3, nr. 2442; Müslim, Birr 58, nr. 2580.

490. Müslim, Zikir 38, nr. 2699.

491. Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr* (Selefî), XI, 71, nr. 11079.

492. Abdullah ibnü'l-Mübârek, *ez-Zühd* (A'zamî), s. 218, nr. 684.

493. Buhârî, Edeb 57, 58, nr. 6065, 6066; Müslim, Birr 23, 24, 28, 30-31, nr. 2559, 2563.

494. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, IV, 20, nr. 16365, 16366; Ebû Ya'lâ el-Mevsılî, *Müsned* (Esed), III, 126-127, nr. 1557; İbni Hibbân, *es-Sahîh* (Arnaût), XII, 480, nr. 5664.

495. Ebû Dâvûd, Edeb 50, nr. 4919;Tirmizî, Kıyâmet 56, nr. 2509.

496. Buhârî, Sulh 2, nr. 2692; Müslim, Birr 101, nr. 2605.

497. Tirmizî, Birr 20, nr. 1931; Ebû Dâvûd, Edeb 36, nr. 4884; Bezzâr, *Müsned* (Mahfûzurrahmân), IX, 31, nr. 3544.

498. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, III, 487, nr. 16081.

499. Ahmed ibni Hanbel, *ez-Zühd* (Şâhin), s. 146, nr. 995; Ebû Ya'lâ el-Mevsılî, *Müsned* (Esed), XIII, 73-74, nr. 5761.

500. Müslim, Zikr 38, nr. 2699.

501. Ebû Dâvûd, Edeb 38, nr. 4891; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, IV, 147, nr. 17464, 17465.

502. Tirmizî, Kıyâmet 53, nr. 2505.

503. İbnü Ebî Şeybe, *el-Musannef* (Hût), V, 221, nr. 25428.

504. Buhârî, Edeb 38, nr. 6032; Müslim, Birr 73, nr. 2591.

505. Mü'minûn 23/96; Fussılet 41/34.

506. Âl-i İmrân 3/134.

507. Buhârî, Edeb 76, nr. 6114; Müslim, Birr 107, 108, nr. 2609.

508. Ebû Dâvûd, Edeb 3, nr. 4784.

509. İbni Mâce, Edeb 19, nr. 3712; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat* (İvezullah), V, 261, 315, nr. 5261, 5416.

510. Ebû Dâvûd, Edeb 20, nr. 4842; Begavî, *Şerhü's-sünne* (Arnaût, Şâvîş), XIII, 128, nr. 3547.

511. İbni Mâce, Et'ime 30, nr. 3312.

512. Ebû Dâvûd, Edeb 20, nr. 4843; Tirmizî, Birr 75, nr.

513. Tirmizî, Birr 75, nr. 2022.

514. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, I, 257, nr. 2329, II, 207, nr. 6937; İbni Hibbân, *es-Sahîh* (Arnaût), II, 203, nr. 458.

515. Buhârî, Fezâilü ashâbi'n-nebî 5, nr. 3661, Tefsîr 7/3, nr. 4640.

516. Tayâlisî, *Müsned* (Türkî), II, 110, nr. 783; İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* (Hût), I, 217, nr. 321.

517. Müslim, Îmân 93-94, nr. 54.

518. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, V, 328, nr. 23163; İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* (Hût), VII, 45, nr. 34101.

519. Müslim, Birr 37, nr. 2566.

520. Buhârî, Îmân 9, 14, nr. 16, 21; Müslim, Îmân 67, nr. 43.

521. Ebû Dâvûd, Edeb 112-113, nr. 5125.

522. Abdullah b. Mübârek, *ez-Zühd* (A'zamî), s. 180, nr. 525; Beyhakì, *Şu'abü'l-îmân* (Hâmid), V, 142, nr. 3208.

523. Ma'mer ibni Râşid, *el-Câmi'* (A'zamî), XI, 203, nr. 20326; İbni Hibbân, *es-Sahîh* (Arnaût), II, 325, nr. 566.

524. Tirmizî, Birr 60, nr. 1997; İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* (Hût), VII, 259, nr. 35876; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr* (Selefî), XIII, 70, nr. 172.

525. Ebû Dâvûd, Edeb 115, 116, nr. 5130; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, V, 194, nr. 22036.

526. Mâlik, *Muvatta'*, Hüsnü'l-huluk 16; Ebû Ya'lâ el-Mevsılî, *Müsned* (Esed), XI, 9, nr. 6148.

527. Tirmizî, Velâ 6, nr. 2130; Beyhakì, *Şu'abü'l-îmân* (Hâmid), XI, 302, nr. 8569.

528. Buhârî, Îmân 7, nr. 13; Müslim, Îmân 71-72, nr. 45.

529. Ebû Dâvûd, Edeb 32, nr. 4868; Tirmizî, Birr 39, nr. 1959.

530. İbni Ebî Âsım, *el-Âhâd ve'l-mesânî* (Cevâbire), V, 387, nr. 3003; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr* (Selefî), XII, 12, nr. 20; İbni Hibbân, *es-Sahîh* (Arnaût), XV, 467, nr. 7007

531. Müslim, Birr 38, nr. 2567.

532. Nûr 24/27.

533. Buhârî, İsti'zân 13, nr. 6245; Müslim, Âdâb 33, nr. 2153.

534. Buhârî, İsti'zân 17, nr. 6250; Müslim, Âdâb 38-39, nr. 2155.

535. İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* (Hût), IV, 43, nr. 17603, 17605, 17607; İbni Abdilber, *et-Temhîd* (Alevî-Bekrî), XVI, 233.

536. Ebû Dâvûd, Edeb 21, nr. 4844, 4845; Tirmizî, Edeb 11, nr. 2752.

537. Ebû Dâvûd, Edeb 14, nr. 4826; Tirmizî, Edeb 12, nr. 2753.

538. Ebû Dâvûd, Edeb 14, nr. 4823; İbni Hibbân, *es-Sahîh* (Arnaût), IV, 534, nr. 1654.

539. Ebû Dâvûd, Edeb 13, nr. 4822; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, III, 426-427, nr. 15600-15603.

540. Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr* (Selefî), XIX, 25-26, nr. 52.

541. Müslim, Selâm 31, nr. 2179; Ebû Dâvûd, Edeb 24, nr. 4852.

542. Ebû Dâvûd, nr. 4843; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, V, 323, nr. 23135; Hâkim, *el-Müstedrek* (Atâ), I, 211, nr. 421.

543. Ebû Dâvûd, Edeb 27, nr. 4859; Tirmizî, Daavât 38, nr. 3433.

544. Ebû Dâvûd, Edeb 126, 127, nr. 5177.

545. Buhârî, Zekât 50, nr. 1469; Müslim, Zekât 124, nr. 1052.

546. Buhârî, Zekât 18, nr. 1427, 1429; Müslim, Zekât 94-97, nr. 1033.

547. Müslim, Zekât 108, nr. 1043.

548. İbni Mâce, Zühd 1, nr. 4102.

549. Tirmizî, Birr 35, nr. 1954, 1955.

550. Rahmân 55/60.

551. Ebû Dâvûd, Edeb 11, nr. 4813; Tirmizî, Birr 87, nr. 2034.

552. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, V, 212, nr. 22190.

553. Müslim, Zühd 9, nr. 2963.

554. Buhârî, Vasâyâ 9, nr. 2750, Zekât 50, nr. 1472; Müslim, Zekât 96, nr. 1035.

555. İbni Mâce, Zühd 24, nr. 4217.

556. Nisâ 4/147; Zümer 39/7.

557. İbrâhim 14/7.

558. Ebû Dâvûd, Vitr 26, nt. 1522; Nesâî, Sehv 60, nr. 1303.

559. Müslim, Zikir 89, nr. 2734.

560. Müslim, Zühd 64, nr. 2999.

561. Buhârî, Teheccüd 6, nr. 1130, Tefsîr 48/2, nr. 4836; Müslim, Münâfikìn 81, nr. 2819. İbni Huzeyme, es-*Sahîh* (A'zamî), II, 201, nr. 1184.

562. Beyhakì, *Şu'abü'l-îmân* (Hâmid), XII, 137, nr. 9172.

563. Buhârî, Edeb 31, nr. 6018, 6019; Müslim, îmân 74-75, 77, nr. 47, 48.

564. Ebû Dâvûd, Et'ime 54, nr. 3854.

565. Taberânî, *Mekârimü'l-ahlâk* (Ahmed Şemseddîn), s. 371, nr. 160.

566. Tirmizî, Ahkâm 10, nr. 1338.

567. Haşr 59/9. Buhârî, Menâkıbü'l-Ensâr 10, nr. 3798; Müslim, Eşribe 172, nr. 2054.

568. Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr* (Selefî), IV, 268, nr. 4379.

569. Buhârî, Edeb 28, nr. 6014, 6015; Müslim, Birr 140-141, nr. 2624, 2625.

570. Buhârî, Edeb 31, nr. 6018, 6019; Müslim, Îmân 77, nr. 48.

571. Müslim, Îmân 73, nr. 46; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, II, 372, nr. 8842.

572. Ebû Ya'lâ el-Mevsılî, *Müsned* (Esed), V, 92, nr. 2699; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr* (Selefî), XII, 154, nr. 12741.

573. Müslim, Birr 142, nr. 2625; Humeydî, *Müsned* (Dârânî), I, 229, nr. 139.

574. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, VI, 8, nr. 24355; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr* (Selefî), XX, 256, nr. 605; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat* (İvezullah), VI, 254, nr. 6333.

575. Beyhakì, *Şu'abü'l-îmân* (Hâmid), XII, 104, nr. 9113; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr* (Selefî), XIX, 419, nr. 1014.

576. Ebû Dâvûd, Edeb 122, 123, nr. 5153; Ebû Ya'lâ el-Mevsılî, *Müsned* (Esed), XI, 506, nr. 6630.

577. A`râf 7/189; Rûm 30/21.

578. Nûr 24/32.

579. Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat* (İvezullah), VII, 332, nr. 7647, VIII, 335, nr. 8794.

580. Buhârî, Savm 10, nr. 1905, Nikâh 2, 3, nr. 5065, 5066; Müslim, Nikâh 3, nr. 1400.

581. Abdürrezzâk, *el-Musannef* (A'zamî), VI, 173, nr. 10391; Beyhakî, *Ma'rifetü's-sünen ve'l-âsâr* (Kal'acî), X, 16, nr. 13448.

582. Nisâ 4/34.

583. Müslim, Zekât 40, nr. 996; Ebû Dâvûd, Zekât 45, nr. 1692.

584. Müslim, Radâ, 59, nr. 1467.

585. Saîd ibni Mansûr, *es-Sünen* (A'zamî), I, 191, nr. 591.

586. Buhârî, Cum`a 11, nr. 893; Müslim, İmâre 20, nr. 1829.

587. Buhârî, Îmân 21, nr. 29; Müslim, Küsûf 17, nr. 907.

588. Buhârî, Hayz 6, nr. 304; Müslim, Îmân 132, nr. 79.

589. Beyhakì, *Şu'abü'l-îmân* (Hâmid), II, 415, nr. 1152.

590. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, I, 191, nr. 1661; Bezzâr, *Müsned* (Mahfûzurrahmân), II, 360, nr. 7480.

591. Ebû Dâvûd, Tahâret 106, nr. 270.

592. Ebû Dâvûd, Cihâd 31, nr. 2530; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, III, 75-76, nr. 11744 .

593. İsrâ 17/23.

594. Müslim, Birr 9, 10, nr. 2551; Tirmizî, Daavât 101, nr. 3545.

595. Ebû Dâvûd, Edeb 119-120, nr. 5139; Tirmizî, Birr 1, nr. 1897.

596. Nesâî, Cihâd 6, nr. 3104 (3090); Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, III, 429, nr. 15623.

597. Tirmizî, Birr 3, nr. 1899; Hâkim, *el-Müstedrek* (Atâ), IV, 168, nr. 7249.

598. İbni Ebi'd-Dünyâ, *Mekârimü'l-ahlâk* (Mecdî), s. 77, nr. 228.

599. Buhârî, Edeb 4, nr. 5173; Müslim 145, Îmân nr. 89.

600. İbrâhim 14/41.

601. Ebû Dâvûd, Edeb 119-120, nr. 5142; İbni Mâce, Edeb 2, nr. 3664.

602. Bezzar, *Müsned* (Âdil), X,276, nr. 4380.

603. Nisâ 4/1.

604. Ahzâb 33/6.

605. Buhârî, Edeb 85, nr. 6138.

606. Müslim, Îmân 14, nr. 12.

607. Buhârî, Zekât 48, nr. 1466; Müslim, Zekât 45, nr. 1000.

608. Buhârî, Büyû` 13, nr. 2067, Edeb 12, nr. 5985, 5986; Müslim, Birr 21, nr. 2557.

609. Beyhakì, *Şu'abü'l-îmân* (Hâmid), X, 338, nr. 7590.

610. Hüseyin ibni Hasan el-Mervezî, *el-Birr ve's-sıla* (Buhârî), s. 40, nr. 79; Beyhakì, *Şu'abü'l-îmân* (Hâmid), X, 313, nr. 7553.

611. Ebû Dâvûd, Edeb 120, 121, nr. 5148; Tirmizî, Birr 13, nr. 1912, 1916.

612. Ebû Ya'lâ el-Mevsılî, *Müsned* (Esed), XII, 229-230, nr. 6839.

613. Tevbe 9/71.

614. Âl-i İmrân 3/110.

615. Müslim, Îmân 78, nr. 49.

616. Buhârî, Fezâilü ashâbi'n-nebî 9, nr. 3701; Müslim, Fezâilü's-sahâbe 34, nr. 2406.

617. Tirmizî, Fiten 9, nr. 2169; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, I, 2, nr. 1; Ebû Ya'lâ el-Mevsılî, *Müsned* (Esed), I, 119, nr. 130.

618. Abdullah ibnü'l-Mübârek, *ez-Zühd ve'r-rekaik* (A'zamî), s. 475, nr. 1350; Beyhakì, *Şu'abü'l-îmân* (Hâmid), X, 80, nr. 7196.

619. Buhârî, Şirket 6, nr. 2493.

620. Buhârî, Ahkâm 43, nr. 7200.

621. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, III, 5, 84, nr. 11030, 11815; İbni Hibbân, *es-Sahîh* (Arnaût), I, 511-512, nr. 278.

622. Tâhâ 20/44.

623. Buhârî, İlim 11, nr. 69; Müslim, Cihâd 8, nr. 1734.

624. Taberânî, *el-Mu‘cemü’l-kebîr* (Selefî), II, 175, nr. 981; Beyhakì, *Şu‘abü’l-îmân* (Hâmid), X, 61, nr. 7163.

625. Ebû Dâvûd, Melâhim 17, nr. 4338; Tirmizî, Fiten 8, nr. 2168, Tefsîr, nr. 5, nr. 3057; İbni Mâce, Fiten 20, nr. 4005.

626. Buhârî, Vudû’ 58, nr.220, Edeb 80, nr. 6128; Müslim, Tahâret, 98-100, nr. 284, 285.

627. Buhârî, Itk 2, nr. 2518; Müslim, Îmân 136, nr. 84.

628. Buhârî, Îmân 18, nr. 26; Müslim, Îmân 135, nr. 83.

629. Buhârî, Cihâd 13, nr. 2808.

630. Buhârî, Cihâd 2, nr. 2786; Müslim, İmâre 122-123, nr. 1888.

631. Ebû Dâvûd, Cihâd 18, nr. 2504; Nesâî, Cihâd 2, 48, nr. 3066, 3192.

632. Tirmizî, Fezâilü’l-cihâd 12, nr. 1639.

633. Buhârî, Cihâd 112, nr. 2966.

634. Buhârî, Îmân 26, nr. 36; Müslim, İmâre 103, nr. 1876.

635. Âl-i İmrân 3/169.

636. Müslim, İmâre 121, 1887.

637. Müslim, İmâre 158, nr. 1910; Ebû Dâvûd, Cihâd 17, nr. 2502.

638. Müslim, İmâre 156, nr. 1908.

639. Beyhakì, *es-Sünenü’l-kübrâ* (Atâ), IX, 153, nr. 18150; Begavî, *Şerhu’s-sünne* (Arnaût-Şâvîş), XI, 11, nr. 2669.

640. Tevbe 9/51.

641. Dârimî, Cihâd 17, nr. 2452; İbni Hibbân, *es-Sahîh* (Arnaût), X, 512, nr. 4655.

642. Tirmizî, Kıyâmet 59, nr. 2516.

643. Buhârî, Cihâd, 63, 75, nr. 2877, 2878, 2894, 2895; M. Yaşar Kandemir, “Ümmü Harâm”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, XXXII, 322.

644. Buhârî, Rikàk 1, 3, nr. 6412, 6416.

645. Ebû Dâvûd, Tıb 1, nr. 3855; Tirmizî, Tıb 2, nr. 2038.

646. Zümer 39/10. Ayrıca bk. Nahl 16/96, 97

647. Buhârî, Merdâ 1, nr. 5641 5642; Müslim, Birr 52, nr. 2573.

648. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, VI, 157, nr. 25750.

649. Tirmizî, Zühd 56, nr. 2399; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, II, 287, 450, nr. 7846, 9810.

650. İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* (Hût), II, 441, nr. 10813; Hennâd, *Kitâbü’z-Zühd* (Firyevâî), I, 242, nr. 414; Ebû Dâvûd, Cenâiz 20, nr. 3089.

651. Ebû Ya‘lâ el-Mevsılî, *Müsned* (Esed), XI, 432-433, nr. 6556.

652. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, II, 332,366, nr. 8376, 8780.

653. Ebû Dâvûd, Cenâiz 1, nr. 3092; İbni Hibbân, *es-Sahîh* (Arnaût), VII, 198, nr. 2936.

654. Buhârî, Cihâd 134, nr. 2996; Ebû Dâvûd, Cenâiz 1, nr. 3091; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, II, 194, nr. 6825.

655. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, III, 148, 238, 12531, 13535; İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* (Hût), II, 443, nr. 10831.

656. Tirmizî, Zühd 57, nr. 2398; İbni Mâce, Fiten 23, nr. 4023; Dârimî, Rikàk 67, nr. 2786.

657. İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* (Hût), II, 443, nr. 10829, VII, 232, nr. 35601; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr* (Selefî), IX, 155, nr. 8778.

658. Tirmizî, Zühd 58, nr. 2402; Beyhakì, *Şu'abü'l-îmân* (Hâmid), XII, 316, nr. 9451.

659. Ebû Dâvûd, Cenâiz 1, nr. 3090; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, V, 272, nr. 22694.

660. Bakara 2/155.

661. Bakara 2/156.

662. İnşirâh 94/5; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr* (Selefî), XI, 123, nr. 11243; Hâkim, *el-Müstedrek* (Atâ), III, 624, nr. 6304.

663. Seyyid Sâbık, *Fıkhü's-sünne*, s. 488; *el-Mevsûatü'l-fıkhiyye el-Küveytiyye*, XXVI, 178-179.

664. Tirmizî, Zühd 56, nr. 2396; İbni Mâce, Fiten 33, nr. 4031.

665. Buhârî, Daavât 28, nr. 6347, Kader 13, nr. 6616; Müslim, Zikir 53, nr. 2707.

666. Buhârî, Temennî 6, nr. 7235; Müslim, Zikir 10, nr. 2680.

667. Ahmed İbni Hanbel, *Müsned*, V, 267, nr. 22649.

668. Buhârî, Merdâ 19, nr. 5671, Daavât 30, nr. 6351; Müslim, Zikir 10, nr. 2680.

669. Buhârî, Merdâ 19, nr. 5672; Müslim, Zikir 12, nr. 2681.

670. İbni Mâce, Cenâiz 65, nr. 1629; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, III, 141, nr. 12461.

671. Bu hadisler için bk. Buhârî, Merdâ 2, 3, 13, nr. 5646, 5660; Müslim, Birr 44, nr. 2570.

672. Buhârî, Cenâîz 2, nr. 1240; Müslim, Selâm 4, nr. 2162.

673. Müslim, Birr 43, nr. 2569.

674. Tirmizî, Birr 64, nr. 2008; İbni Mâce, Cenâiz 2, nr. 1443; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, II, 326, 344, nr. 8308, 8517; Abdullah ibnü'l-Mübârek, *ez-Zühd ve'r-rekaik* (A'zamî), s. 246, nr. 708.

675. Buhârî, Menâkıb 25, nr. 3616.

676. Müslim, Birr 40-42, nr. 2568.

677. Ebû Dâvûd, Cenâiz 3, nr. 3098.

678. İbni Mâce, Cenâiz 1, nr. 1441

679. Müslim, Cenâiz 6, nr. 919.

680. Buhârî, Tevhîd 31, nr. 7470.

681. Müslim, Vasıyyet 8, nr. 1628.

682. Müslim, Vasıyyet 8, nr. 1628.

683. Buhârî, Merdâ 38, nr. 5742.

684. Ebû Dâvûd, Cenâiz 8, nr. 3106; Tirmizî, Tıb 32, nr. 2083.

685. Müslim, Tıb 67, nr. 2202.

686. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, III, 174, nr. 12813, III, 255, nr. 13708.

687. Âl-i İmrân 3/185.

688. Nisâ 4/78.

689. Ankebût 29/57.

690. Müslim, Cennet 81, 82, nr. 2877; Ebû Dâvûd, Cenâiz 13, nr. 3113.

691. Buhârî, Tevhîd 15, nr. 7405; Müslim, Zikir 2, nr. 2675.

692. Fussılet 41/30-31.

693. Buhârî, Rikàk 41, nr. 6507; Müslim, Zikir 14-17, nr. 2683, 2684.

694. Ahmed bin Hanbel, *Müsned*, IV, 287-288, nr. 18733; Hâkim, *el-Müstedrek* (Atâ), I, 93-95, nr. 107; Mehmet Yaşar Kandemir, *Peygamberimin Sevdiği Müslüman*, s. 56-57'den alınmıştır.

695. Tirmizî, Cenâiz 60, nr. 1054.

696. Tirmizî, Zühd 4, nr. 2307.

697. Müslim, Cenâiz 103, 104, nr. 974, 975.

698. Aliyyü'l-Kàrî, *Mirkàtü'l-mefâtîh*, III, 1228.

699. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, V, 26, nr. 20566.

700. Sonunda dünya malından sadece kolsuz bir gömlek giyebildiler.

701. Şimdi direkleri basit taştan yapılmış evlerde yatarlar.

702. Bunlar Allah'ın evine girmeyen, ibadet ve kulluk etmeyen kişiler olduğundan, dünyadaki beyliği burada bir daha bulamayanlardır. Çünkü zamanları geçmiştir.

703. Mezarları kaybolmuş, izleri bile kalmamıştır.

704. Gündüzleri âdetâ gece olmuştur.

705. Bu mezardakileri bu hale getiren, Bir gün seni de bunlar gibi yapacaktır.

706. Alak 96/1-5.